

Møte onsdag den 6. desember 2006 kl. 10

S a k n r . 1

President: T h o r b j ø r n J a g l a n d

D a g s o r d e n (nr. 28)

1. Innstilling fra utenrikskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2007 vedkommende Utenriksdepartementet mv.
(Budsjett-innst. S. nr. 3 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007))
2. Innstilling fra utenrikskomiteen om svalbardbudsjettet 2007
(Budsjett-innst. S. nr. 14 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007))
3. Innstilling fra utenrikskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2006 under kapittel administrerte av Utenriksdepartementet
(Innst. S. nr. 57 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 17 (2006-2007))
4. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2007, kapitler under Helse- og omsorgsdepartementet (rammeområde 16)
(Budsjett-innst. S. nr. 11 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2006-2007) pkt. 3.3)
5. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 67/2006 av 2. juni 2006 om innlemmelse i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsforordninger angående et felles europeisk luftrom
(Innst. S. nr. 46 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 87 (2005-2006))
6. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om fylkesveg 472 til Utgårdskilen i Hvaler kommune i Østfold – finansiering av tiltak gjennom forlenging av bompengerevjuving på rv 108
(Innst. S. nr. 58 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 8 (2006-2007))
7. Referat

Presidenten: Stortingets president, Thorbjørn Jagland, og representantene Henning Skumsvoll, André Oktay Dahl, Sigrun Eng, Lars Sponheim og Heikki Holmås, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Anna Ljunggren fra og med 6. desember og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Knut Petter Torgersen, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Knut Petter Torgersen er til stede og vil ta sete.

Innstilling fra utenrikskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2007 vedkommende Utenriksdepartementet mv. (Budsjett-innst. S. nr. 3 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra utenrikskomiteen vil presidenten foreslå at lengste taletid for hovedtalerne for hver partigruppe samt medlemmer av Regjeringen settes til 10 minutter, og at øvrige talere får en taletid på 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen og inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne fra hver partigruppe – innenfor den fordelte taletid.

– Det anses vedtatt.

Olav Akselsen (A) [10:02:46] (leiar i komiteen): Verda er i total forandring. Framveksten av dei nye økonomiane vil endra kvardagen vår. Ein vedvarande og sterk vekst i land som India og Kina, men òg i land som Russland og Brasil, vil globalt truleg ha større effekt enn Berlinmurens fall. Fordi denne utviklinga går gradvis og ikkje kan tidfestast til ein spesiell dato eller til ei konkret hending, får denne utviklinga mindre merksemd enn ho burde.

Framveksten av dei nye økonomiane har mange sider. Det er sjølvstøtt positivt for dei mange hundre millionane som blir lyfta ut av fattigdom til eit verdigare liv, men denne veksten har òg negative sider ved seg, som f.eks. miljøproblem. Gjennom historia har sterk økonomi alltid ført til større innflytelse, og det er all grunn til å tru at dei nye økonomiane vil gjera seg meir gjeldande. Dette vil endra maktbalansen i verda.

Truleg vil kampen om ressursane bli ein av dei viktigaste utfordringane i åra framover. Me ser det alt når det gjeld tilgangen på energi. Dette spørsmålet er stadig høgare på den internasjonale dagsordenen. Me ser det i forhold til EU og deira grønnbok om energi. Me ser det i forhold til USA og deira ønske om å bli mindre oljeavhengige, og ikkje minst ser me det i forhold til Kina.

Tilgangen til olje og gass ser no ut til å vera den viktigaste drivkrafta i kinesisk utanrikspolitikk. Særleg ser dette ut til å vera tilfellet i Afrika, der Kina for tida fører ein svært aktiv politikk retta mot dei landa som har slike ressursar. Kombinert med ein uttalt politikk om ikkje å blanda seg inn i andre land sine indre forhold skaper dette nye utfordringar, òg for Noreg. Kampen mot korrupsjon og dårleg styresett blir vanskeleggjort av Kinas aktive politikk. Tilgangen til energiressursar ser òg ut til å vera avgjerande for den rolla Kina spelar i internasjonale konfliktsaker. Best ser me kanskje dette i forhold til Sudan og den prosessen som det internasjonale samfunnet køyrer overfor Darfur, der heile det internasjonale samfunnet – med unntak av Kina – legg sterkt press på dei sudanesiske myndighetene. Når me veit at 60 pst. av sudanesiske oljeeksport endar opp i Kina, ser me her ein klar saman-

heng. Det er derfor grunn til å vera uroa over Kinas påverknad på utviklinga i Afrika.

Den globale utviklinga gjev oss i Noreg nye utfordringar på mange plan, og me må tilpassa vår politikk for å møte desse utfordringane. Det må skje på fleire område, og det vil òg måtta skje i forhold til utanrikspolitikken vår.

Eg er glad for at Regjeringa jobbar med ein ny strategi overfor Afrika. Eg er òg glad for at Regjeringa foreslår auka bistand til Afrika. Eit kutt, slik Framstegspartiet og Høgre foreslår, er ikkje berre negativt for dei det rammar, men det vil òg gje større innpass og handlingsrom f.eks. for Kina.

Me må slå fast at heller ikkje når det gjeld budsjettet som me behandlar i dag, finst det eit samla alternativ til Regjeringa sitt opplegg – snarare tvert imot. Den største forskjellen mellom innstillinga frå komiteen i år og i fjor er at Høgre har skilt lag med sine tidlegare regjeringspartnarar og resten av stortingsfleirtalet. Trass i at Høgre lova det motsette i fjor, er dei no tilbake der dei tradisjonelt har vore. Høgre høyrer ikkje lenger til det breie fleirtalet her i salen som vil at minst 1 pst. av BNI skal gå til bistand. For Høgre er det ikkje lenger nok at me skal bruka 99 pst. på oss sjølve. Me må kunna slå fast at for Høgre er det viktigare å gje skattelette til rike nordmenn enn å gje ein ekstra skjerv til dei fattigaste i verda.

No er det ikkje første gong Høgre kuttar i bistanden, men så vidt eg veit, er det første gong dei kuttar på denne måten. Det store kuttet i humanitær bistand går ut over dei svakaste av dei svake. Dette er pengar som er sette av til å hjelpa i akutte nødsituasjonar som måtte oppstå, pengar som skal gå til flyktningar og internt fordrivne og andre utsette grupper. Det overraskar meg at Høgre trur at desse personane vil ha nytte av redusert importvern, som eg skjønar er Høgre sitt alternativ. Her snakkar me om personar som knapt nok kan fø seg sjølve, og som så langt frå har noko å eksportera.

Framstegspartiet aukar sitt budsjett til nødhjelp. Det er konsekvent, for med Framstegspartiet sitt budsjett vil det bli meir nød i verda. Resten av budsjettet er derimot lite konsekvent. Framstegspartiet, som elles har pengar til dei aller fleste formåla, halverer bistanden. Det vil sjølvsgt få dramatiske konsekvensar for dei som blir ramma. Noregs evne til å hjelpa vil òg bli dramatisk redusert. Ved å avvikla stat-til-stat-støtte og kanalisera all støtte gjennom frivillige organisasjonar gjer ein dei fattige landa til evige klientar og avhengige av støtte i overskødeleg framtid. All kunnskap viser at ein av føresetnadene for ei positiv utvikling er ein fungerande stat. Derfor er det merkeleg at Framstegspartiet vil fjerna hjelpa til statsbygging og dermed ta frå dei fattige landa moglegheita til å stå på egne bein.

Framstegspartiet taler ofte sterkt mot terror. Men Framstegspartiet sine kutt er med og dannar grobotn for ny. Framstegspartiet sine kutt i forhold til Midtausten er ei oppskrift i ny uro og ekstremisme. Desperate personar utfører ofte desperate handlingar. Dersom heile Vesten skulle gjera som Framstegspartiet, ville det òg opna for ytterlegare påverknad frå Iran i dette området.

Heile det internasjonale samfunnet synest å vera einig om at dersom ein skal lykkast i Afghanistan, vil ei positiv utvikling vera avgjerande. Det krev auka bistand. Sjølv om Framstegspartiet hevdar det motsette, vil Framstegspartiet sitt alternative budsjett føra til dramatiske kutt òg her, noko som vil gje endå betre grobotn for Taliban og andre ekstreme grupper.

Regjeringa legg opp til å betra kontrollen med bistanden som blir gjeven. Ved auka fokusering på målinga av resultatata for utviklingsarbeidet vil me få kunnskap om kva som verkar, og kva som ikkje fungerer. Ved å betra rapporteringa kan me få mykje betre og faktabaserte diskusjonar om kva som skal vera nivå og innretning på norsk bistand.

Eg er glad for det engasjementet Regjeringa legg for dagen òg når det gjeld kampen mot korrupsjon. Dette er avgjerande for truverdet til norsk bistand. Eg merkar meg at Framstegspartiet skriv sterke merknader om behovet for kontroll. Men det vil ikkje bli mykje kontroll med det budsjettet som Framstegspartiet legg opp til, for dei har fjerna alle løyvingane til slike formål.

Veksten i bistandsbudsjettet er den største nokon gong, og me nærmar oss no målet om 1 pst. av BNI. Det er bra. Men det er viktig at ein ikkje blir så opphengd i kvantiteten at me gløymer innhaldet. Det er rett å konsentrera støtta frå Noreg både geografisk og i forhold til innhald. Det er positivt at Regjeringa no følgjer opp prioriteringane av område som ein tidlegare har blitt einig om. Eg synest det vitnar om kvalitet at ein sjølv med så sterk vekst også har føreteke indre omprioriteringar.

Nordområda er Regjeringas viktigaste strategiske satsingsområde. Her har det vore ført ein konsekvent og aktiv politikk sidan regjeringsskiftet, og på fredag blei Regjeringas nordområdesatsing presentert. Den er ei oppfølging av det arbeidet som er påbegynt, men med tillegg av ein del konkrete prosjekt som skal gjennomførast.

Det er svært viktig å involvera Russland i utviklinga i dette området og generelt. Dessverre ser det ut til å vera ein del negative utviklingstrekk i Russland for tida. Det er sjølvsgt viktig at me påpeikar dette i alle samanhengar der me har med russiske styresmakter å gjera. Noreg skal ikkje ta taktiske omsyn i forhold til spørsmål om tale- og pressefridom eller andre grunnleggjande menneskerettar. Men det er òg viktig at me held dialogen i gang. Ein må unngå at Russland blir isolert, og at me på nytt byggjer opp ein mur mellom aust og vest i Europa. Noreg må spela ei aktiv rolle i dei fora der me har moglegheit til det, anten det er i NATO, i OSSE, Europarådet eller i andre organ.

Me må konstatere at det er stor oppslutning på Stortinget om det budsjettet som Regjeringa har lagt fram, og den politikken som er omtalt i proposisjonen frå Regjeringa.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [10:12:41]: Utenrikskomiteens leder var i sitt innlegg inne på at vi ikke må bli så opptatt av kvantitet at vi ikke ser på kvaliteten i bistanden,

og det var et viktig og godt signal. Jeg vil spørre utenrikskomiteens leder om ikke han og regjeringspartiene, det rådende flertall, noen gang er i tvil når man ser på effekten av den bistandspolitik som har vært ført de senere tiår, om man ikke ser at det ikke har gitt de resultater som var lovet. Er det ikke da grunnlag for å gjøre noen drastiske endringer og innrømme at det å pøse på med stadig økende kronebeløp ikke er veien å gå?

Olav Akselsen (A) [10:13:29]: Eg er ikkje i tvil om at bistanden verkar. Eg vil seia at internasjonalt er eit av dei største problema ta for få land stiller opp på same måten som Noreg både i forhold til internasjonale organisasjonar som FN og andre hjelpeorganisasjonar og i forhold til stat-til-stat-bistanden. Det betyr ikkje at det ikkje finst nok av eksempel på at det er ting som har vore mislykka. Derfor er det avgjerande viktig, særleg for dei av oss som meiner at bistand er viktig, at me har ein god kontroll, at me sørgjer for å evaluera etter kvart, og at me ikkje minst tek lærdom av evalueringane, slik at me, dersom det er prosjekt som ikkje er vellykka, sørgjer for i framtida å prioritera dei områda som er vellykka.

Men når det er sagt, trur eg det er heilt avgjerande for den vidare utviklinga i verda at fleire land gjer som Noreg og stiller opp. Skal me nå t.d. FN sine tusenårs mål, er det ikkje mogleg dersom me skulle føra Framstegspartiets politikk på dette området.

Erna Solberg (H) [10:14:43]: Jeg synes representanten Akselsen burde tenke gjennom ordet «kutt». Det budsjettforslaget som Høyre har fremmet, innebærer 2,5 pst. økning i bistanden i forhold til inneværende år, og basert på at Regjeringen har forsøkt å hevde at den ikke kuttet da den reduserte bevilgningene i fjor på en rekke områder i forhold til prioriteringer som Bondevik II-regjeringen la inn i sitt budsjett, fordi det var mer enn året før, burde man kanskje være konsekvent.

Men det viktigste og mest radikale grepet vi gjør i vårt budsjettalternativ, er å ta tak i den tredje biten av kravene i den internasjonale verden fra utviklingslandene rettet mot den vestlige verden, og det er å gjøre noe med tollbarrierene våre. Det er et mye mer radikalt grep for å få utvikling i den tredje verden enn det er å bruke 1–1,5 milliarder kr mer i bistand. Hva mener egentlig Akselsen om behovet for å gjøre noe med tollkutt, også bilateralt?

Olav Akselsen (A) [10:15:48]: Det er sjølvsagt slik at korleis ein omtalar kutta, har eg jo merka meg varierer litt over tid. Men det som er heilt klart, er at når det gjeld den felles målsetjinga me har hatt om å nå 1 pst. av BNI, tek Høgre i dette budsjettet eit steg i feil retning, og så vidt eg skjønar, stiller dei seg heller ikkje bak at dette lenger skal vera ei målsetjing. Derfor meiner eg det er grunnlag for å seia at Høgre kuttar i dette tilfellet.

Når det gjeld handel, er eg heilt einig med Høgre i at handel er avgjerande dersom me skal greia å få dei fattige landa med oss i verda. Derfor er eg òg ein sterk tilhengjar av WTO. Eg synest at Noreg skal spela ei svært aktiv rolle der, og at me gjennom WTO skal skissera kva som skal

vera våre løysingar. Men eg har inga tru på at ein kan kutta på humanitær hjelp, slik Høgre gjer i budsjettet sitt, og samtidig skissera at ein vil fjerna nokre tollsatsar i Noreg og dermed hjelpa dei same folka. Så det viktigaste for meg når det gjeld handel, er å støtta opp om det arbeidet som skjer i WTO, og der må Noreg sjølvsagt òg vera med og ta konsekvensane av det som blir sluttresultatet når den tida kjem.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:17:00]: Komiteens leder var inne på behovet for å styrke innsatsen i Afrika. Departementet har opplyst komiteen på spørsmål fra Kristelig Folkeparti at Afrikas andel av norsk bistand i 2005 falt til under 40 pst., først og fremst på grunn av ekstraordinære hjelpebehov i Asia etter tsunamien og jordskjelvet i Pakistan. Samtidig vet vi at G8-gruppen har signalisert at de vil fordoble bistanden til Afrika i perioden 2004 til 2010. I komiteinnstillingen er det en merknad hvor flertallet understreker betydningen av den sterke konsentrasjonen av norsk bilateral bistand til Afrika, at den må fortsette. Kristelig Folkeparti mener at Norge ikke kan ha noen svakere målsetting for innsatsen i Afrika enn G8-landene, verdens rikeste land. Er Arbeiderpartiet også enig i det? Kan vi gå ut fra at også Arbeiderpartiet gjerne ser at Norge tar sikte på en tilsvarende fordobling som G8-landene har satt som sin ambisjon?

Olav Akselsen (A) [10:17:56]: Det som må vera avgjerande for den bistanden Noreg gjev, er dei behova som finst i mottakarlanda, og dessverre er situasjonen i Afrika slik at alt tyder på at bistanden dit vil gå opp. Me i Arbeidarpartiet, og for så vidt også fleirtalet i komiteen, har vore litt skeptiske til at me allereie i dag skal binda oss til presentsatsar for kva som skal vera bistand neste år, eller for den saks skuld om fem år. Det betyr ikkje at me nedprioriterer Afrika, men som det har skjedd før, kan det oppstå situasjonar i andre verdsdelar som gjer at me anten i enkeltår eller over ein periode har behov for å prioritera dei områda. Men det som eg føler meg nokså sikker på, er at avstanden mellom Arbeidarpartiet og Kristeleg Folkeparti her er svært liten, og eg vil iallfall håpa at me ikkje skal gjera han større enn han er ved å ha ein diskusjon om desse spørsmåla. For eg trur at når det gjeld innretning elles, skal me greia å bli einige.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Morten Høglund (FrP) [10:19:10]: Jeg kjenner de øvrige partiers representanter i utenrikskomiteen så godt at jeg vet med sikkerhet at det er mye velvilje, innsatsvilje og sterke ønsker om å løse fattigdomsutfordringen blant alle disse partier. Ikke bare snakker alle høyt om det, de viser det ved aktiv handling, og jeg er ikke et øyeblikk i tvil om at mine kolleger har de beste hensikter når det kommer til å fremme utvikling. Problemet for utviklingslandene er altså ikke at ingen bryr seg, eller at ingen forsøker å hjelpe. Tvert imot, mange ganger flommer givergleden over. Problemet dreier seg snarere om resultater og vilje til å føre en effektiv og målrettet politikk som ikke

bare skadebegrensere, men som tar tak i de langsiktige, strukturelle problemene. Nå ville man kanskje tro at etter noen år eller tiår med samme resepten og få resultater ville man endre politikk. Men nei, da øker man bare dosen.

Jeg blir imponert over denne staheten og viljen til å gi politikken en ny sjanse, år etter år. Nå er det jo ikke velgerne i mottakerlandene som setter sammen Det norske storting, og slik sett er det ikke lett å vite hva den befolkningen som faktisk føler effekten av den politikken som føres, føler. Kanskje ligger noe av utfordringen her: Klarer vi å legge til side gammelt tankegods og inngrodde vaner til fordel for å lytte, lære og videreutvikle oss? Målt opp mot resultatene kunne kanskje noen fristes til å legge skylden for problemene i Afrika på de politikerne som har sittet med makten i bl.a. Norge. Men det ville vært dypt urettferdig, for vi vet at det aldri har vært i noen norsk politikers interesse å forlenge vanskelighetene for Afrika. Dessverre er imidlertid virkeligheten brutal, den er overveldende, og den utfordrer oss. Den utfordrer oss til å gå i oss selv, til å se på hva vi gjør, og selvfølgelig hva vi ikke gjør. Når Fremskrittspartiet i denne debatten i innlegg etter innlegg vil bli møtt med harde angrep, så bruk litt tid til å reflektere over effekt av egen politikk. Når tok man sist imot en idé utenfor det etablerte bostandsmiljøet?

Jeg vil gi utviklingsministeren og regjeringenspartiene ros for å ta tak i noen av de utfordringene vi har pekt på. FN og Verdensbankens rolle skal ses på. Dette er bra. Man skal begynne å stille krav, og da var det jo med en viss grad av oppgitthet man merket seg at Kristelig Folkeparti var raskt ute med å kritisere utviklingsministeren for nå å stille de nødvendige krav til FN. Man er offensiv i korrupsjonsbekjempelse – veldig bra. Vi opplever under denne regjering faktisk en vilje til å tenke nytt og løfte på noen steiner. Men dessverre, de grunnleggende grep som kunne gitt et nytt løft i utviklingspolitikken, uteblir etter vår mening.

Jeg vil kort peke på fire elementer der vi mener det er riktig å satse. Det første er handel. Her er mye ugjort, og hvis Norge ønsker å stå i første rekke blant dem som ivaretar utviklingslandenes interesser, skal man komme med tunge innrømmelser på landbruksområdet i WTO-forhandlingene og oppfordre EU, USA og andre til å følge etter. Etter vårt syn er ikke det å gjemme seg bak. Det går ikke an å gjemme seg bak de tunge aktørene. Vi burde gå foran og vise vei.

Det andre er gjeldslette, hvor Regjeringen har gjort en del bra, men hvor det er mulig å satse mer. Her viser vi til gode og offensive komitemerknader.

Det tredje er næringsutvikling i utviklingsland, hvor vi tror det er behov for å foreta nye grep.

Det fjerde er mikrokreditt, som etter vårt syn er en fantastisk måte for fattige mennesker å bli innlemmet i markedet på og dermed skape utvikling for seg selv, sin familie og dermed også lokal- og storsamfunnet. Vi fremmer derfor et eget forslag hvor vi ber om at mikrokreditt får en større plass i norsk utviklingspolitikk.

Vårt alternative budsjett er offensivt og viser utvilsomt en ny kurs. Nå kan man sikkert i et slikt forslag kunne finne enkeltelementer som med bakgrunn i dagens rådende

politikk er dramatiske, og for mange kanskje også uforståelige. Vi føler jo at vi gjennom merknader har redegjort grundig for vårt syn. Men kommunikasjon er krevende, og på noen områder kunne vi sikkert ha vært enda tydeligere.

Våre kutt på kap. 164 bekymret utenriksministeren, og det er alvorlig. Vi avfeier ikke slik kritikk. Tvert imot tar vi den med oss for fremtidig arbeid. Men at det norske utenriksdepartement skal gjøre fredsarbeid nærmest til en overordnet målsetting og – som jeg sier – en egen norsk sportsgren med høy prioritet, har ikke vi nødvendigvis sans for. Vi mener Norge skal ta på seg oppgaver der vi har naturlige forutsetninger for å bidra. Men vi kan ikke komme dit at vi kontinuerlig leter etter konflikter å engasjere oss i.

Nå er det jo heller ikke nødvendigvis slik at jo mer penger vi bruker, jo mer fred oppnår vi. Mitt inntrykk er at det svært mange steder ikke er penger det står på. Når vi foretar en skarp prioritering, må vi også be om respekt for det, uten å få den karakteristikken at vi skulle være fredsfiendtlige. Vi er heller ikke av den generelle oppfatning at det blir mer fred bare enda flere norske politikere og diplomater tar på seg meklingshatten og forsøker å snakke ulike grupper til rette. Men dette er et alvorlig tema, og det er ikke noe svart-hvitt-svar. Som sagt legger vi oss konstruktive råd på minne og vil søke å finne frem til løsninger som både ivaretar grunnleggende norske interesser, og som fremmer fred og stabilitet. Samtidig kan vi ikke unnlate å registrere at det også i akademiske kretser stilles spørsmål ved den rolle Norge spiller på den internasjonale arena, om hvorvidt den er naturlig, hvorvidt den er konstruktiv, og hvorvidt den gir de resultater som vi ønsker den skal gi.

Nordområdesatsingen til denne regjeringen, som er en fortsettelse av arbeidet til den forrige regjering, er bra og viktig, og vi håper ord blir til handling. Russland og vårt forhold til dette land er noe av det viktigste i et slikt arbeid. Vi tror det er viktig å forankre vårt forhold til Russland ut fra kompetanse om geografi og historie. Det er mye kompetanse i UD, og den må tas vare på og gjerne forsterkes. Det må ikke skapes et inntrykk av – om det er rett eller galt, kan andre bedømme – at nordområdepolitikken nå er i ferd med å «outsources» til akademiske institusjoner eller andre. Den må tungt forankres i embetsverket og først og fremst i Utenriksdepartementet.

Fremskrittspartiet er ikke motstander av den satsing som foregår. Vi ber om mer. Det er ett område der vi avsetter mer penger. Vi prioriterer bl.a. mer til helsearbeid i Russland, ikke minst det som gjelder dem som er rammet av multiresistent tuberkulose.

Nordområdepolitikken må bli mer enn en barents-regionpolitikk. Norge må være synlig og tydelig. Dette krever bred aktivitet innen diplomati, innen næring og innen forskning og andre relevante aktiviteter.

Vi må jobbe aktivt i forhold til forholdet til USA, Canada og Russland, som er særdeles viktig i så måte. Det krever en nasjonal satsing og etter vår mening en fokusering på utenrikspolitikken. Det er jo ikke slik at det mangler oppgaver å engasjere seg i internasjonalt. Mye er vik-

tig, og mye er spennende, men kanskje skal vi tørre å ta en tøffere prioriteringsdebatt.

Det vil aldri være slik at det kun er riktig utelukkende å konsentrere seg om eget nærrområde og egen bakgård og glemme resten av verden. Men det kan heller ikke være galt å se på egne nærrområder først og deretter ta tak i utfordringer i andre deler av verden.

Nå hevdes det at norsk engasjement på ulike internasjonale arenaer gir oss tilgang til f.eks. Washington, en tilgang som teoretisk skal kunne brukes til å fremme norske synspunkter, f.eks. i nord. Dette argumentet kan brukes til å stoppe enhver debatt, og det er etter vår mening ikke slik at dette nødvendigvis er riktig. I hvert fall blir det galt å hevde at jo mer vi er engasjert i f.eks. Latin-Amerika, jo sterkere står de norske posisjoner rundt Svalbard. Vi tror på en strengere prioritering og en sterkere fokusering på kjerneoppgaver, og vi imøteser den type debatt framover.

Jeg vil avslutningsvis få lov å utfordre utenriksministeren til å kommentere det som kom frem i dag knyttet til en ny NATO-forespørsel om troppebidrag til Sør-Afghanistan, hvorvidt det er riktig at det er kommet en slik forespørsel, og hvorvidt det er riktig at Regjeringen nok en gang har valgt å si nei til en slik henvendelse.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Olav Akselsen (A) [10:28:40]: Først vil eg retta opp den misforståinga at det er fleirtalet i det norske storting som har innflytelse på den internasjonale bistandspolitikken. Tvert imot er det Framstegspartiet som har støtte internasjonalt for sin politikk. Derfor trur eg det blir feil å måla utviklinga i Afrika ut frå det som skjer her i denne salen.

Men eg har eit spørsmål av meir strategisk karakter. Eg viste til i innlegget mitt at Kina no er stadig meir aktive i Afrika. Dei driv m.a. med oljeleting i 17 land. Dei har 80 000 kinesiske arbeidrarar som byggjer hamneanlegg, vegar osv. Me veit at Kina har heilt andre verdiar enn det me har, og dei er òg med på å halda liv i ein del despotar som elles kanskje hadde fått ein verre skjebne. Me veit òg at i Midtausten ønskjer Iran stadig å utvikla sin innflytelse.

Mitt spørsmål er: Ser ikkje Framstegspartiet at dersom Vesten trekkjer seg ut av desse landa, er det heilt andre typar politiske system som vil fylla det vakuumet som då vil oppstå?

Morten Høglund (FrP) [10:29:49]: Vi er også bekymret for den påvirkning bl.a. Kina har i Afrika. Nå ser vi heldigvis at det i flere afrikanske stater reageres mot det grepet som Kina prøver å feste, og man ser seg om i ulike retninger.

Vi tror – og dette har jeg tatt opp i denne salen tidligere – at en mulighet er å være i en tettere energipolitisk dialog med Kina. Vi er glad for at Regjeringen har valgt, ved fremtredende statsråder, å besøke Kina og se på et samarbeid, prøve å ta tak i det som er Kinas bekymring, nemlig energileveranser, og se på deres egen effektivitet bl.a. når det gjelder kullkraftverk, slik at de kan komme i en posisjon hvor de ikke behøver å oppføre seg slik i Afrika og

Latin-Amerika som vi dessverre ser en del eksempler på i dag.

Så vi mener det er flere veier til målet, og at det å opprettholde norsk bistandspolitikk som en buffer mot det kinesiske, ikke nødvendig er det som fører til det beste resultatet.

Finn Martin Vallersnes (H) [10:31:05]: Høyre er glad for at det legges vekt på betydningen av handel i det som kommer fra Fremskrittspartiet, og det gir seg også utslag i de felles merknadene i budsjettet.

En ting er selvfølgelig å diskutere hvor mye av det store overskuddet vi har i dette landet, vi skal bruke i dette budsjettet. Men dersom vi ser at det er virksomme ting, som f.eks. å åpne opp for handel som vil svi litt for oss selv og gjøre litt vondt, men som er nyttig for andre, blir det desto viktigere å finne frem til den enigheten.

Mitt spørsmål til Fremskrittspartiet blir da, som en oppfølging av den fellesmerknaden: Hvor i budsjettet vil vi finne tilslutning til tollkuttene?

Morten Høglund (FrP) [10:31:50]: Det er helt riktig, som representanten Vallersnes sier, at vi står sammen med Høyre i disse spørsmålene. Vi har i denne sal kontinuerlig tatt opp ønsket om å være mer offensive når det gjelder handelsliberalisering. Det har vært en rød tråd i vår politikk så lenge jeg har sittet på Stortinget. Jeg mener vi er svært offensive her. Vi var offensive, vi krevde mer liberalisering under den forrige regjering, som representanten Vallersnes representerer, og vi krever mer liberalisering nå.

Vi er glad for at Høyre står sammen med oss om disse merknadene nå, og vi håper at vi kan fortsette et konstruktivt samarbeid om handel til beste for utviklingslandene.

Ågot Valle (SV) [10:32:50]: Høglund sa at en må ta fatt i de langsiktige strukturelle problemene, og viste bl.a. til Afrika. Nå er det sånn at de fleste land i Afrika er de som har vært de lydigste i forhold til nyliberalistiske krav fra bl.a. IMF og Verdensbanken. Situasjonen vises bl.a. i Mosambique, der cashewnøtt-produksjonen er ødelagt, og i Uganda, hvor de har fulgt kravene. Men det var ikke det jeg hadde tenkt å ta fatt i.

Det er viktig å spørre seg om Fremskrittspartiet som et stort og seriøst parti vil forebygge konflikter, eller om svaret alltid er kuler og krutt. La oss gå til Afghanistan. Der forsikret Siv Jensen at det ikke skulle stå på sivile bidrag til bygging av Afghanistan. Nå kutter Fremskrittspartiet i regionbevilgningen til Asia, sånn at det står mindre igjen til bl.a. Afghanistan enn det som ble brukt i 2005. Mente ikke Fremskrittspartiet alvor den gangen det var en unison enighet om at her måtte man satse mer på sivil utbygging i Afghanistan?

Morten Høglund (FrP) [10:34:04]: Først vil jeg få lov å kommentere Verdensbanken og nyliberalisme. Vi har vært, og er fortsatt, sterkt kritiske til Verdensbankens rolle og deler for så vidt mange av de bekymringer som her fremkommer. Jeg har ikke nødvendigvis veldig mye

til overs for hvordan Verdensbanken har rangert i mange sammenhenger. Jeg mener at det som blir fremstilt som nyliberalisme her, i hvert fall ikke har gitt de resultater og heller ikke har vært den type nyliberalisme og markeds-tenkning som vi nødvendigvis står bak. Så ansvaret for Verdensbankens politikk vil vi ikke ta.

Vi mener det vi sier i forhold til Afghanistan. Vi har prøvd etter beste evne å skjerme bevilgningen til Afghanistan, og det fremkommer også i budsjettinnstillingen. Vi ser behovet for at bygging av det sivile samfunn og konstruktive NATO-operasjoner går hånd i hånd. Vi prøver her i fellesskap å gi et grunnlag for en positiv utvikling av Afghanistan. Vi mener det vi sier, og vi har prøvd etter beste evne å gjøre det gjennom våre budsjettinnstillinger.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Finn Martin Vallersnes (H) [10:35:30]: Liksom Regjeringens budsjettforslag innebærer Høyres forslag vekst i forhold til 2006. Som bebudet i revidert nasjonalbudsjett vil vi bidra til å opprettholde nivået på bistandsbudsjettet, men uten å forplikte oss på prosentsatsen. Vårt forslag innebærer en økning av bistandsbudsjettet med 2,5 pst., eller 720 mill. kr mer enn i saldert budsjett for 2006, totalt 19,3 milliarder kr. Dette gir en bistandsprosent på 0,9 pst., mens Regjeringen, som bevilger 1,5 milliarder kr mer i bistand, ender på 0,97 pst. Dette er i begge tilfeller langt mer enn FN's mål på 0,7 pst. av BNI og plasserer Norge i verdenstoppen. Så utenriksministerens uttalelse i dagens Dagbladet om at Høyre kutter i bistanden, faller på sin egen urimelighet.

Ved behandlingen for to år siden av St meld. nr. 35 for 2003-2004 om en helhetlig utviklingspolitikk viste et komiteflertall bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti til meldingen, hvor det ble slått fast at for de fleste utviklingsland vil en bedring av markedsadgangen for deres varer og tjenester i industrilandene være av større betydning enn de samlede bistandsoverføringene de mottar. Høyre er forberedt på å ta konsekvensene av dette. Vi er opptatt av å få folk fra trygd til arbeid, at de kan skaffe seg egen inntekt – få en plass ved bordet. Det samme ønsker vi i utviklingspolitikken. Høye tollmurer og bistand hører ikke sammen: Man tar med en hånd, og gir med den andre. MUL-landene har allerede tollfritak, men en tredjedel av Norges tollinntekter, mellom 300 og 400 mill. kr i året, kommer fra øvrige u-land. Høyre vil derfor kutte all toll overfor u-landene i løpet av 2007.

Noen i denne salen ser på markedskrefter og utviklingspolitikk som om det skulle være olje og vann. Vi ser det som viktig at u-landene åpner seg mot internasjonale finansmarkeder. Hvis gründere bare kan hente finansiering nasjonalt, kan det lett gi næring til korrupsjon. Konkurransen med billigere lån utenfra kan disiplinere hele økonomien.

Norge bør ha en pragmatisk holdning til FN. Høyre er tilhenger av et FN som fungerer, et FN som leverer. Det siste FN trenger, er ukritisk støtte. Nettopp nå er det viktig å gi klar beskjed til FN's medlemsland om hva Norge vil

med organisasjonen. Statsminister Stoltenberg var med på å skrive rapporten som truer med at verdens fattige og svake vil tape med mindre FN effektiviseres. Flere land ønsker ikke at rapporten skal iverksettes. Vi synes Regjeringens Soria Moria-politikk er gjennomsyret av et romantisk ideologisk syn på hva FN er og vil kunne være.

Reformprosessen i FN vil kreve tid, men før organisasjonen viser klarere tegn til å gå i riktig retning med reformene, gjennomføre bedre koordinering, målorientert styring og vesentlig bedre evaluering av resultatene, er Høyre ikke med på ytterligere økning av bevilgningen til FN, som likevel fortsatt også er vår største bistandskanal med over 4,3 milliarder kr. Da har vi kuttet i forhold til Regjeringens forslag, og omprioriterer delvis til fordel for Verdensbanken.

Etter Høyres mening har Verdensbanken siden midten av 1990-årene vist en positiv utvikling. Som også Regjeringens egen utredning viser, bygges kondisjonalitetene ned, og krav om liberalisering og privatisering skiftes ut med tilråding der forholdene ligger til rette for det, og i økende grad i overensstemmelse med mottakerlandet. Banken skiller seg også ut blant de multilaterale institusjonene med en systematisk evaluering av egen virksomhet, understøttet av et eget utviklingsprogram for evalueringsmetoder. Demonstrert vilje og evne til omstilling og forbedring er noe som gir oss tillit.

Næringsutvikling i u-land er et prioritert område for Høyre. I det arbeidet er Norfund et viktig redskap. Vi observerer med stor uro situasjonen i og rundt Norfund. Vi tar konsekvensen av dette og reduserer bevilgningen, men foreslår samtidig en kraftig økning på andre næringsrettede budsjettposter. Nå må Stortinget forlange at statsråden rydder ordentlig opp. Alle fakta må på bordet.

Det skal være mye fokus på målstyring, resultater, revisjon og evaluering av effekt. Det er viktig å minne om at fortsatt politisk vilje til høy bistand må forankres i en bred forståelse og motivasjon i befolkningen, som naturlig vil spørre: Brukes midlene rett? Havner pengene i lommene på makthavere og mellommenn? Oppnår vi effekt? Det er grunn til å advare mot den naiviteten som kan følge hvis en lar idealismen overskygge realitetene.

Når utenriksministeren i Dagbladet i dag spør hvilken vei Høyre går, er svaret at vi ønsker å videreutvikle norsk bistandspolitikk, men med et skarpere øye for resultater og korrupsjonsbekjempelse enn det statsråden synes opptatt av.

Forrige uke anklaget statsråd Solheims politiske rådgiver Høyre for å sende mange aids-syke i døden på grunn av lavere budsjettering av enkelte FN-poster. Det ville være interessant å vite om rådgiveren uttalte seg på vegne av statsråden, eller om også dette er et utslag av «hver mann sin egen utenrikspolitikk i SV». Rådgiverens påstand er horribel og misbruker en pasientgruppe til fordel for en kortsiktig politisk gevinst. Bistandsbudsjettet er ikke et norgesmesterskap i overbud. Høyre har en annen tilnærming til hiv og aids enn Regjeringen, idet vi i sterkere grad innser at det i tillegg til kurative tiltak må satses vesentlig mer på forebygging bl.a. innen seksuell helse og kvinners reproduktive helse, ernæring og også institu-

sjonsbygging innen landenes helseomsorg. Etter radiodebattene med rådgiveren sist mandag er jeg blitt kontaktet av et forskermiljø innen aids som viser til at pågående undersøkelser tyder på en sterk mutagen langtidseffekt av de anvendte medikamentene, og at et særlig problem i en del afrikanske land kan være økt mottakelighet for viruset på grunn av spesielle ernæringsmangler. Trolig bør vi være atskillig mindre skråsikre på verdien av rent kurativ behandling. Dersom neste generasjon blir preget av mutasjoner, har vi påført dem å betale en høy pris.

Tiden tillater ikke å gå inn på viktige tema som forholdene i Nordvest-Russland, vår avvisning av statsrådets ideologisk begrunnede bistandsøkning til Latin-Amerika eller vår glede over komiteens støtte til merknaden vår om politiske drap i Russland.

Jeg vil avrunde med noen syn på den utenrikspolitiske situasjonen og de utfordringene som kan komme.

I Midtøsten blir det stadig tydeligere hvordan Israel/Palestina-konflikten henger sammen med situasjonen i storregionen. Kofi Annan betegner forholdene i Irak som verre enn borgerkrig. Blir det full væpnet konflikt mellom de tre folkegruppene, risikerer vi at forsøket på å etablere et Kurdistan trekker med seg så vel Iran som Tyrkia. Samtidig er Irans regionale stormaktsambisjoner et økende hodebry for Saudi-Arabia og Egypt, som i sin tur kan se seg tjent med at Israel/Palestina-konflikten blir løst for å holde infiltrasjonen fra Syria og Iran på avstand. Her kan det bli nye konflikter og krig, men også åpninger for nye politiske initiativ.

Afghanistan er NATOs førsteprioritet. Det må også vise igjen på vår vilje til å yte. Om Irak viser hvor vanskelig det kan bli når forhåndsanalysene ikke godt nok hensyntar de politiske og sivile konsekvensene, så har Afghanistan lært oss hvor avgjørende det er fortløpende å sørge for en balanse mellom de sivile og militære tiltakene. Begge deler er nødvendig og gjensidig avhengige.

Vesten har forhåpentligvis gradvis lært at det i møte med islam også er avgjørende å fokusere de reformvillige og moderate. De finnes. Derfor er det så viktig å sørge for at det i kampens militante hete opprettholdes kanaler for dialog.

Andre tema er Russlands utvikling, Kinas vekst og økende internasjonale soloopptreden, eller tiltakende proteksjonisme i kjølvannet av sammenbruddet i WTO så langt.

Jeg velger å avslutte med hvor viktig det er at kampen mot terror ikke får lov til å bli en krig mot terror. Krig rettferdiggjør overtramp av demokratiske spilleregler og rettsstatens prinsipper.

Utfordringene er store, og hvordan vi møter dem kan være avgjørende for fremtiden for vårt eget verdibaserte, gode samfunn.

Det store norske bistandsbudsjettet er delvis et indirekte resultat av en rekke kriger og konflikter i verden som rammer millioner av mennesker. Norge er nok en klar krigsprofitor, enten vi liker det eller ikke. Krig driver oljeprisen opp og gir økte inntekter til staten. Dette bør vi ha et ydmykt forhold til, og vi bør være forsiktig med superlativer av den type som vi har sett i avisoverskrifter så

sent som i dag, som «humanitær supermakt», «fredsna-sjon» eller «største giver til det ene eller det andre». Vår aktive utviklingspolitikk bør koples med en god porsjon beskjedenhet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marit Nybakk (A) [10:45:11]: Under Bondevik I-regjeringen kom Høyre for alvor inn i bistandsfolden og bidrog til et veldig bredt utviklingspolitisk flertall i denne salen.

Nå har Høyre meldt seg ut. Ikke bare foretar Høyre dramatiske kutt bl.a. overfor sårbare FN-organisasjoner – med til dels katastrofale konsekvenser – men det som kanskje er like interessant, er at de sammen med Fremskrittspartiet nå står utenfor ideologiske og prinsipielle merknader om utviklingspolitikk.

Så skryter Høyre av at de legger på 10 mill. kr til FNs kvinneprogram, men samtidig kutter de altså 50 mill. kr til det kvinnerelaterte bistandsprogrammet. Netto mister kvinnerelatert bistand altså 40 mill. kr med Høyre. Spørsmålet mitt er: Var Høyres bistandsvelvillighet i forrige periode bare en del av det å ha ro i regjeringen? Og hvordan vil Høyre forholde seg til sine tidligere samarbeidspartnere når det gjelder utviklingspolitikken heretter?

Finn Martin Vallersnes (H) [10:46:28]: Som det fremgikk av redegjørelsen, er det et bevisst misbruk av begreper, bl.a. av ordet «kutt».

Det vi her snakker om, er to alternativer til budsjett som representerer ulik grad av økning i forhold til året før. Jeg synes det blir noe uverdigg over det hvis en fra Arbeiderpartiets side her innleder til et slags mesterskap i hvem som kan plusse på mest.

Også i Høyres budsjett er det en økning. Den var, som sagt, på 2,5 pst. Det er godt over inflasjonsvirkningen. At vi har en annen innretning og fordeling på postene enn Arbeiderpartiet, tar jeg egentlig med ganske stor ro, for alt i alt ligger det mer midler i budsjettet enn det gjorde året før.

Bjørn Jacobsen (SV) [10:47:27]: Kiving om bistandsbudsjettet går ofte på volum – det er ein eviggående debatt – og sjølv sagt på om det kan bli betre. Eg kan skjønne det dersom ein kuttar for å gjere eit budsjett betre – dersom ein klarer å grunnge kvifor det blir betre av kutt.

Vi er – uavhengig av samfunnssystem og ideologi – stort sett einige om at det er to prinsipp som bør gjelde: menneskerettar og rettsstat.

Ser vi på det Høgre har gjort i budsjettet i år, blir eg litt skremd: Dei som verkeleg er mellom barken og veden, dei som er utafør tv-kanalane, dei som lever i flyktningleirar, dei som sit utafør alle forhandlingsbord, dei vil Høgre kutte hos. Når vi ser kva Høgre kuttar – 350 mill. kr til humanitær bistand og menneskerettar – må ein spørje: Korleis klarer Høgre å finne på slikt? Det er i alle fall ikkje eit bidrag til å gjere bistanden betre slik at han rekk fram til dei som verkeleg treng det.

Finn Martin Vallersnes (H) [10:48:27]: Dette blir jo et ganske stereotyp og litt anstrengt forsøk på å karakterisere en budsjettøkning fra vår side som vektlegger andre ting enn det regjeringssiden gjør.

Jeg for min del er desto mer overrasket over at det ikke er støtte å få hos regjeringspartiene – her SV – for det tilleggsmomentet vi har brakt inn i debatten, som gjelder handelssiden og bilaterale forpliktelser.

Jeg skulle ønske vi kunne kommet frem til at også regjeringspartiene ville være villige til å ta inn over seg tiltak som kanskje ville bety mer for utviklingen i disse landene enn vår bistand, selv om det ville svi litt her hjemme i forholdet til de støttegruppene i det norske samfunnet som partiene er avhengige av.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:49:23]: Da Kristelig Folkeparti og Høyre deltok i samme regjering, var vi enige om en opptrapping av bistanden mot 1 pst. av BNI. I det budsjettet som vedtas i dag, ser vi at Høyre dessverre ikke er med i det vi kan kalle en bred bistandsallianse.

Akkurat som Høyre og Kristelig Folkeparti var enige om at den nye regjeringen kuttet i forskning i forhold til Bondevik II-regjeringen, må vi vel også kunne være enige om at Høyre faktisk kutter i bistand i forhold til forslaget fra Regjeringen. Jeg kjenner Høyre som et konsistent parti, og det er vel en konsistent argumentasjon, skulle jeg tro.

Derfor er mitt spørsmål til Høyre og representanten Vallersnes: Hva vil Høyre framover? Vil man fastholde et mål om en opptrapping mot 1 pst., eller vil man heller gå ned mot det representanten selv nevnte, nemlig 0,7 pst.?

Finn Martin Vallersnes (H) [10:50:32]: Det vil neppe komme som noen overraskelse – hvis man fulgte med i debatten rundt revidert budsjett før sommeren, men også ut fra det som er lagt frem i dette budsjettet fra vår side, og som jeg har redegjort for fra talerstolen i dag – at vi fortsatt er opptatt av å styrke og videreutvikle bistandsbudsjettet. Det reflekteres i at vi øker det med 2,5 pst., eller 720 mill. kr, i forhold til vårt alternativ i fjor. Samtidig har vi fjernet oss fra å definere for mange måltall, også bistandsprosenten.

Bistandsprosenten, som heller ikke Regjeringen har klart å få opp i 1, tross uttrykt vilje til å gjøre det, er veldig avhengig av en rekke andre forhold, bl.a. oljepris og oljeinntekt til landet. Jeg tror nok det vil bli atskillig vanskeligere for oss å få til en ytterligere økning i budsjettet når oljeprisen går ned. Det får bli en utfordring når vi kommer så langt. Det problemet vi har i dag, er nok et luksusproblem i forhold til hva det vil bli når inntektene i BNI synker.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Presidenten vil gi Morten Høglund ordet for å ta opp et forslag.

Morten Høglund (FrP) [10:51:51]: Jeg vil ta opp de forslagene vi har fremmet i innstillingen.

Presidenten: Representanten Morten Høglund har tatt opp de forslagene han refererte til.

Ågot Valle (SV) [10:52:24]: Den rød-grønne regjeringa har gitt Norge en tydeligere stemme for en mer solidarisk utenriks- og utviklingspolitikk. Vi har en utenriksminister som tar initiativ, og som er en stemme som det blir lyttet til, bl.a. før toppmøtet i Riga. Vi er på veg mot det vi har lovet, nemlig 1 pst. av bruttonasjonalproduktet til bistand og utvikling – 1 pst. av vår overflod til de aller fattigste i verden. Menneskelig utvikling handler om å gi hvert enkelt individ mulighet til å velge det livet han eller hun vil leve. Da Norge sammen med 188 andre land i 2000 lovet at verdens fattige innen 2015 skal ha frihet til et liv uten fattigdom, med utdanning og jobb, og med mulighet til god helse og et langt liv, forpliktet vi oss til å følge opp Tusenårsmålene. Blant annet derfor er økningen opp mot 1 pst. av bruttonasjonalproduktet til utvikling så viktig.

Vi har slettet den skammelige gjelda som er en konsekvens av skipseksportkampanjen, en gjeld som har tynget de fattigste i Ecuador, Egypt, Jamaica, Peru og Sierra Leone. Solidaritetsprinsippet må ikke få stå i vegen for ensidig gjeldssletting. Hva det betyr for dem som hver dag slåss for en mer solidarisk verden, skjønte jeg på åpninga av Globaliseringskonferansen her i Oslo i høst. Vår utviklingsminister fikk trampeklapp for denne handlinga. Ikke bare er det en stor inspirasjon for disse, ble det sagt, men det er også en utfordring til andre land og institusjoner – som f.eks. Verdensbanken, som gjennom liberaliseringskrav bidro til ruin av Mosambiks cashewnøttproduksjon – til å ta ansvar som lånetakere.

Det er bra å vite om alle de organisasjonene, både nasjonalt og internasjonalt, som har gitt tilbakemeldinger og vist glede over den satsinga Regjeringa gjør i forhold til kvinner og likestilling. Kvinnebevilgninga er tilbake i utenriksbudsjettet – en særskilt bevilgning for å intensivere arbeidet med kvinner og likestilling. Evalueringa av UD's kvinnestrategi viste at det er behov for målretta tiltak for kvinner og likestilling. Kvinnebevilgninga på 200 mill. kr er et svar på denne evalueringa. Den skal være del av en helhetlig strategi og ikke erstatte et integreringsløp.

Skal verden nå Tusenårsmålene, må det gjøres noe for å stoppe feminisering av fattigdom. 70–80 pst. av de fattigste i verden er kvinner og deres barn. Unge jenter og kvinner må få likeverdige tilbud om utdanning og jobb som gutter og menn. Det må arbeides for å styrke kvinners reproduktive og seksuelle rettigheter og helse. På verdensbasis utføres hvert år 19 millioner usikre aborter. 97 pst. av dem skjer i utviklingsland. Hvert år dør 68 000 kvinner på grunn av abortrelaterte komplikasjoner. Fattige kvinner har i mange tilfeller ikke råd til å betale for å få utført den aborten de av ulike grunner ønsker å foreta, og er prisgitt personer uten helseutdanning. At Regjeringa nå jobber internasjonalt for avkriminalisering av abort og for å gi kvinner rett til trygg abort, er et viktig signal fra et land som Norge. Støtten til det globale fondet for trygg abort og til organisasjonen for internasjonal familieplanlegging er viktig og bidrar som en motkraft til Bush, Va-

tikanet og de mest fundamentalistiske islamske kreftene. En av konsekvensene av demokratenes seier er forhåpentligvis at USA kommer seg ut av denne kvinnefiendtlige alliansen.

Som en oppfølging av diskusjonene rundt den alvorlige og komplekse situasjonen i Afghanistan, er det viktig at Stortinget i budsjettet for 2007 styrker den humanitære og sivile innsatsen i landet. Skal vi kunne bistå afghanerne og Afghanistan til å lykkes i demokratiutvikling og demokratibygging, må vi være tydelige talspersoner for at konflikten ikke vinnes militært alene, men med økt sivil satsing. I en rapport fra The Senlis Council tidligere i høst ble det dokumentert at det internasjonale samfunnet i løpet av de siste fem åra har bruk ti–elleve ganger mer på militær innsats enn på sivil oppbygging og utvikling i Afghanistan. Vi må snu dette. Målet må være at det brukes elleve ganger mer på utvikling. Her har jeg lyst til å gi en tilbakemelding til Fremskrittspartiet, for det er ikke slik at de opprettholder nivået på sivil oppbygging i Afghanistan. Det kuttet de foretar, gjør at de samlede regionbevilgningene til Asia er mindre enn det totalt ble brukt i Afghanistan i 2005. I en interessant artikkel i International Herald Tribune beskrives våpenhvileavtalen mellom britene og Taliban i Musa Quala i Helmandprovinsen – et initiativ som ble tatt av områdets eldre for å styrke kreftene mot Taliban. Det er nok ulike meninger om denne avtalen, men folk benytter i hvert fall tida nå til å styrke lokalsamfunnet. Jeg tror dette er prosesser som er bygd på afghanske tradisjoner, og som en må se nærmere på.

Også i Afghanistan er det viktig å satse på kvinnerettede tiltak. Det rapporteres nå om en mulig backlash for kvinner i Afghanistan. Tenkinga rundt resolusjon 1325 må tas i bruk på en enda sterkere måte. Det må skje en kvinnesatsing på alle områder. Det kan være et viktig bidrag fra Norge til kvinnene i Afghanistan.

Norge tar en ledende rolle for å få fortgang i arbeidet med et internasjonalt forbud mot klaseammunisjon. Dermed blir Norge en troverdig aktør i arbeidet mot et forbud, fordi vi har sørget for å rydde i eget bo før vi ber andre om å gjøre det samme. Målet er et internasjonalt forbud mot de typer klaseammunisjon som har uakseptable humanitære skadevirkninger. Det er viktig både av humanitære årsaker og for å bidra til gjenoppbygging og utvikling i områder med konflikt og krig. Det kan folk i Laos, Afghanistan og Libanon lære oss noe om.

Regjeringa satser på Norge som en fredsnasjon. Derfor gir vi økonomisk støtte til fredsbyggingsprosesser i andre land, og vi støtter opp om fredsbevegelsens arbeid her hjemme. Norge har et mangfold av fredsorganisasjoner som bidrar både til debatt, til internasjonal kunnskap og til et bredt folkelig engasjement. For SV har det vært viktig å styrke dette arbeidet. Vi er derfor glad for at de kuttene som den forrige regjeringa foretok i støtten til fredsbevegelsen, nå ikke bare er reversert, men at vi har fått til en økning. Det står faktisk en samla komite bak.

Da FN's utviklingsfond, UNDP, tidligere i høst offentliggjorde sin årlige Human Development Report, hadde den i fokus makt, fattigdom og den globale vannkrisen. Tilgangen til vann og gode sanitære forhold har gjennom

historien vist seg som en forutsetning for menneskelig utvikling. I dag er det slik at 1–2 milliarder mennesker lever uten rent vann, og hvert år dør 1,8 millioner barn av diaré og andre sykdommer som skyldes mangel på rent vann. Verdens vannkrise skyldes ikke bare knapphet på vann, men fattigdom, forvaltning og skjeve maktforhold gjør vannet til et enda knappere gode. De som bor i slumområdene i Nairobi og Jakarta, betaler mer for vannet sitt enn innbyggerne i New York eller i Oslo. Norge går sammen med Bolivia og NGO-ere i å fronte rettigheten til rent vann, til vann som et fellesgode. Og det er ikke tilfeldig at det skjer sammen med Bolivia, for det er nettopp der fattigfolk har fått betale prisen for at store multinasjonale selskap har tatt makta over vannressursene.

I miljøhandlingsplanen som Regjeringa har utarbeidet, er bevaring av biologisk mangfold og bærekraftig naturressursforvaltning prioritet nr. 1. Bærebjelker er lokal deltakelse, styrking av lokalbefolkningas rettigheter til naturressursene, et partnerskap mellom organisasjoner som kan miljø her hos oss, og miljøbevegelsen i både våre nærområder og i de fattigste landa. Ikke minst gjelder det i miljosamarbeidet med Brasil, der bevaring av biologisk mangfold i Amazonas-området er et hovedsatsingsarbeid. Men også her gjelder det at vi feier for egen dør dersom vi skal ha troverdighet ute i verden. Mens fattige Brasil har vernet 20 pst. av regnskogen, og Rwanda krever autorisasjon av dem som skal felle trær, har vi vernet bare 1,4 pst. av vår skog.

Alvoret rundt klimaendringene begynner å gå opp for verdens beslutningstakere. «Besteforeldre krever en ansvarlig klimapolitikk», kunne vi lese i avisen i går. Det kreves handling, særlig av oss og alle andre rike land, dersom generasjonene etter oss skal få en framtid. Klimaendringene får de aller største konsekvensene for Afrika, der 70 pst. lever av jordbruk. Stern-rapporten, som har satt en støkk i de fleste, viser at dette må tas på alvor, dersom ikke verden skal gå mot en større elendighet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Vaksdal (FrP) [11:02:49]: Sosialistisk Venstrepartis NATO-motstand kom opp til overflaten tidligere i høst, da Regjeringa av slo henvendelsen fra NATO om å sende styrker til Sør-Afghanistan. Flere fra SV stod fram og hevdet at dette var en seier for deres syn. At Regjeringa sender uklare signaler i denne saken, er ingen overdrivelse. I helgen kom det positive signaler fra statsministeren, og i dag kan vi lese at Regjeringa nok en gang har avslått en henvendelse fra NATO. Enda mer uklart er det for så vidt fra SV.

I innstillingen som vi i dag behandler, kan vi lese at SV mener at stabiliseringen av Afghanistan er en særdeles viktig oppgave for Norge som NATO-alliert, og at de involverte land, også Norge, må øke sine totale bidrag – noe som også innebærer militære bidrag. Har SV nå snudd 180 grader i denne saken? Og betyr dette at SV nå støtter å sende norske spesialstyrker til Sør-Afghanistan?

Ågot Valle (SV) [11:03:56]: SV er et parti som er imot NATO. Det er det ingen tvil om. Men vi hører med til en regjering som bygger på NATO-tilslutning, og det støtter vi lojalt opp om.

Stabilisering av Afghanistan handler om noe mye, mye mer enn å sende enda flere soldater. Det er ikke slik at vi bare kan sende flere soldater, og så vinnes denne krigen. Det må også Fremskrittspartiet etter hvert begynne å forstå. Her trengs det en samlet innsats, der politiske prosesser og utvikling må få mye, mye større plass. Det har også vært et budskap fra utenriksministeren som jeg skjønner er blitt tatt godt imot, at verden etter hvert skjønner at skal afghanerne lykkes – for det er det det handler om – må det til større fart på politiske prosesser, på utvikling, og så skal de militære bidragene være der for å støtte opp under disse prosessene.

Finn Martin Vallersnes (H) [11:05:18]: Det kunne vært fristende å følge opp det forrige spørsmålet og spørre om SV nå har skiftet standpunkt i forhold til partiprogrammet sitt når det gjelder å melde seg ut av NATO, etter den positive omtalen i fellesmerknaden. Men jeg kan la det ligge nå.

Jeg minnes at i forrige stortingsperiode ville SV kaste sentralbanksjefen ut av styret i IMF. Tidligere i høst stilte Høyre et spørsmål til Regjeringen om hvorvidt dette var Regjeringens politikk, og fikk til svar at det var det ikke. Har SV skiftet oppfatning i denne saken og er nå tilfreds med den representasjonsmåten vi har i styrende organer i IMF?

Ågot Valle (SV) [11:06:04]: Det er et mål for denne regjeringa å få til en mer rettferdig deltakelse fra alle land i IMF. Det foregår en prosess med det, og dette skal vi arbeide videre med. Men det aller viktigste er jo å se om IMF og Verdensbanken virkelig følger opp det som skal til for utvikling. Da har vi en regjering som også sier at det ikke skal gis støtte til programmer som krever liberalisering og privatisering. Og det er et veldig viktig krav, i forhold til f.eks. utviklinga i Afrika.

Nå har Regjeringa også tatt et initiativ for å se på de såkalte kondisjonalitetene i Verdensbanken og i IMF, og det viser seg at det skjer en bedring i f.eks. Verdensbanken. Men det stilles fremdeles krav til liberalisering og privatisering. Dette er en prosess som denne regjeringa skal følge opp videre.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:07:27]: Noen oppfatter Norge slik: Vi er et styrtrikt land, og vi er oss selv nok.

Første del av påstanden er utvilsomt sann, det fikk vi bekreftet under finansdebatten. Privatforbruket når nye rekordhøyder, offentlig konsum stiger nesten like mye. Norge er blant verdens rikeste nasjoner. Vår brutto nasjonalinntekt ventes neste år å komme opp i svimlende 2 150 milliarder kr, nær en halv million pr. innbygger.

Så var det påstand nummer to, vi er oss selv nok. Dagens behandling av utenriksbudsjettet gir oss en ny anled-

ning til å avsanne den påstanden. Skiftende regjeringer har over en årrekke bidratt til å øke bistanden til verdens fattige land. Vi nærmer oss opptrappingsmålet, at Norge skal gi minst 1 pst. av BNI til bistand. Norge er ikke seg selv nok.

En hundredel av vår velstand er ikke mye å avstå, men det er faktisk nok til å løfte Norge til topps i internasjonal bistandsstatistikk. Det gir ingen grunn til selvtilfredshet. Nestekjærlighet er en moralsk forpliktelse. Utviklingspolitikk handler ikke om veldedighet, men om rettferdighet.

Kontrasten mellom norsk velstand og fattigdommen i mange samarbeidsland er ufattelig. Vi har langt over hundre ganger mer å rutte med pr. innbygger. Aldri har behovet for internasjonal solidaritet vært større. Aldri har Norge hatt større mulighet til å vise det. Derfor er det to ting som særlig gleder meg i et større bistandspolitisk perspektiv. Det ene er at utviklingsarbeidet gir resultater: Andelen fattige mennesker synker. Det andre er at en viss bistandstrøtthet før århundreskiftet er avløst av økte ambisjoner hos verdens mektigste. Verdens økonomiske stormakter, G8-gruppen, har forpliktet seg til å fordoble bistanden til Afrika på de seks årene fra 2004 til 2010. Det gir et berettiget håp om at vi kan avskaffe ekstrem fattigdom i vår levetid – hvis vi vil.

Alle med innsikt vet at det er et mangfold av faktorer som avgjør om land lykkes i en sosial og økonomisk utvikling. Framgang blir motvirket av faktorer som konflikt og krig, dårlig styresett og korrupsjon, smittsomme sykdommer og epidemier, klimaforverring og naturkatastrofer som jordskjelv, flom, tørke og forørkning. Framgang blir tilskyndet når rammevilkårene forbedres, da kan internasjonal bistand, handel, investeringer og befolkningens egen innsats lettere gi avkastning og vekst. Særlig da er det vi virkelig får se resultatene, se at bistand nytter.

Verdifulle framskritt er oppnådd:

- Den farlige sykdommen kopper ble utryddet i 1977, et mål som verdenssamfunnet satte seg i 1965.
 - Barsedødeligheten på grunn av diaré ble halvert fra 1990 til 2000.
 - Andelen vaksinerte småbarn ble økt fra 30 pst. i 1980 til 80 pst. i 2000.
 - Andelen fattige i verden ble redusert med 6 pst. fra 1990 til 2003.
- Mange av våre samarbeidsland har hatt vanskelige betingelser. Likevel er det framgang å spore:
- Med mikrolån til fattige har mange millioner klart å bli selvhjulpne. Dette påskjønes nå ved at Nobels Fredspris tildeles Muhammad Yunus om få dager.
 - I Tanzania er andelen barn i skole på få år økt fra 59 til hele 91 pst.
 - Vaksinasjonsprogrammer og styrket helsevesen redder stadig flere fra livstruende, smittsomme sykdommer.

Bistand alene er ikke nok. Men når noen hevder at det ikke er penger det står på, viser virkeligheten noe annet. Den verdenskjente økonomen Jeffrey D. Sachs har skrevet en tankevekkende bok som heter «The end of poverty», der han tegner et hjerteskjærende situasjonsbilde fra Malawi – et av de landene som befinner seg helt i andre

enden av den skalaen hvor Norge er på toppen. I en sykehusklinikk får 450 mennesker effektiv behandling for hiv/aids. De blir friske. Rett over gangen, i sengeavdelingen, ligger de som ikke har råd til å betale den ene dollaren dagen det koster å få behandling. De ligger oppå hverandre, opptil tre i hver seng. De ligger der for å dø. Det er den ene dollaren som gjør forskjellen. Penger teller. Bistand nytter.

Vi nordmenn tilhører klodens rike mindretall. Men de fleste bor i utviklingsland, og der er folk flest fattige. Gjennom bistanden deler vi med dem. Derfor fortjener bistanden betegnelsen «politikk for folk flest». Derfor fortjener også bistandsopptørringen støtte fra alle Stortingets partier, ikke minst fra dem som hyppigst hevder å kjempe for «folk flest». Men slik er det ikke. Jeg må bare konstatere at Fremskrittspartiet vil gi mer til de rikeste og mindre til de fattigste – som er folk flest i u-land. Selv om Fremskrittspartiet gir seg selv 23 oljemilliarder ekstra til disposisjon, velger de å skjære ned 10 milliarder kr på bistandsbudsjettet. Forstå det den som kan. Det er nær en halvering, og det er faktisk en rasing. Jeg må dessverre si at jeg ikke er overrasket. Derfor blir jeg heller ikke skuffet over Fremskrittspartiets holdning i dag, bare uendelig trist.

Den negative overraskelsen i dagens budsjettinnstilling kommer fra noen jeg hadde ventet mer av. I fire år stod Høyre solidarisk bak Samarbeidsregjeringens opptrapping av bistanden, år for år. Høyres landsmøte fattet sist vår et vedtak om bistandspolitikken som pekte fram og opp. Nå har den politiske retningsviseren fått en knekk. Nå peker pilen ned. 1,5 milliarder kr vil Høyre kutte i det bistandsbudsjettet som vedtas i dag. Målt i andel av BNI vil det sette bistandsopptørringen omtrent et tiår tilbake. Jeg må bare konstatere at Høyre beveger seg ikke bare bort fra bistandsmålet, men også bort fra det politiske sentrum – og bort fra Kristelig Folkeparti.

I dette budsjettet har Kristelig Folkeparti valgt å prioritere én sak først: en økning av posten for de frivillige organisasjonene. Vi er glad for at vi har fått gjennomslag, både regjeringspartiene og Venstre er med på å skape flertall for dette. Vi plusser på med 40 mill. kr ekstra til de frivillige organisasjonenes bistand. Det som gjør skuffelsen over Høyres stemmegivning i dag ekstra stor, er at Høyre vil bevilge minst av alle til de frivillige organisasjonenes bistand – til og med mindre enn Fremskrittspartiet.

Likevel er det mye positivt å fokusere på. Påplusningen til de frivillige organisasjonene rettet opp et svakt punkt. Det gjør, for å sitere Jon Lilletun, et godt budsjett enda bedre. Regjeringens forslag innebar at bevilgningsposten til deres langsiktige bistand kom ut med redusert realverdi. Med 40 mill. kr ekstra er det vårt håp at vi unngår kutt i de flerårige rammeavtalene som NORAD neste år skal inngå med viktige og gode samarbeidsaktører. Jeg vil gjerne at bistandsministeren bekrefter det. Det gjelder Norsk Misjonsråds Bistandsnemnd, Atlas-alliansen for bistand til funksjonshemmede og Fokus, kvinneorganisasjonenes bistandsorgan.

Vi er glad for at flertallet i utenrikskomiteen presiserer at vi skal holde oppe konsentrasjonen om Afrika – ver-

dens fattigste kontinent. På spørsmål fra Kristelig Folkeparti har Utenriksdepartementet bekreftet at Afrikas andel av norsk bistand i 2005 sank under 40 pst., hovedsakelig på grunn av akutte hjelpebehov i Asia. Nå må Afrikas andel opp igjen. Verdens økonomiske stormakter lovet på Gleneagles-møtet i 2005 å fordoble Afrika-bistanden på seks år. Norge bør, etter Kristelig Folkepartis syn, ikke være dårligere, vi bør ha samme ambisjon.

Jeg har brukt hoveddelen av dette innlegget til å snakke om sør, men jeg vil også snakke litt om nord.

Vi vil gi vår fulle støtte til at samarbeidet i nordområdene styrkes og samordnes bedre. Vi må ha store ambisjoner i nord. Det er særlig viktig for å sikre en forsvarlig ressursforvaltning. Vi har en felles interesse av å redusere sårbarhet for miljøkatastrofer og atomulykker. Vi har en felles interesse av å bekjempe smittsomme sykdommer og stanse grenseoverskridende kriminalitet. Frivillig folk-til-folk-samarbeid, turisme og student- og kulturutveksling er positive bidrag. Det kan gi tilleggsgevinster i form av gjensidig tillit, sikkerhet og en utvikling av det sivile samfunn som styrker demokratiet. Representanten Jan Sahl vil gå nærmere inn på Kristelig Folkepartis synspunkter på denne delen av budsjettet.

Jeg vil avslutningsvis understreke at vi aktivt må møte de store utfordringene vi har, både i sør og i nord. Budsjettet tar viktige skritt i riktig retning på begge disse to områdene. Vi er den generasjonen som har de største ressursene til disposisjon i forhold til det noen generasjon nordmenn noen gang har hatt. Vi har historiske muligheter til å gjøre noe med den store uretten i verden, og vi har etter vårt syn en moralsk plikt til å gjøre det vi kan.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [11:17:23]: Representanten Høybråten går til kraftig angrep, og det kan vi leve med. Hvis representanten Høybråten hadde gått gjennom våre merknader – og det er jeg sikker på at representanten har gjort – og sett litt på bakteppet, er det ikke, slik vi opplever det, manglende solidaritet med folk flest i de fattige landene. Det er nettopp folk flest vi ønsker å ta på alvor.

Er ikke representanten Høybråten enig i at resultatene, i hvert fall på makronivå, av den bistandspolitikken som har vært ført, har vært skuffende? Barnedødeligheten har ikke gått ned etter mange år med bilateral norsk bistand til land sør i Afrika. Løftet for de fattige har ikke skjedd. Er ikke da representanten Høybråten enig i at det er behov for å gå opp terrenget på nytt?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:18:27]: Jeg viste i mitt innlegg til en rekke gode resultater som viser framgang i kampen mot fattigdom i verden. At det finnes eksempler på at vi ikke har nådd våre mål, er vi fullstendig klar over. Men at svaret på det skulle være å halvere innsatsen, halvere ambisjonene i økonomisk forstand, er for meg komplett ubegripelig. Jeg tar gjerne en diskusjon om hvordan vi kan gjøre bistanden mer effektiv. Jeg tar gjerne en diskusjon om hvordan vi enda mer effektivt kan bekjempe korrupsjon, og vil berømme Regjeringen for å

forsterke og videreføre det arbeidet som allerede var i gang fra den forrige regjeringen der. Når man har 23 milliarder kr ekstra å bruke, er det ubegripelig at man i tillegg skal halvere bistanden, for å bruke alle disse ekstra pengene i Norge.

Erna Solberg (H) [11:19:34]: Jeg forstår at representanten Dagfinn Høybråten er skuffet over Høyres alternative budsjett, men jeg har lyst å bringe oppmerksomheten på det viktigste tiltaket for å løfte folk ut av fattigdom. I løpet av de siste 16 årene har vi løftet mange millioner mennesker ut av fattigdom i verden, ikke først og fremst på grunn av bistand, men på grunn av økt internasjonal handel, og det er land som på grunn av økt økonomisk vekst har klart å løfte folk ut ved egen hjelp.

Vårt alternativ dreier seg om tre ulike stolper som er viktige. De tre stolpene, som også land i den tredje verden er opptatt av, er for det første gjeldslettelse. Vi følger der det Regjeringen har gjort, og synes det er et bra initiativ. For det andre er det økt bistand. Vi øker ikke så mye som Regjeringen og Kristelig Folkeparti gjør, men vi øker bistanden i forhold til det Bondevik II-regjeringen, som vi begge satt i, leverte i fjor. Det tredje er at vi gjør et radikalt grep innenfor handelen som kommer til å bidra til å bygge opp landenes evne til å øke veksten i eget land, ved at de får markedsadgang til våre markeder. Mitt spørsmål er da: Hvorfor vil ikke Kristelig Folkeparti være med på mer markedsadgang, som vi har foreslått?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:21:00]: Det framgår av innstillingen at Kristelig Folkeparti støtter alle de tre elementene i en offensiv utviklingspolitikk. Det har vi gjort i felles regjering, og det vet Erna Solberg meget godt. Vi har stått sammen om den politikken som har blitt ført på alle de tre områdene, i regjering. Det er intet nytt på det punktet. Det vi ønsker, er at når vi står midt oppi WTO-forhandlinger, skal hovedgrepene når det gjelder å bedre markedstilgangen på varer fra fattige land, skje i den sammenhengen, og det trodde jeg faktisk også Høyre ønsket.

Det som er det nye, er at Høyre bryter en ubrutt rekke av budsjetter hvor man år om annet har lagt vekt på å trappe opp innsatsen i forhold til det Norge tjener hvert år. Nå tjener Norge mye, og Regjeringen skal ha ros for at den har klart å trappe opp bistanden også i forhold til hvor mye Norge tjener i 2007. Men det vil Høyre ikke lenger være med på, og det er vi meget, meget skuffet over. Høyre er ikke med på å øke i forhold til BNI, de er faktisk nede på et nivå som ligger ti år tilbake.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [11:22:47]: Norges utenrikspolitikk har bestandig vært fundamentert på en humanistisk tradisjon, på sammenhenger og på helhet. Vi har hatt en tverrpolitisk enighet i de store sakene. Jeg er glad for at vi også i noen av de mest sentrale utfordringene vi står overfor, og som Regjeringen griper fatt i, har en slik enighet.

FN-sporet har bestandig vært det viktigste internasjonale sporet for Norge. Regjeringens budsjett for 2007 har på nytt dreid vår hovedsatsing i retning av et styrket FN, samtidig som vi bidrar til å effektivisere og styrke verdensorganisasjonen.

Norge er et lite land i antall innbyggere, men i internasjonal politikk er vi ingen småstat. Norges rolle i det internasjonale samfunn ligger ikke i muskler og fysisk eller økonomisk makt, men i den humanisme, de prinsipper og den kvalitet vi kan levere. Derfor kan Norge ta viktige initiativ, slik vi har gjort i utviklingspolitikken, i Verdens handelsorganisasjon og i nordområdene.

Senterpartiet er godt fornøyd med at Regjeringen så tydelig har lagt vekt på disse grunnleggende og historiske linjer i Norges utenrikspolitikk og i utenriksbudsjettet for 2007. De utenrikspolitiske linjene har og bør, etter Senterpartiets mening, avspeile hvem vi samhandler med. I symmetriske forhold, som i polområdene, og i forholdet til EU og Europa kan og skal vi dra nytte av våre fortrinn, til beste for befolkning, miljø og framtidige generasjoner.

Utviklingsland, spesielt i Afrika, og andre netto mat-importerende land og land som er råvareavhengige, bør få ensidig nytte av Norges utenrikspolitikk – av våre bistandsressurser og våre erfaringer, om de er ønsket. Det betyr selvfølgelig ikke at ikke Norge har fordel av samhandlingen, men vi kan ikke anta at samarbeidet bidrar til økonomiske fordeler i Norge på kort sikt.

Regjeringspartienes Soria Moria-erklæring har lagt fast at vi skal øke bistanden utover 1 pst. av BNP i løpet av denne perioden. Vi er ikke helt der enda, men vi er nå oppe på 0,97 pst., og Norges bidrag til det internasjonale samfunnet har aldri vært høyere enn det vi har lagt opp til i 2007.

Senterpartiets verdier, internasjonalt som i Norge, er knyttet til levende demokrati, råderett over ressurser, rett og plikt til å produsere mat til egen befolkning, handlingsrom til å føre egen aktiv næringspolitikk, og handlingsrom til en offensiv velferds-, fordelings- og miljøpolitikk. Vi forutsetter at andre land skal ha de samme rettigheter og muligheter som vi har hatt, og som vi ønsker å bevare.

Vi vet hva som har skapt velferd og velstand i Norge. Vi har hatt en politisk styring av landet for nasjonsbygging og fordeling og bosetting i hele landet. Vi har sterke produsenter og gründere og sterke organisasjoner som har kjempet for at veksten skulle fordeles jevnt. Derfor er det avgjørende at økonomisk støtte fra Norge ikke betinger liberalisering, avregulering og privatisering. Vi må legge til grunn at ethvert land vil finne sin egen vei og sin egen hastighet når det gjelder denne utviklingen. Her er det demokrati og menneskerettigheter på alle plan som vil være byggesteinene, både i fredsarbeid, i nasjonsbygging og i kampen mot korrupsjon.

Fokus på investeringer og tilrettelegging for utenlandsinvesteringer alene har ikke styrket produksjonskapasiteten og den langsiktige sysselsettingen i de fattigste landene, spesielt i Afrika sør for Sahara. Derfor er jeg fornøyd med at en samlet komite står bak at vi i 2007 skal fokusere sterkere på produksjon og sysselsettingseffekt i næringsstrategien for utviklingsland.

Statistikken viser at på tross av at de minst utviklede landene har toll- og kvotefri adgang til Norge, har norsk import fra disse landene økt bare i begrenset grad. Fra 2004 til 2005 var den største økningen når det gjelder kjøtt, bare 4,5 pst., eller 133 tonn. Forklaringen er imidlertid ikke overraskende. Skal en handle, må en ha varer og tjenester å selge, og skal en kunne produsere langsiktig, er de nære markedene sentrale. Derfor er vi fornøyd med at Regjeringen støtter utviklingslandenes krav om rett til politisk handlingsrom og til å beskytte nasjonale markeder. Senterpartiet er også fornøyd med at en samlet komite ber om at Regjeringen har et særlig fokus på handlingsplanen for landbruk i bistand.

Norsk næringsliv har viktig kunnskap og viktige erfaringer som kan dras nytte av. For Senterpartiet er det imidlertid viktig at vi har en åpenhet om resultatene av vår næringsrettede bistand, som av alle andre sektorer i bistanden og i samfunnet. Derfor må vi evaluere ressursstrømmene i støtten vi gir til næringsutvikling i utviklingsland, slik at vi kan se hva som blir igjen, hva som blir skapt i de land og regioner vi søker å hjelpe, og eventuelt hvor mye som ender opp i Norge og norsk næringsliv. Når det gjelder næringsutvikling i utviklingsland, er det effekten i mottakerlandet som må telle, og vi må vite om det virker. Vi er godt fornøyd med Regjeringens foreløpige håndtering av Norfund-saken, og avventer kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling.

Senterpartiet har som et overordnet mål å få til en offensiv nordområdesatsing. Jeg snakker ikke som en regionpolitiker fra nord, men som en rikspolitiker. Regjeringens nordområdestrategi er et viktig startskudd for et langsiktig arbeid. Norge er det landet som har lagt til rette for levedyktige, bærekraftige og handlekraftige samfunn i nord. Det er disse samfunnene som gir Norge handlekraft og legitimitet i den rollen vi kommer til å spille i framtiden. Det finnes ingen grunn til at ikke Nord-Norge skal kunne bli et kraftsenter for landene i polområdet. Dette krever et langsiktig arbeid for fordeling, velferds- og infrastrukturoppbygging, forskning, miljøovervåking, regional avtaleutvikling m.m.

Senterpartiet forutsetter at det legges til rette for ringvirkninger på land av den planlagte petroleumsvirksomheten, knyttet til petroleumsrelaterte varer og tjenester. På andre områder som reiseliv, langsiktig ressursutvinning, høsting og forvaltning av havets ressurser og videreføring av generasjoners erfaringer og kunnskap om arktisk jordbruk, forskning på arktiske samfunn og arktiske forhold kreves det en bevisst politisk og økonomisk satsing.

Satsing i nord peker utover petroleumsvirksomhetens periode og bidrar til å sikre Norge som leverandør av kvalitetsprodukter fra havet, høstet av et bærekraftig regime, styrke en stabil og helst økende bosetting i området, med en bærekraftig ressursutnyttelse, og ressursforvaltning som gir lokale ringvirkninger og har god lokal forankring. Senterpartiet mener at et slikt resultat, en slik aktivitet og en fortsatt mangfoldig bosetting vil bidra til å styrke og befeste norsk jurisdiksjon og legitimitet i nord, til gode for hele landet.

Jeg er glad for at vi i forbindelse med vårt samarbeid med nabolandet Russland har klart å øke budsjettet med 5 mill. kr, til kap. 118, der helse, miljø og kunnskap er viktig.

Det er kledelig å være beskjeden, men det er lov til å være litt stolt av at vi har fått meldinger fra hele verden om at den rød-grønne regjeringen har gjort et banebrytende vedtak når det gjelder å slette illegitim gjeld knyttet til skipseksportkampanjen. Dette har vært en svart flekk i norsk bistandspolitikk, og jeg er glad for å si at dette er historie.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Vaksdal (FrP) [11:32:58]: Senterpartiet er jo mest kjent for å ivareta norske landbruksinteresser gjennom arbeidet for større overføringer til næringen. Det som ikke er så kjent for folk flest, er den proteksjonismen som partiet står for når det gjelder bl.a. import fra utviklingsland. I det ene øyeblikket vil man hindre utviklingsland i å eksportere varer til Norge, for så i neste øyeblikk å sende passiv utviklingshjelp til de samme.

Jeg vet ikke om dobbeltmoral er et parlamentarisk korrekt uttrykk, men jeg har ikke funnet noe annet som er dekkende for dette. Er man i Senterpartiet virkelig komfortabel med en politikk som direkte er til hinder for en positiv utvikling i mange fattige land?

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [11:33:49]: Jeg kjenner meg ikke helt igjen i den beskrivelsen som representanten gir. Jeg nevnte i mitt innlegg at vi har foreslått åpne grenser, men at handelen fra enkelte utviklingsland ikke har hatt den økningen som vi har ønsket, bl.a. – som jeg refererte til – på grunn av at nærområdene kanskje er viktigere enn eksport over lange distanser.

Men jeg må få lov til å gjøre oppmerksom på at det foreligger en internasjonal rapport som viser at en nedbygging og liberalisering av handelen vil favorisere de store landene, som Argentina, Brasil, India og Kina og noen av ASEAN-landene, mens de mange fattige, små landene ikke nyter godt av denne type handel.

Finn Martin Vallersnes (H) [11:34:50]: Det er for fristende å ikke bore litt videre i samme tema med hensyn til handel, siden det er Senterpartiet som er i fokus.

Samuelsen vektla viktigheten av næringspolitikk i u-land og nevnte landbrukspolitikken spesielt, og hvor viktig det er å ha et lokalt marked og regionale markeder, og det er vi helt enig i. Det gjelder å styrke disse og hjelpe dem til å ha en kvalitet som gjør at de kommer inn på de markedene. Men det er jo et trinn til, og det er å kvalifisere seg for det internasjonale markedet. Det betyr at de må selge til oss, og vi må begynne å kjøpe fra dem. Og her har vi i dag et forslag om å bygge ned tollbarrierene.

Men spørsmålet må ses i lys av den fellesmerknaden som Senterpartiet ikke var med på i innstillingen til bistandsmeldingen for to år siden, hvor man vektla at handelens betydning for disse landene kan være større enn

den samlede bistand de mottar. Hva er egentlig Senterpartiets holdning til det? Er de uenig i den påstanden?

Alf Ivar Samuelson (Sp) [11:36:01]: Jeg kan vel ikke være helt presis i svaret på det, slik representanten kanskje ønsker. Men her er det en balanse mellom landenes rett til egenproduksjon for egen befolkning for å sikre nødvendig matvareforsyning og dette med handel med andre land.

Vi har sett rapporter om at enkelte u-land faktisk finner det mer formålstjenlig å selge egenproduserte matvarer framfor å forsyne egen befolkning. Dette er et veldig vanskelig og innfløkt spørsmål, som det ikke finnes et lettvent fasitsvar på.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Anne Margrethe Larsen (V) [11:37:13]: Knappt noen utviklingsminister har fått så mye nye og friske penger som utviklingsminister Erik Solheim vil få til neste år. 2,2 milliarder kr, eller mer enn 10 pst. økning, er formidabelt. Det gjør at Regjeringen kan gi mer til mange gode formål, og litt til, og de aller fleste av Regjeringens venner og mange av kritikerne kan føle sine satsingsområder ivaretatt. Med slike rammebetingelser slipper man ofte unna tøffe valg og vanskelige prioriteringer.

Venstre vil advare mot å se seg blind på prosentsatser og kvantitet i diskusjonen om utviklingspolitikken. Innholdet i bistanden er det viktigste. Jeg kommer imidlertid ikke utenom å knytte noen innledende kommentarer til målsettingen om å gi 1 pst. av bruttonasjonalinntekt til utviklingsformål.

Venstre er blant dem som mener at dette målet bør stå fast, og har notert seg at nivået med det framlagte budsjettet vil ligge på 0,97 pst. neste år. Vi forventer at Regjeringen vil følge opp denne målsettingen, da den er nedfelt i Soria Moria-erklæringen.

Selv om vi i årene som kommer, ikke skulle oppleve samme vekst i bruttonasjonalinntekt som vi har hatt de siste årene, bør vi strekke oss mot dette målet. Det kan ha en viktig signaleffekt i forhold til så vel andre givere som mottakerland.

Denne målsettingen synes å ha et klart flertall bak seg i denne sal. Fremskrittspartiet har for sin del lagt fram et budsjett hvor bistanden halveres. Sammen med en rekke markante politiske markeringer i budsjettinnstillingen setter Fremskrittspartiet seg med dette noe på sidelinjen i norsk utviklingspolitikk.

Målsettingen om å bruke 1 pst. av bruttonasjonalinntekt på bistand er også blitt forsøkt utfordret fra en helt annen kant. Dette kan sammenfattes i det velkjente slagordet: «trade not aid». Venstre er ikke helt enig i dette, da det setter bistand og nedbygging av tollsatser rettet mot import fra den tredje verden opp mot hverandre. Ved å redusere tollsatsene skal man ikke kunne «frigi» midler fra bistandsbudsjettet til helt andre formål. Høyre synes å ha lagt seg på en slik linje.

Som et sosialliberalt parti mener Venstre at Norge bør gjøre begge deler: «trade and aid». Vi mener at vi paral-

lelt med å øke bistanden til 1 pst. av bruttonasjonalinntekt bør bygge ned handelshindringer rettet mot import fra utviklingsland. Bak dette ligger en erkjennelse av at utvikling er en kompleks prosess. Norge bør som et svært velstående giverland bidra på en rekke ulike måter, herunder bl.a. ved å lette markedsadgangen til våre markeder.

Venstre har derfor i innstillingen fra finanskomiteen gått inn for å gi toll- og kvotefri adgang for all import fra de fattigste u-landene som ikke er kategorisert som de minst utviklede land, såkalte MUL-land. Dette dreier seg bl.a. om de afrikanske landene Elfenbenskysten, Ghana, Indonesia, Kamerun, Kenya, Kongo, Mongolia, Nigeria og Zimbabwe. På et noe usikkert grunnlag er dette beregnet å medføre tapte tollinntekter på om lag 40 mill. kr. Da WTOs Doha-runde, som skulle bli utviklingslandenes runde, foreløpig er strandet, ville et slikt tiltak ha en positiv signaleffekt internasjonalt.

Høyres forslag om å gi tollette til alle utviklingsland, med unntak for visse sensitive varer, og land med undertrykkende styresett ser Venstre på som noe problematisk, da det ville omfatte store eksportland i mellominntektsgruppen.

I budsjettinnstillingen blir nedbygging av tollbarrierer avvist av regjeringspartiene. Det beskrives som en «feilslått utviklingspolitikk» med henvisning til at MUL-landene allerede har fått denne muligheten, og bare i begrenset grad har nyttiggjort seg den. Denne reaksjonen er høyst forståelig gitt at Senterpartiet sitter i Regjeringen.

Det synes å være ulike oppfatninger med hensyn til å gi økt toll- og kvotefri adgang for flere utviklingsland. De spenner fra regjeringspartienes avvisning til Høyre som vil gi tollfrihet for store eksportland i mellominntektsgruppen.

Venstre har derfor i budsjettinnstillingen gått inn for å be Regjeringen om en nærmere vurdering av å bygge ned tollmurene vis-à-vis utviklingsland. Regjeringen bes spesielt se på hvordan dette kan bidra til å fremme målsettingene for norsk utviklingspolitikk. En slik utredning kunne ha fremmet en felles forståelse for betydningen av å bygge ned tollvernet mot import fra fattige u-land, og beredt grunnen for å gjennomføre slike tiltak som en integrert del av vår utviklingspolitikk. Venstre vil derfor arbeide videre for å få gjennomført en slik utredning.

Mikrokreditt er et annet stikkord som jeg har lyst til å dvele ved. Det utfordrer tradisjonell bistand og har fått betydelig mer oppmerksomhet etter at Nobels fredspris gikk til Muhammad Yunus, mannen bak Grameen Foundation. Mikrokreditter er en type bistand som fremmer personlig ansvar, privat initiativ og verdiskaping. Og ikke minst viser mikrokreditt hvordan mennesker vokser når de vises tillit. I mange tilfeller har kvinner vist seg denne tilliten verdig og fått et nytt liv, en egenverdi. Dette resonerer godt i et sosialliberalt parti som Venstre.

Men før vi i ren begeistring bevilger nye midler til mikrokreditt, ønsker Venstre å utrede en del spørsmål. Å vedta en opptrappingsplan i budsjettet for 2007 anses som overilet før vi har sett gjennom 15 års erfaring med mikrokreditter i norsk utviklingspolitikk.

Venstre har derfor i budsjettinnstillingen fått med seg utenrikskomiteen på å be Regjeringen legge fram en vurdering av muligheter og begrensninger knyttet til satsing på bruk av mikrokreditt og mikrofinansieringsmekanismer. Denne vurderingen bør se nærmere på hvordan mikrokreditter kan bidra til å fremme utvikling og bekjempe fattigdom i tråd med målene satt for norsk utviklingspolitikk. Videre bør vurderingen se nærmere på betydningen av garantistillelser samt forholdet mellom statlig støttet og ren kommersiell formidling av mikrokreditter.

Selv om mikrokreditt har mulighet for å redusere fattigdom, ser kommersielle banker på dette som en forretningsmulighet de kan tjene store penger på. Mikrokreditter er lån til dem som ikke har noe å pantsette, de fleste er gjerne analfabeter, og de har ikke noe kunnskap om bank-systemet. De kan lett bli offer for utbytting. Det finnes eksempler på at de utsettes for skjønsmessige renter, ydmykelser og kollektive avstraffelser i forbindelse med mislighold. Kausjonister kan ende opp i svært vanskelige situasjoner.

Venstre ønsker å få full klarhet i disse problemene. Siktemålet bør være å kunne medvirke til å rydde opp i strukturelle problemer som vi ser, og som kan bidra til å svekke mikrofinansiering som bistandsform i framtiden.

Når det gjelder sivile samfunnsaktører innen bistand, er Venstre enig i at det bør stilles krav til dem. De må kunne tilføre utviklingssamarbeidet en merverdi, noe som kan synliggjøres gjennom en grundig resultatrapportering.

Samtidig mener Venstre at vi ikke bør stille stadig nye krav til norske frivillige organisasjoner. Allerede i utgangspunktet er kravene som stilles til deres bruk av bistandsmidler, strengere enn de som stilles når det gjelder de mye større bevilgningene som gis via multilaterale kanaler.

Venstre ønsker å styrke de frivillige organisasjonene. De har en stor kompetansebase på å drive praktisk bistand. Gjennom en rimelig grad av forutsigbarhet med hensyn til overføringer bør de gis anledning til å videreutvikle denne. Siktemålet er at de skal forbli en effektiv og attraktiv kanal for framtidig bistand. De gir bl.a. mulighet for å kanalisere bistand til vanskelige og konfliktrammede områder, herunder bl.a. de palestinske områdene og Sudan.

Mitt neste stikkord er små og mellomstore bedrifter – en viktig sak for Venstre. I budsjettinnstillingen har flere partier vektlagt betydningen av å satse på næringslivet i ulike sammenhenger. Dette gjelder bl.a. å styrke næringslivet i nordområdene og å satse på næringslivet innen utviklingspolitikken.

For Venstre har det vært viktig å understreke at små og mellomstore bedrifter ikke må utelates. Vi mener at denne delen av næringslivet – og da mener vi helt ned til enmannsbedrifter – er viktig for å skape et variert og mindre sårbart næringsgrunnlag. Videre vil framveksten av gründere og entreprenører, herunder spesielt kvinner, bidra til å fremme økonomisk og demokratisk utvikling. Det vil kunne skape sosial utjevning og generere politisk stabilitet.

Til slutt vil jeg peke på et sentralt, men ikke alltid like påaktet dilemma innen utviklingspolitikken. Venstre finner grunn til å minne om at en av bærebjelkene i bistandspolitikken er «eierskap til egen utvikling». Dette prinsippet ble knesatt i St.meld. nr. 35 for 2004-2005, som ble lagt fram av Bondevik II-regjeringen, og som fikk bred tilslutning.

Dette stiller oss overfor et vanskelig dilemma. Vi ønsker styring og kontroll, samtidig som vi ønsker å fremme eierskap til egen utvikling.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Bjørnstad (A) [11:47:42]: Norsk økonomi går så det suser, og vi blir stadig minnet på at vi lever i det beste land i verden. Det mener jeg også innebærer forpliktelser til å yte større bistand til utvikling og til de fattige i verden. Dagens innstilling og forslag til vedtak om bevilgninger er et uttrykk for det. Det er ikke veldedighet – som også Dagfinn Høybråten var inne på – men det er snakk om rettferdighet.

Jeg registrerer at lederne i Høyre og Fremskrittspartiet snakker sammen om å danne en opposisjonsfront, et alternativ til de rød-grønne. Går man under overflaten, ser man lite til grunnlaget for det. Det gjelder også dagens innstilling og merknader.

Jeg har ikke noe spørsmål, men jeg vil uttrykke en glede. Jeg er glad for at Venstre står sammen med de rød-grønne og Kristelig Folkeparti om større bistand og økt målsetting i forhold til verdens fattige, mot alternativet, som er Høyre og Fremskrittspartiet, som vil kutte betraktelig i bistanden i forhold til det flertallet ønsker å gjøre i dag. Hvis Venstre er tilfreds med det, er jeg fornøyd.

Anne Margrethe Larsen (V) [11:49:00]: Venstre er helt klar på å ha målet på 1 pst. av bruttonasjonalinntekt. Vi mener vi er et så rikt land, og vi må fordele våre goder. Vi kommer til å fortsette å være i sentrum av denne bistandspolitikken.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:49:37]: Jeg vil først få lov til å gi uttrykk for at det er positivt at hovedtalerne fra alle partier har bekreftet det som står i komiteinnstillingen, nemlig at det om hovedtrekkene i norsk utenrikspolitikk og utviklingspolitikk fortsatt er bred enighet i Norge. Det er verdt å slå det fast før vi går løs på de områdene der det er uenighet, og de er blitt viktige. Men jeg mener det er en styrke at vi har felles kurs når det gjelder hovedretningen.

Likevel ser vi ved denne budsjetttrunden klare spor etter alternativ kurs. Det er i utgangspunktet bra. Vi må aldri bli lammet av en konsensus om at slik vi har gjort det de senere årene, er den riktige måten å gjøre det på. Vi må aldri idealisere vår egen innsats, og vi må aldri lukke dørene for nye ideer og nye måter å gjøre tingene på. Jeg tror utviklingsministeren, undertegnede og Regjeringen er enige om at det må være en grunnholdning på dette områ-

det: se etter nye sammenhenger, prøve nye ting, se linjen i vårt internasjonale arbeid fra en krise til en fredsavtale, til gjenoppbygging, til utvikling – ikke minst gjelder det det forebyggende arbeidet som man både i utviklingspolitikken og i utenrikspolitikken skal gjøre.

Jeg mener også at denne regjeringen har vist gjennom dette året at vi er på søken etter nye måter å gjøre ting på – etter å lære og evaluere det vi gjør. Ikke minst må vi ha evne til å møte nye utfordringer for utenriks- og utviklingspolitikken som kommer fra klima, helse, migrasjon, kriminalitet og terror. Det utfordrer oss, og det finnes ikke noe kart å følge på dette området. Vi må altså ha både ressurser og politisk vilje til å prøve ut nye måter å gjøre dette på. Jeg mener representanten Høybråten i sitt innlegg illustrerte godt hvordan fornyelser innen utviklings- og utenrikspolitikken også gir resultater.

Så kan man jo da tro at Fremskrittspartiet og Regjeringen er enige når det gjelder å se etter nye løsninger. Mye av det representanten Høglund sier, inviterer til en slik kritisk tilnærming, og den vil ikke Regjeringen avvise. Men det er allikevel en dyp kløft mellom Fremskrittspartiets helhetlige tilnærming og det som er det store flertallets retning, når Fremskrittspartiet går inn for å halvere alt vi gjør innen bistand. Og på det området som jeg har ansvar for, ser vi altså at Fremskrittspartiet vil kutte i bevilgningene til freds-, forsonings- og demokratarbeid med 63 pst., vår innsats på Balkan, som fortsatt er en kritisk region for Europas fred og sikkerhet, kuttet med 76 pst., i tiltak for nedrustning og for å hindre at kjernefysisk materiale blir tatt i bruk i utviklingsland, kuttet det med 87 pst., og støtten til land i OSSE-området som kan motta utviklingsstøtte – representanten Høglund har akkurat besøkt Kasakhstan og vært engasjert for at vi må inkludere disse landene – foreslås kuttet med 65 pst.

Jeg mener at dette er et uttrykk for en helt annen tilnærming til hvordan Norge skal innrette seg i det internasjonale samfunnet, og jeg mener at en del av de innleggene som kom fra representanten Høglund, også baserer seg på mangel på kunnskap. Det representanten Høybråten understreket, og som jeg ikke vil gjenta, er dokumentasjonen av alle de områdene der moderne, klok utviklingspolitikk – både på området som jeg har ansvaret for, og på det området som utviklingsministeren har ansvaret for – gir resultater. Representanten Høglund sier: Problemet er at givergleden flommer over. Det er jo feil. 0,7 pst. for rike land er et mål – de ligger nede på 0,20-tallet et sted. Det er riktig, som det har blitt sagt i debatten, at de rike landene har satt seg mål om å øke, men det er langt igjen. Representanten Høglund sier: Vi øker bare dosen. Nei, vi endrer dosen. Men vi kutter den ikke samtidig som en del av tiltaket for å hjelpe. Vi er målrettet. Jeg mener utviklingsministeren på en grunnleggende måte har fornyet utviklingspolitikken, noe som også flertallet har støttet. Representanten Høglund sier: Når tok man sist imot en god idé? Det gjør vi hele tiden. La meg bare ta noen eksempler: Innen klima arbeider vi nå for å se hvordan vi kan utvikle samarbeidet med Kina og med India på nye måter. Mikrokreditter er nevnt. Vaksineinitiativet er en ny sak som Norge har vært med og støttet. Det gjør vi hele tiden.

Høyre er i en annen divisjon. Men vi merker oss det prinsipielle og politisk virkelige at de nå slipper taket i 1 pst.-målet, som de har kunnet strekke seg etter. Da minnes jeg at Høyre i 2001 gikk til valg på et kutt i norsk utviklingshjelp på 25 pst. De leverte ikke det til velgerne sine i den perioden, fordi de i Bondevik II-regjeringen var med på økningen. Nå er de igjen i fri mark, og de legger fram et budsjett som riktignok øker i antall kroner – men det skulle jo bare mangle når Norge blir rikere – men de er på 0,9 pst. Jeg merket meg at representanten Vallersnes i sin motstand mot å henge seg opp i prosenter, ikke ville sette noe mål. Og da er spørsmålet: Hvor skal dette ende? Hvis Norge fortsetter med sin velstandsutvikling, vil selv de marginale økningene Høyre legger inn, føre til at de faller, faller og faller, og da er de snart i divisjon med Fremskrittspartiet. Da tror jeg det blir en ganske markant forskjell, primært mellom Fremskrittspartiet og det store flertall, men også Høyre. Vi kan se fram til et scenario hvor disse partiene skulle få flertall, og en norsk statsminister, en utenriksminister eller en utviklingsminister skal banke på dørene i FN og i de landene vi har samarbeidet med, og si: God dag, jeg er fra Norge – verdens rikeste land, som bare blir rikere. Vi har besluttet å halvere innsatsen for utvikling.

Jeg har mye sans for Høyres forslag om handel. Vi vurderer dette. Men jeg tror det er viktig å presisere at det nå skjer en vesentlig innsats når det gjelder handel i WTO. Det er der vår innsats hører hjemme. Det skal vi følge nøye opp, samtidig som vi skal fortsette den vurderingen den forrige regjeringen igangsatte, med å vurdere hvordan vi kan fortsette politikken med å gi preferanser til de fattigste landene. Men det er allikevel et litt uhyggelig perspektiv når handelsutsiktene skal være med på å forklare hvorfor vi kutter i bistanden, at vi skal si til barnesoldatene i Uganda: Nei, det blir ikke noe utdanningstilbud til deg som vi vil støtte, men du kan handle med Norge. Eller vi kutter i pengene til UNAIDS, og sier til en aidssyk person at du får klare deg selv uten medisiner, men du kan jo alltid handle med Norge.

Jeg merket meg for øvrig at representanten Vallersnes stilte grunnleggende spørsmål om det kurative rundt aids. Det skal det bli interessant å få en debatt om, for jeg tror nettopp at tilbudet om behandling, som UNAIDS bidrar til, er en hovedstrategi i kampen mot aids. Etter mitt syn kommer denne holdningen litt nær det gamle historiske begrepet at hvis de ikke har brød, kan de spise kaker, når man sier: Vi kutter i bistanden, men dere kan alltid handle med Norge.

Høyre og Fremskrittspartiet er på en annen kurs, og jeg vil berømme Kristelig Folkeparti og Venstre for å holde fast ved målet. Det er i opposisjon, når partiene fristilles, at man kjenner dem igjen. Høyre har altså vendt tilbake igjen til der de var før 2001, og kommet ut av den innflytelsen – positive, etter mitt skjønn – de var under i Bondevik II-regjeringen.

Så skal jeg kommentere et par andre punkter.

Afghanistan – spørsmålet om ny henvendelse: Nei, det er ikke min oppfatning at vi har fått en ny henvendelse om tropper til Afghanistan. Vi har fått en gjentakelse av den

(Utenriksminister Gahr Støre)

samme henvendelsen. Den har kommet utover høsten som en del av styrkegenereringen NATO driver. Regjeringen har som svar på de ulike henvendelsene gjentatt at vi opprettholder vårt høye styrkebidrag. Vi konsentrerer den innsatsen om nord. Vi overtar ansvaret for flyplassen i Kabul. Vi har tatt initiativ til bedre samordning av utviklingshjelpen, sivil bistand. Vi vurderer vår militære innsats fortløpende. Det er ikke noe prinsipielt til hinder for at vi en dag kan ende opp med å bidra i sør, og det er ikke noe spesielt til hinder med hensyn til noen type tropper vi kan bidra med, eller ikke bidra med. Det blir løpende vurdert.

Når det gjelder nordområdene, som har blitt nevnt: Jeg setter pris på at det er bred støtte til den satsingen som Regjeringen gjør i nordområdene. Den helhetlige strategien ble lagt fram forrige fredag, og den har etter mitt skjønn interessante perspektiver framover. Den vil så bli fulgt opp i budsjetter her i Stortinget, og bygger videre på den brede enigheten som er i Stortinget om det. Nå har staten, Regjeringen, meldt sine kort om hvor den vil satse, særlig på kunnskap, næringsutvikling, miljø, klima, ressurskontroll, energi og forholdet til Russland, og så får vi utvikle dette videre fra år til år. Jeg tror det kommer til å bli et spennende satsingsområde, og, som sagt, Regjeringens strategiske hovedsatsing.

Så til forholdet til Russland. Der tror jeg det er viktig at vi understreker det som er nordområdeperspektivets tidshorisont, nemlig det lange perspektivet. I dag er det en urovekkende utvikling i det politiske miljøet i Russland. De forskjellige episodene vi nå ser, med opposisjonskritikere som er blitt likvidert, er fortsatt under etterforskning. Men det bygger opp under inntrykket av at det russiske demokratiet på ingen måte har landet. Jeg tror det da er viktig at vi er langsiktige i vår politikk, at vi er til å kjenne igjen, at vi tar opp med russerne i ulike sammenhenger våre kritiske merknader, i tillegg til at vi ønsker å fordype samarbeidet. Men det kan ikke bli slik at vi lar enkelte episoder kaste om på det som er vår politikk. Jeg har merket meg at mange mener at Russlands valg av Sjtokmanutbyggingen totalt har kullkastet vår satsing på nordområdene. Nei, vi må antakeligvis leve med skuffelser og gleder om hverandre i et generasjonsperspektiv. Det at Russland tar et valg rundt ett felt, riktignok stort, kan ikke endre vårt perspektiv på hvordan vi vil arbeide videre i nordområdene. Vi må arbeide langsiktig og utnytte de fordelene vi får når det kommer muligheter for fordypning av samarbeidet.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplansen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [11:59:48]: Det er mange ting å ta fatt i, men for å ta to elementer:

Vi får kritikk for å kutte på OSSE-området, bl.a., og utenriksministeren nevner Sentral-Asia, Kasakhstan. Det er et glimrende eksempel på et land som ikke nødvendigvis trenger penger. De er i ferd med å bygge opp sitt eget

oljefond, og skryter av at de klarer å løse sine budsjettutfordringer nå uten å røre oljefondet. Det er heller den politiske dialogen, den politiske inkluderingen, som kanskje mangler. Det er det vi prøver å signalisere. Det er ikke nødvendigvis det å hive penger ut i den type prosjekter som fremmer utvikling.

Når det gjelder manglende kunnskap om utviklingen på bistandsområdet, er det mulig at vi forholder oss til ulike typer rapporter, men det kan ikke herske tvil om at den totale effekten av den bistanden som har vært gitt – og det har vært stor grad av bistand, det har vært mange milliarder kr totalt sett, som har vært gitt til bistand – ikke har hatt den ønskede effekt. Det er det vi peker på. Og vi redegjør grundig for våre kilder og våre valg.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:01:06]:

Jeg tror det kan være klokt at man nå gir Kasakhstan mulighet til å utvikle seg, og at vi samarbeider med dem politisk, men det er andre land i denne regionen, f.eks. Moldova, med russiske styrker på sin jord. Vi har hele Vest-Balkan, hvor Norge nå har kunnet spille en rolle i forbindelse med Serbia. Nettopp fordi vi har vært der med prosjektmidler, har vi kunnet spille den rollen vi har. Å kutte dette vil sette oss dramatisk tilbake.

Så vil jeg få nevne det samme jeg sa i innlegget mitt, at vi må lære av eksemplene og hele tiden evaluere, fornye og forbedre.

I dag er det et interessant oppslag i Aftenposten, der journalist Tove Gravdal, som var valgobservatør for EU under valget i Kongo, skriver:

«Gjennomføringen av folkeavstemningen der om ny grunnlov for ett år siden (...) har alene kostet nær tre milliarder kroner. Bare rundt 5 pst. er betalt av Kongo.»

Norge har der betalt med 135 mill. kr, for å bekjempe det som ble kalt for Afrikas verdenskrig, en av de største truslene mot fred og sikkerhet i Afrika, men også i verden.

Med Fremskrittspartiet budsjett kan vi ikke gjøre denne type arbeid. Da må vi si at Kongo får klare seg selv. Det er ikke en trussel mot fred og sikkerhet. Men det har alle andre land, også USA, som Fremskrittspartiet er opptatt av å fordype samarbeidet med, sett, og de har investert massivt. Fremskrittspartiet vil gå andre veien.

Finn Martin Vallersnes (H) [12:02:27]: Først bare ganske kort. Jeg registrerer at utenriksministeren forsøker å få til en motsetning mellom vår holdning til en mer moderat økning av bistandsbudsjettet og det å satse på handel. Men det er et spørsmål om å gjøre begge deler. Det synes jeg man skal erkjenne.

Jeg legger merke til at både representanten fra Arbeiderpartiet og utenriksministeren i sine innlegg vektlegger sin avstandstagen fra forverringen av det som foregår i Russland med hensyn til demokrati og MR. Desto mer underlig er det at dette ikke er medtatt i Regjeringens nye nordområdesatsing. Jeg må jo si til utenriksministeren at MR er også en langsiktig sak. Reaksjonene har kommet fra mange, bl.a. fra Helsingforskomiteen. Vi håper ikke

dette betyr at temaet nedtones når det kan motvirke norske offensive interesser, f.eks. i næringssamarbeid.

Hvordan vil utenriksministeren sikre at vårt syn når frem til ledelsen i Moskva, og kanskje mer offensivt enn det vi hørte fra Riga-toppmøtet, hvor jeg skjønner utenriksministeren spurte sin kollega om han var ukomfortabel med den kritikken som reises internasjonalt?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:03:34]: Det er slik at disse prosentdelene er mer enn tall. De er også viktig symbolpolitikk. Høyre går fra 0,97 pst. til 0,9 pst. Mitt spørsmål til Vallersnes var: Hvor er man neste år hvis Norge fortsetter å bli rikt?

Når det gjelder nordområdestrategien og MR, anbefaler jeg å lese på side 15, der det er omtalt i avsnittet om forholdet til Russland at – som jeg sa – det russiske demokratiet er i en utvikling vi ikke ser enden på. Der er bekymringsfulle trekk, og Norge må opprettholde sin kritiske dialog innenfor menneskerettigheter, demokrati og politiske friheter. Det gjorde jeg sist for 48 timer siden, da jeg møtte den russiske utenriksminister i OSSE i Brussel. Det vil bli en ny dag den dagen russerne ikke opplever at Norge med jevne mellomrom tar opp kritiske spørsmål. Det er en del av profilen vår i forhold til Russland, både i den regionale dialogen i nord og mellom Oslo og Moskva på regjeringsnivå. Det er altså ikke noe ubehag ved å gjøre det. Det er en del av det å framføre norske budskap, og det er en del av også nordområdeprofilen hva gjelder forholdet til Russland.

Dagfinn Høybråten (KrF) [12:04:43]: Jeg vil følge opp det som gjelder Norges stemme i menneskerettighets spørsmål. Utenriksministeren og statsministeren var ikke helt heldige i møtet med den indonesiske presidenten. Der unnlot man å ta opp en situasjon i forbindelse med dødsstraff. En ukes tid senere ble straffen effektivt.

Jeg er bekymret for at Norge demper ned sitt budskap når det gjelder menneskerettigheter og kritikk av regimer i gitte situasjoner. Derfor er jeg veldig opptatt av at utenriksministeren kan fortelle Stortinget hva Norges budskap er til Russland i den situasjonen vi nå ser. En samlet komitee uttrykker i budsjettinnstillingen bekymring over innskrenkingen av handlingsrommet for den frie presse og de frie organisasjoner, menigheter osv., drap på journalister og andre kritikere, og den virkning dette har på ytringsfriheten. Hva er Norges budskap til Russland?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:05:46]: Jeg var inne på det innledningsvis, at Norges linje der er å understreke de forpliktelser Russland har nå som medlem av Europarådet. De har formannskapet i Europarådet. De er ansvarlige for å leve opp til beskyttelse av menneskerettigheter, ytringsfrihet, assosieringsfrihet og politiske rettigheter. Vi tar dette opp med jevne mellomrom. Jeg nevnte at senest for to dager siden var det et tema i mitt møte med den russiske utenriksminister. Under mitt besøk i Russland tidligere i år la jeg vekt på å legge inn i besøket møter med frivillige organisasjoner, det sivile samfunn, miljøbevegelser og uavhengige grupper. Det er den type

budskap, politiske budskap ansikt til ansikt, men også gjennom handling.

Vi har også til vurdering i Utenriksdepartementet hvordan vi utfører vårt menneskerettighetsarbeid rettet mot den delen av Europa. Der har vi erfaringer fra den tiden det var Sovjetunionen. Det har vært en annen periode i en god del år nå. Jeg har ønsket å se på på nytt hvordan vi bruker våre virkemidler. Vi har trappet opp støtten til Hviterussland, bl.a. gjennom Helsingforskomiteen. Vi må også se på hvordan vi skal jobbe mot de frie og uavhengige miljøene i Russland, som er en viktig del av det russiske demokratiet.

Anne Margrethe Larsen (V) [12:06:58]: Utenriksministeren nevnte i sitt innlegg nordområdesatsingen og var opptatt av områder som suverenitetshevdelse, energi, næringsliv og forskning, mens mennesker og levekår var blitt hengende etter. Den interne vektingen av de ulike satsingsområder i nordområdesatsingen bør kanskje justeres? Norge vil ikke være tjent med et stort og vedvarende velferdsgap i forhold til Nordvest-Russland. Det er viktig å huske på at dette gapet ikke bare er et velferdsgap, men også en smittegrense, fordi smittsomme sykdommer som tuberkulose og hiv er på frammarsj i Nordvest-Russland.

Regjeringens totale satsing på nordområdene utgjør om lag 500 mill. kr. Dette er summen av Utenriksdepartementets nordområdetiltak og Regjeringens nordområdesatsing. Av dette forventes i hovedsak bare 17 mill. kr å gå til helse- og sosialformål. Venstre anser dette som en svært liten del og mener at den bør økes. Hva mener utenriksministeren om disse prioriteringene?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:08:02]: Nå er det slik at det er et eget kapittel om folk-til-folk-samarbeidet i nordområdestrategien. Det er en veldig viktig del. Vi gjør mye gjennom Barentssamarbeidet.

Vi har lang erfaring med en rekke tiltak gjennom de siste 10–15 årene. Det er ikke slik at det skal veldig mye penger til for å stimulere. Vi har f.eks. nå brukt 10 mill. kr på presse-, kultur- og informasjonsarbeidet, målrettet mot Russland i nord. Vi opprettholder satsingen på helse, som representanten viser til. Samtidig tror jeg det er viktig også å utvikle samarbeidet med russiske institusjoner.

Vi må ikke glemme at Russland i dag ikke har mer gjeld. De bygger opp store valutareserver. Så tanken på at vi skal bidra med klassiske bistandspenger, hvis jeg kan si det på den måten, er kanskje ikke det riktige sporet. Kompetanseoverføring og mer kontakt er viktig. I forbindelse med nordområdestrategien øker vi derfor antall stipender, antall muligheter, slik at russiske studenter kan komme for å studere i Norge – bygger ut den type kontakter.

I dag krysser 110 000 mennesker i året grensen ved Storskog. Det var 3 000 mennesker i 1990. Den mellommenneskelige kontakten er en viktig del og en bærebjelke i hele nordområdesatsingen.

Morten Høglund (FrP) [12:09:17]: Jeg vil ta tak i et annet forhold.

Det er mange som føler at den norske modellen for fredsarbeid etter hvert har fått ganske stor plass i norsk utenrikspolitikk. Det er mange sider ved det. I utgangspunktet er det veldig mange gode og positive sider. Men hva er resultatet, effekten, hvilken innvirkning har det på øvrig innsats, osv.? Jeg oppfatter at Regjeringen er evaluierende, at de ønsker å gå gjennom ulike typer politikk for å se på hva som virker, og hva som har effekt. Vil man på dette området forsøke å stoppe litt opp, se seg litt tilbake, evaluere og eventuelt justere for å finne ut om man er på riktig spor, om dette er en naturlig rolle for Norge å spille – være den humanitære stormakten som vi har inntrykk av at ambisjonene er at vi skal være?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:10:23]: Representanten Høglund vil legge merke til at vi ikke bruker ordene «humanitær stormakt». Det er ord som ikke kler oss.

Det er to tilnæringer til svar på spørsmålet. Det første er veldig enkelt: Ja, vi kommer fortsatt til å evaluere og styrke mekanismene for å kontrollere at innsatsen vår er viktig.

På spørsmålet om å vurdere om dette er Norges rolle, tror jeg at svaret er: Det svaret har vi allerede. Ja, det er Norges rolle. Det er Norges plikt, og det er Norges ansvar å spille en slik rolle. Selv om vi ikke har veikartet og alle svarene, er det Norges rolle å arbeide for å finne dem, fordi vi er et rikt land. Gir dette resultater? Jeg nevnte Kongo som et aktuelt eksempel. De norske tjenestemenn og -kvinner som reiste med penger på innerlomma for å støtte ANC i Sør-Afrikas vanskelig år, drev nybrottsarbeid for fred. Erik Solheim har gjennom sin innsats på Sri Lanka tatt opp en hanske, en meget krevende og vanskelig en, og drevet en fredsprosess videre. Han har fortsatt med det under denne regjeringen. Hvis alternativet er å si at dette ikke er Norges rolle, tror jeg at historien vil komme til å vise at det var en gal tilnærming. Slik er det på mange andre områder der vi er engasjert.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Øyvind Vaksdal (FrP) [12:11:53]: Norsk utenrikspolitikk må etter vår mening ta utgangspunkt i samspillet mellom Norges strategiske og økonomiske interesser, respekt for menneskerettigheter og ivaretagelse av norske borgeres interesser, sikkerhet og trygghet, både innenlands og utenlands.

En av de viktigste pilarene i utenrikspolitikken er forpliktende internasjonalt samarbeid, som tar sikte på avspenning, varig fred, en friest mulig verdenshandel og respekt for grunnleggende menneskerettigheter.

Et ufravikelig fundament i Fremskrittspartiets utenrikspolitikk er viktigheten av gode transatlantiske forbindelser. USA har gjennom mange år vært – og er fortsatt – Norges viktigste allierte. Det er derfor avgjørende at vi innretter vår utenrikspolitikk slik at man ikke svekker dette gode forholdet, men snarere utdypes og styrkes det i tiden framover.

Fremskrittspartiet ser på det transatlantiske samarbeidet som så viktig at vi også styrker budsjettet til fremme av dette. Det er ikke så store summer, men sett fra vår side et det viktig nå å gi et politisk signal nettopp i den retning.

Vi må være helt klare og tydelige på at NATO er et nødvendig og positivt grunnelement i Norges forsvars- og sikkerhetspolitiske plattform. Det er derfor viktig at vi stiller opp i dette viktige samarbeidet når vi blir bedt om det. Det har vært bred politisk enighet om dette gjennom mange år, men Regjeringens handlemåte med hensyn til Sør-Afghanistan slår dessverre sprekker i dette. Uttalelser fra statsministeren sist helg var positive. De gav håp om at Regjeringen hadde tatt til fornuft og ville gjenopprette vår troverdighet som alliansepartner i NATO. Dagens presseoppslag om at man nok en gang har vendt tomme len ned for NATO, er urovekkende. Utenriksministeren hevder i dag at det ikke har kommet noen ny henvendelse, men at man har fått gjentatt den samme henvendelsen. Jeg synes dette virker noe upresist. Jeg hadde faktisk forventet at Regjeringen hadde tatt lærdom av den forrige runden vi hadde, og orientert Stortinget før Stortingets representanter leste om dette i avisen.

Om Regjeringen ikke retter fokus mot USA, kan man iallfall trygt hevde at fokuseringen i stadig økende grad rettes mot Sør- og Mellom-Amerika. Regjeringens budsjettforslag innebærer en betydelig økning av bistanden til Latin-Amerika – nesten 62 pst. økning av bistanden til Latin-Amerika, eller tre ganger så stor prosentvis økning som til de andre regionene. Regjeringens omfavnelser av venstredradikale regimer i Latin-Amerika, som viser liten eller ingen respekt for demokratiske spilleregler, ei heller menneskerettigheter, er for meg bortimot ubegripelig.

Jeg vil minne om utviklingsministerens redegjørelse i vårsesjonen, som egentlig var en svært god redegjørelse helt til han kom til Regjeringens store satsingsområde, nemlig Latin-Amerika. Dette gjorde dessverre at en god og gjennomarbeidet redegjørelse mistet all troverdighet. Jeg trodde at respekten for menneskerettigheter, demokratiske spilleregler som ytringsfrihet og pressefrihet, måtte ligge til grunn, uansett om det er partipolitiske venner av utviklingsministeren som sitter med makten. Jeg håper derfor at Regjeringen nå tar dette inn over seg og stiller klare krav overfor disse regimer som man nå vil utvikle et samarbeid med.

Så et langt sprang fra Latin-Amerika til Svalbard. Vår suverenitet over øygruppen må følges opp av tilstedeværelse og aktivitet i området. Gruvedriften har så langt vært det viktigste næringsgrunnlaget, og myndighetene har tidligere skjont at man måtte ha særskilte skatter og avgiftsregler for området for nettopp å opprettholde aktiviteten.

Stortingsflertallet vedtok for inneværende år å fjerne noen av disse fordelene og øke inntektsskatten fra 8 pst. til 12 pst. Regjeringen har nå åpenbart fått kalde føtter og prøver å bøte på noen av de negative konsekvenser dette medfører, ved å innføre et eget svalbardfradrag. Fra Fremskrittspartiets side kan vi ikke være med på å innføre en slik byråkratisk ordning og vil også i år ta til orde for at skattesatsen tilbakeføres til 8 pst. Jeg er tilfreds med at

alle de ikke-sosialistiske partier denne gangen følger vårt eksempel.

Marit Nybakk (A) [12:17:08]: Budsjettinnstillingen fra utenrikskomiteen avspeiler på en klar og god måte det som står i fokus for norsk utenrikspolitikk, sikkerhetspolitikk og utviklingspolitikk, nemlig å legge vekt på å fremme de verdiene som vårt eget samfunn er tuftet på: demokrati, velferd, likestilling, et fungerende arbeidsliv, rettferdighet, fordeling og folkelig deltagelse. Eller for å sitere fra utenriksministerens redegjørelse 8. februar i år:

«I sentrum for utenrikspolitikken, som for all annen politikk, står menneskets verd og velferd.»

Dette er på mange måter også den nordiske dimensjonen i politikken: utenrikspolitikk blir relevant for folk flest, fordi den også gjelder et meningsfylt og menneskeverdig liv.

Et lite land som Norge er avhengig av deltagelse i og samarbeid med internasjonale og regionale organisasjoner. Det er viktig for oss å ha en FN-ledet verdensorden, derfor ønsker vi å styrke FNs rolle som global aktør. Derfor deltar vi også i og støtter opp om den videre reformprosessen i FN – dette for å gjøre FN mer effektiv, både som bistandsorganisasjon og som konfliktforebygger og konfliktløser.

Også i NATO er det viktig å være en aktiv alliansepartner. Det betyr bl.a. å søke innflytelse på NATOs politikk og operasjoner. En av de mer ukjente suksesshistorier i norsk utenrikspolitikk – og norsk diplomati – ble offentlig kjent i forrige uke, da NATOs toppmøte tok Serbia inn i Partnerskap for fred. Dette er norsk diplomati på sitt ypperste. Norge har lenge vært pådriver for å trekke Serbia inn i partnerskapsamarbeidet i alliansen – dette for å styrke demokratiske krefter og vise serberne en bedre vei enn nasjonalistisk isolasjon.

Også våre nordområder – vårt grannelag – er blitt en ny dimensjon ved norsk utenrikspolitikk. Regjeringens nordområdestrategi fastslår at langsiktighet og forutsigbarhet er viktige kvaliteter ved norsk nordområdepolitikk. Jeg vil her få understreke viktigheten av et sterkt levende folk-til-folk-samarbeid, med en betydelig satsing på kultur. Det er øremerket 10 mill. kr til kulturformål. Kulturlivet i Nord-Norge og på Nordkalotten er internasjonalt orientert og flerkulturelt, og det har i flere år vært bygget nettverk på tvers av grenser mellom kulturaktører i nordområdene.

Det er likevel utviklingspolitikken som dominerer budsjettinnstillingen. Alle unntatt Fremskrittspartiet viser til at den ekstreme fattigdommen er vår tids største menneskerettighetsutfordring, og at verdenssamfunnet må følge opp FNs forpliktende tusenårsmål. Prioriteringene til flertallet er en konsekvens av dette.

Vi følger også opp debatten etter utviklingsministerens redegjørelse, om at utviklingspolitikken må være en integrert del av vår utenrikspolitikk. Innen bistand skal Norge særlig vektlegge områder der vi har et komparativt fortrinn, bl.a. likestilling, miljø, energi, godt styresett og utdanning. Flertallet mener også at en viktig forutsetning for å nå tusenårsmålene er å sikre egen matproduksjon og

legge vekt på matsikkerhet og retten til rent vann. En samlet komite mener at Norge må bidra til å gi utviklingslandene bedre tilgang til våre markeder. Det kan være greit at det også understrekes fra min side.

Det har vært en viktig del av debatten før i dag at Fremskrittspartiet har meldt seg helt ut av bistandspolitikken. Å redusere bistandsbudsjettet med 10,15 milliarder kr, altså en reduksjon på 44,2 pst., viser det. Hvis Fremskrittspartiets forslag var blitt vedtatt, ville vel det ha betydd oppsigelser av internasjonale kontrakter – bilaterale som multilaterale. Når det gjelder Afghanistan, går 85 pst. av bevilgningen til bistand fra budsjettposter der Fremskrittspartiet foreslår et kutt på inntil 80 pst.

Likevel er det mest interessante i denne innstillingen splittelsen mellom de tidligere regjeringspartiene. Mens Kristelig Folkeparti og Venstre står sammen med Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, foretar Høyre flere store kutt. Det skal bli spennende å se hvordan det kommer til å utvikle seg, noe som også flere andre talere har vært inne på.

Statsråd Erik Solheim [12:22:43]: Du verden hvor deilig det var å høre Dagfinn Høybråtens innlegg tidligere her i dag – en stortingsrepresentant og partileder som er ekte engasjert i kampen mot verdens fattigdom, som er personlig berørt av det, som synes dette betyr noe, og som mener at det nytter å gjøre noe med det. Det var et innlegg så godt at jeg ville ha vært veldig stolt om jeg kunne holdt det innleget selv.

Men innlegget viser jo til fulle hva som er splittelsen i salen her i dag – på den ene siden regjeringspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti, som er enige i nesten alle vesentlige spørsmål, på den andre siden Fremskrittspartiet, som har en helt annen politikk, og så Høyre – som vi nå ikke riktig vet hvor vi har – på full fart fra den ene til den andre. Som utenriksministeren til fulle påpekte – hvis Høyre fortsetter å øke budsjettet med 2,5 pst., mens Norges økonomiske utvikling fortsetter slik det er all mulig grunn til å tro, men som vi ikke sikkert vet, er det bare et tidsspørsmål før Høyre ikke bare er på linje med Fremskrittspartiet, men har dratt Norge ned til en helt annen internasjonal divisjon når det gjelder bistand.

Likevel: Forskjellen mellom regjeringspartiene og allierte og Fremskrittspartiet er den vesentlige forskjellen her. Denne forskjellen dreier seg om et forskjellig syn på verden. Vårt syn er at Norge kan bidra vesentlig til fred, til fattigdomsbekjempelse – kort sagt til å gjøre denne verden bedre. Fremskrittspartiets syn er i all hovedsak at vi skal sitte stille og rolig her, se hva som skjer i verden, og så prøve å gjøre det beste ut av det for norske interesser i en slik vanskelig og omtumlede verden. Det er aktivt engasjement versus passiv tilpasning.

Hva dette ville betydd for Norge i verden, illustreres vel ganske godt av svaret jeg fikk da jeg for bare et par uker siden – kanskje det er en måned siden – spurte den amerikanske ambassadøren i Norge: Hva er hovedprioriteten til USAs ambassade i Norge nå? Hans svar illustrerer hvor langt vi er kommet siden den kalde krigen. Hansa: Det viktigste for USAs ambassade i Norge er samar-

beidet med Norge om politikken i en rekke fjerntliggende land, som Afghanistan, Palestina, Sudan og Sri Lanka. Så kom han til samarbeidet mellom USA og Norge når det gjaldt utdanning, økonomiske spørsmål og andre ting. Hva USA vektla mest – og dette er altså det landet som Fremskrittspartiet synes det er viktigst å ha et godt forhold til – var det denne regjering synes er viktigst, ikke det Fremskrittspartiet synes er viktigst. Det samme gjør seg selvsagt gjeldende i forbindelse med en serie andre land som vi ønsker å ha et godt forhold til.

Men dette dreier seg ikke bare om vårt syn på verden, det dreier seg også om vårt syn på hva Norge skal være, og hva slags inntrykk verden skal ha av Norge. Der er det to alternativer: Enten vil verden se på Norge som rikt, men generøst, eller som rikt, men gjerrig og påholdent. Ærlig talt, hvilket av disse to inntrykkene verden har av Norge, vil påvirke norsk næringslivs muligheter, hvordan norske turister blir mottatt i utlandet, og det vil påvirke nordmenns forhold til utlandet i sin alminnelighet. For folk vil respektere og sette pris på et lite, rikt oljeland som er generøst, men de vil ikke motta med samme vennlighet et lite, rikt og gjerrig land.

Etter å ha gått igjennom denne hovedforskjellen i tilnærming mellom Regjeringen og Fremskrittspartiet, så la meg også si at representanten Høglund trekker opp en rekke fornuftige enkeltstandpunkter som jeg ønsker å ha en dialog om. Han trakk fram fire ting Regjeringen burde gjøre mer av, og svaret er ja, vi vil gjøre mer av alle de fire tingene, ikke i motsetning til bistand, men i tillegg til bistand.

Utenriksministeren gikk i detalj igjennom spørsmålet om handel. Ja, vi ønsker å åpne norske markeder for flere produkter fra utviklingsland, og vi ønsker å finne måter å organisere det på, men det kan jo ikke erstatte det å hjelpe verdens aidsyke, f.eks.

Så trakk representanten fram gjeldssletting. Ja, men tankekorset er jo at det er denne regjeringen som gjorde det Stortinget og tidligere regjeringer har snakket om nå i 15 år, for å bruke Nike-slagordet «Just do it». Tankekorset er at alle de som på forhånd sa at dette var umulig å gjøre, de forstummet da det bare ble gjort. Det har vært innvendinger mot dette. De fleste har kommet med innvendinger mot å foreta den gjeldsslettingen Norge gjorde, men da det ble gjort, forstummet nesten alle innvendingene, og godt er det. Men det viser hvordan det ofte er i politikken – om man bare gjør det, så blir folk fornøyde.

Fremskrittspartiet og Høyre trekker fram i et forslag her at mer bør gjøres innenfor næringspolitikken, og at vi bør rapportere tilbake til Stortinget om det. Ja, det vil jeg gjøre, helt uavhengig av utfallet av avstemningen som måtte komme på dette punktet. Det er fornuftig, for næringsutvikling er jo helt essensielt når det gjelder å komme seg ut av fattigdom. Hvordan i all verden skal Burundi, som jeg besøkte forrige uke, komme seg ut av fattigdom hvis de ikke skaffer seg ordentlige banker, får noe industri, får noe servicenæring som fungerer? Selvsagt må de ha næringsutvikling, og Norge må se på hvordan vi kan bidra til det. Sammen med næringsministeren og andre statsråder vil jeg se på summen av våre virkemidler – GIEKs

ordninger, Norfund – alle de garantiordninger vi måtte kunne sette i gang, og se på hvordan vi kan få dette systemet mer effektivt. Så får vi se om vi kan klare å forbedre det, og så skal vi selvsagt rapportere tilbake til Stortinget når vi har gjennomført dette.

Høglund trakk fram ordningen med mikrokreditt. Ja, også der vil vi se på om vi kan gjøre mer. Men der synes jeg også Fremskrittspartiet burde ta sin egen ideologi på alvor, for det er et område hvor privat sektor burde kunne gjøre mer. Under Yunus' besøk vil jeg delta både på arrangement som Næringslivets Hovedorganisasjon har, og ett som Kolibri Kapital, et lite mikrokredittselskap, har, og utfordre norske finansieringsselskap, meglerhus, banker og forsikringsselskap, om ikke de kan gjøre mer. De sitter på den ekspertisen i bankvirksomhet som vi i Utenriksdepartementet ikke sitter på, og som heller ikke små, norske frivillige organisasjoner nødvendigvis sitter på. De kan bidra med kompetanseoverføring, men de sitter også på ressurser som burde kunne mobiliseres innen mikrokreditt.

Det er ikke mulig å komme inn på alle spørsmål, men la meg si noe om Utenriksdepartementets anti-korrupsjonssatsing, for det er et tema som ligger meg veldig på hjertet. Korrupsjon dreper. Korrupsjon er tyveri, og det er ikke et hår bedre enn veskenapping, butikktveri, ran eller hva det måtte være. Det er å ta penger som rettmessig tilhører fattige mennesker, for å bruke dem til egen makt eller personlig forbruk. Når penger stjeles i et land som Nigeria, fra folk som trenger medisiner, som trenger skoleplasser, som trenger veier, og settes inn i vestlige banker eller skatteparadis, er det å drepe mennesker. Vi skal gjøre hva vi kan for å hjelpe folk med å bekjempe dette.

I går hadde vi besøk av Nigerias fremste korrupsjonsbekjemper. Han forteller at han og hans folk alene over de siste tre år har tatt tilbake mer enn 30 milliarder norske kr fra korrupte nigerianere og ført det tilbake i statskassen eller tilbake til de rettmessige eierne av disse pengene. Det er altså halvannen gang det norske utviklingsbudsjettet – i løpet av tre år. Den typen folk trenger støtte fra Norge. Jeg er glad for også å kunne si at han er med i et norsk-støttet internasjonalt nettverk av korrupsjonsjegere, hvor Eva Joly er drivkraft.

Kort til slutt hva vi vil gjøre når det gjelder korrupsjon. Vi vil gjøre hva vi kan for å følge alle penger Norge gir direkte gjennom FN, gjennom Verdensbanken eller på andre måter, så langt det overhodet lar seg gjøre, slik at korrupsjon skal bli umulig. Rett før jeg kom hit, snakket jeg med Ashraf Ghani, tidligere finansminister i Afghanistan, som forteller en skrekkehistorie om hvordan FNs pengebruk i Afghanistan ikke er transparent. Man vet ikke riktig hvor pengene går, og de vil derfor selvsagt veldig lett gå inn i korrupsjon. Alt i vårt eget system skal vi ha nulltoleranse for, og vi skal være motor for åpenhet alle steder hvor vi arbeider.

Så skal vi for det andre støtte land i å bekjempe korrupsjon gjennom støtte til Transparency International eller andre frivillige organisasjoner, gjennom støtte til Økokrim-lignende institusjoner eller statsadvokatembeter og riksrevisjoner. Jeg er glad for å kunne meddele at 16 am-

bassader nå har rapportert tilbake at korrupsjonsbekjempelse vil være en sentral del av vår bistandsportefølje neste år. Norge gjør gjennom vårt «Olje for utvikling»-program en veldig stor innsats i å bekjempe korrupsjon innen oljesektoren.

Så vil vi ta internasjonale initiativer. Jeg vil delta i neste uke på den statspartskonferansen om korrupsjon i Jordan som er på basis av FNs internasjonale konvensjon mot korrupsjon som Stortinget var raskt ute med å få vedtatt. Vi vil delta i en vennegruppe for denne statspartskonferansen, og vi vil arbeide gjennom Verdensbanken og de afrikanske, asiatiske og latinamerikanske utviklingsbankene for å støtte deres korrupsjonsbekjempelsestiltak.

Jeg vil helt til slutt si at det nettverket Eva Joly og en del andre har bidratt til å få opp på dette området, som gir beskyttelse til enkeltpersoner som står i kampen mot korrupsjon i land hvor dette er livsfarlig, i seg selv kanskje kan ha like stor betydning som mange av de store tingene vi arbeider med.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [12:32:53]: Statsrådens påpekning av at vi bør ta vår ideologi på alvor når det gjelder mikrokreditt, og engasjere privat sektor, må være noe av det mer konstruktive jeg har hørt i denne debatten. Så det tar vi med oss. Men når man omtaler vårt alternative budsjett inkludert den delen vi har på vårt utenlandsbudsjett, altså nesten 16 milliarder kr totalt sett, som å sette Norge tilbake i en passiv rolle, blir det mer retorikk, føler vi, enn realiteter. SV sier at de kanskje er bekymret for Fremskrittspartiets forhold til USA med den bistandspolitikken vi har. At SV blir en god venn med USA, synes vi er bare hyggelig.

Men spørsmålet er: Det kom frem i går i en rapport spørsmålet om noen utviklingsmidler knyttet til urfolk hadde gått dit de skulle. Jeg har ikke gått dypt inn i den materien. Jeg vil bare utfordre utviklingsministeren til å si noe om det er noe hold i de opplysningene som her fremkommer, at kun 19 pst. har gått til det de var tenkt å gå til.

Statsråd Erik Solheim [12:34:02]: Jeg mener at dette er et problem i den måten vi rubriserer bistand på. La oss ta et teoretisk eksempel: Sett at vi startet et program for indianere eller urfolk, kvinnelige entreprenører, i Bolivia, da ville dette programmet nesten sikkert kunne regnes som næringslivsbistand, som kvinnerettet bistand, kanskje som miljørettet bistand hvis det hadde en miljøkomponent, som urbefolkningsbistand og tre eller fire andre tilsvarende komponenter. Man knytter altså opp en masse slike ting. Programmet står der på egne bein og må vurderes om det er vellykket eller mislykket. Men denne måten å telle det på, nærmest i et uendelig antall ganger, er et problem. Frivillige organisasjoner presses også inn i det samme mønsteret ved å rubrisere sine prosjekter i alle disse dimensjonene fordi alle disse tingene gir internasjonal opptelling av bistand. Derfor tror jeg sikkert det er riktig at en god del ting som er urbefolkningsbistand, har en liten urbefolkningskomponent som det derfor er bekvemt

å trekke fram, mens det er veldig mye annet i de prosjektene også, naturlig nok.

Finn Martin Vallersnes (H) [12:35:21]: Statsråden brukte Afghanistan som eksempel på at FNs midler brukes på en ikke transparent måte. Dessverre er det noen slike eksempler. Det er nettopp en av grunnene til at vi gjerne vil sette sterkere krav til reformer og bedring av rutine-ene i FN før vi er med på ytterligere økning.

Jeg kommenterte Norfund i mitt innlegg, og jeg skal ikke gå lenger inn på de utfordringene som går på å få frem alle opplysninger om organisasjonen og rutine-ene. Vi forventer det som skjer i kontroll- og konstitusjonskomiteen, men også statsrådets håndtering. Derimot legger jeg merke til oppslaget i Aftenposten i dag: «Felles front mot skatteparadis». Det er statsrådene Halvorsen og Solheim som «erklærer krig mot skatteparadis» og «lover å ta kampen opp i alle de internasjonale fora de kan». Da vil jeg spørre om statsråden er komfortabel med Norfunds plassering av sine midler i skatteparadis.

Statsråd Erik Solheim [12:36:14]: Først noe som har med begreper å gjøre. «Skatteparadis» er egentlig ikke det rette ordet, for hovedproblemet med skatteparadisene er ikke skatteunndragelse. Hovedproblemet med skatteparadisene er at man kan skjule alt mulig. Det kan også være et tilleggsproblem at man ikke betaler skatt, men en del av dem som har sine penger i skatteparadis, betaler jo skatt til det landet hvor man driver virksomhet. Det er paradisk for å skjule noe, for det er nesten umulig og ugjennomtrengelig å vite hvem som eier de pengene som er der. Det er et sted for å skjule narkotikapenger, for å skjule terrorismepenger, for å skjule internasjonal kriminalitet og selvsagt i stor, dramatisk skala for å skjule internasjonal korrupsjon. Derfor vil vi sette et helt annet søkelys på dette, og jeg inviterer Stortinget til å være med på det. Jeg tror tiden nå er moden, fordi Wolfowitz har gjort dette til et hovedtema for Verdensbanken. Kampen mot internasjonal terrorisme har satt dette problemet på en annen dagsorden enn bare i spørsmålet om skattesvik. Disse skatteparadisene er et svært internasjonalt problem i forhold til kriminalitet og korrupsjon, og derfor vil vi ha dette på dagsordenen. Så får vi komme tilbake til spørsmålet om Mauritius når vi har fått en nærmere redegjørelse.

Dagfinn Høybråten (KrF) [12:37:40]: La meg først takke statsråden for den sterke anerkjennelse han gav uttrykk for med hensyn til mitt innlegg. Han ønsket at han hadde holdt innlegget selv. Jeg kan da tilby ham en kopi av mitt manuskript for senere bruk! Det vil ikke være noe som gleder meg mer enn om statsråden sier det samme som Kristelig Folkepartis leder om disse spørsmål.

Jeg er også glad for at statsråden reagerte positivt på Kristelig Folkepartis henvendelse om å øke bevilgningene på kap. 160 post 70 for å unngå kutt i rammeavtalene for frivillige organisasjoners langsiktige bistand. Det er organisasjoner som har lang erfaring og høy kompetanse, som skal reforhandle sine flerårige rammeavtaler neste år. De har sterk folkelig forankring og bred medlemsbasis i Nor-

ge, og de har også gode nettverk ute. Mitt spørsmål til statsråden er om han vil bidra til at NORADs reforhandling av de flerårige rammeavtalene med frivillige organisasjoner neste år kan gjennomføres uten kutt for viktige og gode paraplyorganisasjoner som Norsk Misjons Bistandsnemnd, Atlas Alliansen og Fokus, med utgangspunkt i de endringer som nå er gjort av et flertall her i Stortinget.

Statsråd Erik Solheim [12:38:52]: Jeg må bare erkjenne at jeg kjenner ikke detaljene nok i forhold til det siste til å gi et klart svar på det. Det skal jeg gjerne komme tilbake til, men svaret er iallfall at jeg skal gå inn i problemstillingen sammen med NORAD for å se på hvordan det Stortinget nå har vedtatt, vil slå ut for disse organisasjonene. Jeg må også si at jeg har støttet veldig varmt opp under den innsamlingen som norsk misjon gjennomfører nå til helgen, med et håp om at den kan bringe inn et stort antall nye kroner også fra det alminnelige publikum til deres virksomhet. Vi har også fra Regjeringens side bidratt med 10 mill. kr til den innsamlingen, men målet er jo at folk flest skal bidra.

Når det gjelder vår velvilje til å gå inn i en dialog med Kristelig Folkeparti på dette området, avspeiler det noe viktigere enn saken som sådan, nemlig ut fra mitt syn det veldig klare ståsted at uten Kirken, kristelige organisasjoner og arbeiderbevegelsen ville vi i det norske samfunnet aldri hatt den drivkraften for solidaritet som vi har, og som Kristelig Folkeparti og Regjeringen står sammen om, og som vi er stolte av. Det er de to grunnpilarene som har skapt den solidaritetstradisjonen som vi er bærere av, og den viderefører vi best i fellesskap mellom Kristelig Folkeparti og dagens regjeringspartier.

Anne Margrethe Larsen (V) [12:40:10]: FN-reformen er et stadig aktuelt tema. Venstre mener at dyptpløyende reformer må gjennomføres for at FN skal kunne håndtere de store utfordringene som verdenssamfunnet står overfor. Det bør ikke stilles urimelige krav til reformprosessen, eventuelt et krav om gjennomslag for særegne norske syn, bl.a. om flere norske ansatte, og at det skal kobles til trusler om kutt i bidrag. Hvis alle bidragsland skulle gjøre det, ville det bli en umulig oppgave å gjennomføre nødvendige reformer. Venstre innser at å reformere FN vil bli en lang og vanskelig prosess. Det avgjørende blir å sette i gang en bevegelse i riktig retning i nært samarbeid med likesinnede land, og ikke kreve kortsiktige resultater. Hvordan ser utviklingsministeren på de særegne norske kravene og på FNs langsiktige reformprosess?

Statsråd Erik Solheim [12:41:09]: Dette er et veldig viktig område, Valtersnes var også inne på det samme. Regjeringen har, jeg tror for første gang, i motsetning til den forrige regjering veldig tydelig sagt at det er rettmessig å stille krav til FN. Vi er en veldig viktig bidragsyter, vi er nr. 5–7 i nesten alle dimensjoner i FN, og da er det helt rimelig at vi stiller krav. Hvis ikke vi stiller krav, betyr det bare at de kravene alle andre stiller, vil være det som får gjennomslag i FN. Så ja, vi må stille krav.

Krav om norske ansatte i FN er selvsagt ikke det viktigste. Et langt viktigere spørsmål er eksempelvis det jeg snakket om i stad, at FN nå legger til rette for åpenhet i sine systemer, slik at det er full anledning til å se hvordan pengene brukes, og at en dermed kan følge pengestrømmen, likeså spørsmål knyttet til FN-innsats for kvinner og miljø og spørsmål knyttet til det som ligger i Stoltenbergpanelet, nemlig å få et effektivt FN på landnivå. Dette er de viktigste spørsmålene. Men det er også legitimt av Norge å inngå i en dialog med FN-organisasjonene og nordmenn i disse organisasjonene. Det vil styrke vår påvirkningskraft å ha nordmenn i ledende posisjoner. Jeg er glad for å kunne si at lederen for UNDP ringte meg i forrige uke med gode nyheter om sitt store arbeid for å få flere nordmenn inn i ledende posisjoner i UNDP.

Finn Martin Valtersnes (H) [12:42:38]: Jeg tok opp i mitt innlegg den kritikken som fremkom i VG 4. desember mot Høyres politikk mot hiv og aids – fra rådgiver i statsrådets stab – og at vårt budsjettopplegg skulle føre til at flere døde av sykdommen. Jeg tar sterkt avstand fra å bruke den type påstander til, jeg vil nesten si, å forsøple debatten. Jeg har redegjort i mitt innlegg for vår annerledes tenkning og satsing på arbeidet for å bekjempe hiv og aids. Det ble gjort et spesielt nummer av at vi hadde redusert UNAIDS-posten med 10 mill. kr, fra 160 mill. kr til 150 mill. kr. Jeg må da skyte inn at også det budsjettforslaget som Regjeringen kom med, er status quo i forhold til samme budsjettpost året før, så det er jo ikke noen særlig satsing. Men jeg vil gjerne vite, som jeg spurte om i mitt innlegg, om statsråden stiller seg bak den form for kritikk – og kritikken innhold – som kom fra rådgiveren.

Statsråd Erik Solheim [12:43:44]: Jeg tror nok Høyre må tåle den typen spissformuleringer i media. Når man velger å kutte vesentlig ned på områder som er så viktige som hiv og aids, må man tåle at slike uttrykk brukes i en politisk tøff debatt, spisset gjennom tabloidenes språkbruk. Det er ikke mer enn hva som er vanlig i debatten her i Norge, som regjeringsmedlemmene opplever hver dag, og som Høyre også må tåle. Slik er medievirkeligheten, så jeg ser ikke noen grunn til å beklage dette.

Jeg vil samtidig bruke anledningen til å svare litt mer konkret på spørsmålet som Valtersnes stilte forrige gang, nemlig når det gjelder Mauritius. Det generelle synspunktet på skatteparadis, dvs. skjuleparadis, som jeg kalte det, er veldig viktig. Hvor Mauritius befinner seg i dette, må vi gå nærmere inn i, og det er ikke et spørsmål som bare dreier seg om Norfund heller, i og med at en rekke andre statlige fonds institusjoner har investeringer i land som Mauritius og parallelle land. Så vi er nødt til fra Utenriksdepartementets side å ha et samarbeid med Finansdepartementet, kanskje også Næringsdepartementet og andre, for å gå inn i disse spørsmål og se om det finnes alternativer.

Presidenten: Replikkkordskiftet er omme.

Erna Solberg (H) [12:45:08]: Ingen debatt klarer å trekke frem moralismen på samme måte som debatten knyttet til utviklingshjelp.

Til det siste replikkordskiftet vil jeg gjerne få si: Vi kan godt ta det med moralismen og moralsk verdisetning av menneskeliv, men alle setter en grense for akkurat hvor mye de bruker. Det betyr at det på den annen side alltid ville være mulig å bruke litt mer. Så hvis man skal snakke om hvor mange som måtte dø – på ett område – med vårt budsjett, kan vi spørre: Hvorfor brukte ikke SV 10 mill. kr mer, så kanskje noen færre ville dø enn de som dør i dag? Det er en farlig relativistisk måte å se ting på. Jeg tror at norsk utviklingshjelp og bistandsdebatt hadde vokst seg bedre hvis man plukket vekk noe av dette og lot være å sette slike moralske grenser og bruke moralisme på denne måten i debatten.

Jeg er f.eks. ikke så sterkt opptatt av om vi på norske vilkår gir 1 pst. av BNP. Vi kunne like gjerne ha gitt 1,5 pst., 0,95 pst. eller 0,85 pst. av BNI. Det jeg er mest opptatt av, er at det virker, og at vår økonomiske politikk overfor utviklingslandene når det gjelder bistand, gjeldslettelse eller handel, gir et resultat som bidrar til å nå de målene vi i fellesskap har satt oss i hele verden, nemlig millenniumsmålene. Jeg er overbevist om at det som bidrar i dag, er en balanse her mellom å gi mer bistand og gjeldslettelse og å åpne for mer handel. Vårt standpunkt er da at når WTO-forhandlingene ser ut til å ha gått i stå, bør vi være med på å ta posisjoner – og kanskje litt mer enn det vi gjorde i WTO overfor utviklingslandene – på egen kappe, og ikke bare gjemme oss bak en multilateral organisasjon. Vi må faktisk bidra – slik at vi bidrar til det viktigste virkemidlet for å løfte folk ut av fattigdom, det som beviselig har virket best de siste 20 årene, nemlig å få til økonomisk vekst og gi markedsadgang. All historie når det gjelder utviklingsland, viser at markedsadgang bidrar til den økonomiske veksten, og det er det som igjen sørger for at man klarer å gjøre noe med fattigdom i mange land.

Men det betyr ikke at vi bare skal gjøre det. Vi skal også gi gjeldslettelse, og vi skal gi bistand. Derfor øker vi altså bistanden, men ikke så mye som andre. Men når det altså gjelder moralismen, kunne jeg begynt å måle hvor mange de andre partiene vil stenge ute. Jeg gjør ikke det, for jeg synes vi skal ha respekt for at vi faktisk har ulike balanser med hensyn til hva vi tror bidrar best til å hjelpe landene ut.

La meg også få ta opp to andre temaer som jeg tror er viktige temaer, og som ikke er så mye berørt. For det første la Regjeringen fredag i forrige uke frem en nordområdestrategi som jeg oppfatter i store deler følger opp det som lå i stortingsmeldingen fra forrige regjering. Til tross for store ord er vi stort sett samstemte om hvor utviklingen skal gå videre.

Likevel etterlyser jeg kanskje litt mer konkret og klar oppfølging på enkelte punkter, f.eks. spørsmålet om man nå virkelig igangsetter utredningsarbeid knyttet til jernbanen mellom Kirkenes og Nikkel – et spennende prosjekt, men vi kan selvfølgelig pr. dags dato ikke konkludere før det er bedre utredet. Det er litt uklart etter å ha lest meldingen.

Det andre punktet som jeg har lyst til å trekke frem, er at den kritikken som har vært rettet mot nordområdestrategien fra organisasjoner utenfor, er spesielt knyttet til hvorvidt man har tatt opp menneskerettighetsspørsmålene i Russland på en god nok måte. Jeg har ikke lyst til å undersøke på at dette nødvendigvis skal være en del av vår nordområdestrategi, men det skal være en del av den norske strategien overfor russiske myndigheter. Innstillingen i dag gir oss et klart signal fra en komite som har sluttet seg til det Høyre har sagt, at utviklingen når det gjelder menneskerettigheter er bekymringsfull, særlig knyttet til det som synes å være politisk motivert – uten at man vet hvem som står bak. Det er altså uhyre viktig for oss fremover at vi står fast på at vi – uansett hvor nær vi er Russland og uansett hvor viktig Russland er i vår nordområdestrategi – skal være like prinsippfaste kritikere av menneskerettigheter, av mangelen på rettsstat og mangelen på åpenhet og gjennomsiktighet i Russland, som vi er overfor land som har mindre økonomisk makt, og som kanskje er lenger vekk fra oss. Faktisk har vi et større ansvar for å være prinsippfaste i alle våre møter og vår omgang med Russland på nettopp disse områdene. Dessverre ser det ut til at Russland går fra et kommunistisk diktatur til et betydelig mer kanskje nasjonalistisk begrenset og restriktivt system enn det vi skulle ønske – ut fra den utviklingen som har skjedd i det siste. Det håper jeg at Regjeringen også kommer til å følge opp.

Hill-Marta Solberg (A) [12:50:42]: La meg aller først slå fast noe som flere har understreket i dagens debatt, nemlig at det er en ganske bred enighet om de lange linjene i norsk utenriks- og utviklingspolitikk. Både regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti, Venstre og Høyre er enige om ganske mye.

Neste års bistandsbudsjett er på over 20 milliarder kr og er det største bistandsbudsjettet vi noensinne har hatt. Når vi ser hvor mye nød og fattigdom det er i verden, kan vi slå fast at det er behov for hver eneste krone. I bistandsbudsjettet er det også spesielle prioriteringer knyttet til kvinner og likestilling, til miljørettet utviklingssamarbeid, til fred og forsoning og bistand til rettferdig forvaltning av petroleumsressurser. Dette vil være viktige bidrag for å bekjempe ekstrem fattigdom og utvikle en mer rettferdig verden. Her er det også at skillene i politikken trer tydelig fram.

Fremskrittspartiet kutter om lag halvparten av bistanden i sitt alternative budsjett. Det går ikke an å komme bort fra at dette faktisk ville gitt seg dramatiske utslag. Det ville bl.a. bety mindre vaksiner som kan redde barneliv, mindre helsestell og mindre skolegang til de aller mest trengende i verden.

Dagens debatt har også brakt fram en ny side ved Høyre – kanskje er det en gammel Høyre-side som dukker fram igjen – nemlig at de i dette budsjettet også har kuttet på bistandssiden. Det er egentlig ganske skuffende at Høyre faller tilbake til – la meg tillate å si – gamle synder. Høyre drev og salderte sine budsjetter i sin forrige opposisjonstilværelse nettopp ved å gjennomføre ganske kraftige kutt på bistandssiden.

Noen av Høyres kuttforslag er direkte oppsiktsvekkende og fortjener derfor den oppmerksomheten de har fått i dagens debatt. Jeg tenker bl.a. på kuttforslagene til UNDP, UNICEF og UNAIDS. Så er det kanskje slik at Høyres kuttforslag bare kan tolkes som et linjeskifte i utviklingspolitikken, sett på bakgrunn av de årene Høyre satt i regjering. Representanten Høybråten satte tidligere i debatten på en treffende måte ord på hva dette egentlig er. Vi ser et Høyre som går noen steg ytterligere til høyre og gir et klart signal om brudd med det politiske sentrum i utviklingspolitikken.

På fredag la Regjeringen, med statsministeren og utenriksministeren i spissen, fram Regjeringens nordområdestrategi. Strategien er en konkret oppfølging av Soria Moria-erklæringen. Det er en nasjonal strategi med internasjonale ambisjoner, som dekker både utenrikspolitiske og innenrikspolitiske temaer.

Regjeringen vil ta nordområdene mer i bruk. Vi vil skape flere arbeidsplasser, bedre miljøet, sikre norsk suverenitet i nord og bygge videre på naboskapet til de andre landene i nord, ikke minst Russland. Nordområdesatsingen er ikke bare et prosjekt for Nord-Norge. Det er et prosjekt for hele Norge og for det nordlige Europa, med betydning for hele kontinentet, ikke minst med tanke på energiforsyning og leveranser av fisk og sjømat. Selvsagt har Regjeringens positive fokus på nordområdene skapt en stor entusiasme i vår nordlige landsdel. Dette skal vi bygge videre på.

La meg nevne noen av hovedpunktene i Regjeringens nordområdestrategi. Det er for det første å utøve vår myndighet i nord på en troverdig, konsekvent og forutsigbar måte. Det er nettopp slik en stor og viktig kystnasjon som Norge må opptre.

Det er å plassere Norge i front internasjonalt når det gjelder utvikling av kunnskap om, for og i nordområdene, og det er å sørge for at Norge er den fremste forvalter av miljøet og naturressursene i nordområdene.

Og det er å legge til rette for en videreutvikling av petroleumsvirksomheten i Barentshavet og bidra til å trygge urfolkens livsgrunnlag, næringer, deres historie og deres kultur.

Fellesnevneren i nordområdestrategien er kunnskapsutvikling i bred forstand. Kunnskap er selve navet i nordområdepolitikken, med forgreninger til verdiskaping, ressursutnyttelse og miljøforvaltning. Strategien legger stor vekt på å styrke kunnskapen om nordområdene. Flere av prosjektene som lanseres i strategien vil inngå i kunnskapsatsingen kalt Barents 20/20.

Forholdet til Russland står naturlig nok sentralt i vår nordområdepolitikk. Politikken overfor Russland skal være pragmatisk og samarbeidsorientert. Samtidig viker selvfølgelig ikke norske myndigheter unna for å ta opp følsomme temaer som menneskerettigheter og pressefrihet med russiske myndigheter. Utenriksministeren har også klart understreket dette i dagens debatt.

Den største globale utfordringen i vår tid er de klimaendringene vi ser komme. Framtidige klimaendringer vil påvirke nordområdene og Arktis sterkt. I vår nordområdesatsing må vi også fokusere på klimautfordringene og

hvordan vi best møter disse. Jeg er derfor glad for å kunne konstatere at Norge under sitt formannskap i Arktisk Råd vil ha klimaspørsmål og klimaendringer meget høyt på dagsordenen.

Jan Sahl (KrF) [12:56:12]: I Regjeringens nordområdestrategi, som ble framlagt den 1. desember i Tromsø, ble det understreket at det er «et prosjekt for hele landet og det nordligste Europa – med betydning for hele kontinentet». Kristelig Folkeparti er enig med den sittende regjering i at nordområdene er svært viktige også sett gjennom utenrikspolitiske briller.

Ved framleggelsen av Regjeringens nordområdestrategi siste fredag ble de fine ordene fra Soria Moria-erklæringen gjentatt, at nordområdene er Norges viktigste strategiske satsingsområde i årene som kommer. Men denne gangen skulle vi også få høre hvilke konkrete tiltak Regjeringen skulle følge opp dette slagordet med. I den forbindelse gav Kristelig Folkeparti ros til Regjeringen for at meldingen legger opp til å styrke det internasjonale samarbeidet i nord. Det er all grunn til å understreke at norsk forvaltning og invitasjon til samarbeid er en forutsetning for en stabil og bærekraftig utvikling i nordområdene.

Kristelig Folkeparti uttrykte imidlertid skuffelse over at de konkrete nasjonale tiltakene manglet i den helhetlige strategien. Våre forventninger om et løft for nordnorsk reiseliv, infrastruktur, landbruk, fiskeri og industri ble ikke innfridd. Bare for å ta to eksempler: Når det gjelder Nikel-banen, som allerede er nevnt her, sier man at man skal utrede mulighetene for den. Når det gjelder New Corridor, en viktig samferdselslinje via Narvik, sier man at man skal vurdere å støtte den.

Dette er relevant i utenriksdebatten fordi det nasjonale og det internasjonale henger nøye sammen, noe som også understrekes i forordet til nordområdestrategien: «Dette er mer enn utenrikspolitikk og det er mer enn innenrikspolitikk.» Jeg synes det er svært presist sagt.

Det er slik at Norge vil ha liten troverdighet når det gjelder å fremme mulighetene i nord dersom vi ikke også viser klar og tydelig vilje til nasjonal satsing i de samme områdene.

Når det er sagt, vil Kristelig Folkeparti gi Regjeringen ros for den innsatsen som gjøres internasjonalt for å sette nordområdene på dagsordenen. Her gjelder det videreutvikling av vårt naboskap med Russland, EU og de nordiske og vestnordiske land. Det gjelder bekjempelse av ulovlig fiske og forvaltning av fornybare ressurser i Barentshavet. Det gjelder forvaltning av olje- og gassressursene. Vi skal sette miljø og klima på dagsordenen, og vi skal utvikle gode levekår og ta ansvar for urfolks rettigheter.

Norge står videre overfor en rekke faktiske og potensielle sikkerhetspolitiske utfordringer. Regionalt sett gjelder dette spesielt i de store norske havområdene i nord. Både Norges målsetting om en bærekraftig forvaltning av levende ressurser og vår petroleumsvirksomhet kan medføre utfordringer som kan få sikkerhetspolitisk karakter. Manglende internasjonal aksept for norsk jurisdiksjon i fiskevernsonen, den uavklarte delelinjen med Russland og det faktum at nordområdene fremdeles har stor mili-

tærstrategisk betydning for Russland er viktige faktorer i så henseende. En stabil utvikling i nord er målet, og Forsvaret er gjennom sin evne til overvåking, suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse et av Norges viktigste redskap for å oppnå dette målet.

Samarbeidet med Russland er viktig. Kristelig Folkeparti er fornøyd med at utenriksministeren i forbindelse med framleggelsen av nordområdestrategien sist fredag uttalte at Norge vil fortsette å ha en klar stemme i spørsmål om utvikling av det russiske demokratiet, respekten for menneskerettighetene og ytringsfriheten. Det ble for øvrig gjentatt i innlegget i dag.

Fra nyttår overtar Norge presidentskapet i Nordisk Råd. Jeg er glad for at Kristelig Folkepartis partileder og påtroppende president i Nordisk Råd, Dagfinn Høybråten, brenner for nordområdene. Høybråten har gitt uttrykk for at han vil gjøre det han kan for å styrke samarbeidet i nord, og for å få nordområdene høyere opp på den internasjonale dagsordenen. I tillegg er det også grunn til å skryte av utenriksminister Jonas Gahr Støre, som på bred front gjør en kraftfull og effektiv innsats på området.

Nordområdene får stadig større betydning i global sammenheng, og vi har mange felles interesser i Norden når det gjelder nordområdene. Det er viktig nå at vi på bred front forsøker å få endret fokuset – fra å fokusere på samling rundt Østersjøområdet til å vende blikket nordover mot nordområdene og Barentsregionen igjen. Jeg vil mene at ut fra felles interesse i Norden kan vi samarbeide. Vi trenger gode allianser i møte med stormaktene Russland og USA og ikke minst i møte med EU.

Anette Trettebergstuen (A) [13:01:38]: FN blir utsett for kritikk fra mange hold. Det har vi hørt flere ganger fra denne talerstolen det siste året. Det er snart ett år siden Fremskrittspartiet gikk ut og krevde stans i alle overføringer til FN, rett og slett i ren misnøye med organisasjonens byråkrati.

Det er riktig å stille krav om forbedringer i FN, men i all kritikken er det viktig å huske på det faktum at FN aldri kommer til å bli verken mer eller mindre enn det medlemslandene ønsker, og er villig til å endre på. Melder vi oss ut og lar være å bidra, blir FN ikke noe annet enn svekket.

FN ble opprettet etter 2. verdenskrig, og mer enn 60 år senere spiller FN en avgjørende og enestående rolle når det gjelder verdens sikkerhet og utvikling, men oppgavene FN har, har blitt flere, og utfordringene har blitt mer sammensatte.

Fattigdom skaper uverdige livsvilkår for millioner av mennesker. Voldelige konflikter gir dårlig grobunn for både menneskelig og økonomisk utvikling. Utnytting og skjeve maktstrukturer fører til at de få tjener seg rike på flertallets bekostning.

FN har prøvd å svare på nettopp disse utfordringene, og fordi FN har tatt på seg oppgaven med å gjøre det, en oppgave som har blitt mer og mer kompleks, og stadig blir det, har man nå nådd et punkt hvor reformbehovet er åpenbart. Derfor er noe av det viktigste som har skjedd i det siste, det omfattende reformarbeidet FN nå er inne i.

Samme dag som Norge ble kåret sjette år på rad til verdens beste land å bo i, la vår egen statsminister Jens Stoltenberg fram forslag til omfattende reformer i FN. Forslagene kommer til å gjøre FN mer effektivt innen utvikling, bistand og miljø. Kort sagt skal FN nå organisere seg som ett FN ute, med ett program, ett budsjett, én leder og ett kontor. Mer forutsigbarhet, enklere administrasjon og større tillit til prosessene vil gi FN og medlemslandene bedre resultater.

FN valgte i år også Kofi Annans etterfølger. Den nye påtroppende generalsekretæren fra Sør-Korea beskrev etter min mening veldig godt FNs fremste utfordring da han sa følgende: Nøkkelen vår nå er ikke å konstruere flere mål, men å gjennomføre de mål vi har satt oss. Det er jeg helt enig i.

Reformen av FN handler nettopp om det å kunne nå mål, og viktigst av alt – tusenårsmålene. Reform av FN handler nettopp om det å kunne gjøre FN til et skarpere sverd i kampen mot fattigdom og underutvikling. Også derfor er Norge en av FNs viktigste og største bidragsytere økonomisk, men også politisk, og i dag øker vi støtten til organisasjonen. Det er fordi vi vil se et FN som er best mulig i stand til å nå tusenårsålet. Det er ikke alle her i salen som er enige i det – tvert imot.

«Då eg var femten, stal eg pengar frå svoltne ungar i Etiopia.

Eg stal eitt tusen åtte hundre og tjuesju kroner og femti øre. Kameraten min Tom var med på det. Eg kunne påstå at han var hjernen bak, men det ville vere å fråskrive seg ansvaret. Vi var saman om det, Tom og eg.»

Slik innledes boka Nød, av forfatteren Are Kalvø. Hovedpersonen og kameraten Tom – jo, de har latt seg friste, og de har brukt innsamlingspengene som egentlig skulle gå til fattige barn i Afrika, til å kjøpe godteri og plater med Beatles-musikk.

Jeg kan ikke unngå å tenke på disse to hovedpersonene i boka til Are Kalvø når jeg leser budsjettforslagene til Fremskrittspartiet og Høyre. Fremskrittspartiet stjeler også penger fra fattige barn i Etiopia, og kameraten Høyre er med på det. Jeg hadde håpet at de skulle gjøre som den unge hovedpersonen i Kalvøs bok, at de hadde tatt på seg ansvaret for dette i dag og innrømmet det – innrømmet at de faktisk har brukt pengene som egentlig skulle gå til fattige barn i Afrika, på skattelette og asfalt, istedenfor til folk andre steder.

Når Høyre kutter til sammen 550 mill. kr i bistand fra FN-organene, stjeler de i realiteten penger fra sultne, aids-sjuka og foreldreløse barn i Etiopia og andre steder i verden.

Når Fremskrittspartiet kutter halve bistandsbudsjettet, når de kutter over 90 pst. bilateralt i Afrika, og når de foreslår å halvere støtten til mange FN-organisasjoner, gjør de akkurat det samme som de femtenåringene i boka gjør – de stjeler fra sultne, foreldreløse og aids-sjuka barn og voksne i Etiopia og andre steder i verden.

Det er derfor veldig skuffende å se at Høyre beveger seg mot Fremskrittspartiet i utviklingspolitikken.

Å redde verden lå ikke til kameratgjengen min, sier Kalvøs hovedperson mot slutten av boka. – Jeg kunne

ønske jeg skjønnte det før vi gikk så langt at vi stjal fra ungene i Etiopia.

Jeg håper at også Høyre tenker seg om, for å legge seg på og bli værende på Fremskrittspartiets linje i utviklingspolitikken er virkelig ikke et steg i retning av å redde verden. Når alt kommer til alt, når vi går hjem herfra i kveld og legger oss og tenker oss om, er det vel egentlig derfor vi sitter på Stortinget. Er det ikke det det egentlig handler om hver eneste dag – å redde om ikke hele, så i hvert fall en bitte liten bit av verden?

Vidar Bjørnstad (A) [13:07:17]: Internasjonalt samarbeid er viktig for å sikre norske interesser, men det er viktig også for å få gjennomslag for de verdier vi mener at internasjonale løsninger og internasjonal utvikling skal baseres på. Vi skal bruke alle tilgjengelige arenaer, nordiske, europeiske, transatlantiske og FN-nivået. Jeg har merket meg at utenriksministeren ikke ønsker å bruke begrepet «et lite land» om Norge.

Resultater i forhold til våre ambisjoner krever også en aktiv holdning. Jeg vil først berømme Regjeringen for den tydelige og synlige økte aktiviteten internasjonalt, enten det gjelder nordområder, transatlantisk, reformarbeid i FN eller initiativ i ulike konfliktområder.

Så noen synspunkter som gjelder våre nærmeste naboer. Regjeringen har virkelig satt nordområdene på dagsordenen, spesifikt når det gjelder den nordområdesatsingen som ble lansert forrige uke, bilateralt når det gjelder samarbeidet med Russland og revideringen av den nordlige dimensjonen i EU. Det innebærer at det er en avtale mellom EU, Norge, Island og Russland som gir muligheter også i nord til å utvikle samarbeid med andre interensenter, som USA og Canada.

I nord har vi nasjonale, egne interesser, men åpenbart også felles interesser med våre naboer. Her skal vi ikke se oss blinde på budsjettstørrelser, men også se på det økte samarbeidet i seg selv, som har ført til et stort engasjement og en stor optimisme i nord. Det innebærer ressursutnyttelse og ressursforvaltning, som er av felles interesse. Det gjelder også miljø og klima. Når isen smelter, har vi et felles problem. Men det innebærer også direkte folk-til-folk-samarbeid, kultur, næringsutvikling og løsning av helseutfordringer. Kort sagt – vi gjenopplever et gammelt samarbeid med våre østlige naboer.

Det er ikke overraskende, etter mistenkelige dødsfall til regimekritikere av Kreml, at vi også i dag legger vekt på at vi må følge opp våre tradisjoner med å holde fanen høyt når det gjelder demokrati og menneskerettigheter.

Regjeringen har en offensiv europapolitikk for å ivareta norske interesser og for å påvirke beslutninger i EU som vi vet får konsekvenser for Norge. Vi er medlemmer av det indre marked og de fire friheter. Vi har ønske om at det utvikles felles standarder og felles regelverk, men det blir stadig vanskeligere i et EU som omfatter flere og flere med egne interesser, og en EØS-avtale som ikke omfatter utviklingen på alle områder.

Regjeringen har lagt fram en egen stortingsmelding om europapolitikken som nå ligger til behandling i Stortinget. Der er stikkordene «tydelige og tidligere priorite-

ringer», «koordinering og samordning», «kompetanseløft og åpenhet» og «debatt i det norske samfunn». Det er et helhetlig grep utover det å være ekspertrepresentert i komiteer. Stort sett har stortingsmeldingen fått en positiv tilslutning i høringene.

Medlemskap er ikke på dagsordenen. Det er EØS-avtalen som er vår kontakt til EU. Men det gir også mulighet for en debatt om sakene. Jeg registrerer at rapporter fra det nylig etablerte Europaforumet nettopp understreker at det nå er mulig å diskutere EU/EØS-saker uten å havne i skyttergravene.

Regjeringen har invitert Stortinget til sterkere medvirkning ut fra to viktige perspektiver: en bredere forankring i Stortinget av EU/EØS-saker og involvering tidlig i prosess. Jeg har registrert at alle partier har interesse av en slik økt medvirkning.

Utvikling av felles regelverk betyr også vanskelige saker, som saken om tjenestedirektivet. Jeg oppfordrer Regjeringen til å ha en åpen og inkluderende prosess når det gjelder virkninger av det sluttprodukt som nå foreligger. Jeg vil også understreke behovet for å trekke flere bilaterale samarbeidsaktører med i det betydelige bidrag vi skal gi til nye medlemsland i EU.

La meg til slutt nevne Europarådets betydning i den totale europeiske arkitektur. Det skal bidra til demokrati, rettssikkerhet og menneskerettigheter på det europeiske kontinent.

Presidenten: Presidenten vil påpeke foregående talers beskyldninger om å stjele. Man bruker ikke slike uttrykk om sine kolleger. Presidenten føler behov for å påpeke det.

Bjørn Jacobsen (SV) [13:13:12]: Vi vil ha nordmenn, for dei har så fine bilar, sa dei i austafrikanske landsbyar for 20 år sidan. Dette var ein av konklusjonane då ein evaluerte innsatsen til Fredskorpset i Afrika. Den forma for fredskorpsinnsats eksisterer ikkje lenger. Eg trur det viser at ein lærer av dei feila ein gjer, og at ein endrar kartet etter terrenget.

Det er eit stort budsjett. Totalt ligg løyvingane til utanriksbistand på 25 milliardar kr. I går behandla vi forsvarsbudsjettet. Det er på 31 milliardar kr. Vi begynner nesten å komme i balanse her. I Afghanistan er det truleg passeleg balanse mellom sivile og militære bidrag. Kva seier eit så stort budsjett oss? Sjølv sagt gjev det enorm innflytelse ikkje minst for utviklingsministeren. Vi gjev mykje pengar og skal fortsetje å gje mykje pengar. Utanriksministeren er ikkje til stades her akkurat no, men det er klart at den politiske innflytelsen vi så gjerne vil ha, er også med på å utvikle den politikken som er nødvendig ute.

Det er kombinasjonen av desse to hand i hand som må vere summen som vi alle bør arbeide for å nå. Det kan gjerne diskuteras akademisk om det er ein slags norsk god hensikt-idé. Men kva gjer det? Eg har aldri høyrte at nokon har hatt vondt av å ha gode hensikter.

Så vil det sjølv sagt vere slik at vi ikkje lykkast alltid. Men også Framstegspartiet og Høgre veit at det er viktig at vi her i Stortinget kan påverke politikken.

I førre periode var Høglund og eg i Brasil. Vi var på eit flott møte med ein regnskogorganisasjon. Vi fekk sjå at kanskje burde det vere betre orden på miljøbistanden der. Vi tok opp dette då vi kom heim til Noreg, saman med frivillige organisasjonar, og vi fekk ein samrøystes komite med på dette. Den førre regjeringa begynte arbeidet, og denne regjeringa utfører arbeidet slik at det blir endringar i korleis vi utfører miljøpolitikken i bistandspolitikken, altså meir ein handlingsplan. Vi spør: Gjer vi verkeleg det vi sa vi skulle gjere?

Så har vi sjølv sagt Norfund og urfolket, og dette må vi få orden på. Men eg trur at generelt sett lyttar Regjeringa til kva Stortinget seier, når vi saman med frivillige organisasjonar og andre praktikarar tek opp at her må kursen justerast litt. Iallfall er utviklingsministeren, slik eg har hørt han i dag, veldig positiv til dei innspela som vi måtte kome med, for det er klart at det kan bli betre. Alt kan bli betre. Eg skal ikkje leggje meg opp i volumdebatten, for det får vi sikkert diskutere mange gonger etterpå.

Men så er det slik at det er ikkje alltid dei vil ha oss, om vi har aldri så mykje pengar og aldri så mange flagg. I Sudan, der kanskje den største krisa i Afrika er no, vil dei av politiske årsaker ikkje ha oss. Det bør få oss til å tenkje igjennom kvifor, og kva for politiske prosessar som er på gang. Der bør vi trø varsamt. Vi bør følgje med i det arbeidet som foregår i FN, der ein faktisk utfordrar det historiske som er slått fast, om at statar er suverene. Men via Canadas arbeid med rapporten «Responsibility to Protect» er det heilt klart at vi har eit ansvar for å verne, eit ansvar for å verne sivilbefolkninga og eit ansvar for å verne enkeltindivid. Dette er slått rimeleg klart fast. Det utfordrar gammal suverenitetspolitikk, men med dette kan vi syte for at både gårsdagens budsjett på 31 milliardar kr og dagens budsjett på 25 milliardar kr faktisk kjem dei som lir mest, til gode. Så får vi sørgje for at både dei sivile og dei militære innsatsane kjem dei som lir mest, til gode, og at det blir det vi oppnår med politikken vår.

Dette kan vi antakeleg ikkje vedta her i huset, men vi kan alle vere med og bidra, anten det er offiserane som sat her i går, eller NGO-ane som er til stades i dag. Men vi kan alle bidra for at vi skal bli flinkare. Det vil vere den gordiske knute i internasjonale operasjonar, som det heiter i det militære, men også i forhold til at vi ønskjer å bety noko, vi ønskjer innflytelse.

Så berre kort om mikrokreditt: Det som har skjedd med sletting av gjeld, er sjølv sagt veldig bra. Mikrokreditt lykkast av ein grunn. Det er fordi vi ute i verda har ein rentefot på opptil 20 pst. Kvifor klarer ein dette betre med mikrokreditt? Jo, fordi ein garanterer for kvarandre – anten for naboen, for ei tante, ein onkel eller ein bestefar. Problemet med det er at det kan slå hardt tilbake om ein ikkje får dette i orden. Om ein ikkje klarer å betale gjelda si, kan det ramme eit heilt lokalsamfunn. Vi har sett nokre tendensar, men i det heile er mikrokreditt bra, nettopp fordi ein får ned renta, og ein får tryggleik. Når vi slettar gjeld, og må slette gjeld, er det fordi tryggleiken var altfor dårleg. Kanskje var låna altfor dårleg funderte. Det er iallfall ingen tvil om at både Nobelkomiteen og Stortinget er

einige om at mikrokreditt har framtida framfor seg. Det kan vi satse meir på.

Sverre Myrli (A) [13:18:37]: Gårsdagens debatt om neste års forsvarsbudsjett viste at det er brei enighet om norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk, med noen små unntak. Dagens debatt viser at det er brei enighet også om norsk utenrikspolitikk, med noe unntak også her, bl.a. i synet på utviklingshjelp.

Norge, som en liten internasjonal aktør – la meg bruke det begrepet ettersom utenriksministeren sier at vi ikke skal si at Norge er et lite land – er helt avhengig av bilateralt og internasjonalt samarbeid. Samtidig skal vi heller ikke undervurdere hva vi kan bidra med, på tross av at vi i utgangspunktet er en liten aktør.

At Norge nå er i førerretet for å modernisere FN, er veldig bra. FN må settes i stand til å få den funksjon og den posisjon som FN skal og bør ha. FN er en av grunnpilarene i norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk og vil være det også i framtida.

Den andre grunnpilaren er NATO-medlemskapet vårt. Norges tilknytning til NATO i snart 60 år har vært helt avgjørende for fred og forsoning i hele det nordatlantiske området, også i Norge. Men verden har forandret seg, og Europa har forandret seg. Derfor endrer også NATO seg.

Det er mye fokusering på EU og utvidelsen av EU. Jeg vil også understreke den utvidelsen av NATO som har funnet sted, og som kommer til å fortsette. Både i forkant av, under og nå i etterkant av NATO-toppmøtet i Riga framkommer det klart at det er stort interesse for å slutte seg til alliansen. Det er forståelig. NATO er ikke lenger bare en forsvarsallianse, slik mange tradisjonelt har sett på alliansen. NATO er i dag like mye en garantist for fred og forsoning i Europa. For å si det litt tabloid – NATO har gått fra kuler og krutt til fred og forsoning.

I mange av de landene som muligens blir NATO-medlemmer de kommende åra, Serbia, Kroatia, Makedonia, Montenegro og Albania, kanskje også Georgia og Ukraina – det er vanskelig å spå om framtida – ses et framtidig NATO-medlemskap som en stor mulighet for stabilitet og forsoning.

Det gjør inntrykk – sterkt inntrykk – å treffe politikere fra land på Balkan og fra land i Kaukasus, som nærmest står på kne og ber om at Norge skal være positiv til at landet deres kan bli medlem i NATO. Norge bør her være åpen og konstruktiv, slik vi eksempelvis var i forhold til Serbia på Riga-toppmøtet, noe jeg for øvrig vil gi Regjeringa honnør for.

En utvidelse av NATO østover er ikke uproblematisk i forhold til Russland. Flere har i dag vært inne på forholdet til Russland. Antakeligvis er Georgias store interesse for NATO-medlemskap én av grunnene til den svært tilspisende situasjonen mellom Russland og Georgia for tida. Dette minner oss imidlertid om hvor viktig dialogen med Russland er. Vi kan være så oppgitt vi bare vil, men vi er nødt til å ha dialog med Russland.

Forholdet mellom Georgia og Russland minner oss om hvilket minefelt Kaukasus er. Vi kjenner kanskje best urolighetene i Tsjetsjenia, men Kaukasus har mange uløste

konflikter. Og dette er altså rett i utkanten av Europa – eller kanskje i Europa, vil noen si. En blir jo i grunnen aldri enig om hvor grensa mellom Europa og Asia går i området.

Det er uroligheter i Nord-Kaukasus innenfor Den russiske føderasjon, i Tsjetsjenia, i Nord-Ossetia og i Dagestan, men også i Sør-Kaukasus, i Georgia, Armenia og Aserbajdsjan, og konflikten i Nagorno-Karabakh er kanskje den det haster mest å finne en løsning på.

Jeg tror at NATO kan spille en rolle i området, med Tyrkia i sør som NATO-medlem, med dialog med Russland i nord og med spenningsfeltet Kaukasus mellom. Jeg håper at Europa kan spille en mer aktiv rolle, og at Norge kan spille en mer aktiv rolle og bidra til å fremme fred i Nagorno-Karabakh og på sikt skape fred i hele Kaukasus.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:24:11]: Energi er en viktig del av den internasjonale utfordringen som vi står overfor, og sannsynligvis den viktigste utfordringen for verden på lang sikt. Norge som energinasjon bør ta mål av seg til å være med og bidra internasjonalt. Da trenger vi perspektiver som går langt utover vår hjemlige energidebatt om varmpumper og pelletskaminer.

Nordområdesatsingen til Regjeringen er en del av bidraget i en stor energisatsing, og Fremskrittspartiet er veldig positiv til det. Nordområdesatsingen vil være viktig for lokalt næringsliv og for bosetting. Det er viktig for hjemmemarkedet for vår leverandørindustri til petroleumsnæringen og vil være forutsetningen for den ledende teknologiutviklingen som vår leverandørindustri har. For Norge som petroleumsnasjon er det viktig å ha en satsing på olje i nord, fordi vi har store forventninger om funn, og vi vet av veldig mye av de gjenværende reservene er i arktiske strøk. Hvis Norge kan være en foregangsnaasjon der, vil vi ha store forretningsmuligheter på sikt. For verdens energiforbruk er det også av stor interesse hva Norge gjør med sine potensielle petroleumsressurser i nordområdene.

Regjeringen sier mye riktig når de snakker om sin satsing på nordområdene, men substansen mangler dessverre når vi går løftene etter i sømmene. For petroleumsvirksomheten i nordområdene er de mest prospektive områdene fortsatt stengt. Det var litt interessant å observere Regjeringens store ord da de la fram sin satsing forrige fredag, for veldig mye av det som stod om energi og nordområdene, er en ren gjentakelse av det som Regjeringen sa da de la fram forvaltningsplanen for nordområdene. Det betyr at en allerede nå kan begynne å se hvor mye en kan stole på de løftene som ble framlagt. Når det gjelder oljesatsingen i nord, er det dessverre relativt lite. Vi vet at det er en vanskelig sak for Regjeringen, der SV har vært bastant imot, og lenket seg fast til de fleste installasjoner som var beregnet på petroleumsvirksomhet, mens Arbeiderpartiet som regel var positivt, selv om det var arbeiderpartiregjeringen som stengte Nordland VI.

Kompromisset til Regjeringen er jo som kjent at de kjøpte seg tid gjennom å kartlegge de store kontroversielle områdene. Nordland VI, Nordland VII og Troms II

skulle kartlegges, ikke åpnes. Næringslivet og lokalbefolkningen fikk derimot inntrykk av at denne kartleggingen ikke skulle medføre noen reell forsinkelse av framdriften for eventuell petroleumsvirksomhet. Men virkeligheten vi ser i budsjettet for 2007, er at bevilgningene til Oljedirektoratet for å gjennomføre denne kartleggingen er for lave til å kunne følge opp prosessen. Innhenting av informasjon vil ikke være tilgjengelig for næringslivet, og vi kan mistenke at det er en bevisst trenering fra SV på dette området. Min frykt er at Stortinget ikke har den informasjonen en trenger i 2010, til å gjennomføre en ny evaluering av petroleumsvirksomheten i nord, og en ny forsinkelse av dette vil ha stor betydning for vår satsing i nord, og ikke minst for hvordan våre energitørste naboland ser på norsk forvalteransvar for energiressursene. Når energi er en av de viktige sakene på verdens dagsorden framover, er det viktig at Norge håndterer dette på en skikkelig måte. Da håper jeg at statsrådene som er til stede i dag, ser at en må følge opp de løftene en kommer med. Det er ikke nok med store ord.

Et annet område som jeg også utfordrer Regjeringen til å følge opp, er satsing på thorium. Vi vet at statsråd Enoksen har lovt en utredning om dette, men statsråd Enoksen har lovt tiltaksplaner «i hytt og gevær», uten å ha levert en eneste plan så langt.

Vi vet at det er 1,6 milliarder mennesker uten strøm på kloden, og hvis de skal få et velstandsnivå som er noenlunde i tråd med det vi har i Vesten, vil det kreve enorme mengder ny energi. Beregninger antar ca. fire ganger større energiforbruk om 100 år, selv med massive enøktiltak. Bildet er ganske mørkt når en ser på dagens energiforsyning, jf. siste IEA-rapport. Energiprisene er allerede under press, Kina er gått fra å være en nettoeksportør til å være en nettoimportør av kull, og det har bidratt til å presse energiprisene opp globalt.

Når vi samtidig vet at det er en mulighet å bruke thorium som energiråstoff, at Norge har stor kompetanse på mye av det som er utfordringene på området, og at vi har store ressurser, burde Regjeringen, hvis den mener alvor med å hjelpe den fattige verden til å komme seg opp fra fattigdomsfella, se på bruken av energi. Da er thorium et satsingsområde som en burde ta opp.

Til sist: Jeg merker meg stor kritikk mot Fremskrittspartiet på u-hjelpssiden. Det er ikke snakk om hvor mye penger vi bruker på u-hjelp, men at ting virker. De som har lest innstillingen fra komiteen, ser at vi bl.a. har sagt at vi ønsker å satse på å teste ut biomembran som et u-hjelpsmiddel. Der kan en få veldig mye tilbake for relativt lite penger. Det vil være mye bedre enn å ha et kappløp om hvem som bruker mest penger på u-hjelp. Jeg utfordrer statsråden til å følge opp en mulig testing av biomembran.

Sigvald Oppbøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Sonja Mandt-Barthol森 (A) [13:29:47]: Norge har et godt omdømme i store deler av verden når det gjelder det å dele, og dele med dem som trenger hjelp. For Ar-

beiderpartiet er internasjonal solidaritet en viktig del av vårt historisk-politiske ståsted. Jeg vil peke på det ansvaret vi har for å ta vare på dem som ikke er så heldige at de bor i Norge eller tilsvarende land, med vårt sikkerhetsnett og vårt helsevesen – et av de fremste i verden.

Som en av dem som var så heldige å få være utsending til FN denne høsten, ser jeg hvor viktig Norges rolle er i kampen mot fattigdom, for en bedre helse og som en aktiv fredsbygger. Dette kom også tydelig fram i de samtalene vi hadde med ulike organisasjoner tilknyttet FN – hvor viktig det er at vi deltar med penger, for at andre land også skal delta.

Norge har sluttet seg til FNs tusenårsmål, og kampen for å nå tusenårsmålene kan bare skje med felles innsats. Dette gjøres veldig bra gjennom FNs organisasjoner, som f.eks. UNICEF, UNFPA OG UNIFEM. I UNICEF, der Norge er den nest største bidragsyteren, går midlene hovedsakelig til barn og til beskyttelse av barn, og vi får god virkning av pengene som sendes.

Norge har ansvar for tusenårsmål 4, som går ut på å redusere barnedødeligheten med to tredjedeler innen 2015. Dette er ambisiøst, men absolutt mulig – om vi bidrar med midler. Vår deltakelse i vaksinasjonsprogrammet og vår statsministers engasjement for å redusere barnedødeligheten er derfor en del av den jobben som vi har tatt på oss ansvaret for. Dette har vi grunn til å være stolte av.

Når vi vet at over ti millioner barn dør hvert år av sykdommer som kan behandles, og at to tredjedeler av disse dødsfallene kunne vært unngått med god og riktig behandling, er det vanskelig å fatte Fremskrittspartiets kuttforslag når det gjelder overføringene både til FN og til bistand.

Med et kutt på 10 milliarder i bistand, der nesten all hjelpen til Afrika kuttes, og der støtten til FN halveres, bør varselklokkene ringe. Hva slags hjelp er det Fremskrittspartiet mener vi skal gi? Hvordan skal vi nå fram til den enkelte uten å bruke penger? Vanligvis sier Fremskrittspartiet at vi har nok av penger. – Nok til oss selv, ja, men ikke til andre, er det vel riktigere å si. Mange med meg bør være glad for at Fremskrittspartiet ikke får flertall for sitt forslag.

For meg vil det heller være slik at kan vi bevilge penger slik at ett barn mer overlever, er det verdt alle de pengene vi gir. Når en elleve år gammel representant fra Sierra Leone på en konferanse vi var på, forteller hvordan det er å leve i et land der over 70 pst. av landets befolkning lever på under 1 dollar pr. dag, og ber tynt om at verden gjør noe med de sykdommene som faktisk kan forhindres, er det sterkt, og også noe som representantene fra Fremskrittspartiet bør merke seg.

Det er gjennom FNs organisasjoner vi kan nå de mange, med en målrettet tiltaksplan for å nå akkurat de vi ønsker. Vi kan være enige om at FN bør bli bedre på mange områder, kanskje spesielt innen administrasjon, og også her har Norge en viktig pådriverrolle. En mer effektiv administrasjon vil gi mer penger til dem som trenger det. Spørsmålet er: Hva er alternativet til FN? Hvilke andre steder sitter folk som ellers er i strid med hverandre, ved

siden av hverandre og kan prate sammen? Etter mitt syn er det få alternativer til det arbeidet FN gjør.

Et annet mål for den rød-grønne regjeringen er likestilling, også andre steder enn i Norge. Den ekstra bevilgningen som nå er gitt til det formålet, 200 000 kr, vil bidra til en målrettet støtte som ikke naturlig faller inn under andre bevilgninger. Det kommer i tillegg til de bevilgningene som brukes til integrering av kjønns- og likestillingsperspektivet i annet utviklings samarbeid. Er det slike tiltak Fremskrittspartiet vil kutte, eller er det tiltak for fredsbevaring, helsetiltak rettet mot kvinner som har vært utsatt for overgrep eller som har fått store fødselsskader, eller tiltak rettet mot barn? Kutt vil naturligvis følges av reduserte tilbud til alle disse.

I vår lille verden, med Norges gode økonomi, kan vi trygt støtte opp om de tiltakene som FN driver, og heller ha som mål at bistanden bør øke. Jeg var og er stolt av å komme fra et land som bidrar til å utviske forskjeller og hjelpe dem som ikke har vært så heldige som oss!

Peter Skovholt Gitmark (H) [13:34:41]: La meg alder først ta avstand fra den uparlamentariske språkbruken som vi hørte her fra representanten Trettebergstuen. Jeg registrerer at dersom man legger representantens argumentasjon til grunn, stjeler man midler og penger fra verdens fattigste ved ikke å bruke eventuelt 1 milliard kr ekstra, eller nå sitt eget mål om 1 pst. bistand av brutto nasjonalinntekt.

La meg så komme til det viktigste, nemlig at vi ser en verden i utvikling, en verden som nå er tettere sammenvevd enn noensinne, en verden der enda flere får ta del i den økonomiske velstanden, en verden der levealderen i utviklingsland har gått fra 30 år i 1900 til 65 år i 1998, der barnedødeligheten i de samme utviklingslandene har falt fra 18 pst. i 1950 til 6 pst. i 1995, en verden der underernæring var så framtrødende at 37 pst. av barn i utviklingsland levde i konstant underernæring i 1970, mens man nå anslår det samme tallet til å være om lag 12 pst. i 2010. Alt dette er veldig gledelig.

For Høyre er kampen mot fattigdom helt sentral, ikke bare for å nå FNs tusenårsmål, som vi selvsagt støtter opp om, men også av rent medmenneskelige hensyn. Nettopp for å få det til må vi kombinere ulike virkemidler. Vår bistand må i større grad fokusere på å skaffe rent vann, på å få tak i myggnett der malariaen er omfattende, på utdanning og på å bedre infrastrukturen.

Høyre prioriterer bistand, noe denne debatten ikke har båret spesielt mye preg av fra regjeringspartienes side. Vi øker budsjettet til bistand med 2,5 pst. utover 2006-nivå. Det er godt over inflasjonsjusteringene. Samtidig ønsker Høyre også i større grad å gå bort fra budsjettstøtte. Vi ser at i et land som Uganda utgjør om lag 50 pst. av statsbudsjettet bidrag fra utenlandske givere, deriblant Norge – noe som selvfølgelig medfører at man får et demokratisk underskudd. Man får en president som Museveni, som i langt større grad er opptatt av å skaffe nye giverinntekter enn av å skaffe til veie velstand skapt av egne innbyggere. Det er dessverre et problem, og vi tar det på alvor.

Høyre støtter samtidig de grep Regjeringen tar, og noe ros fortjenes absolutt, spesielt når det gjelder gjeldsletting, men mer gjenstår.

Til sist handel: Jeg ønsker å sitere komiteens leder, Olav Akselsen, som i debatten i dag sa at handel er helt avgjørende. Jeg er helt enig i det. Når hundrevis av millioner av mennesker bare de siste ti årene er hentet ut av fattigdom i land som India og Kina, skyldes det økonomisk vekst og handel. Når et land som Zambia i 1964 var nesten dobbelt så rikt som Sør-Korea, og når man i dag ser at det samme Sør-Korea har et velstandsnivå om lag med Vest-Europa, er det nettopp på grunn av at Sør-Korea har tatt del i den internasjonale handelen. Sør-Korea har satt økonomisk vekst på dagsordenen, og har hatt en politikk for å få det til. Det samme kan dessverre ikke sies om Zambia.

Når man i 1960 gikk fra ekstrem fattigdom i Indonesia, på 58 pst., til 15 pst. i 1990, og enda lavere nå – vel og merke med en oppjustering under Asia-krisen – og når de samme tallene for Malaysia var fra 37 pst. ekstrem fattigdom i 1960 til 5 pst. i 1990, og enda lavere nå, er det nettopp fordi disse landene har vært blant de asiatiske tigre. De er tigre ikke på grunn av bistand eller gjeldsletting, men fordi de har en økonomisk politikk hvor de har åpnet opp grensene sine for import av varer, og ikke minst fordi de har fått selge sine varer på det internasjonale markedet. Derfor er Regjeringens budsjett i sum dessverre en skuffelse nettopp når det gjelder fattigdomsreduksjonen. For riktignok gjør man det godt på de to første punktene, men på handelspunktet gjør man ingenting. Høyre derimot legger vekt på at vi ikke bare skal bruke den muligheten som finnes med tollfri adgang for MUL-landene, som ble implementert i 2002, vi ønsker også å inkludere 90 nye land fra neste år. Svært mange av disse landene er nettopp Norges hovedsamarbeidsland når det gjelder bistand. Vi vet at økonomisk vekst leder til demokrati.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [13:40:14]: Eg ynskjer å utdjupa den delen av representanten Alf Ivar Samuelsen sitt innlegg som handla om bistand.

Det er fleire gledelege trekk ved det bistandsbudsjettet som i dag blir vedteke. Budsjettet har auka kraftig, 2,2 milliardar kr meir enn i år. Det betyr at fleire kvinner får høve til utdanning og arbeid. Det betyr styrking av helse- og miljøretta arbeid, utdanning og godt styresett. Senterpartiet registrerer med glede at alle parti, med unntak av Framstegspartiet, står saman om ein felles merknad der det seiast at ein viktig føresetnad for å nå tusenårs målet er å sikra eigen matproduksjon og leggja vekt på mattryggleik og retten til reint vatn. I sum: Langt fleire enkeltpersonar og lokalmiljø får høve til ein betre kvardag, til ein ny start.

Tildeling av Nobels fredspris i år betyr mykje for dei det gjeld mest, men det vil òg innebera ein ny giv for mikrofinans, ein ny forståing og ei auka tru på, òg i Noreg, Regjeringa si understreking av å stimulera på grasrotnivå. Ikkje minst trur eg auka fokusering òg kjem til å gå på betydinga av lokal forankring i bistandsarbeidet vårt.

Frå tid til anna er det høglydde debattar om kva midlane frå Noreg eigentleg går til. Det har vore nokre slike innspel òg i dag. Vi har sett det i media den aller seinaste tida, Nordfund-saka er eitt eksempel. Det er bra at utviklingsministeren varslar så klart at alle sider ved denne saka skal belysast. Rapporten om bistand til urfolk frå i går er eit anna eksempel. Det er ei viktig påminning om til kvar tid å fokusera på samsvar mellom mål og middel.

Regjeringa har i Soria Moria-erklæringa varsla vidareføring av aktivt samarbeid med frivillige og ideelle organisasjonar. Mange organisasjonar har ei eiga evne til å tøya tildelte midlar ekstra langt, og kanskje òg til å tøya formålet i det lengste, i dei søknadane dei leverer inn. Men det er viktig å understreka at utsende medarbeidarar frå mange organisasjonar òg fungerer som ekstra gode ambassadørar i Noreg ved rapportering om kva dei steller med. Det er grasrota, medlemmer i organisasjonane heime, som følgjer med, og som stiller spørsmål. Så blir summen auka forståing og engasjement frå mange norske lokalsamfunn om betydinga av bistand. Rapportane frå i går understrekar likevel kor viktig det er å gjennomgå både prosjektsøknader godt i forkant og òg dei rapportane som kjem i etterkant.

Senterpartiet er òg nøgd med Regjeringa sitt sterke engasjement for å motarbeida og hindra korrupsjon. Lat meg understreka den dialogen som er mellom Utenriksdepartementet og den norske riksrevisjonen for å bidra ytterlegare til styrking av uavhengige statlege kontrollfunksjonar i våre samarbeidsland. Riksrevisjonen varsla i budsjettet for 2007 å oppretta ei eiga avdeling som har ansvar for utvikling av andre land sine revisjonar som ein del av norsk bistand – spennande nytenking.

Så heilt til slutt – auka midlar, auka engasjement, høve til å tenkja nytt og kreativt: Lat meg berre minna om vårt ynske om at ikkje det auka engasjementet på andre felt får følgjer for dei store utfordringane som framleis vil vara i mange år i Afrika.

Steinar Gullvåg (A) [13:45:46]: Jeg er svært glad for at norsk bistand nå nærmer seg et nasjonalt etterstrebet mål, nemlig 1 pst. av vår brutto nasjonalinntekt. Det er viktig at Norge, som ett av verdens rikeste land, tar sitt sin del av ansvaret for utviklingen i den fattige delen av verden.

Norsk politisk historie og den smule erfaring jeg selv har høstet fra norsk bistandspolitikk, har lært meg at særlig to forhold, som henger sammen, er avgjørende for all fattigdomsbekjempelse, nemlig:

- at veien ut av fattigdommen går gjennom arbeid
- at land og befolkning har en fungerende infrastruktur

Noe av forklaringen på at enkelte afrikanske land nå faktisk har hatt en viss økonomisk vekst, tilskrives bl.a. et bedre fungerende veinett. Det enkle forhold at landbefolkningen er i stand til å transportere sine landbruksvarer fra landsbygda inn til større befolkningsentra, også i regntida, er en selvsagt kilde til økonomisk vekst.

Senest i går hadde jeg en lengre samtale med Jan Tore Odd, som leder et felles norsk og EU-finansiert prosjekt i Zambia. Prosjektet som nå nærmer seg slutten, dreier seg

om noe så prosaisk som innføring av korrupsjonsfri vekt-kontroll på zambiske veier. Altså i all korthet: Det handler om å hindre at overvektige kjøretøy ødelegger veiene, med den følge at veinettet må rehabiliteres og fornyes etter kort tid, til enorme kostnader for et fattig land. Det er ikke tilfeldig at dette prosjektet ledes av en nordmann med bakgrunn i norsk forvaltningstradisjon. Vi har kunnskap og kompetanse på dette feltet. Og framfor alt: Vi har et troverdig forhold til korrupsjonsbekjempelse.

Det er heller ikke tilfeldig at et land som Botswana for egen regning nå benytter norsk veiteknologi ved utviklingen av veinettet i sitt land. Få her har vel hørt om Otta-dekket, et oljegrusdekke som ble utviklet i Gudbrandsdalen på 1960-tallet. Dette dekket egner seg spesielt godt på lavtrafikkerte veier i land med store temperatursvingninger. Otta-dekket er godt, det er billig, og det legges nå på veiene i mange afrikanske land. Norsk veiteknologi av både gammel og ny dato er med andre ord etterspurt i store deler av verden.

Når jeg nevner dette, er det fordi lederen av Vegdirektoratets internasjonale kontor, Kjell Levik, sendte meg en bekymringsmelding her om dagen. Han er bekymret for at vei og transport ser ut til å forsvinne ut av bistandsprogrammet. Jeg vet ikke om dette er et politisk signal, men etter det jeg forstår, oppfattes det i hvert fall slik av embetsverket her og i ambassadene. Jeg synes det ville være trist om vi nå fra norsk side skulle avvikle vårt engasjement på et område som åpenbart er etterspurt, og der vi er gode. Mottakerlandene vil ha vei, og de trenger vei – veien bort fra fattigdommen, for å sitere Tanzanias vise-president.

Jeg mener dessuten at norsk bistand bør innrettes slik at den i størst mulig grad bidrar til næringsutvikling og sysselsetting i mottakerlandene. De fleste med erfaring fra bistandsarbeid har sett hvor ille det kan gå når store prosjekter lyses ut i internasjonale anbuds konkurranser, uten at det stilles krav om arbeidsintensiv produksjon eller bruk av nasjonale og lokale råvarer og arbeidskraft.

Jeg mener derfor at norske myndigheter gjennomgående bør stille krav til sysselsetting og næringsutvikling når vi er med på å finansiere u-landsprosjekter. Det kunne være en naturlig politisk konsekvens av tildelingen av årets fredspris. Jeg har selv fått oppleve hvordan det var da små vedlikeholds kontrakter i Tanzania ble tildelt kvinner på landsbygda, som for første gang fikk tilgang til lønnet arbeid.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [13:51:00]:

Jeg vil først knytte at par kommentarer til spørsmål som gikk på konkrete satsinger i nordområdene, bl.a. fra representanten Sahl og representanten Solberg. Det var snakk om Nikel-banen og Narvik.

Dette er konkret nevnt i strategien. Vi er veldig opptatt av å belyse mulighetene for å få til framgang der. Når det gjelder Nikel-banen, trenger vi mer kunnskap om hvilket transportbehov det er for en slik bane. Vi må ikke komme

i skade for å bygge en bane som det ikke vil være gods eller personer som vil bruke. Om det skal være på sjø eller på jernbane, er av de spørsmål som må vurderes. Det samme med Narvik. Der gjenstår det et utredningsarbeid, som vi nå igangsetter sammen med et bredere utredningsarbeid om transportbehovene, infrastrukturbehovene i nordområdene som helhet.

Så vil jeg knytte en kommentar til noe Fremskrittspartiet sa tidligere i debatten. I innstillingen gjør Fremskrittspartiet et stort poeng av forholdet til USA. Det blir sagt at vi må bruke mer tid og oppmerksomhet på å pleie de transatlantiske forbindelsene, forholdet til USA, enn vi har gjort til nå. Men jeg vil bare understreke, som også utviklingsministeren var inne på, at hvis vårt budskap var at vi halverer eller kutter innsatsen til fred og forsoning med 60–70 pst., kommer de til å sperre øynene opp i Washington. De kommer til å miste Norge som en veldig viktig samarbeidspartner i Somalia, Sri Lanka, Sudan, Balkan og Afghanistan, og det kan umulig tjene norske forbindelser til USA. Det er ikke for å åpne dører i USA at vi gjør dette, men det har iallfall en veldig viktig og anerkjent effekt.

Fremskrittspartiet har tatt til orde for at vi skal være kritiske med hensyn til hvor vi bruker pengene, og de foreslår å halvere bistanden fordi de mener at den ikke gir resultater. Da må jeg spørre: Har Fremskrittspartiet vurdert organisasjon for organisasjon i sin innstilling? De foreslår ingen kutt på UNICEF, ingen kutt på Verdens matvareprogram, ingen kutt på Høykommissæren for flyktninger, men de foreslår å kutte på UNRWA – organisasjonen som hjelper palestinske flyktninger – fra 150 mill. kr til 15 mill. Har de evaluert UNRWA og kommet til at vi ikke får noe igjen for pengene der? Palestinerne kan handle med Norge, og da slipper de unna bistandsfellen. Så dette kuttet – som altså er på 135 mill. kr – vil i grunnen hjelpe palestinerne. Det samme med FN's befolkningsprogram, der kutter man fra 332 mill. kr til 83 mill. – et kutt på ca. 250 mill. kr. Er det på grunnlag av en evaluering av befolkningsprogrammet? Og opprettholdes støtten til UNICEF som følge av en evaluering av UNICEF?

For meg virker det som om man har gått fram med harlebb og hentet noen millioner herfra og noen millioner derfra. Det skulle vært interessant å få vite om det er foretatt en grundig dokumentasjon og den type kritisk evaluering som Fremskrittspartiet etterlyser, og som vi ønsker velkommen, nemlig et kritisk syn på resultatet av det vi gjør, eller om det er for å rake til seg penger, litt her og litt der – og hvor kuttet på det palestinske hjelpeprogrammet virker spesielt opprørende.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [13:54:20]: Jeg vil gjerne benytte anledningen til å supplere med noe som det ikke ble tid til å mitt første innlegg. Jeg avsluttet med å vise til en kledelig beskjedenhet i forbindelse med at vi gledelig nok har klart å fjerne en svart flekk på norsk bistandspolitikk.

Jeg konstaterer samtidig at vi har fått en positiv tilbakemelding på Soria Moria-erklæringens klare standpunkt

(Samuelson)

når det gjelder Verdensbanken og WTO. Disse er kjent og refereres til av sivilt samfunn og andre aktører fra fattige utviklingsland, som håper at Norge utenfor EU kan spille en aktiv rolle for en mer rettferdig fordeling. Det ser jeg på som en tillitserklæring.

I likhet med foregående taler vil jeg knytte noen bemerkninger til dette med fred og forsoning. Senterpartiet er veldig glad for at vi har klart å holde det budsjettnivået som legges fram, i en tid hvor vi opplever økende grad av vold og konflikter rundt i verden, og hvor vi har sett at noen har grepet til militære midler for å løse konflikter. Det var interessant å se den kommende amerikanske forsvarsminister, Robert Gates, på tv i går. Han svarte klart nei til det han anså som amerikansk mulighet for å vinne krigen i Irak.

Det får meg til å dra fram et gammelt kinesisk ordtak som definerer hvem som er den beste legen. De begynner med den legen som er dårligst, det er han som kurerer sykdommen. Den nest beste legen er han som fjerner symptomene, og den beste er han som fjerner årsakene til symptomene.

Jeg tror ikke et militært, kirurgisk inngrep er løsningen på mange av de konfliktene vi står overfor, fordi årsaken ligger i skjevfordelingen av ressurser. Det er et gap mellom fattige og rike land, og det er en betydelig fattigdom i mange land som skaper grobunn for disse konfliktene. Derfor er freds- og forsoningsmidlene så viktige, de skal gi muligheter for konfliktløsning, man kan starte med demokratiutbygging, og dette er framfor alt samfunnsbyggende midler. Derfor tror jeg at vi nettopp via disse midlene kan nå langt. Jeg beklager at Fremskrittspartiet velger å kutte nettopp der det er så viktig å ha en innsats.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [13:57:36]: Nordområdene er viktige. De er faktisk vår viktigste økonomiske interesse i framtiden. De er viktige innenfor forskning, sikkerhet, transport, fiskeri, olje og gass, de er viktige i forhold til et folk til folk-samarbeid med Russland, og ikke minst en kjempeutfordring i forhold til å takle det at Finnmark og Russland som sådan befinner seg på hver sin side av en grense som faktisk representerer det største sosiale skillet i verden.

Hadde det vært slik at Regjeringen hadde lagt opp til en skikkelig strategisk storsatsing i nord, hadde jeg vært meget fornøyd. Men i et år hvor vi har presidenten i Nordisk Råd, lederen i Arktisk Råd, det er polarår, og i tillegg nestlederen i EUs nordlige dimensjon, så er satsingen i nord altså på størrelse med åtte-ti eneboliger. Det er satsingen i nord! Den eneste parten i dette som jeg har sett er fornøyd, er faktisk Sametinget, som representerer under 1 pst. av befolkningen. De er fornøyd – alle andre mener at dette er en altfor liten satsing.

Derfor har Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett lagt inn 100 mill. kr mer for å satse på nordområdene, og vi har også økt helsedimensjonen i vårt alternative budsjett. Dette er nemlig viktig, ikke bare i forhold til å hjelpe en liten befolkningsgruppe i Russland, dette er også med på å ivareta sikkerheten for egne innbyggere i Norge. Er

det slik at vi ønsker en økonomisk vekst også i framtiden som gjør at vi kan ivareta våre barn på en best mulig måte, er faktisk Russland en stor nøkkel. Vi må være med på å heve det sosiale nivået i Russland hvis vi skal få økonomisk vekst i Norge, i Sverige, i Finland og til syvende og sist i hele Europa.

Utenriksministeren nevnte at man måtte ha en utredning hva angår jernbane. Hvis han ønsker en utredning, har jeg to stykker på mitt kontor – en som ble laget tidlig på 1990-tallet, og en som er laget for et års tid siden – så disse utredninger er i høy grad til stede i dag.

Dagfinn Høybråten (KrF) [14:00:34]: Store deler av denne debatten har dreid seg om norsk bistandspolitikk, og det er rett og rimelig, fordi det er mesteparten av det budsjettet vi senere i dag skal vedta.

Jeg må si at Høyres forsvar for sin kursendring når det gjelder bistandspolitikken, er oppsiktsvekkende svakt. Det har i stor grad bestått av angrep på andre partiers kritikk, og karakteristikk av denne kritikk som moralisme. For min del vil jeg si at jeg anførte argumenter mot Høyres nye politikk, og bedrev ikke noen moralisering fra min side.

Peter Gitmark er unntaket. Han har vist til en del gode eksempler på land som har reist seg fra fattigdom og til vekst og utvikling gjennom handel. Det er positivt. Vi er enig i at flere land må komme dit. Men utgangspunktet for afrikanske land er grunnleggende, basale behov som ikke er dekket. Det er generasjoner som skulle stått for produksjon i landet, som er slått ut av hiv/aids og sykdommer som det går an å behandle og forebygge. Det er disse landene vi må løfte ut av ekstrem fattigdom gjennom økt bistand. Det er det bred internasjonal enighet om.

Så ser jeg meg nødt til å stille et spørsmål til utenriksministeren, for det er en uklarehet som henger i luften etter hans innlegg. Han sa at etter hans oppfatning har Norge ikke fått noen ny henvendelse om tropper til Afghanistan. I et brev som kom til Stortinget i går fra hans kollega forsvarsministeren, framgår det et svar på samme spørsmål:

«Forsvarsjefen mottok 1. november d.å. et brev fra NATOs øverstkommanderende (...) som gjentok tidligere anmodninger fra NATOs militære myndigheter om bidrag. Dette var et standardbrev som gikk til alle forsvarssjefer i NATO, med separate vedlegg for hvert enkelt land.»

Det vil si spesifikke anmodninger som gjaldt Norge.

Jeg må da spørre: Er det forsvarsministeren eller utenriksministeren som gir en korrekt informasjon til Stortinget? Jeg minner om den plikten Regjeringens medlemmer har til å informere Stortinget fyllestgjørende, ikke misvisende, ikke tilslørende, men klart, tydelig og forståelig. Jeg ber om at utenriksministeren på Regjeringens vegne rydder opp i dette misforholdet mellom formuleringer fra hans kollega forsvarsministeren og formuleringer han selv brukte i innlegget sitt her fra Stortingets talerstol i dag.

Statsråd Erik Solheim [14:03:17]: La meg til slutt kommentere noen temaer som er kommet i debatten.

Peter Gitmark gav, i et godt innlegg, en veldig god oversikt over hvordan noen land i Øst-Asia har hatt en formidabel økonomisk framgang, mens land i Afrika har blitt hengende etter. Jeg tror vi burde bli enige om at den mest avgjørende faktor når det gjelder hvorfor dette har skjedd, verken er handel eller bistand, men det at de østasiatiske landene har velfungerende stater – ja, de har problemer, men dog har de velfungerende stater – som har vært i stand til å håndtere både handel og bistand i en grad de fleste afrikanske land dessverre ikke er. Derfor er jo også et av hovedformålene med nesten all bistand vi driver, å være med på å bygge opp stater. Det er også hovedutfordringen i Afghanistan, ikke la bistanden gå utenom staten, men la bistanden bygge en stat, for uten en stat vil det aldri bli fred i Afghanistan. Det samme resonnementet gjelder nesten alle andre steder.

Så sa Solvik-Olsen at energi burde være et satsingsområde i utviklingspolitikken. Da vil jeg invitere ham inn i dialogen om dette. Dette har Regjeringen gjort til et av de fire satsingsområdene, nettopp fordi det er et av de områdene hvor Norge har naturlige fortrinn og en historisk kompetanse. Til Fremskrittspartiet: Bli gjerne med og diskuter hvordan vi kan bruke Norges energikompetanse på en bedre måte i utviklingspolitikken.

Så har flere talere vært innom Kinas rolle i Afrika. Jeg er ikke så pessimistisk der som enkelte har gitt uttrykk for. Utenriksdepartementet har fått laget en egen studie om Kinas rolle i Afrika. Jeg tror at hovedbildet av dette tross alt er positivt. For det første er Kina det landet som gjør akkurat det høyresiden her etterlyser, de driver først og fremst handel med Afrika. Kina bidrar jo til billigere varer nesten overalt i Afrika. Men Kina har også nå stadig flere elementer av å søke en dialog med vestlige land om hvordan man positivt påvirker afrikanske land. Jeg var nettopp i Washington og snakket med Bush' fremste rådgiver på Sudan, Natsios. Han var full av lovord om hvordan Kina nå har bidratt til å presse Sudan i spørsmålet om FN-styrke og AU-styrke i Darfur, og hvordan USA og Kina sammen med Kofi Annan på et møte i Addis Abeba for noen uker siden stod som en felles front, og ikke oppsplittet, overfor den sudanske regjering.

Flere talere har etterlyst at vi skal satse videre i Afrika. Selvsagt skal vi det, selvsagt vil Afrika, som det fattigste kontinentet, være et hovedsatsingsområde i utviklingspolitikken. La meg da til slutt nevne Burundi, som er et land vi nå kommer til å gå inn i med betydelig mer tyngde. Det skyldes at Burundi, sammen med Rwanda og Kongo, som utenriksministeren var innom, er det mest sårbare området på kloden. Ikke noe sted har så mange mennesker blitt drept i massakrer og politisk uro. Nå er det positive tegn i Burundi. Norge har fått ansvar, gjennom FNs fredsbyggingsskomisjon, for å lede arbeidet med å bidra til gjenoppbygging av Burundi. Vi vil ta det ansvaret gjennom FN. Samtidig vil vi starte et bilateralt bistandsprogram i Burundi. Detaljene om dette vil vi komme tilbake til.

Morten Høglund (FrP) [14:06:33]: Kun et par kommentarer til utenriksministerens siste innlegg.

En debatt om hva som gjør amerikanerne mest opprørt i den norske utenrikspolitiske debatt, kunne vært interessant. Vi er ikke nødvendigvis overbevist om at det er vi som kommer til kort i så måte, og mener jo at Regjeringen på flere fronter, ikke minst i forhold til vårt NATO-engasjement, ikke har fulgt opp på den måten man burde.

Så til den direkte påstanden om at våre kutt handler om å rake til seg noen penger, og at vi går med harelabb over budsjettet. Vi har gjort så grundige vurderinger som vi har kunnet ut fra de opplysninger og den kunnskap vi har. Selvfølgelig er det sikkert mulig å tilegne seg enda mer kunnskap på dette området. Jeg vil utfordre Regjeringen til å legge frem hva grunnlaget er, hva evalueringen er, for den relativt store økningen som Regjeringen har lagt inn i FN-systemet til de forskjellige organisasjonene, og hva det er man der bygger på. Så kan det hende vi kan få en målrettet debatt om disse tingene.

Vi er for all del villig til å se på fremover hvilke FN-organisasjoner det er viktig å bygge videre på. Vi har ingen statisk forpliktelse i forholdet til dem vi nå skjærmer, langt ifra. Men jeg ber om respekt for at vi gjør våre vurderinger basert på den kunnskap som vi har tilgjengelig til enhver tid.

Børge Brende (H) [14:08:36]: Det er en økende erkjennelse av at et velfungerende økosystem er en forutsetning for utvikling. Det bør også reflekteres i en utenrikspolitisk debatt.

Når vi står overfor utfordringer som at vi i løpet av de kommende hundre år kan endre klimaet og gjennomsnittstemperaturen på jorden mer enn hva man har gjort i de titusen år som er gått siden forrige istid, så begynner alvorret å gå opp for oss. Å muliggjøre økonomisk utvikling og vekst i både rike og fattige land uten å risikere miljøkatastrofer både lokalt og globalt, er etter min mening menneskehetens største og mest krevende utfordring i dette århundre, i tillegg til å bekjempe fattigdom.

Med en milliard mennesker som fortsatt lever på en dollar eller under en dollar om dagen, trenger vi vekst, men den må være bærekraftig. Nullvekst er ingen løsning, men å frikoble den økonomiske veksten fra veksten i miljøfarlig utslipp er helt nødvendig. Utfordringen blir derfor å stimulere en økonomisk vekst uten en vekst i ødeleggelsene av våtmarker, biologisk mangfold og regnskog og i skadelige kjemikalier og søppel.

Hver dag taper vi trolig mer enn 100 arter. I løpet av et år forsvinner trolig 40 000 arter fra jordens overflate. Det er litt av et testament å etterlate seg. Derfor er jeg glad for at det faktisk til neste år er slik at også Norge vil bruke mer på miljørettet bistand. Det synes jeg er et positivt skritt i riktig retning, men det må selvsagt mer til også i de kommende år.

I den FN-støttede globale utredningen om tilstanden for verdens økosystemer ble det grundig slått fast at man i verdens økonomiske utvikling har forsømt å ta vare på økosystemenes kapasitet til å produsere livsnødvendige varer og tjenester til gode for verdens befolkning. Der fremkommer det at halvparten av alle våtmarkene i verden er ødelagt. Dette forstyrrer hele økosystemet.

Norge bør ta avstand fra å følge en slik «business as usual»-tankegang. Uten at vi endrer dagens utvikling, vil en globalt doble klimagassutslippene frem til 2030. I dette scenarioet er det også viktig at Norge går foran med et godt eksempel for å investere i de land som nå etablerer et nytt kullkraftverk annenhver uke. Dette kan Norge være med og påvirke i en positiv retning gjennom en mer miljørettet bistand.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [14:12:00]: Jeg vil få svare på spørsmålene fra Dagfinn Høybråten. Det er korrekt at Norge mottok et brev til forsvarssjefen omkring 1. november, med en oppfordring om bidrag til Afghanistan. Det forsvarsministeren skriver, er selvfølgelig helt riktig, og jeg står helt bak det. Det var ett av flere innspill som kom opp mot styrkegenereringskonferansen i NATO rundt 20. november. Vi anser at den samme henvendelse, samme type henvendelse, som da kom i en militær kanal, også er kommet i en politisk kanal via generalsekretæren og NATOs råds miljø, og vi hadde en relativt livlig utveksling om det i midten av oktober. Det er samme henvendelse, ikke noe nytt. La meg også understreke fra denne talerstol: Dette var også omtalt av forsvarsministeren og meg i møte med Stortingets organ, den utvidede utenrikskomite, medio november. Det var altså vår vurdering at dette var samme type henvendelse, i en ny kanal.

Til representanten Høglund vil jeg si: Vel, hva USA vil reagere på eller ikke, det kan man ha en livlig diskusjon om. Jeg tror ikke de har sett Fremskrittspartiet i fri dresur. Da jeg møtte USAs utenriksminister i juni, var hennes første spørsmål, på grunnlag av Norges aktive engasjement i Somalia: Kunne Norge og USA spille en rolle sammen, i den kritiske situasjonen som er der? Hvis jeg hadde representert en fremskrittspartiregjering, som er en total utenkelighet, hadde jeg da måttet si: Nei, vi kan ikke lenger det, for vi har kuttet alle de budsjettpostene. Vi kan ikke følge opp overfor Serbia, Bosnia-Hercegovina, Montenegro, i den kritiske situasjonen i Kosovo nå, fordi vi har kuttet støtten til Balkan med 70–80 pst. Det ville blitt lagt merke til.

Så svarte ikke representanten Høglund på hvilken informasjon som har ledet ham til å kutte, unndra, støtten til palestinske flyktninger – fra 150 mill. kr til 15 mill. kr. Vår holdning er ikke statisk, sier Høglund. Nei, kanskje vi øker da til neste år? Men det gir en ganske dramatisk effekt for svært utsatte mennesker å foreta den type kutt. Og igjen, til svaret at dette er et kutt som flyktningene kan møte ved å eksportere mer til Norge, må jeg si – Høglund bad om respekt for Fremskrittspartiets posisjon – at dette har jeg ikke respekt for.

Erna Solberg (H) [14:14:41]: La meg begynne med å kommentere Dagfinn Høybråtens karaktergivning til andres forsvar for sitt budsjett. Jeg har fortsatt lyst til å si at jeg mener en del innlegg – ikke nødvendigvis Dagfinn Høybråtens innlegg – og betraktninger her har vært preget av moralisme. Man sier på en måte at den relative sannheten er der Regjeringen befant seg, og alle andres forslag er på en måte en katastrofe, eller, for å bruke det uparlamen-

tariske uttrykket til representanten Anette Trettebergstuen, vi « stjeler » fra noen. Da kunne man sagt at alt man ikke gjør utover det, og alt man prioriterer over andre ting, er samme grad av tyveri.

Jeg synes ikke det er en spesiell lur måte å omtale andres forslag på. Jeg synes også man skal gå inn og se på hva vi faktisk gjør. Ja, på noen områder reduserer vi i forhold til det Regjeringen har foreslått. Vi reduserer ved at vi på mange poster går inn for det som er årets budsjett. En karakterisering av det som er katastrofe innebærer altså at årets budsjett er en katastrofe.

Det andre vi gjør, er f.eks. å si at vi er enig i både det utviklingsminister Erik Solheim og Dagfinn Høybråten sa om Afrika. Derfor har vi akkurat den samme bevilgningen som Regjeringen og Kristelig Folkeparti har til Afrika, for vi vet at landene i Afrika ikke er de første som kommer til å få hjelp ved at vi nå bidrar til å bygge ned handelsbarriere. De trenger å få hjelp til å løfte økonomien sin, slik at de i neste omgang faktisk kan gjøre det. Derfor er det altså etapper og ulike grader i hvordan vi har innrettet vårt alternative budsjett.

Så til utenriksministerens svar til Dagfinn Høybråten på spørsmålet om hva det er man har blitt informert om. Jeg synes utenriksministeren må bestemme seg for om det er samme type spørsmål, eller om det er samme henvendelse, det brevet av 1. november. Det er jo kommet etter tidligere henvendelser, og etter forrige diskusjon. Det betyr at det ikke kan være samme henvendelse. At det er samme type, stiller jeg på nytt spørsmål om. Når kommer det en annen type henvendelse, hvis situasjonen er slik at det er spørsmål om å sende spesialstyrker, og å sende dem til Sør-Afghanistan? Når vil det være en ny situasjon som gjør at man på nytt skal informere Stortinget?

Utenriksministeren sier nå at han informerte i den utvidede utenrikskomite. Det hadde ikke jeg sagt, så langt, da jeg stilte dette spørsmålet, fordi det tross alt ikke er tillatt å snakke om hva vi gjør i den utvidede utenrikskomite. Men grunnen til at jeg har stilt dette skriftlige spørsmålet, er at man i den offentlige debatten har tilsørt hva man har sagt til oss i den utvidede utenrikskomite. Det har stilt opposisjonspartiene i en utrolig vanskelig situasjon. Vi vet at det har foreligget et brev, fordi vi tvang fram et svar i den utvidede utenrikskomite. Men det Regjeringen har gjort i offentligheten er å late som det brevet ikke eksisterer. Det er det nesten umulig å forholde seg til. Da er det bra at vi har fått vekk tilsøringen, og fått det åpent frem. Jeg håper Regjeringen lærer av dette, for det er en uholdbar situasjon å sette oss i opposisjonen i – informere oss om noe, og så i offentligheten etterpå late som det ikke eksisterer.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1.

(Votering, sjå side 1019)

S a k n r . 2

Innstilling fra utenrikskomiteen om svalbardbudsjettet 2007 (Budsjett-innst. S. nr. 14 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007))

Hill-Marta Solberg (A) [14:18:50] (ordfører for saken): Målet for norsk Svalbard-politikk ligger fast, slik det ble stadfestet her i Stortinget i forbindelse med St.meld. nr. 9 for 1999-2000. Det innebærer konsekvent og fast håndheving av suvereniteten, basert på Svalbard-traktaten, ro og stabilitet i området samt bevaring av den særegne villmarksnaturen på Svalbard. Det er også et mål å opprettholde norske samfunn på øygruppa.

Målene for Svalbard-politikken inngår i den helhet som Regjeringens samlede nordområdepolitikk utgjør. Svalbard har vært, og vil være en sentral del av våre nordområder. En vedvarende satsing på Svalbard er i tråd med dette.

Som det framgår av budsjettinnstillingen, er det stort sett bred enighet i utenrikskomiteen om det foreslåtte Svalbard-budsjettet. På ett punkt er det imidlertid uenighet, og det knytter seg til endringen av skatteprosenten på Svalbard.

Longyearbyen lokalstyre pekte tidlig på uheldige konsekvenser av skatteendringen, og dette resulterte i en arbeidsgruppe som nå vurderer skattesystemet på Svalbard. For å unngå en negativ virkning, som påpekt fra Lokalstyret, spesielt for barnefamiliene, har Regjeringen foreslått to midlertidige skattetiltak for Svalbard mens utredningen pågår, nemlig et eget fradrag på skatten og et eget Svalbard-tillegg i barnetrygden. Dette får støtte av flertallet på Stortinget. Det framgår av innstillingen.

Jeg merker meg at Høyre og Venstre, som vitterlig satt i den regjeringen som foreslo den omtalte skatteøkningen på Svalbard, nå, sammen med Fremskrittspartiet, går inn for å fjerne skatteøkningen. Det som altså Høyre tidligere mente var helt riktig da de satt i regjering og hadde finansministeren, mener nå Høyre, sammen med Venstre, som var i samme regjering, er helt galt. Jeg må tillate meg å si at dette minner litt om en kollbøtte og er ganske påfallende.

For øvrig har komiteen merket seg at skolen på Svalbard fra 2007 blir overført til Lokalstyret i tråd med forutsetningen. I de årlige budsjettene må det påses at utgiftene til drift av skolen kompenseres gjennom overføringer til Lokalstyret.

Utdannings- og forskningsområdet er en av pilarene som bærer den norske tilstedeværelsen på Svalbard. Med Forskningsparken har vi lagt til rette for en videreutvikling av dette feltet. Svalbard kan bli en unik arena for internasjonal utdannings- og forsknings samarbeid i nordområdene. Hvis det skal lykkes, må vi satse på kvalitet og god koordinering mellom forsknings- og utviklingsmiljøene. UNIS, som er universitetet på Svalbard, må få mulighet til å videreutvikles faglig. Sammen med forskningsmiljøet i Ny-Ålesund vil UNIS være kjernen i et sterkt kunnskaps- og forskningsmiljø innen polare spørsmål.

Det internasjonale polaråret 2007-08 er en spennende mulighet, som vil gi et stort løft for polarforskningen. Det er positivt at Norge går sterkt inn i dette, og at det bevilges 80 mill. kr til dette formål neste år.

Selv om utdanning og forskning er i vekst – og har vært det over flere år – på Svalbard, er det fortsatt slik at andre næringer også er avgjørende for den norske tilstede-

værelsen. Reiseliv er blitt viktig på Svalbard. Selv om det var en liten nedgang i antall gjestedøgn fra 2004 til 2005, bidrar reiselivsnæringen til viktig verdiskaping der oppe. Men det er utfordrende å drive reiselivsvirksomhet på Svalbard. Det sårbare miljøet må sikres, og reiselivsvirksomhet på øygruppen må derfor være miljøtilpasset.

Sammen med kunnskap og reiseliv, som omtalt, er virksomheten til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS fortsatt avgjørende for å opprettholde det norske samfunnet på Svalbard. De problemene som Store Norske har vært gjennom etter brannen i Svea Nord-gruva, har imidlertid vært en stor belastning for selskapet. Komiteen har merket seg at selskapet på selvstendig grunnlag har kommet til at det er tjenlig at virksomheten gjenopptas. Jeg legger til grunn at eieren følger utviklingen i selskapet nøye, spesielt med tanke på hva som blir de endelige konsekvensene av forsikringsoppjøret knyttet til brannen i Svea.

Dette var mine kommentarer knyttet til innstillingen. Med det legger jeg fram komiteens tilråding til Svalbard-budsjett for 2007.

Finn Martin Vallersnes (H) [14:23:38]: Jeg skal ikke forlenge denne debatten veldig mye. Vi har holdt på i flere timer allerede.

Siden saksordføreren avlegger Høyre en visitt når det gjelder skatteordningen, vil jeg vise til at det fremkom ganske tydelig for oss utover vinteren og våren at effekten av den skatteendringen som skjedde i budsjettet for 2006, var annerledes enn vi kunne tenkt oss. Det erkjente vi allerede ved behandlingen av revidert budsjett før sommeren, hvor vi tok til orde for å korrigere for dette. Vi har ment at det er en enklere ordning å gå tilbake til den opprinnelige skatteprosenten enn å gjennomføre en byråkratisk ordning med særfradrag, som foreslått av flertallet.

Jeg erkjenner gjerne at vi har snudd i denne saken. Men det er ikke noe nytt, det har vært kjent siden i vår.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 1024)

S a k n r . 3

Innstilling frå utanrikskomiteen om endringar i statsbudsjettet for 2006 under kapittel administrerte av Utanriksdepartementet (Innst. S. nr. 57 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 17 (2006-2007))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 1026)

S a k n r . 4

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2007, kapitler under Helse- og omsorgsdepartementet (rammeområde 16) (Budsjettinnst. S. nr. 11 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2006-2007) pkt. 3.3)

Presidenten: Etter ønske frå helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir avgrensa til 2 timar og 5 minutt, og at taletida blir fordelt slik på grup-pene:

Arbeidarpartiet 45 minutt, Framstegspartiet 25 minutt, Høgre 15 minutt, Sosialistisk Venstreparti 10 minutt, Kristeleg Folkeparti 10 minutt, Senterpartiet 10 minutt og Venstre 10 minutt – presidenten vil vise til oppmodinga i fjor, og foreslår at Venstre i denne debatten får ei taletid på 10 minutt – ikkje 5 minutt.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gitt høve til replikkordskifte på inntil tre replikkar med svar etter innlegg av hovudtalarane frå kvar partigruppe og fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innafor den fordelte taletida.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Harald T. Nesvik (FrP) [14:28:00] (komiteens leder): Innledningsvis vil jeg få lov til å takke komiteen for det arbeidet som er gjort og som nå er lagt ned i komiteens innstilling i forbindelse med det budsjettet som vi nå har til behandling.

Det er vidare også grunn til å bemerke den innsats som faktisk alle partier legger ned i å forsøke å skrive seg sammen der det er politisk mulig å komme fram til omforente forslag og merknader. Dette viser med all tydelighet at man faktisk legger innsats i å kunne stå samlet i stedet for å benytte enhver anledning til å påpeke den minste form for uenighet.

Jeg tør våge påstanden at budsjettet som blir vedtatt her i dag, er et av de budsjettene som har størst innvirkning på enkeltmenneskets hverdag. Det er også et av de budsjettene som det normalt sett knytter seg mest debatt til.

Det er en omfattende innstilling fra komiteen, med mange forslag og merknader på en rekke forskjellige områder. Dette viser at en virkelig ønsker å få til et bedre helsevesen for landets innbyggere. Det er imidlertid ikke til å legge skjul på at det også framkommer betydelige politiske skillelinjer. Det skulle bare mangle – det er derfor vi har politiske partier og forskjellige politiske oppfatninger.

De enkelte partiene vil presentere sine egne budsjett og merknader, og undertegnede vil derfor konsentrere seg om det som er Fremskrittspartiets budsjett.

Jeg vil først få understreke at det gjøres utrolig mye godt arbeid i det norske helsevesenet. Det har aldri før blitt behandlet flere pasienter. La oss slå det fast én gang for alle. Man kan i enkelte debatter få inntrykk av – og også etter at jeg selv i en del sammenhenger har holdt mine innlegg – at det som skjer i helsevesenet, bare er galt. Så er ikke tilfellet. Det aller, aller meste er bra. Men til tross for dette er det likevel store utfordringer i helsevesenet. Dette gjelder ikke bare på finansieringssiden, men vi må også ta inn over oss at det er betydelige problemer og utfordringer knyttet til organiseringen av helsevesenet.

En av de største utfordringene vi har, er hvordan vi skal klare å få til en bedre samhandling mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Det er noe som ikke fungerer, og vi ser tallenes klare tale, når det ligger en rekke ferdigbehandlede pasienter på landets sykehus og venter på et tilbud i hjemkommunen. Dette er vi nødt til å finne en løsning på, all den tid et døgnopphold på et sykehus er noe av det mest kostbare når det gjelder omsorgsnivå, for det er jo nettopp det en snakker om når en pasient ligger ferdigbehandlet på sykehus. Vi har i dag noe vi kaller for Leon-prinsippet, dvs. at den enkelte skal behandles på det lavest effektive omsorgsnivået. Derfor er det viktig at vi har stor fokus på dette.

Fremskrittspartiet ser fram til at vi nå skal begynne å jobbe med omsorgsmeldingen og de forslagene som ligger i den, slik at vi kan få se på samhandlingsproblematikken, og ikke minst gjøre kommunene bedre i stand til å ta imot de pasientene som sykehuset mener er ferdigbehandlet. Vi skal heller ikke stikke under stol at en del kommuner sier at de pasientene de får, ikke er ferdigbehandlet. Her er vi nødt til å komme fram til en løsning.

Helseforetakene har et krav om at de skal gå i balanse innen utgangen av 2006. Det eneste unntaket er Helse Midt-Norge, som har fått en utsettelse på 350 mill. kr i sitt balansekrav i ett år – da med begrunnelse bl.a. i de store utfordringene knyttet til utbyggingen av St. Olavs Hospital. Det ser likevel ut til at de regionale helseforetakene styrer mot et underskudd ved utgangen av 2006 på i overkant av 1 milliard kr, dersom de foreløpig oppgitte tallene stemmer. Dette forventer jeg statsråden kommer inn på i sitt innlegg, og at hun gir en forklaring på det store spriket mellom balansekravet for inneværende år og de faktiske tall. Vi vet også at lederne for de regionale helseforetakene er innkalt til et møte med statsråden. Vi ser fram til resultatet som kommer ut av det, og at statsråden på foretaksmøtet får de signalene som blir gitt.

De store underskuddene viser også med all tydelighet at Regjeringens forslag til budsjett for spesialisthelsetjenesten ikke er tilstrekkelig til at man vil kunne gjøre noe med ventelistene, og køene kommer til å øke. Videre er det all grunn til å tro at vi går inn i et nytt urolig år for helseforetakene – med nye forslag til oppsigelser, mindre pasientbehandling, sommerstengte og/eller helligdagsstengte fødeavdelinger, redusert akuttberedskap og en funksjonsfordeling som er økonomisk begrunnet, ikke helsefaglig begrunnet.

En kunne få inntrykk av da man hørte finansministerens tale i Stortinget ved framleggelsen av statsbudsjettet, at Regjeringen la opp til et historisk løft for sykehusene. Det var derfor med stor skuffelse og ikke minst forbauselse en leste selve innholdet i helsebudsjettet og svært raskt så at helse var den store taperen i Regjeringens budsjettarbeid. Og Regjeringens forslag til helsebudsjett har jo heller ikke akkurat blitt godt mottatt.

Vi mottar daglig bekymringsmeldinger, og vi ser daglig oppslag både i lokal- og riksmidier over truede behandlingstilbud, trusler om nedleggelse, antall operasjonsdager, som en vurderer å redusere fra fem til fire, og redusert kapasitet innenfor opptrening og rehabilitering. Alt dette

er i ferd med å skape en stor usikkerhet i befolkningen knyttet til om en får hjelp når en trenger det, eller om en ikke får det, da uavhengig av bosted og ikke minst størrelsen på lommeboka.

Bevilgningene til de regionale helseforetakene er for små til at man kan dekke det behovet for helsetjenester som er i samfunnet, uten at ventelistene, og dermed også ventetiden, vil øke mer enn det ser ut som de allerede gjør. Det er ikke tilstrekkelig å legge opp til et løp som tilsier at vi skal ha om lag samme nivå på antall behandlede pasienter neste år som det ser ut til at man fikk ved utgangen av 3. tertial, som det står skrevet i budsjettet. En ser faktisk at det allerede nå er køer, og at behovet for helsetjenester øker – befolkningen eldes, og vi får flere som har behov for behandling. Videre skal vi heller ikke stikke under stol at vi får stadig nye behandlingsmetoder. Det vil også øke presset på spesialisthelsetjenesten med krav om behandling. Dette skjer i en tid da denne regjeringen har hatt det største økonomiske handlingsrommet som noen norsk regjering har hatt.

Fremskrittspartiet foreslår flere tiltak i sitt alternative budsjett for å kunne møte de utfordringene vi nå ser i helsevesenet. Fremskrittspartiet foreslår at det bør bevilges 1,5 milliarder kr mer i basisbevilgninger til helseforetakene, og at den innsatsstyrte delen av finansieringen igjen settes opp til 60 pst. Dette vil kunne medføre at vi får en reell vekst i pasientbehandlingen neste år, slik at køene kan reduseres ytterligere, sykefraværet kan gå betydelig ned, samt at helseforetakene får en mulighet til å kunne omstille seg ut fra hva som er fornuftig helsepolitisk, ikke bare ut fra en presset økonomisk situasjon.

Det er nå viktig å skape ro slik at befolkningen er trygg på at nærsykehuset vil kunne eksistere i fremtiden, og at en er sikret behandling uansett bosted og økonomisk situasjon. Det er i den forbindelse grunn til å nevne kravet fra bl.a. lokalsykehusenes venner, som også har krevd 1,5 milliarder kr mer til sykehusene neste år.

Fremskrittspartiet er opptatt av at det ikke er tilstrekkelig med bare mer penger til helseforetakene, i hvert fall ikke uten at man også ser på selve organiseringen av denne sektoren. I Norge bruker vi mye penger på helse. Vi har mest sannsynlig den høyeste legedekningen pr. innbygger i et OECD-land. Men vår organisering og vårt langstrakte land er også kostbart. Fremskrittspartiet mener at det nå er på tide å revurdere den modellen vi har, med fem helseregioner som nærmest styrer etter eget forgodtbefinnende gjennom den varierende politikk som føres ved avtaleinngåelser med andre aktører i helsevesenet enn dem som man faktisk selv eier. I den forbindelse kan vi nevne private rusinstitusjoner, rehabiliteringsinstitusjoner, private ideelle og private kommersielle sykehus som ikke får fylle opp plassene sine, og som ikke får inngå avtale med noen av de regionale helseforetakene.

Videre er det grunn til å rette søkelyset på det faktum at det planlegges et betydelig antall nyinvesteringer i egen region, veldig ofte uten å skjjele til om det kan være ledig kapasitet i et lengre perspektiv i naboregionen.

Fremskrittspartiet foreslår, sammen med Høyre, i budsjettinnstillingen at man allerede nå velger å slå sammen

Helse Øst og Helse Sør. Dette vil kunne få en rekke positive effekter, både knyttet til pasientbehandling og ikke minst til effektiviseringsgevinst.

Fremskrittspartiet foreslår også at Regjeringen igangsetter et arbeid med sikte på å fjerne alle regionale helseforetak, slik at Helse-Norge kan samles til ett rike, til beste for pasientene. Det er kun på denne måten at det frie sykehusvalget vil kunne fungere. I den forbindelse er det viktig at pengene utbetales direkte til den institusjon, avtalespesialist eller annet helsepersonell som står for selve behandlingen.

Fremskrittspartiet foreslår i sitt alternative budsjett også å redusere gjelden til de regionale helseforetakene med 2 milliarder kr. Dette er en gjeld som er opparbeidet til staten gjennom foretatte investeringer. Bakgrunnen for dette forslaget er at de regionale helseforetakene over lang tid har gått med underskudd som har tæret på likviditeten. Det er over tid et stort behov for å kunne bringe likviditeten opp igjen for å kunne møte framtidige utfordringer og investeringer.

I Soria Moria-erklæringen står det å lese at ingen lokalsykehus skal legges ned. Regjeringen har også varslet at den vil sikre akuttberedskapen og fødetilbudet. Problemet som har oppstått, er imidlertid at man ikke har tatt stilling til innholdet i lokalsykehusene. Dette er i ferd med å bli et problem. Når en tidligere har tatt opp denne problemstillingen, har en fått til svar at man ville komme tilbake til dette i forbindelse med Nasjonal helseplan. Nasjonal helseplan er nå lagt fram i forbindelse med budsjettet. Jeg må få lov til å si at på dette området er problemstillingen like uavklart. Det eneste initiativ som Regjeringen tar der, er at man nå vil sette ned et utvalg som skal komme med en anbefaling i saken. Dette må sies å være et gedigent magelask for en regjering som har gått så høyt på banen når det gjelder lokalsykehus. Vi kommer nok til å oppleve flere fakkeltog etter trusler om nedleggelse og endrede funksjoner i tiden som kommer. Det er dessverre slik at det fortsatt kommer til å være stor usikkerhet i distriktene om sykehusene og om hvilke forhold man der har å jobbe under også i tiden som kommer. Dette vil kunne medføre store problemer knyttet til rekruttering, sykefravær og endrede tilbud til pasientene. Hvis det er én ting som lokalsykehusene virkelig trenger, er det stabilitet og sikre rammer for å kunne rekruttere de fagfolkene man har bruk for. Dette er ikke avklart. Derfor ser jeg store problemer i tiden som kommer.

Avslutningsvis vil jeg også få lov til å vise til et annet kapittel i Soria Moria-erklæringen. Det gjelder egenandel i helsevesenet. I Soria Moria-erklæringen står det å lese at man vil redusere egenandelene og holde disse lave. Dette står i grell kontrast til det Regjeringen selv gjør i dette forslaget til budsjett. Her er det en økning i egenandelene i helsevesenet på 160 mill. kr – 160 mill. kr! Egenandelene i helsevesenet har nå blitt så store at enkelte faktisk må velge – jeg holdt på å si – om de vil ha mat eller medisin.

Helt avslutningsvis – jeg ser at taletiden min snart er ute – vil jeg få lov til å komme med følgende knyttet til selve forslagene: Fremskrittspartiet ønsker å trekke for-

slag nr. 14, som går på kolinesterasehemmere, dvs. reseptproblematikken. Det ønsker vi å trekke fordi det allerede har kommet en del signaler om måten å organisere dette på i framtiden. Videre ønsker vi å gjøre om forslag nr. 9, om ungdomskampanjen «Rolig, nå», til et oversendelsesforslag, da vi ikke ønsker å få dette nedstemt i salen. Under de interpellasjonsdebattene vi har hatt, har statsråden også bekreftet at det er viktig at dette går videre.

Med dette takker jeg for meg.

Presidenten: Presidenten har registrert dei endringane representanten refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Jan Böhler (A) [14:43:42]: Etter representanten Nesviks fastslåing av at det aller meste er bra i norsk helsevesen, stusset jeg – og stusser enda mer nå – da jeg leste Fremskrittspartiets merknader og forslag. På et punkt går de inn for en total omveltning eller revolusjon av det norske helsevesenet, dvs. at det nåværende system med helseforetak skal erstattes med et landsomfattende sykehusbyråkrati, der pengene skal følge den enkelte pasient. Man skal altså kunne få en landsomfattende shopping av helsetjenester.

Jeg vil spørre representanten Nesvik om han har noen som helst oppfatning av hvor mange tusener av årsverk som trengs i dette sentrale byråkratiet for å håndtere alle fakturaer, alle regninger og all den kontroll som skal utføres. Har han noen oppfatning av hva dette vil bety for mulighetene våre til å opprettholde en landsomfattende sykehusstruktur, med lokale sykehus i alle deler av landet?

Harald T. Nesvik (FrP) [14:44:42]: Det har jeg faktisk. Vårt system skal komme til erstatning for dagens kommunale helseforetak, som allerede er bygd opp som et byråkrati – et system der vi ser at pasienten blir skadelidende. Vårt system skal komme til erstatning for dette. Det skal gjøres enklere: Pengene følger den enkelte bruker – ut fra de takstene som finnes – direkte til det sykehus eller den private aktør som utfører f.eks. operasjoner. Pengene skal altså gå direkte dit. Jeg ser ikke at det trenger å bli noe som helst mer byråkrati enn det som vi allerede har gjennom de regionale helseforetakene. Dermed kan vi få en besparelse, vi slipper å bruke veldig mye penger på administrasjon, som vi faktisk gjør i dag.

Videre vil jeg også påpeke at selv i departementet har man allerede en eieravdeling knyttet til sykehusene, så man kan bruke de personene som allerede er der, og spille på det.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [14:45:47]: Fremskrittspartiet kaller seg ofte den lille manns forsvarer. I helsevesenet er den lille mann ofte kronikeren, den tunge ruspasienten eller den tunge psykiatriske pasienten med sammensatt diagnose og uforutsigbart behandlingsforløp. Alle, unntatt Fremskrittspartiet, synes å være enige om at 60 pst. ISF-andel særlig vil ramme disse pasientene, i tillegg til at mange lokalsykehus vil få trøbbel. Det var også

noe av årsaken til at tidligere helseminister Gabrielsen satte ISF-andelen tilbake til 40 pst.

Spørsmål 1: Hvorfor mener Fremskrittspartiet igjen at alle andre tar feil, mens de alltid har rett?

Spørsmål 2: Nesviks partikollega Fredriksen uttaler til Sør-Varanger Avis 25. november at legene synes det er flott med lange køer, for da har de arbeid nok. Støtter Nesvik dette synspunktet?

Harald T. Nesvik (FrP) [14:46:40]: For det første har jeg sagt at hele vitsen med å ha et oppegående helsevesen er at flest mulig pasienter skal få behandling og at køene dermed blir kortere. Det er det som er hensikten.

Når det gjelder det første spørsmålet, knyttet til ISF-biten, har jeg vært i kontakt med en rekke sykehus angående denne problemstillingen. Det er stadig flere syke som faktisk ber om at ISF-andelen økes, for da kan de planlegge bedre. Det går på aktiviteten ved sykehuset, og dermed sikrer man den biten.

Det viser seg at når pasientene velger sykehus selv, velger de veldig ofte det sykehuset som ligger nærmest, man har tiltro til det. Så jeg deler ikke bekymringen til representanten Thorkildsen. Men jeg skjønner hennes bekymring godt, i og med at hun selv nå fraviker sin egen regjerings budsjett og lovnadene i Soria Moria-erklæringen når det gjelder egenandeler i helsevesenet. Man sier at man vil ha flere til behandling, samtidig som man i dette budsjettet sier at man skal prøve å opprettholde om lag det samme nivået som i fjor. Dette er i strid med Soria Moria-erklæringen.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [14:47:57]: I budsjettinnstillingen står det å lese at Fremskrittspartiet setter av 2 milliarder kr til nye øremerkede stillinger i kommunehelsetjenesten i påvente av en ny finansieringsordning for kommunehelsetjenesten, som de har planer om å innføre. 2 milliarder kr i nye øremerkede stillinger, det er ca. 5 000 stillinger. Spørsmålet mitt er: Hvordan tenker Fremskrittspartiet å skaffe 5 000 nye stillinger i kommunehelsetjenesten når vi vet at det er mange ledige sykepleierstillinger både på sykehjem og i kommunehelsetjenesten rundt omkring? Fremskrittspartiet foreslår heller ikke å styrke kapitlet om sykepleierutdanning eller hjelpepleierutdanning. Så hvordan skal man skaffe 5 000 nye årsverk til neste år?

Harald T. Nesvik (FrP) [14:49:02]: Først av alt vil jeg takke for det spørsmålet, for det viser at regjeringspartiene ikke har som intensjon å følge opp sitt eget løfte om 10 000 nye årsverk. Her viser man en defensiv holdning. Beløpet, som Fremskrittspartiet har foreslått i forbindelse med kommunebudsjettet, må ses i sammenheng med at det har vært foretatt undersøkelser, bl.a. i Norsk Sykepleierforbund, om hvor mange det er som ønsker å utnytte stillingene sine mer for å kunne gjøre en større innsats. Den undersøkelsen, som det tidligere har vært henvist til, viser et enormt potensial; faktisk opptil flere tusen årsverk. I den forbindelse er det viktig at pengene ligger på plass slik at kommunene kan iverksette sine rekrutterings-

planer og sørge for at man kan få økt bemanningen. Disse årsverkene skal øremerkes eldreomsorgen. Så vi mener alvor, vi må få økt bemanningen innenfor eldresektoren. Vi ikke bare snakker om det, vi handler. Derfor fremmer vi forslag om økonomiske tiltak, så mulighetene ligger der for kommunen. Det er viktig.

Presidenten: Replikordskiftet er slutt.

Jan Bøhler (A) [14:50:33]: Jeg håper vi i dag kan få en debatt som er uvanlig, på den måten at vi som er blitt regjeringsspartier nå, og som sikkert kunne være kritiske nok til helsevesenet i forrige periode, ikke går i den fella å mene at nå er alt bra i det norske helsevesenet. Jeg håper også at de som var regjeringsspartier i forrige periode, og som da hadde Fremskrittspartiet som samarbeidspartner i tre av fire år, i tre av fire budsjetter, heller ikke går i den fella å mene at alt var bra i forrige periode og nå mener at alt er i ferd med å kunne gå forferdelig galt.

Jeg skulle ønske vi kunne få en ærlig debatt til beste for pasienter og Helse-Norge, få fram det konstruktive arbeidet som helsekomiteen nå har gjort i forbindelse med budsjettinnstillingen – som Nesvik også nevnte, men ikke bar så mye videre i innlegget sitt – der vi har gått kritisk gjennom situasjonen for å få fram både svakheter og problemer og for å peke på positive resultater og muligheter.

Vi i Arbeiderpartiet, og jeg tror jeg kan si også vi i regjeringsspartiene, anser det som viktig å fortsette å være kritiske også i posisjon. Alle som i denne debatten har tenkt å slå oss i hodet med at vi ikke har løst det og det og at det fortsatt mangler penger til mye forskjellig etter ett år med rød-grønn regjering – og før det åtte år med Bondevik I- og Bondevik II-regjering – de må gjerne gjøre det, men en slik vanlig politikerkrangel kommer ikke pasientene særlig mye til gode.

Det som bringer oss videre når det gjelder arbeidet for et godt norsk helsevesen, er å bygge opp en felles langsiktig virkelighetsforståelse av problemer og mangler, en felles holdning til varige satsinger som vil kunne fortsette på tvers av eventuelle skiftende regjeringer. Eksempler på varige satsinger som gir helsevesenet mulighet til å planlegge framover, er psykiatriplanen, som i hvert fall nesten er blitt innfridd budsjettmessig i det kommende budsjettåret, det er den første kreftplanen, og det er den første eldreplanen. Gjennom de planene har forskjellige regjeringer og forskjellige storting vært med og skapt betydelige forbedringer for pasienter og pleietrengende. Vi kan være tilfreds med det, men vi er ikke fornøyd. Derfor har Regjeringen nå utarbeidet en ny nasjonal kreftstrategi for bl.a. å bedre behandlingen av kreftformer som ikke har fått nok oppmerksomhet til nå, som prostatakreft, som er den kreftformen hos menn som rammer aller flest her i landet pr. år.

Derfor har Regjeringen også lagt fram en omsorgsmelding – der vi har mottatt mange gode innspill, bl.a. fra Kristelig Folkeparti og de andre opposisjonspartiene – som vi kommer tilbake til i januar-februar.

I samme kritiske ånd går vi også løs på å skape nye satsinger der vi ser mangler og utfordringer. Særlig gjelder

dette arbeidet med en bred opptrappingsplan for rusomsorgen, altså for å bedre omsorgen for rusmiddelmissbrukere, og det forebyggende rusarbeidet.

Mange vil kanskje si at vi kunne ha trappet opp enda mer i 2007, hatt en enda tydeligere satsing når vi skal lage en opptrappingsplan. Vi har ikke tenkt å bruke tid på å være i forsvarsposisjon når det gjelder det tallet. Vi vil bare si at vi la på 90 mill. kr på den forrige regjeringens budsjett i fjor, og vi har, sammen med Kristelig Folkeparti, fått plassert 20 mill. kr ekstra i forhold til Regjeringens budsjett i år, slik at det er en økning på 70 mill. kr i år. Når opptrappingsplanen kommer, er vi sikre på at dette vil bli en av hovedoppgavene i de kommende budsjettene utover i perioden.

De siste dagenes debatter her i Stortinget, mandag kveld og i går, tyder på at mange her i komiteen og i Stortinget vil være med på en slik satsing framover. Ut fra samme vilje til å være kritisk også i posisjon er vi glade for at flere partier nå fokuserer på rehabilitering, på at vi får altfor mange svingdørspasienter, på at altfor mange blir uføre, og på at altfor mange må leve med store plager fordi rehabiliteringen etter behandling er for dårlig. En samlet komite setter en finger på dette i budsjettinnstillingen.

Vi kan nok ha våre disputer om hvordan det ligger an med lovfestingen av retten til rehabilitering, men jeg synes ikke vi skal bruke mye tid på det. Helseministeren har som kjent slått fast at dette er en lovfestet rett i henhold til pasientrettighetsloven, og da blir det som med mange andre rettigheter innen helse og omsorg – at om det er en lovfestet pasientrettighet, så betyr ikke dette at alle automatisk får det gode tilbudet de burde ha, innen rett tid. Dette må sikres gjennom en bedre utbygging av tilbudet, gjennom en økning av kapasiteten, gjennom forskrifter, gjennom tildelingsbrev til helseforetakene, gjennom samarbeid med de frivillige organisasjonene som skaper tilbud, osv. For å planlegge og gjennomføre en kraftig og varig forbedring av rehabiliteringen lager Regjeringen en nasjonal strategi som skal gjennomføres skritt for skritt i kommende budsjetter.

Vi hørte kritikk forrige dagen som gikk på at denne nasjonale strategien heller skulle vært en handlingsplan. For meg er det viktigste ikke navnet på det, men at det skjer noe, at resultatet blir en varig felles satsing, og at det ikke blir slik at når politikere ikke vet hva de skal gjøre – ikke har konkrete forslag – så krever de en handlingsplan, en strategi eller endog en strategiplan. Det som er viktig, er at det ikke går inflasjon i de store planene, men at vi lager dem på områder som åpenbart krever store og varige satsinger, som rehabilitering og som styrking av omsorgen for rusmiddelmissbrukere.

Et konkret punkt som komiteen har viet stor oppmerksomhet i arbeidet nå, er organdonasjon. Det er hjerteskjærende å se at i gjennomsnitt 40 mennesker dør pr. år i Norge på grunn av mangel på organdonasjoner, og å se at disse kunne vært hjulpet om systemet hadde fungert bedre. Skiftende helseministre har siden Høybråten i 2002 sagt at vi trenger å sette inn spesielle midler for at systemet med 28 donorsykehus, 28 donorleger, osv., skal fun-

gere. Blant de ca. 400 aktuelle tilfellene pr. år der man kunne fått til en donasjon, ble det i fjor utført 76 donasjoner. Det er mange grunner til dette, men kommer vi opp i en 130–140 donasjoner, er det anslått at behovet kunne dekkes.

For å lykkes her trenger de 28 donorlegene og de 28 sykehusene å få frikjøpt tid til å jobbe med dette. Det trengs opplæring av sykepleiere og andre som skal gjøre den vanskelige jobben og være klare for på kort tid å gjennomføre vanskelige samtaler med pårørende i svært vanskelige situasjoner. Det trengs i det hele tatt mer midler for å bygge opp systemet ved de 28 donorsykehusene. De ekstra kostnadene til dette er beregnet til ca. 75 000 kr pr. donasjon utover det som foreligger nå. Vi har prisjustert det til 80 000 kr, fordi det er en stund siden de beregningene ble gjort, og ganget med 130, og således har vi i komiteen, sammen med Høyre – altså regjeringspartiene sammen med Høyre – satt av 10,4 mill. kr til å bygge opp disse funksjonene ved donorsykehusene i 2007.

I tillegg vil vi øke bevilgningen til Stiftelsen Organdonasjon, som gjør et viktig arbeid, med 0,5 mill. kr, og til Norsk ressursgruppe for organdonasjon med 0,6 mill. kr. Dertil kommer at Rikshospitalet-Radiumhospitalet, som utfører selve organtransplantasjonene, får sin såkalte DRG-sats for dette. Men ifølge den kunnskapen vi nå har, ligger hovedutfordringen i hvordan det jobbes ved de 28 donorsykehusene med å skaffe fram donasjoner. Derfor er det her vi setter inn presset nå i 2007. Så må vi følge utviklingen nøye og se om det skjer tilstrekkelig framgang – og nedgang i køene – eller om det trengs enda flere nye virkemidler framover.

Et annet viktig punkt som komiteen har satt søkelys på, gjelder samarbeidet mellom sykehusene i Oslo-området. Nå har vi bl.a. den situasjonen at Rikshospitalet-Radiumhospitalet er spesialisert sykehus for Helse Sør, mens 65 pst. av pasientene her kommer fra Helse Øst og ytterligere 15 pst. fra andre helseregioner. Fordi Ullevål sykehus og Rikshospitalet-Radiumhospitalet styres av hver sin helseregion, har det vist seg vanskelig å gjennomføre nødvendig faglig samarbeid og felles styrking av kompetanse og kapasitet. Det gjelder på områder som kreftbehandling, hudbehandling, nevrokirurgi, hjerte- og karsykdommer, fødetilbud osv. Vi er kjent med at fagmiljøene er enige om samarbeidsløsninger som det er jobbet lenge med ved disse sykehusene, men det står på avklaringer mellom Helse Øst og Helse Sør.

Jeg vil også føye til at det ikke bare gjelder disse fagområdene, men at det også er fare for at helseregionene, om de ikke samarbeider bedre, kan komme til å bygge opp overkapasitet i hovedstadsområdet fordi de legger hver sin plan om utbygging og utvikling av tilbudet, uten å tenke helhet på tvers av regiongrensene. Vi ber derfor i budsjettinnstillingen helseministeren og departementet følge opp dette, slik at det etableres bedre samarbeidsløsninger mellom de to regionene. Vi er glade for at også Høyre og Fremskrittspartiet i komiteen ser på dette spørsmålet. Vi ønsker at det skal jobbes med en bedre samordning i hovedstadsområdet. Vi ønsker en grundig og bred tilnærming til denne saken, og er derfor glade for at Frem-

skrittspartiet nå annonserte at de vil oversende sitt forslag på dette punktet til videre behandling istedenfor å få det opp til avstemning.

Den aller største utfordringen når det gjelder konstruktivt samarbeid i helsekomiteen til beste for pasienter og helsevesen, er å få rettet opp sykehusøkonomien, eller helseforetakenes økonomi. I mange år har det vært slik at det har vært stor uro og fokusering på problemer og kriser i Helse-Norge under budsjettbehandlingen både før jul og i forbindelse med revidert budsjett på sommeren. Man har nærmest vent seg til at det kommer store bevilgninger fra Stortinget oppå de ulike regjeringers forslag. Det har, enten vi liker det eller ikke, blitt slik at mange i Helse-Norge har vært nødt til å forholde seg til at denne uroen har løst seg. Selvsagt har mye av kritikken vært berettiget, men i den årvisse støyen kan det ha vært vanskelig å skille mellom berettiget kritikk og det som må kunne kalles krisemaksimering.

Det nye nå er at vi har en flertallsregjering og et stortingsflertall som er bestemt på å skape forutsigbarhet og langsiktighet i helse- og sykehusøkonomien. Det skal lønne seg å styre godt. Det skal lønne seg å planlegge og forbedre ressursbruken ut fra vedtatte rammer. Mange sykehus og andre deler av helseforetakene har lenge drevet en slik god styring og anstrengt seg for å oppnå balanse. For eksempel i Helse Sør ser vi at Sykehuset Telemark, Ringerike lokale sykehus m.fl. har vist evne til omstilling og å skape budsjettbalanse samtidig som de har tatt seg godt av pasientene sine. De og andre gode lokale sykehus viser at god behandling, god kompetanse og evne til å stille en riktig diagnose på rett nivå også er den beste ressursbruk, fordi man da unngår at altfor mange pasienter sendes av gårde til kostbare undersøkelser og kostbare opphold på de sentrale sykehusene.

Regjeringspartiene vil ikke nedlegge noen lokale sykehus, som Stortinget vet, men utvikle dem videre. Regjeringen har derfor nedsatt et hurtigarbeidende utvalg. Det er ikke en nedtur, som Nesvik var inne på, det skal være ferdig innen 1. mars, så vi kommer fort til konkrete anbefalinger. Utvalget skal bl.a. se på hvordan vi kan tilføre lokalsykehusene nye funksjoner. Påstander om rasering av lokalsykehusene, som er satt fram av ulike aksjonister som driver velkjent krisemaksimering i forbindelse med årets budsjettbehandling, virker som dårlig reprise av folk som nekter å se lys i tunnelen.

Som sagt har det kunnet være vanskelig å skille mellom de sykehusene som har problemer med å styre økonomien, men som forsøker, og som har reelle grunner for at de ikke får det til ennå, og de som har kunnet skjule seg bak til dels dårlige unnskyldninger. Grunnen er at vi har slitt med fire hovedproblemer:

- Vi har slitt med voksende pensjonskostnad som det ikke har vært dekning for.
- Vi har slitt med en skjevfordeling mellom helseforetakene, der Helse Midt-Norge og Helse Vest har fått mindre enn de skulle.
- Vi har slitt med et svakt investeringsregime, der man egentlig har hatt dekning bare for å beholde og vedlikeholde 60 pst. av bygg og utstyr.

– Og inntil siste Bondevik-regjeringen i budsjettet for 2006 foreslo å dempe stykkprisfinansieringen på 60 pst. til 40 pst., slet vi med at stykkprisen utgjorde en for stor del av finansieringen, og at det derfor var vanskelig å planlegge økonomien.

Disse fire problemene er nå ryddet av veien, dvs. at det er bevilget 1 milliard kr for pensjonskostnadene i budsjettet for 2007, og skjevfordelingen er rettet opp i forsert tempo – vi skal se videre på om det kan ligge noe mer der. Det er også lagt et løp fram til 2010 for å få et forsvarlig investeringsregime på plass, som i snitt vil gi 1 milliard kr mer pr. år i sykehusinvesteringene, og 80 pst. av bygningsmassen og utstyret skal kunne vedlikeholdes og opprettholdes. Og som sagt er en ISF-andel på 40 pst. på plass, som gjør det lettere å kunne planlegge mer stabilt.

Så nå skal det ikke være så lett å skylde på utenforliggende årsaker dersom man ikke får til styringen av sykehusene og helseforetakene. Jeg er glad for at i hovedsak alle partiene i helsekomiteen – med ett unntak – er med på å tenke og bevilge langs det sporet å skape forutsigbare rammer. Det er hovedoppgaven i perioden å kunne bygge opp en god, langsiktig, forutsigbar sykehusøkonomi. Når vi vet at vi siden midten av 1990-tallet her i Norge har gått fra å ligge på middels i Europa til nå å ligge på toppen – det er kanskje bare Liechtenstein som ligger foran oss når det gjelder sykehusbygninger – har vi et godt utgangspunkt. Greier vi å skape den nødvendige trygghet her når det gjelder sykehusøkonomien, betyr det også ny trygghet for pasienter og for deres pårørende.

Thorbjørn Jagland hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Harald T. Nesvik har bedt om ordet for å oppklare en åpenbar misforståelse.

Harald T. Nesvik (FrP) [15:05:55]: Det er for å oppklare en misforståelse. Undertegnede har ikke oversendt forslaget om å slå sammen Helse Øst og Helse Sør. Forslaget vi oversendte, var det som går på ungdomskampanjen «Rolig nå», for der var det gitt signaler. Forslaget om å slå sammen Helse Øst og Helse Sør står fast.

Presidenten: Da går vi over på replikkordskifte etter Jan Bøhlers innlegg.

Vigdís Giltun (FrP) [15:06:32]: I sommer gikk Bøhler ut i avisene og varslet at det kom til å komme flere milliarder i løft til sykehusene. Han oppfordret statsministeren til ikke å være gjerrig med oljekronene. Han uttrykte en velbegrunnet frykt for at Arbeiderpartiet skulle miste flere velgere til Fremskrittspartiet.

«Det er valg i 2007,» sa Bøhler. «Min bekymring er at vi piner oss selv så mye i forhold til handlingsregelen at vi mister velgernes tillit til våre velferdslofter.»

Det var kloke ord. Men det var altså ikke pasientenes behov for behandling og rehabilitering som var årsaken til dette fromme ønsket. Det var frykten for å miste velgere ved kommunevalget i 2007.

Nå ser vi at sykehusene faktisk ikke får noen store milliardløft. Og så lenge kapasiteten innenfor rus og psykiatri skal økes, vil kapasiteten som brukes på andre pasientgrupper, bli ytterligere redusert. Jeg spør da: Er Jan Bøhler fornøyd med den manglende satsingen spesielt i forhold til dem med somatiske lidelser, kronikere og eldre? Eller ser han det samme som oss, at denne pasientgruppen har god grunn til å føle seg sviktet av Regjeringen?

Jan Bøhler (A) [15:07:36]: Som jeg sa, er det ikke slik at vi i regjeringspartiene er fornøyd med alt. Vi er kritiske og vil forbedre ting, som jeg brukte mye av innlegget mitt til å omtale. Men når det gjelder økningen i sykehusrammene for neste år på 2,2 milliarder kr – hvis man tar med de ulike delene – pluss at det er varslet 1 milliard kr til når det gjelder sykehusinvesteringene, som trappes opp fra 2008, er det en positiv utvikling, og det er en forutsigbar utvikling.

Vi ser, som jeg sa i innlegget mitt, også en stor fare ved å blåse opp dette i altfor høyt tempo, slik at man ikke kan skape en stabil utvikling i tjenestene. Så vi er kritiske, men fornøyd med de første skrittene Regjeringen har tatt.

Inge Lønning (H) [15:08:31]: Det var mange interessante inviter i representanten Bøhlers innlegg, som jeg skal komme tilbake til senere. Men jeg har et spørsmål som går på de økonomiske rammene for helseforetakene. I Soria Moria-erklæringen heter det:

«... at hele investeringsregimet for helseforetakene må gjennomgås med sikte på å finne gode løsninger for utbygging/modernisering uten at pasienttilbudet rammes. Avskrivninger skal baseres på den reelle verdien av bygningsmassen og være i tråd med regnskapslovens alminnelige bestemmelser.»

På forespørsel fra Høyres gruppe i finanskomiteen har Finansdepartementet svart at dersom man skal følge opp den reelle verdien, innebærer det 8 milliarder kr. I budsjettproposisjonen er det sagt at man skal trappe opp til 1 milliard kr i løpet av fireårsperioden. Det er altså en differanse på 7 milliarder kr i forhold til det som er lovet i Soria Moria-erklæringen. Hva er det som ligger til grunn for at man etter et år er kommet til andre resultater?

Jan Bøhler (A) [15:09:34]: Når det gjelder hvordan investeringsregimet skal utvikles i årene som kommer, kan vi sikkert få andre og større dimensjoner utover 2010 også, men i den første fasen er vi fornøyd med at Regjeringen har tatt dette på alvor og anslått det å kunne ta vare på 80 pst. av sykehusene og utstyret til å koste 1 milliard kr i denne omgang.

Den utviklingen som vi har på dette området med hensyn til hvor mye sykehusene planlegger av investeringer osv., har vi tenkt å ta alvorlig framover, og jeg håper vi kan få komme tilbake til de tallene Lønning nevner, og den diskusjonen, senere i komiteen.

Gunvald Ludvigsen (V) [15:10:32]: Eg vil rette merksemda mot det som representanten Bøhler snakka om med omsyn til sjukehusaksjonistane. Som vi veit, er

det stort engasjement rundt omkring i det ganske land fra folk som bryr seg om korleis det går med deira sjukehus. Då representanten Bøhler omtalte desse, følte eg at han var nokså nedlatande, han sa noko om dei som alltid krisemaksimerer, i kjent stil. Då er spørsmålet mitt til Bøhler: Meiner representanten Bøhler at lokalsjukehusforkjemparar ikkje kan tilføre konstruktive argument i den for folk flest viktige debatten?

Jan Bøhler (A) [15:11:19]: Jo, jeg sa at vi er klar over at det her er mye berettiget kritikk. Vi tar lokalsykehusene på alvor, og vi ser at lokalsykehusene har en viktig funksjon i det norske helsevesenet som bør trappes opp. Jeg tok avstand fra en ordbruk fra noen aksjonister som gikk på at lokalsykehusene raseres. Det var den ordbruken, den formen for krisemaksimering, jeg tok opp. Ikke på noen måte vil jeg ta avstand fra det arbeidet som gjøres for å bevare lokalsykehusene. Det er nettopp derfor vi tar dette alvorlig. Det gjøres også et aktivt arbeid i forhold til de stedene hvor det har vært snakk om nedskjæringer. Jeg tar dem som jobber med å forsvare sine lokalsykehus, på alvor, men begreper som «rasering av lokalsykehusene» tar jeg avstand fra.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Inge Lønning (H) [15:12:27]: Først to kommentarer knyttet til de to foregående innleggene. Jeg la merke til at representanten Nesvik la stor vekt på systemproblematikken i helsevesenet knyttet til inndelingen i fem regionale helseforetak, og jeg ser det som positivt at Fremskrittspartiet er kommet til det resultat at den strukturen er lite hensiktsmessig når det gjelder en best mulig utnyttelse av de totale ressursene. Det betyr at vi kanskje etter hvert er et skritt nærmere et flertall i Stortinget for at det er nødvendig å gjøre noe med selve grunnstrukturen i organiseringen av spesialisthelsetjenesten.

Så til representanten Bøhler, som også hadde et konstruktivt innlegg, og et interessant innlegg når det gjelder en del av den samme problemstilling, nemlig knyttet til det forslaget som Fremskrittspartiet og Høyre har fremmet i fellesskap, om å slå sammen Helse Øst og Helse Sør. Det er åpenbart at det er den delen av det regionale system som mest iøynefallende roper på en revisjon, fordi det så åpenbart er en uhensiktsmessig grensedeling. Til Bøhlers ønske om at forslaget kan omgjøres til et oversendelsesforslag, vil jeg si at jeg har i og for seg en åpen holdning til det, men det forutsetter at vi får klare signaler i løpet av debatten om at Regjeringen er interessert i å følge opp dette og eventuelt komme tilbake med en vurdering av dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. I så tilfelle vil det være hensiktsmessig fra vår side å gjøre det om til et oversendelsesforslag.

Når vi blir rammet av sykdom, er det avgjørende at vi får rask helsehjelp, og at denne helsehjelpen er av høy kvalitet. I dag opplever altfor mange pasienter for lang ventetid og for dårlig organisering i helsetjenesten. I Høyres alternative budsjettforslag har vi økt bevilgningene til helse og omsorg med 325 mill. kr utover Regjeringens

forslag. Sammen med forslaget om en mer effektiv organisering av helsetjenesten legger Høyres budsjett opp til at det kan behandles om lag 20 000 flere pasienter enn det som vil være mulig med Regjeringens budsjettforslag. Dette vil i så fall bidra til at pasienter får en raskere og en bedre helsehjelp enn de ellers ville ha fått.

Høyre prioriterer først og fremst rehabilitering i sitt alternative budsjettforslag og setter av hele 500 mill. kr til en satsing på dette området. Rehabilitering handler om å gi mennesker som er rammet av sykdom eller skade, en mulighet for å komme tilbake til aktivt arbeidsliv eller aktiv deltagelse i samfunnslivet for øvrig. I dag opplever svært mange mennesker at de ikke får nødvendig hjelp til rehabilitering, og at de derfor blir avhengige av andres hjelp og av trygdeytelser som de ellers kunne ha klart seg uten.

Vår satsing på rehabilitering er en investering i økt livskvalitet og økt selvhjelpenhet for mange mennesker. Samtidig gir denne satsingen grunnlag for reduserte utgifter til sykepenge og til uføretrygd. Det vil derfor også være god samfunnsøkonomi.

Innenfor bevilgningen på 500 mill. kr foreslår Høyre å sette av 350 mill. kr til tilskuddsordning for å bedre kapasiteten i tilbudet i regi av helseforetakene. Formålet med en slik bevilgning er å styrke kapasiteten i helseforetakenes egne tilbud og sikre at ledig kapasitet i de private oppføringsinstitusjonene kan utnyttes bedre.

I budsjettforslaget opplyser departementet at det er manglende kunnskapsgrunnlag innenfor habilitering og rehabilitering. Dette var også den entydige tilbakemeldingen fra pasientorganisasjonene under høringen til budsjettet. Høyre foreslår derfor å sette av 100 mill. kr til forskning for å gi bedre grunnlag for å vurdere effekten av ulike tiltak på dette området. Det vil bidra til et bedre behandlingstilbud for pasientene. De resterende 50 mill. kr innenfor rehabiliteringssatsingen foreslås satt av til arbeidsrettede tiltak for psykisk syke. Dette vil bidra til å redusere det betydelig økte sykefraværet blant mennesker med psykiske lidelser.

Det er uholdbart at pasienter venter lenge på hjelp, samtidig som det er ledig kapasitet hos private tilbydere. Det er særlig alarmerende at psykisk syke barn og unge i gjennomsnitt venter mer enn tre måneder på å få nødvendig behandling. Vi går derfor inn for at helseforetakene skal kjøpe flere helsetjenester fra private sykehus og spesialister, slik at pasientene kan benytte disse tilbudene for det offentlige regning. Det settes av totalt 192,4 mill. kr til kjøp av helsetjenester fra private aktører utover det Regjeringen foreslår. Dette vil særlig bidra til raskere helsehjelp for barn og unge som trenger psykisk helsevern, og for pasienter som trenger ortopediske operasjoner, dvs. i alt vesentlig den eldre del av befolkningen. Innenfor satsingen på rehabilitering legges det opp til kjøp av flere plasser i private oppføringsinstitusjoner.

Fra Høyres side er vi skuffet over at Regjeringen gjør minst for dem som trenger det mest. Det er godt dokumentert at det er svikt i alle ledd innenfor rusbehandling og psykisk helsevern. Til tross for dette foreslår Regjeringen å trappe ned innsatsen på disse områdene i forhold til de budsjettene som Høyres helseminister, Ansgar Gabri-

elsen, la frem for 2005 og 2006. Derfor foreslår Høyre å øke bevilgningene til psykisk helsevern med til sammen 110 mill. kr i forhold til Regjeringens forslag. Innenfor denne rammen foreslår vi å styrke tiltakene for barn av foreldre som har rusproblemer eller psykisk sykdom.

Høyre går inn for å doble Regjeringens forslag til satsing på rusbehandling, og legger til rette for at flere kan få tilbud om slik behandling.

Høyre mener at det er behov for en kraftig satsing på bedre kvalitet i omsorgstjenestene, herunder i eldreomsorgen. Mens Regjeringen bare vil sette av 25 mill. kr til dette, setter Høyre av 125 mill. kr til økt kompetanse, til mer forskning på demensrelaterte sykdommer og bedre omsorg ved livets slutt. Med Høyres alternative budsjett vil det bli utdannet flere faglærte ansatte, flere leger med spesialisering i geriatri, og flere vil få tilbud om etterutdanning. Dette vil bidra til å styrke rekrutteringen, samtidig som kvaliteten i tilbudet til den enkelte styrkes. Gjennom økt forskning på demens kan vi bidra til at det utvikles en effektiv kurativ behandling som vil føre til en betydelig bedre livskvalitet for pasientene og for de pårørende. Samtidig kan dette være avgjørende for å redusere behovet for omsorgstjenester og ikke minst for utbygging av sykehjemsplasser i fremtiden.

Høyre går inn for å øke tilskuddet til palliativ behandling i kommunene, slik at flere kan få et verdig omsorgstilbud ved livets slutt. Det må gis bedre tilbud om lindrende behandling for dem som ønsker å tilbringe den aller siste delen av livet i sitt eget hjem.

Høyre mener at ventetidene fremdeles er for lange for mange pasienter. Derfor foreslår vi, som nevnt, å øke bevilgningene til helse- og omsorgstjenesten med 325 mill. kr. Sammen med en bedre samordning av støttefunksjoner i hovedstadsområdet legger dette til rette for å øke antallet behandlede pasienter med rundt 20 000.

Regjeringen skryter av at den har foretatt en historisk satsing i helseforetakenes økonomi. Men hvor mange flere pasienter vil bli behandlet neste år med Regjeringens opplegg i forhold til årets aktivitetsnivå? Slik jeg leser Regjeringens budsjettforslag, legger man opp til status quo, dvs. den defensive holdning å holde det samme nivå på volumet av pasientbehandling til neste år som vi har hatt i inneværende år, 2006.

Så kommer det spørsmålet som jeg reiste i replikkordskiftet med Jan Bøhler. Det er ingen tvil om at Soria Moria-erklæringen legger opp til at man skal dekke fullt ut avskrivningskostnadene, når man sier at man skal dekke opp «den reelle verdien». Regjeringen har altså etter et år kommet til at det var urealistisk, og har isteden lagt seg på 80 pst. av den reelle verdi. Hvis jeg har forstått det riktig, gjør man det med den samme begrunnelse som den tidligere helseminister brukte, men som den gang ble avvist med forakt av de nåværende regjeringspartiene som et helt ubrukelig forslag. Da må det være interessant å få forklaring på hvordan man etter ett år har kommet til at helseforetakene kan klare seg med 7 milliarder kr mindre enn det man mente da man skrev Soria Moria-erklæringen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gunn Olsen (A) [15:23:07]: Jeg må vel si at jeg synes det var et svært positivt innlegg fra representanten Lønning.

Det er jo helt åpenbart at rehabilitering er et av satsingsområdene til Høyre. Det er flott. Jeg finner det nok noe underlig at Høyre da, sammen med Venstre, har isolert seg fra resten av komiteen ved å si at de ikke ønsker å være med på at vi skal ha et nasjonalt kompetansesenter for yrkesrettet rehabilitering, et senter som for øvrig kan vise til de beste resultater når det gjelder å få folk tilbake i arbeid. Hvorfor er det sånn?

Inge Lønning (H) [15:23:53]: Jeg setter jo pris på å få et spørsmål som ligger så langt ned på grunnplanet i detaljeringsnivå, for jeg går ut ifra at det betyr at vi er relativt nær en enighet om de mer overordnede perspektivene, og det er i tilfelle meget positivt. Jeg har ikke noe annet svar på det enn at vi i arbeidet i komiteen vel ikke hadde noen utførlig diskusjon om akkurat dette punktet, og at vi vel heller ikke fant noen grunn til å ta standpunkt til et så vidt detaljert spørsmål gjennom budsjettbehandlingen.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [15:24:43]: Det er faktisk et viktig spørsmål som Gunn Olsen stiller, så jeg vil anbefale representanten Lønning å se litt nærmere på akkurat det tilbudet som ytes der. I tillegg kunne det for så vidt vært interessant å høre om representanten Lønning har sett inkonsistensen i en del av det som står i innstillinga til budsjett. På noen sider står det at man bevilger 500 mill. kr mer til rehabilitering, mens det andre steder står 350 mill. kr.

Jeg har lyst til å spørre når det gjelder kommersielle, private aktører innen helsevesenet: Ser ikke Lønning og Høyre at økt privatisering fører til økt ulikhet, og at mange private sykehus kan føre til tapping av de beste legeresursene, uforholdsmessig høye lønninger, urettferdig konkurransevilkår for det offentlige, og at det blir en vridning i favør av de enkleste diagnosene, mens de tyngste pasientene risikerer å vente lenger. Hvorfor kan vi ikke heller satse pengene på det offentlige tilbudet, istedenfor å støtte opp om tilbud som også skal sørge for overskudd til eierne?

Inge Lønning (H) [15:25:42]: Til det første spørsmålet: Jeg tror ikke det er noen som har problemer med å finne ut av hva vårt alternative budsjettforslag går ut på. Hvis man leser tabellen, og hvis man hørte på den presentasjonen jeg gav av hovedtallene, tror jeg ikke det er noe problem å finne ut av.

Når det gjelder det andre spørsmålet, er mitt svar at vår tilnærming til dette er pragmatisk, nemlig: Hva gavner brukerne best? Det er ikke et spørsmål om tilbyderer har den ene eller den annen status, offentlig eller privat. Det anser vi som helt uinteressant.

Det grunnleggende premiss er at det er det offentlige som er forpliktet til å dekke nødvendig helsehjelp for alle i dette land, uavhengig av deres økonomi. Om det offentlige dekker den ved å kjøpe tjenesten fra en privat institusjon eller fra en offentlig institusjon, er helt underordnet.

Men vi har dokumentert gjennom ganske omfattende tallmateriale at dersom man kjøper opptrening/rehabilitering hos private tilbydere, koster det ca. fjerdeparten av hva det koster dersom offentlige institusjoner skal levere den samme tjenesten, Og hvis fire pasienter får et tilbud istedenfor én pasient, går jeg ut ifra at vi kan være enige om at det er fornuftig.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [15:27:05]: Jeg vil prøve å følge opp Inga Marte Thorkildsens spørsmål knyttet til hvor Høyre henter pengene fra.

Er det ikke rett forstått at Høyre beregner at en sammenlåning av Helse Øst og Helse Sør vil føre til en innsparing på 400 mill. kr, og at det er disse pengene som ligger i budsjettet og viser disse satsingene?

Inge Lønning (H) [15:27:32]: Det er riktig at vi har lagt inn effekten av gjennomføringen av det forslaget vi har fremmet sammen med Fremskrittspartiet, men vi har beregnet den effekten som vesentlig lavere enn det som ligger i de rapportene og utredningene som ligger til grunn, for der er det anslått en innsparingseffekt i størrelsesorden 900 mill. kr årlig. Så det anslaget vi har lagt til grunn, er et meget forsiktig og konservativt anslag for hvilken innsparing det dreier seg om.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Før representanten Lønning forlater talerstolen, vil presidenten spørre om han vil ta opp forslaget fra Høyre.

Inge Lønning (H) [15:28:10]: Jeg tar opp forslaget og tar samtidig på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre opp forslag nr. 3, som gjelder ytterligere utgreiing av skjevfordelingen mellom helseforetakene.

Presidenten: Representanten Inge Lønning har tatt opp de forslagene han refererte til.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [15:28:50]: Jeg har lyst til å starte der jeg starta for ett år siden, med velferdsstaten. For SV og for Regjeringa er det avgjørende å sikre en sterk og velutbygd offentlig sektor, en velferdsstat som tar ansvar for alle innbyggere, uavhengig av lommebokas størrelse. Å vite at vi ikke står aleine eller blir overlatt til familien hvis det skulle gå galt, gir en enorm trygghet. Å betale etter evne gjennom skatteseddelen er utrolig mye mer rettferdig og mye billigere enn en løsning basert på private forsikringer. En stor offentlig sektor har dessuten gitt norske kvinner økonomisk selvstendighet og helt andre valgmuligheter enn kvinnene hadde bare for noen tiår siden, da også vi i hovedsak baserte oss på familieløsninger hvor kvinnene tok ansvaret – ulønna. Dette er fremdeles en stor utfordring for mange kvinner i Norge, ikke minst for dem som daglig stiller opp for eldre familiemedlemmer. Derfor ønsker vi en ytterligere styrking av velferdsstaten.

Velferdsstaten er vår kollektive forsikring, basert på tanken om gjensidig solidaritet og avhengighet. I dag er det du som trenger hjelp, i morgen kan det like gjerne

være meg. Eller som min kollega Heikki Holmås pleier å si: Vi er ett lag.

Et viktig løfte fra vår side har vært å snu utviklingen fra privatisering og stadig større forskjeller mellom folk til mer fellesskap, mer rettferdighet og større sosial likhet. Vi kommer snart med en strategi mot sosiale ulikheter i helse, vi kommer med en opptrappingsplan innen rusfeltet, og vi kommer med en melding om utdanning som verktøy for å utjevne sosiale forskjeller. Jeg vil i den anledning trekke fram en kronikk som stod i Dagsavisen i går, skrevet av professor ved Statens arbeidsmiljøinstitutt, Petter Kristensen. Hans budskap var at lav sosial posisjon og dårlig helse er knyttet sammen, og helsa er gradvis bedre jo høyere posisjonen er. Det er en sammenheng mellom sosial posisjon og fraværslisiko. Dette er for så vidt gammelt nytt. Det overraskende er at sammenhengen er så sterk. Og han utfordrer oss på følgende:

«Styrken av ulikhetene kan ikke være akseptabel i et samfunn hvor sosial likhet og rettferdighet er et mål.»

Derfor må reduksjon av sosiale forskjeller også være en sentral strategi for forebygging av sykefravær. Det kunne være interessant å høre høyresidens svar på denne utfordringen.

I Norge har vi i mange år beveget oss i feil retning – vi har fått større forskjeller, vi har blitt mer materialistiske, vi har fått mer privatisering, bl.a. innen helsevesenet, og mange opplever at de er satt på siden av fellesskapet. At vi har startet på den store oppgaven det er å snu dette, ikke minst gjennom satsing på lokal velferd, på eldreomsorg, på å utnytte kapasiteten innen det offentlige og begrense det kommersielle innslaget, at vi har satset på skoler og barnehager og et mer rettferdig skattesystem, har vært viktig. 17–18 milliarder kr mer blir tilført kommunene, i stedet for at de deles ut i skatteletter – mer til dem som har mest fra før. Helseforetakene har fått økte ressurser, selv om økonomien mange steder åpenbart er trang, og mange opplever at de presses i hverdagen. Å få til gode og inkluderende arbeidsplasser innenfor helsevesenet er helt nødvendig for å forhindre at folk slutter eller ikke orker mer. Vi skal stå på for å få bukt med den ufrivillige deltida, for å få større åpenhet om feil, for bedre HMS-arbeid, for at medarbeiderne skal ha mer innflytelse, og for bedre ledelse. I eldreomsorgen jobber vi for å få flere ansatte – vi jobber for økt kompetanse, bedre ledelse, mer forskning og større stillingsbrøker. At de eldre skal ha innflytelse over viktigere spørsmål enn valg av firmalogo, er viktig for oss. Men de skal slippe å måtte opptre som kunder i et omsorgsmarked. Vi vil også ha mer kunst og kultur og flere verdifulle opplevelser inn i de eldres hverdag. Å føle seg ønsket, å føle at man har noe å bidra med, at noen trenger en og bryr seg om en, kan utrette underverker, også for menneskers helse. Mange steder sitter det ensomme eldre som føler seg glemt og parkert. Å bygge omsorgsboliger med fellesarenaer som kan brukes av mange andre i lokalsamfunnet, å satse på eldresentre og frivillighetssentraler, er helseinvesteringer gode som noen. Jeg hadde en fantastisk opplevelse på frivillighetssentralen i Bø, hvor tanken nettopp var å skape møteplasser, på tvers av generasjoner

og for mange ulike mennesker. En eldre dame fikk hjelp til snømåking og vedbæring av flyktninger som var bosatt i Bø, mens hun til gjengjeld pakket matpakker og laget mat på hytteturer. Alle kan bidra med litt, poenget er at møteplassene må finnes. Med ekstra bevilgninger til frivillighetssentralene, bedre kommuneøkonomi og et nytt investeringstilskudd fra 2008, skaper vi flere møteplasser.

I forrige uke ble jeg invitert til Sidebygningen i Tønsberg, et kreativt sømverksted for mennesker som sliter med sosial angst og dårlig psykisk helse, og dit kan de komme bl.a. gjennom praksisplasser i NAV. Her kan de få hjelp til å oppdage nye og ukjente evner og utvikle dem i et fellesskap med andre, under slagordet «alt er mulig». I Sidebygningen lages de reineste kunstverk. Det skjøt jeg har på meg i dag, er laget av en av jentene der. Jeg fikk det forært i gave. På Sidebygningen snakker de om å tråkke på grenser. Mange som faller utenfor i det vanlige A4-livet, er kreative, følsomme mennesker. Det har jeg sett i rusomsorgen, i psykiatrien og i fengslene. Å støtte opp om tilbud med kreativitet og mestring i fokus, som Sidebygningen, Frivillighetssentralen i Bø, Amalie Skrams Hus i Bergen, Ressursenteret i Oslo, Tilja Oppfølgings-senter i Skien, sømverkstedet til Kirkens Bymisjon i Tønsberg osv. osv – det er det mye god helse i! Jeg syns det er viktig å holde fast i et holistisk helsebegrep, og at det er viktig ikke å overlate arenaen til legemiddelindustrien og medisinen alene. Vi er ikke oppstykket – hode og kropp henger sammen. Det er ekstremt mye helse i mestring, i opplevelser, i livskvalitet og mening, i kunst og kultur og i fellesskap. Folk med alvorlige sykdommer kan bli raskere friske hvis de har det bra på andre måter. Rehabilitering går fortere når man har en grunn til å bli frisk. Det er fantastisk å se hvordan folk med store problemer, som tidligere var definert som håpløse, har reist seg gjennom prosesser hvor de fikk lov til å vokse, lov til å mestre, lov til å seire over sin egen angst, i sitt eget tempo. Vi må tilrettelegge for det, uten å stille så strenge krav at folk er dømt til å mislykkes.

Mange er utålmodige etter forandring, og det skjønner jeg godt. Fire år med høyrestyre og et par tiår med markedsliberalistisk dominans og tro på at det meste kan måles og veies og at offentlig sektor kan styres som en bedrift, har gitt oss grunn til å bli utålmodige. Jeg syns i tillegg at mange ansatte i offentlig sektor har grunn til å være provosert over hvordan de ofte omtales, særlig av høyresiden. Brageprisvinner Bent Sofus Tranøy viser i sin bok, Markedets makt over sinnene, hvordan mange har den holdningen til offentlig ansatte at de egentlig ikke skaper noen verdier – de forbraker dem. Ethvert tøvete salgsframstøt, eller salg av cola og potetgull, for den saks skyld, det er derimot verdiskaping. I tillegg blir offentlig ansatte ofte omtalt som mindre effektive enn ansatte i privat sektor. Dette er urettferdig, det er galt, og det gir svar som vi ikke trenger: som bonuslønn, konkurransesystemer og rangeringslister som bare bidrar til at folk blir stressa og føler seg utilstrekkelige. Vi trenger mer samarbeid, internt, mellom fag, mellom nivåer og mellom sektorer. Og vi trenger forståelse for at ikke alt kan måles og veies.

Jeg husker en Høyre-ordfører sa til meg at hvis vi bare hadde behandlet skoleelevene som kunder, så hadde vi nok klart å lage bedre skoler. På samme måte føler jeg mange tenker om helsevesenet – som om vi har større verdi i kraft av vår kjøpekraft enn i kraft av å være innbyggere i et land, solidarisk ansvarlige overfor hverandre! En del helsearbeidere velger dessverre å behandle sine pasienter som kunder, som bestillere av deres tjenester. Men helse er et fag, med etiske prinsipper, hvor de som trenger det mest, skal ha hjelp først, og hvor helsehjelp også kan være å sette foten ned. Vår politikk må støtte opp om dette. Vi må si at det faktisk også er nødvendig å si nei noen ganger, at helsevesenet ikke kan gjøre alt, at ingen kan være plettfrie og feilfrie hele livet. Frykt og bekymring gir dårlig livskvalitet, og det kan gi dårlig helse. Derfor har også vi som politikere et ansvar for ikke å svartmale situasjonen og for å være ærlige nok til si at helsevesenet ikke kan ordne opp i absolutt alle problemer.

For oss er også forebygging viktig. Vi har diskutert dette i flere runder denne uken, bl.a. når det gjelder alkoholpolitikk. Forebygging handler også om miljø, og der er det også gjort viktige satsinger fra Regjeringas side. Like viktig som å forebygge er det dessuten å bygge – å bygge barn og unge til å bli voksne med tro på egne evner og muligheter, med mot, evne og vilje til å bry seg og til å delta i samfunnet. Her gjør organisasjoner som MOT en kjempejobb. Det samme gjør utekontaktene, fritidsklubbene og alle andre som gjør en innsats for at unge skal ha rusfrie arenaer å ty til, med trygge voksne å forholde seg til. I kommunene er det viktig å bygge opp tverrfaglige team på helsestasjonene, helst også med psykologer.

Jeg var så heldig å få lov til å sitte en kveld på helsestasjonen i Skien og høre på samtaler mellom en psykolog og ungdom som oppsøkte ham – selvsagt under taushetsplikt. Det var tydelig hvor viktig det er å ha tilbud hvor ungdom slipper å vente vinter og vår for å få hjelp til alt fra det som kan synes som bagateller for en uvitende voksen, til selvskadning, spiseforstyrrelser, rusmisbruk og overgrep.

Vi skal satse på kommunene i opptrappingsplanen for psykiatri, og vi skal sørge for en behandlingsgaranti for barn og unge under 23 år innen områder som rus og psykisk helse. I tillegg setter vi av midler for å følge opp barn av rusmiddelavhengige og psykisk syke foreldre.

Jeg er veldig glad for at en samlet komite etter initiativ fra Kristelig Folkeparti ber Regjeringa foreslå en lovfesting eller regelfesting knyttet til behovene til pårørende, barn av psykisk syke og rusmiddelavhengige innenfor rus- og psykiatritjenestene.

Til slutt vil jeg understreke det en enstemmig komite har uttalt i budsjettinnstillingen, at rehabilitering må bli den neste store helsereformen. Bare ved en sammenhengende helsetjeneste, med brukermedvirkning og en plass for pårørende, kan vi få til et fullgodt helsetilbud. Derfor trenger vi mer forebygging, mer samarbeid, flere brukerråd, mer bruk av individuell plan og mer rehabilitering.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [15:39:07]: Etter å ha hørt representanten Thorkildsens innlegg har jeg skjønnet at læringskurven for SV i regjering har vært usedvanlig bratt.

Jeg vil gripe fatt i litt av den manglende sammenhengen mellom det som representanten Thorkildsen snakket om i sitt innlegg, og praktisk politikk fra Regjeringens side – og særlig problemstillinger knyttet til at personer som har dårlig råd, også sliter helsemessig.

Jeg vil først referere fra Soria Moria-erklæringen. På side 41 står det at Regjeringen vil «reducere egenandeler på helsetjenester og holde dem på et lavt nivå». Etter høringen i komiteen der Regjeringen fikk rimelig mye kjeft fra alle brukerorganisasjonene når det gjaldt dette punktet, gikk Thorkildsen selv ut i media og sa at man måtte ha en gjennomgang. Man vil altså prøve å komme seg unna dette med retorikk istedenfor med handling.

Spørsmålet mitt er: Mener Thorkildsen at 160 mill. kr i økte egenandeler pluss økning i matmomsen har innvirkning på dem som har dårlig råd?

Inga Marte Thorkildsen (SV) [15:40:15]: Først: Jeg synes det er bra at Fremskrittspartiet har et engasjement på dette punktet. Det er et viktig punkt.

SV har fremdeles et engasjement når det gjelder dette, og Soria Moria-erklæringen ligger fast. Der står det under «Kapittel 8: Sosialpolitikk» bl.a. at vi skal ha en gjennomgang av egenandelene – det er bare å slå opp. I tillegg står det altså at vi skal redusere dem. Det har vi gjort, bl.a. ved at vi har redusert tak 2 med 1 000 kr. Vi har fulgt opp unntaket for barn under tolv år når det gjelder egenandeler, som den forrige regjeringen foreslo. Vi har nullet ut femtilappen når det gjelder fysioterapi – heldigvis. Vi har også sørget for at det ikke lenger skal være egenandeler ved oppsøkende virksomhet knyttet til poliklinikkene. Det skulle for så vidt bare mangle – dette er et viktig arbeid.

Vi kommer til å forsette med en gjennomgang, bl.a. med sikte på å skjerme grupper bedre, men muligens også for å legge om systemene. Vi får se på det – og diskutere det videre.

Sonja Irene Sjøli (H) [15:41:19]: Jeg merket meg at representanten Thorkildsen ønsker seg flere brukerråd innen rehabilitering, men etter Høyres syn bør det også gjelde innen habilitering. Jeg vil særlig peke på behovet for å styrke habiliteringstilbudet til barn med funksjonshemming. For disse barna og deres familier vil et habiliteringstilbud være avgjørende for deres livskvalitet og hverdag resten av livet.

Høyre er glad for støtten fra de øvrige opposisjonspartiene til forslaget om å opprette et brukerstyrt kompetanse- og ressurscenter for foreldre med barn som har funksjonshemming. For foreldre i en så krevende livssituasjon som det her er snakk om, kan jeg trygt si at det vil bidra med viktig støtte og informasjon. Hvorfor kan ikke regjeringens partiene – med SV – være med og støtte et slikt senter? Hva er begrunnelsen for at man går imot et brukerråd, et ressurscenter som er brukerstyrt?

Inga Marte Thorkildsen (SV) [15:42:19]: Jeg synes dette er et riktig og viktig spørsmål å ta opp.

Som representanten Sjøli påpekte, ønsker vi mer brukerpåvirkning og medvirkning fra pårørende. Som jeg har sagt: Dette henger sammen med det vi skriver i innstillingen, at vi skal få en skikkelig evaluering og gjennomgang av de forskjellige habiliteringsprosjektene. Vi venter egentlig på disse evalueringene og på en uavhengig, faglig gjennomgang som vil vise oss hva det vil være lurt å satse på framover.

Vi kommer ikke til å avvise dette for all framtid, men vurdere det videre.

Laila Dævøy (KrF) [15:43:02]: Først har jeg lyst til å berømme representanten for hennes store engasjement når det gjelder å besøke ulike miljøer, institusjoner og pasientgrupper. Jeg tror det er viktig, og jeg setter pris på at vi får denne typen innlegg i denne sal. Det har vi alle godt av.

Og skjørtet var jo fint! Jeg vet ikke om det er passende å nevne det – jeg gjør det likevel.

Mitt ene spørsmål gjelder legemiddellassistert rehabilitering. Komiteen har sluttet seg til mange positive fellesmerknader – ikke minst de som gjelder oppfølging av LAR-pasienter. Er representanten enig i at legemiddellassistert rehabilitering ikke bør tilbys som førstevalg i behandlingen, men at andre tiltak skal prøves først?

Og så lurer jeg på om representanten har gjort seg opp noen mening om hvorvidt man bør redusere aldersgrensen – hvilket Kristelig Folkeparti ikke ønsker – for når man får legemiddellassistert rehabilitering.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [15:44:07]: Først vil jeg si tusen takk for raushet og for veldig hyggelige ord fra representanten Dævøy.

Og så vil jeg svare på de spørsmålene som hun stiller, og som jeg synes er veldig viktige: Jeg tror det er veldig viktig at vi også fokuserer på de ikke-medikamentelle tilbudene, av grunner som jeg gjorde rede for her i går. Personlig tror jeg nok at det ofte kan være lurt at man har prøvd tilbud som er av ikke-medikamentell art, før man går over på LAR. Dette er det ikke gjort noe vedtak om i Regjeringa – heller ikke i SV. Det er gode grunner til å forsøke andre tilbud først, bl.a. fordi LAR ofte vil være en livslang behandling, som kan få en del konsekvenser for de pasientene som berøres.

Når det gjelder aldersgrense, tror jeg kanskje ikke det er det aller viktigste, men at man heller søker å gi pasientene muligheten til å velge noe annet på forhånd, og at de får god informasjon om hvilke tilbud som finnes.

Presidenten: Replikorkordskiftet er omme.

Laila Dævøy (KrF) [15:45:43]: Mennesket må komme først, både når det gjelder omsorg i hverdagen, og når det gjelder behandling på sykehus. Uansett alder, økonomi og bosted må hver enkelt få nødvendig og kvalifisert hjelp når det trengs.

Jeg vil først vise til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, som samlet ville gitt ca. 450 mill. kr mer til helse enn den rammen som nå er vedtatt for helse- og omsorgs-komiteen – med andre ord et langt bedre budsjett enn Regjeringens på noen områder. Jeg skal nevne noen av de viktigste tiltakene:

- 250 mill. kr mer til pasientbehandling i sykehus, herav 50 mill. kr til omsorg ved livets slutt
- 100 mill. kr mer til Opptrappingsplanen for psykisk helse
- 10 mill. kr mer til behandlingsreiser til utlandet for pasienter med kronisk sykdom
- 20 mill. kr mer til Helse Vest når det gjelder rehabilitering
- en reduksjon fra 30 til 20 pst. i kommunenes egenandel knyttet til personer med stort omsorgsbehov, det vi i dag kaller ressurskrevende brukere
- 20 mill. kr mer til frivillige ideelle institusjoner innen rusområdet for å gi tilbud til flere rusavhengige.

På akkurat dette punktet ble det i forbindelse med finansinnstillingen enighet mellom Kristelig Folkeparti og regjeringens partiene, slik at rammen for helse- og omsorgs-komiteen ble utvidet med 20 mill. kr i forhold til Regjeringens opprinnelige forslag. Dette er jeg særdeles glad for.

I tillegg kommer en del mindre, men viktige påplussinger: cerebral parese-leir for unge, Nasjonalt kompetansesenter for MS, Senter for Livsmestring i Fjaler, Muskel Skjelett Tiåret, prostitusjonsprosjekt og organisasjoner som jobber for prostituerte, Det Nyttet-nettverket og ledsagertjeneste for psykisk utviklingshemmede og funksjonshemmede.

De to siste dagene har komiteen hatt tre ulike debatter knyttet til rusområdet. Det er med stigende uro vi ser en økende bruk og et økende misbruk av alkohol, med de skadevirkninger det har, både direkte og indirekte.

Debattene viste tydelige skillelinjer mellom regjeringens partiene og Kristelig Folkeparti på den ene siden og Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre på den andre, spesielt i synet på alkoholpolitisk virkemiddelbruk. I en av interpellasjonsdebattene i går var det imidlertid stor enighet mellom alle partiene. Det gjelder de private ideelle rusinstitusjonene, som jo også, som jeg nevnte, er styrket med 20 mill. kr i budsjettet for 2007. Jeg er spesielt fornøyd med statsrådens helt klare holdning til at det er bruk for disse institusjonene, og at de må få mer forutsigbare forhold enn de opplever i dag.

Sammen med Høyre og Venstre ber Kristelig Folkeparti om at befolkningsundersøkelsen HUNT 3 får økt sin bevilgning, slik at undersøkelsen kan videreføres. Kristelig Folkeparti for sin del foreslår en bevilgning på 3 mill. kr til dette formålet ved å redusere tilsvarende beløp til Folkehelseinstituttet.

Også jeg må nevne rehabiliteringsområdet spesielt. Det var mange og grundige innspill om rehabilitering fra flere organisasjoner på komiteens budsjettøring. Og alle var samstemte. Rehabiliteringsområdet er fragmentert og ulikt, og fungerer slett ikke i en rekke situasjoner. Det hjelper heller ikke å ha en pasientrettighetslov som

tilsynelatende – vil jeg kalle det – gir rett til rehabilitering, når dette ikke følges opp overfor pasientgrupper.

I rehabiliteringsforskriften har jeg nærmest lett med lupe for å finne nedfelt at det faktisk dreier seg om rett til rehabilitering. Nå kan en kanskje ikke laste dagens regjering for det, men begrepet «rett til» finnes ikke her, men det står en del om at kommuner og spesialisthelsetjeneste har et sørge for-ansvar.

Dessuten er rehabiliteringstilbudet svært skjevt fordelt, og mange får ikke rehabilitering i nærheten av der de bor. For eksempel ligger Helse Vest langt etter hva gjelder tilskudd til rehabilitering, også ut fra objektive mål som folketall osv. Det er derfor Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett foreslår 20 mill. kr mer til rehabilitering i Helse Vest.

En helt spesiell sykdomsgruppe er Huntington-pasienter. Det finnes få gode behandlings- og omsorgstiltak for denne gruppen pasienter. NKS Olaviken alderspsykiatriske sykehus har imidlertid utviklet et meget godt tilbud, og det ligger svært godt til rette for at denne institusjonen kan få utvidet sitt tilbud, i tråd med egne foreliggende planer. Jeg viser til at komiteen fikk et meget solid inntrykk da vi var på befarings her tidligere i år. Det er også satt av midler fra Regjeringen på budsjettet til denne gruppen.

Mange kronisk syke pasienter har stort utbytte av behandlingsreiser til utlandet. De opplever bedring i førlighet, mindre medikamentbruk, fellesskap og erfaringsutveksling med likesinnede.

Sammen med Fremskrittspartiet fremmer Kristelig Folkeparti et forslag om at prøveprosjekter med nye pasientgrupper må sikres friske midler, slik at eksisterende grupper ikke rammes negativt. Begge partiene har foreslått 10 mill. kr mer til dette tiltaket i sine respektive alternative budsjetter.

Helseforetakene sliter, som flere har vært inne på. Innenfor stramme budsjetter skal de redusere ventetider og foreta nødvendige omstillinger. Helse- og omsorgsministeren har gjentatte ganger sagt at dette skal helseforetakene klare uten at pasienttilbudet rammes. Det vi nå ser, er at nettopp pasienttilbudet rammes en rekke steder. De økte midler som Regjeringen foreslår i 2007-budsjettet, ser ikke ut til å være nok til at foretakene kan opprettholde samme pasientbehandling som i 2006. De fleste av de friske midlene er allerede bundet opp, hovedsakelig i pensjonsutgifter.

Kristelig Folkepartis alternative budsjett ville gitt helseforetakene 250 mill. kr mer innen somatikken til pasientbehandling og 100 mill. kr mer innen psykiatrien, særlig rettet mot barn og unge.

Kristelig Folkeparti er også bekymret for den uavklarte akkumulerte gjelden til foretakene og foreslår at Regjeringen kommer tilbake i revidert nasjonalbudsjett med en plan for hvordan helseforetakene skal håndtere akkumulert gjeld etter at de er kommet i balanse. Dette ville sikret en etterlengtet forutsigbarhet.

Sammen med Høyre og Venstre foreslår Kristelig Folkeparti at Regjeringen framlegger en ny vurdering av behovet for endringer i fordelingen av basisbevilgninger

(Dåvøy)

til de regionale helseforetakene i statsbudsjettet for 2008, for å sikre et mer likeverdig helsetilbud over hele landet.

Pårørende og barn av psykisk syke har stort behov for veiledning, hjelp og informasjon. I dag har de ingen avklarte rettigheter. Kristelig Folkeparti er særdeles glad for at hele komiteen har sluttet seg til forslaget vårt om å be Regjeringen vurdere lovfesting eller regelfesting knyttet til behovene til pårørende og barn av psykisk syke og rusmiddelavhengige – innen rus- og psykiatritjenesten.

På tampen vil jeg si at det vil føre for langt å sitere alle forslag som Kristelig Folkeparti står bak enten alene eller sammen med andre. Men jeg vil likevel kort nevne et par forslag til som Kristelig Folkeparti står helt alene om. Det gjelder et forslag om å be Regjeringen foreta en gjennomgang av levekårene til mennesker med utviklingshemning i et livsløpsperspektiv.

Det andre er et forslag om at ruspasienter som defineres som rettighetspasienter og som settes i en lang ventekø, får en rett til et umiddelbart opphold i en rusinstitusjon i påvente av behandlingstilbud i spesialisthelsetjenesten. Dette vil hindre at pasienter mister den motivasjonen de har opparbeidet ved at de har søkt om hjelp. Skal de stå i månedslange ventekøer, slik mange gjør i dag og kommer til å gjøre framover, er det stor fare for at de ikke tar imot et tilbud den dagen det passer helseforetakene å ta imot dem.

Jeg tar herved opp de forslagene som Kristelig Folkeparti står bak.

Presidenten: Representanten Dåvøy har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [15:54:00]: Først vil jeg starte med å takke for et konstruktivt samarbeid i komiteen, ikke minst når det gjelder disse 20 millionene ekstra til frivillige rusinstitusjoner og organisasjoner.

Men så er det slik at Kristelig Folkeparti ikke har avvist et samarbeid med Fremskrittspartiet etter neste stortingsvalg. Fremskrittspartiets alkohol- og bistandspolitikk er selvsagt et problem. I tillegg har partiet en fullstendig annerledes helsepolitikk enn alle vi andre, hvor resultatet må bli en vanvittig økning både når det gjelder byråkrati og helseutgifter. Forebygging er det lite av i Fremskrittspartiets program, og en ISF-andel på 60 pst.

kombinert med økt privatisering mener vi vil føre til økte forskjeller mellom pasientene og true eksistensgrunnlaget for mange lokalsykehus.

Spørsmålet blir da: Kan det være en vei å gå for Kristelig Folkeparti?

Laila Dåvøy (KrF) [15:54:48]: Jeg takker for spørsmålet. Jeg er enig med representanten i at vi står langt fra Fremskrittspartiet på mange områder innen helsepolitikken. Ikke minst i alkoholdebatten vi har hatt de siste dagene, har dette vært synliggjort.

Når det gjelder innsatsstyrt finansiering, står vi på den linjen som Regjeringen faktisk også står på. Vi er veldig bekymret for spesielt kronisk syke dersom man skulle gå over til en annen fordeling enn den vi har i dag.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [15:55:26]: Jeg vil også takke representanten Dåvøy for et konstruktivt samarbeid på mange områder.

Senter for Livsmestring ligger i Jølster, ikke i Fjaler. Men det er et fantastisk flott prosjekt. Så er det sagt.

Men – når vi leser hovedmerknaden til Kristelig Folkeparti, og går inn i budsjettet og ser, ser vi at når de forholder seg til Regjeringens budsjett, har de gjort én endring, de har flyttet 3 mill. kr, som representanten gjorde rede for fra talerstolen, til HUNT – altså denne folkeundersøkelsen – og tatt det fra Folkehelseinstituttet.

Spørsmålet mitt er da: Betyr dette at Kristelig Folkeparti er enig i de prioriteringene som denne Regjeringen har gjort, innenfor den rammen som er gitt?

Laila Dåvøy (KrF) [15:56:23]: Med hånden på hjertet – jeg ville nok ha laget et litt annet budsjett hvis jeg hadde fått lov til å lage det helt alene.

Jeg vil vise til en del av de merknadene som Kristelig Folkeparti enten står alene om eller er sammen med en del andre partier om, som synliggjør at vi kanskje ville ha gått lenger på noen områder. Jeg vil også vise til vårt alternative budsjett. Mange av de forslagene vi har der, har ikke regjeringspartiene sluttet seg til.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Den reglementsmessige tiden for formiddagsmøtet nærmer seg slutten. Møtet blir nå hevet, og nytt møte settes kl. 18.

Møtet hevet kl. 15.57

Møte onsdag den 6. desember 2006 kl. 18

President: T h o r b j ø r n J a g l a n d

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 28)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 4

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2007, kapitler under Helse- og omsorgsdepartementet (rammeområde 16) (Budsjett-innst. S. nr. 11 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2006-2007) pkt. 3.3)

Rune J. Skjælaaen (Sp) [18:01:09]: På slutten av finansdebatten var det mange fra opposisjonspartiene som mente at representanter fra regjeringspartiene hadde brukt vel store ord om hva Regjeringen hadde fått til. Som tilhører til debatten skal jeg være enig i at den nok tok litt av på slutten. Jeg er faktisk stolt av å tilhøre Senterpartiet, av å være en del av det rød-grønne flertallet Regjeringen utgår fra. Jeg mener Regjeringen har startet en ny kurs, der fellesskapsløsningene står i sentrum i den politikk som utformes. Vi er tilbake på skattenivået fra 2004, som var lovet. Vi bygger vårt velferdssamfunn med fellesskapsressurser, og vi arbeider for å minske ulikheter i forhold til helse. Det betyr for all del ikke at vi har nådd målene i regjeringserklæringen, men vi har startet arbeidet. Vi må vente til stortingsperioden er over før vi virkelig kan slå fast om vi har nådd målene eller ikke.

Innenfor spesialisthelsetjenesten er det store utfordringer. Det er krevende for helseforetakene å tilpasse seg de budsjetter Stortinget har vedtatt. Som vi vet, blir underkuddet i helseforetakene 1 milliard kr, kanskje noe mer. Men mellom sykehus som har sammenlignbare funksjoner, er det også store forskjeller i kostnadsnivået. Det viser at ledelse og økonomistyring må være prioriterte områder i disse komplekse organisasjonene som sykehusene er.

Senterpartiet er godt fornøyd med at skjevdelingen mellom helseforetakene er rettet opp et år raskere enn det Stortinget hadde bestemt. Helse Vest og Helse Midt-Norge får dermed styrket sine basisbevilgninger mer enn de andre helseforetakene, med 256 mill. kr i forhold til saldert budsjett 2006. Jeg er også glad for at det skal foretas en ny gjennomgang for å se om det er ytterligere forhold i fordelingen mellom helseforetakene som bør rettes. Der skal også tilskuddet til rehabilitering være med i vurderingen. Jeg ser at noen ønsker en veldig rask gjennomgang av dette, men så vet en at det er komplisert. Jeg mener det er viktigere at vi får en solid og god gjennomgang, sjøl om det må ta noe tid.

Budsjettet for helseforetakene styrkes også i 2007. Antatt vekst i 2006 videreføres, og det er interessant å merke seg at sykehusene i 2007 vil behandle kanskje mer enn 30 000 flere pasienter enn det Bondevik-regjeringen la til grunn for sitt budsjett i 2006. Vi styrker sykehusøkonomi

en og bevilger 700 mill. kr til Opptrappingsplanen for psykisk helse, og vi starter en opptrapping på rusfeltet og styrker det forebyggende arbeidet gjennom partnerskap for folkehelse, hvor fylkeskommunene er sentrale pådrivere overfor kommunene. Jeg synes at en får noe til i Regjeringen, og det synes jeg vi skal holde fram.

Helseutfordringene i Norge, og da snakker jeg om folkehelsen, er preget av sykdommer der usunn livsstil og usunt kosthold svekker folkehelsen. Mangel på fysisk aktivitet, bruk av tobakk og økende alkoholforbruk blant unge fører til store utgifter på helsebudsjettet. Derfor er det positivt at Regjeringen tar disse utfordringene på alvor og styrker disse områdene i budsjettet, og i tillegg utarbeider en handlingsplan for bedre kosthold. Senterpartiet er også svært tilfreds med at Regjeringen arbeider med en nasjonal strategi mot sosial ulikhet i forhold til helse.

Forutsigbarhet er viktig for helseforetakene, men også for de sykehus og helseinstitusjoner som er eid og drevet av ideelle organisasjoner, og som har avtale med de regionale helseforetakene. Derfor understreker Senterpartiet og de to andre regjeringspartiene at disse helseinstitusjonene skal behandles likt med de offentlig drevne foretakene når det gjelder pensjonsmilliarder. Det er viktig å sikre disse institusjonene økonomisk likebehandling og forutsigbarhet.

Så til investeringsregimet i helseforetakene. Det var Bondevik II-regjeringen som startet gjennomføringen av helsereformene. Det gikk flere år, og det ble ikke tatt noen grep for å få investeringsregimet på et akseptabelt nivå. Det ble ikke lagt inn i budsjettene. Derfor synes jeg det er bra at Regjeringen varsler at den skal trappe opp tilskuddet i basisbevilgningene til investeringer med 1 milliard kr fra 2008 fram til 2010, slik at en kommer opp på om lag 80 pst. Noen vil mene at det er for lite, men det som jeg synes er det vesentlige – og en kan diskutere prosentsatser – er at helseforetakene nå vet hvor mye de kan investere for, og dermed skaper man forutsigbarhet for dem.

Nasjonal helseplan viser statusen for de samlede helse-tjenester og foreslår politiske grep som skal gi en bedre helsetjeneste framover. Selv om vi har et av verdens beste offentlige helsevesen, viser Nasjonal helseplan at det er mangler på en rekke områder, og at tiltak må settes i verk. Den største utfordringen mener jeg ligger i mangel på samhandling og helhetstenkning rundt pasientens behov. Dette krever en bevissthet hos alle i helsetjenesten som møter pasienten, at det er pasientens behov som skal være styrende for hvordan samhandlingen skal være.

Videre mener Senterpartiet at nærhet og trygghet er vesentlig i spesialisthelsetjenesten. Det innebærer at alle, uavhengig av bosted, skal være sikre på at de får nødvendig helsehjelp. Derfor støtter Senterpartiet Regjeringens uttrykte politiske mål i Nasjonal helseplan om at ingen lokalsykehus skal legges ned, men tvert imot bygges opp og videreutvikles, slik at de kan møte befolkningens behov med et godt faglig innhold.

Så har jeg lyst til å kommentere Nesviks innlegg, for jeg opplever at han var ærlig da han startet innlegget sitt med å si at vi ikke skal svartmale, for vi har et godt helsevesen, men det gjenstår en del utfordringer. Det synes jeg

er et veldig godt utgangspunkt for å kunne jobbe sammen om disse utfordringene framover. Det hører jeg også at de andre partiene sier.

Kritikken mot det budsjettet som Regjeringen legger fram, er liten i den forstand at en velger noen andre oppgaver som en ønsker å løfte opp. Vi skal være så ærlige i regjeringspartiene at vi sier at det er saktens andre oppgaver vi også hadde ønsket å løfte høyere opp, men denne gangen har vi gjort de prioriteringene som budsjettet viser. Så skal vi prøve å videreutvikle norsk helsevesen til å bli et helsevesen som tjener alle på en god og trygg måte i framtiden.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [18:11:04]: Vi opplever i dette budsjettet at regjeringspartiene ønsker å øremerke midler til innsatte i fengslene, slik at disse skal få et like godt helsetilbud som den øvrige befolkning. Men man ønsker ikke å øremerke midler til eldre og syke.

Vi ser også at kommunene stadig vekk må dekke mer av utgiftene til ressurskrevende brukere. Innslagspunktet er blitt hevet fra 725 000 kr for 2005 til 745 000 kr for 2006 og til 765 000 kr for neste år. Utover dette skal kommunene betale 30 pst. av utgiftene i forhold til tidligere 20 pst.

Med andre ord: Regjeringen gir med den ene hånden og tar tilbake med den andre. Hvor er logikken?

Rune J. Skjælaaen (Sp) [18:12:02]: Ordningen man har for ressurskrevende brukere, er veldig bra i den forstand at når kommunen har innbyggere som har spesielt store utgifter, dekker staten disse. Når det gjelder ressurskrevende brukere, hvor innslagspunktet skal være, og hvilken ordning man skal ha, vil Senterpartiet og de andre regjeringspartiene arbeide videre med, slik at vi får til en god ordning når det gjelder fordeling av utgiftene mellom stat og kommune.

Når det gjelder dette med øremerking av midler til helsetjenester for innsatte i fengsel, mener jeg det er svært viktig at også de skal være sikret et helsebudsjett.

Sonja Irene Sjøli (H) [18:13:10]: I Politisk kvarter 5. desember 2006 uttaler Rune J. Skjælaaen at han vil overføre sykehusene til de nye regionene. Han nevner muligheten for fem til ni regioner. Arbeiderpartiets Jorodd Asphjell er imidlertid ikke enig med Skjælaaen i dette og peker på at staten er en bedre sykehuseier. Representanten Skjælaaen mener imidlertid at de som fatter beslutninger i sykehusene, må stilles til ansvar for beslutningene i valg.

Er det Skjælaaens oppfatning at storting og regjering, for ikke å snakke om helse- og omsorgsministeren, mangler politisk styring over helseforetakene?

Rune J. Skjælaaen (Sp) [18:13:52]: Jeg har ikke sagt at vi skal flytte sykehusene over til et regionalt nivå. Hvis noen hørte etter på Politisk kvarter i går, var det ikke det jeg sa. Vi er klinkende klar på at så lenge vi er i denne regjeringen, er det dette som gjelder.

Men så vet også representanten Sjøli at Senterpartiet ikke ønsket helsereformen. Da jeg argumenterte i går, handlet det om dem som skal stilles til valg. Når vi argumenterer ut fra det, var det ut fra at vi har lokale foretaksstyrer som tar viktige beslutninger som gjelder lokalt, som verken vi på Stortinget legger oss opp i, eller statsråden legger seg opp i. Det er viktig at disse blir stilt til ansvar for de beslutningene de gjør. Derfor ønsket vi å ha dette under et demokratisk styre. Det var hele argumentet mot helsereformen da den ble innført.

Gunvald Ludvigsen (V) [18:15:01]: Eg vil forfølge det same sporet som representanten Sjøli, for også eg høyrde på Politisk kvarter tysdag. Eg høyrde det same som Sonja Sjøli refererte til, og dessutan høyrde og las vi i sommar i lokalavisa der eg kjem frå, at Skjælaaens partikollega Haga heilt klart uttalte at sjukehusa måtte førast tilbake til dette nye nivået, i praksis til dei nye fylka, vil vel eg seie.

Når vi elles spør regjeringspartane kva dei meiner om forskjellige ting, viser dei til Soria Moria-erklæringa, men i denne saka er det veldig uklart. Så eg vil spørje representanten Skjælaaen: Er dette synspunktet, framført i Politisk kvarter tysdag, noko som Regjeringa er enig om, eller er dette eit eksempel på at Regjeringa har minst to tunger i denne saka?

Rune J. Skjælaaen (Sp) [18:16:05]: Jeg tror partiet Venstre kjenner Senterpartiet så godt at de vet vårt standpunkt i denne saken. De vet hvorfor vi ikke ønsket denne helsereformen som vi i dag styrer under. Dette er Senterpartiets primære standpunkt i denne saken. Vi opplever at vi har gått noen skritt. Raskt fikk helseministeren utnevnt folkevalgte i styrene. Det er et skritt på vei, men de står ikke ansvarlig overfor dem som fatter beslutninger, men overfor folket.

Jeg skjønner ikke at det skal være noe problem at Senterpartiet har et standpunkt i denne saken, som vi hadde, og som vi har stått fast på hele tiden. Jeg kan ikke forstå at det skal forundre Ludvigsen. Regjeringen taler klart og tydelig i denne saken. Det er den helsereformen som er innført, som fortsatt gjelder, og som kommer til å gjelde så lenge denne regjeringen sitter sammen.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Gunvald Ludvigsen (V) [18:17:40]: Venstre vil innanfor helsepolitikken prioritere meir til dei som treng det mest. Dette krev omprioriteringar, og det krev ikkje minst betre samhandling mellom dei ulike delane av helsevesenet.

Det viktigaste førebyggjande helsearbeidet skjer ved at det enkelte mennesket tek eit personleg ansvar for eige liv og eiga helse. Stat og kommune har på si side eit klart ansvar for å leggje samfunnet slik til rette at det minimaliserer risikoen for helseskade. Men auka satsing på rehabilitering og førebyggjande arbeid er viktig for å fordele ressursane innanfor helsevesenet og for å syte for at kronika-

rar, rusmiddelmissbrukarar og menneske med funksjonshemmingar får ein betre kvardag.

Vi meiner at Regjeringa i sitt budsjett i for liten grad prioriterer rehabilitering. I dag er dei statlege midlane til opptreningsinstitusjonane skeivfordelte i forhold til folketallet i helseregionane. Venstre har i sitt alternative budsjett retta opp dette med ei ekstra løyving til Helse Vest og Helse Midt-Noreg med til saman 80 mill. kr.

Venstre er ganske klar når det gjeld å få ei betre styring av helseføretaka. Venstre sin ambisjon er at eigarskapen til sjukehusa skal bli flytta tilbake til fylka, og vi ser i dag omfattande planar for sentralisering av helsetilbodet. Vi meiner at dette er ein trussel, spesielt mot pasienttilbodet i distrikta, men også i høve til viktige kompetansearbeidsplassar i dei same distrikta.

Fylkeskommunane blei bortimot kastrerte då ansvaret for sjukehusa blei overført til staten. No må vi begynne å sy saman restane. For Venstre er det eit viktig prinsipp at dei viktigaste – eg vil seie kanskje dei aller viktigaste – avgjerdene som gjeld fellesskapet i eit samfunn, skal taast av folkevalde organ.

Venstre vil ha større løyvingar til pasientretta tiltak innanfor helseføretaka. Stadige rapportar om høgt sjukefråvær innanfor helsesektoren tyder på at mange tilsette er utslitne av høgt press i stadige omstillingsprosessar og lever med konstante underbemanningar. Det er eit faktum at det fører til enorme kostnader for helseføretaka når sjukefråværet er så høgt, og som vi veit, er det mykje høgare enn i arbeidslivet elles. Eg trur faktisk at vi her snakkar om milliardkostnader knytt til det høge sjukefråværet.

Dette poenget tilseier at den noverande organiseringa og styringa av helseføretaka ikkje kan vere optimal – dersom ein i same slengen tek med at talet på reinnleggingar – altså innleggingar som akutthjelp innan 30 dagar etter utskriving – er rekordhøgt. Vi har fått ein rapport som viser at i perioden 2001–2002 auka talet på reinnleggingane med 18,1 pst. I 2005 utgjorde dei over 81 000 pasientar – 81 000 tilsvarer fleire enn innbyggjarane i Finnmark fylke. Om årsaka er for tidlege utskrivingar eller for dårlege rehabiliteringstilbod, eller om det er andre årsaker, kan ein sikkert spekulere på, men i alle fall er det ein ekstra kostnad når vi har ein slik situasjon. Eg har i alle fall fått opplyst at vi kan snakke om ein kostnad på kanskje 850 mill. kr –1 milliard kr. Det betyr at vi må organisere spesialisthelsetenesta betre. Vi må samhandle betre, og vi må sjå dei enkelte behandlingstilboda i samanheng.

Eit anna viktig moment – ja kanskje det aller viktigaste momentet – for betre styring av helseressursane er at spesielt sjukehusa må få mykje meir føreseielege rammevilkår. Alle veit at dersom ein ikkje veit kva for vilkår ein skal drive etter om eit år, blir drifta ineffektiv. Det er derfor særleg viktig at det snarast mogleg blir ei avklaring av innhaldet i lokalsjukehusa. Eg reknar med at Stortinget får høve til å drøfte forslaga frå det utvalet som skal leggje fram si innstilling i mars neste år. Eg skulle gjerne ønskje at statsråden i sitt innlegg i dag kunne stadfeste dette.

Venstre prioriterer òg ei større satsing på barne- og ungdomspsykiatri. Det er særdeles uheldig at barn og unge står lenge i kø for å få nødvendig behandling. For å

møte utfordringane slik dei no er innanfor psykiatrien, må alle ledd i tiltakskjeda styrkjast på tvers av profesjonar og omsorgsnivå. Det må opprettast fleire plassar i akuttpsykiatrien, samtidig som ein må få auka satsing på kompetent psykiatrisk legevakt, dagsenter, heimebasert psykiatrisk oppfølging, osv. Det psykiske helsearbeidet/helsetilbodet må etablerast så nært som mogleg der folk bur. Derfor prioriterer Venstre større løyvingar til helseføretaka i sitt alternative budsjett på til saman 100 mill. kr utover Regjeringa sitt forslag.

Venstre får stadig rapportar om at helsesystemtenestene mange stader har for dårleg kapasitet. Helsesystemtenesta er ein god, førebyggjande og samfunnsøkonomisk billeg måte å gi helse råd og tenester på til ungdom. Mange unge har i dag problem med eige kroppsbilete og behov for råd og rettleiing gjennom ungdomstida. Helsesystemtenesta fangar opp mange problemstillingar gjennom det tillitsforholdet som kan etablerast til ungdom, og som andre delar av helsevesenet ofte går glipp av.

Eg skal komme inn på eit område som eg ikkje har høyrst at andre representantar har nemnt så langt i dag. Venstre meiner det er urimeleg at tannbehandling er skild frå anna medisinsk behandling, og ønskjer ei offentlig ordning på lik linje med fastlegeordninga. Forskningsrapportar peiker på at dårleg tannhelse er sosialt stigmatiserande og årsak til store smerter. Nyare forskning tyder på at dårleg tannhelse kan vere medverkande årsak til både hjarte- og karlidingar. Venstre ønskjer derfor ein gradvis overgang til ei offentlig refusjonsordning der utsette grupper blir prioriterte i første omgang. I vårt alternative budsjett har vi sett av 170 mill. kr til auka offentlig finansiering av kostnadene knytt til tannbehandling for dei som treng det aller, aller mest.

Vi har i debatten før i dag høyrst at nokon har snakka om Leon-prinsippet. Det mest ultimate når det gjeld dette prinsippet, er at folk får tilbod om helsetenester der dei bur. Vi i Venstre er opptekne av at det førebyggjande helsearbeidet må ha konkrete målsetjingar om å redusere skadar og fallulykker heime hos eldre menneske, i deira eigen heim. Dette krev at førebyggingsperspektivet blir ein integrert del av samfunnsplanlegginga. Eldre har ulike behov. Tilboda og ytingane som eldre menneske tek imot, må derfor i størst mogleg grad tilpassast den enkelte. Eldre som får vanskar med å klare seg sjølve, må i den grad dei sjølve er i stand til det, få velje mellom heimebasert omsorg, eldrebustader i tilknytning til fellestenester eller institusjon, eller institusjonsbasert omsorg. Alle som treng hjelp i kvardagen, må få nødvendig bistand når dei treng det. Det gjeld så vel heimetenester som plass i sjukeheim eller i omsorgsbustad.

Venstre meiner at eit tilbod om enkle vaktmeistertenes-ter kan vere eit ledd i det førebyggjande arbeidet som set eldre menneske i stand til å leve eit verdig liv i sin eigen heim, så lenge helsa tillèt det. Ei styrking av tilbodet om hjelp til enkle daglegdagse gjeremål vil vere skade- og fallførebyggjande og ei moglegheit for å hindre lårhalsbrot og andre fallulykker som rammar mange eldre. Venstre har derfor gått inn for ei prøveordning med vaktmeistertenes-ter i sitt alternative budsjett.

Heilt til slutt vil eg på vegner av Venstre ta opp våre forslag i innstillinga.

Presidenten: Representanten Gunvald Ludvigsen har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Sonja Mandt-Bartholsen (A) [18:27:04]: Vi registrerte at representanten Ludvigsen etterlyste snakk om tannhelse. Vi har registrert at Venstre har vært høyt på banen når det gjelder en offentlig finansiert tannhelse. I flere aviser kan vi lese hva Venstre har tenkt å gjøre, og i liberal.no, som er Venstres medlemsblad, sier representanten at de i budsjettet vil legge fram konkret forslag om 400 mill. kr for å sikre de utsatte gruppene, de med inntekt under 2 G.

Nå ser vi at Venstre har lagt inn 170 mill. kr, og jeg spør representanten: Hvor ble det av resten av satsingen? Var det dette som var satsingen?

Gunvald Ludvigsen (V) [18:27:43]: Det er riktig at vi har snakka om 400 mill. kr på eit tidlegare tidspunkt. Det er også riktig at vi i vårt alternative budsjett, slik eg sa i mitt innlegg, har sett av 170 mill. kr. Det som er poenget med det nivået, er at vi må starte ein plass. Eg meiner iallfall at det er ein god start med 170 mill. kr. Eg håper at andre parti også kan leggje seg på den linja som vi har signalisert, slik at vi kjem i gang så fort som mogleg.

Inge Lønning (H) [18:28:21]: Til det samme punktet i innstillingen – Venstres særmerknad om tannhelsetjenesten. Der bruker man uttrykket «på lik linje med fastlegeordningen». Jeg er ikke helt klar over hva det betyr – om det betyr at Venstre har tatt et standpunkt til at det offentlige skal dekke alle vesentlige utgifter til tannhelsetjeneste på samme måte som til legetjenester, altså med unntak av den lille egenadelen som betales, og i så tilfelle, om Venstre har noe begrep om hva det betyr av økte utgifter totalt, og om man også har tatt et standpunkt til hvor høyt man vil prioritere disse milliardene – for det er helt åpenbart at dette dreier seg om milliarder – i forhold til andre formål.

Gunvald Ludvigsen (V) [18:29:12]: Eg forstår det slik at Inge Lønning også har rekna på dette. Han viser jo til at dersom ein skal fullføre det fullt ut med ingen eigendel, er det snakk om milliardbeløp. Det som vil vere eit viktig poeng, er at ein må setje ein eigendel. Vi har ikkje sagt noko om storleiken på eigendelen, men vi har iallfall vurdert ein eigendel, kanskje på 800 kr, kanskje noko høgare, og sagt at vi også må skjerme nokon. Men det som er hovudpoenget, er det logiske, at tennene er ein del av kroppen, og tannhelsa må vurderast i den samanhengen.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [18:30:03]: Først vil jeg si at jeg synes representanten Ludvigsen har en bra innstilling når det gjelder tannhelse.

Men mitt spørsmål dreier seg om eldreomsorgen. Jeg registrerer at det er et stort engasjement på dette feltet – og representanten Ludvigsen har sjøl vært ordfører.

Under forrige regjering foregikk det en systematisk sulteføring av kommuneøkonomien, som sjølsagt gikk på bekostning av eldreomsorgen. Så da er spørsmålet, siden Venstre har lagt seg på omtrent den samme linjen som vår regjering når det gjelder kommuneøkonomi: Er representanten Ludvigsen nå egentlig ganske fornøyd med den nye regjeringa, som har gitt såpass med penger til kommunene at man nå kan snu trenden med nedskjæringer også på dette feltet?

Gunvald Ludvigsen (V) [18:30:48]: Eg trur at om eg hadde bytt hatt og vore i kommunen, ville eg ha sagt at her er det om å gjere å få mest mogleg pengar på bordet, same kva regjering vi har. No er det jo slik at ein har aldri hatt så mykje pengar å fordele som det ein har no, så kvar og ei regjering ville ha hatt mykje pengar å fordele.

Det som er viktig å seie i denne samanhengen, er at vi må få klare styringssignaler om kva kommunane skal prioritere. Det er slik i dette landet at den eldre befolkninga aukar kolossalt. Eg kunne godt ha tenkt meg at ein hadde prioritert dei eldre i større grad enn det som er gjort av denne regjeringa, som SV er ein del av, som vel å setje ned prisen på barnehageplassar. Eg ville ha vurdert ei litt anna vinkling.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Sylvia Brustad [18:31:58]: Vi har satt oss høye mål for helse- og omsorgstjenesten, og sjøl om helsetjenesten i Norge er blant de beste i verden, er det fortsatt mye som kan bli bedre. Derfor er dette et område som er høgt prioritert i Regjeringas budsjettforslag, og det kommer bl.a. til uttrykk gjennom stor satsing på sjukehussektoren, opptrappingsplanen for psykisk helse, oppstart av en opptrappingsplan for rusfeltet, styrking av tilbudet og kvaliteten i pleie- og omsorgssektoren, tiltak mot fattigdom og styrking av folkehelsearbeidet, for å nevne noe.

I tillegg til denne satsinga har vi lagt fram Nasjonal helseplan 2007–2010, som også gir en viktig ramme for hvordan vi skal gjennomføre helse- og omsorgspolitikken i årene framover.

Når Regjeringa foreslår å bevilge 2,2 milliarder kr mer til helseforetakene neste år, utover vanlig kompensasjon for pris- og lønnsvekst, er det en betydelig satsing på sjukehussektoren. Denne satsinga innebærer at vi kan videreføre pasientbehandlninga på samme høye nivå som i år, også til neste år. Når vi følger den offentlige debatten om sjukehusene, får vi likevel inntrykk av at det aldri noensinne har stått så dårlig til. Det meldes både om ressursmangel, nedlegging av tilbud og om et pasienttilbud i krise. For meg er det et paradoks.

– Antall pasientbehandlinger som er omfattet av ISF-ordninga, har økt med 235 000 fra 2001 til 2006.

– Det har aldri vært flere ansatte ved norske sjukehus – antall årsverk økte med over 7 000 fra 2002 til 2005.

– Helseforetakene har hvert år i gjennomsnitt fått tilført om lag 1 milliard kr utover pris- og lønnsvekst.

Når det er sagt, er det likevel ingen tvil om at vi fortsatt står overfor store utfordringer. Driftsunderskuddet i de regionale helseforetakene anslås til å bli mellom 1 til 1,3 milliarder kr i år. De regionale helseforetakene har pådratt seg store underskudd hvert år siden reformen i 2002. Denne utviklinga kan ikke fortsette.

De regionale helseforetakene har ansvar for å tilpasse driften til de økonomiske rammebetingelsene som Stortinget legger hvert år. Jeg kommer til å følge utviklinga i helseforetakene tett neste år for å forsikre meg om at det tas grep i forhold til dette. Vi er nå i gang med å ha møter med alle regionale helseforetak – og alle skal gjennomføres før jul – der økonomistyringa er et viktig punkt på dagsordenen.

For å komme i økonomisk balanse slik Stortinget har bestemt, er det nødvendig med omstillingen i de regionale helseforetakene. Og det er ingen tvil om at det er store ulikheter i effektivitet også mellom sjukehus med likeartede funksjoner. God ledelse som samarbeider med de ansatte, mener jeg er et viktig stikkord. Det er ingenting som tyder på at pasientene får et dårligere tilbud ved de mest effektive sjukehusene, eller at de ansatte der har dårligere arbeidsvilkår, jeg vil si snarere tvert imot. Telemark sjukehus, som jeg nylig besøkte, er et godt eksempel på det – de går til og med med overskudd.

Det er helt avgjørende at foretakene legger pasientperspektivet til grunn for sine omstillinger. Innbyggerne i hele landet skal være trygge på at de får behandling av god kvalitet innenfor de frister som er medisinsk forsvarlig. Det har lenge hersket usikkerhet om hvor store bevilgninger helseforetakene skal få til å gjenanskaffe bygg og utstyr. Denne regjeringa foreslår at bevilgningene til investeringer skal trappes opp med til sammen 1 milliard kr i perioden fra 2008 til 2010. Dette er en avklaring som er med på å gi forutsigbarhet for helseforetakene.

Jeg er av den oppfatning at styring og kontroll med ressursbruken er helt avgjørende for å få til riktige prioriteringer og god kvalitet. Sletting av gjeld, slik noen tar til orde for, vil være å premiere dem som har styrt dårligst, og svikte dem som lojalt har innrettet seg etter de rammer som Stortinget har stilt til disposisjon. Jeg vil særlig framheve Helse Øst, som hvert år har avlagt regnskap i balanse. Det mener jeg det står respekt av. Helse Øst er et eksempel på at det er mulig å levere gode helsetjenester innenfor vedtatt budsjett. Det betyr ikke at alt har vært enkelt der heller, ei heller er det det nå, men mitt poeng er at det går an. Og jeg vil si: Det er helt nødvendig for å kunne prioritere riktig.

Regjeringa foreslår også som kjent å rette opp skjevfordelinga mellom de regionale helseforetakene ett år tidligere enn det Stortinget har vedtatt. Vi har varslet at vi snart setter ned et nytt utvalg som skal vurdere inntektsfordelinga mellom de regionale helseforetakene på nytt.

Når det så gjelder spørsmål knyttet til hovedstadsregionen, som både representantene Nesvik, Lønning og Bøhler har vært inne på i debatten, deler jeg det syn at det er spesielle utfordringer knyttet til samarbeid, kapa-

sitet osv. mellom de to helseregionene. For eksempel er det en utfordring at Rikshospitalet ligger i Helse Sør, mens flertallet av pasientene kommer fra Helse Øst. Jeg kan bekrefte at jeg vil jobbe forpliktende med å finne fram til bedre samarbeidsløsninger mellom Helse Sør og Helse Øst, og at jeg i det arbeidet ser på flere aktuelle modeller.

Regjeringa prioriterer forskning og kunnskap om kvinnehelse høyt. I september i år åpnet vi som kjent Nasjonalt kompetansesenter for kvinnehelse ved Rikshospitalet-Radiumhospitalet HF, og vi har foreslått å sette av 10 mill. kr også neste år. Dette kompetansesenteret skal drive med forskning, kompetanseoppbygging og formidling av kunnskap om kvinnehelse og sykdommer som særlig rammer kvinner.

I budsjettforslaget for neste år følger vi også opp arbeidet med opptrappingsplanen for psykisk helse. Det er et mål for Regjeringa at mennesker med psykiske lidelser skal kunne leve et verdig liv i normale omgivelser. Jeg legger spesielt vekt på at barn og unge med psykiske plager skal få nødvendig hjelp både i kommunene og i spesialisthelsetjenesten. Og det er viktig at hjelpen, når det er mulig, gis i nærmiljøet der barn og unge bor.

Men vi er nødt til å prioritere kommunesatsinga framover. Mange kommuner har fortsatt et utilstrekkelig tilbud til barn og unge som er i risikozonen, eller som har utviklet psykiske plager. Vi vet at tilbud om hjelp så tidlig som mulig er viktig for å forebygge psykisk sykdom.

Antall barn og unge som har fått hjelp og behandling i spesialisthelsetjenesten har økt. Men dessverre har ikke ventetida blitt kortere – snarere tvert imot. Slik kan vi ikke ha det. Regjeringa vil derfor styrke retten til helsehjelp for barn og unge med psykiske lidelser og rusmiddelproblemer. Det vil vi gjøre ved å innføre en særskilt ventetidsgaranti, kombinert med å styrke tilbudet i kommunene. Så snart som mulig i 2007 vil jeg komme tilbake til Stortinget med et forslag om endringer i pasientrettighetsloven på dette punktet. De regionale helseforetakene skal fortsette arbeidet med å styrke det spesialiserte behandlingstilbudet til mennesker med psykiske lidelser, og de får et særskilt oppdrag om dette også neste år. Akuttpsykiatrien må styrkes, kvaliteten ved de distriktpsikiatriske sentrene og de psykiatriske poliklinikkene må bedres, og produktiviteten må opp.

Mange talere har vært inne på rehabilitering. Jeg slutter meg til det jeg oppfatter er et felles ønske og mål om å styrke rehabiliteringa i tida framover, og jeg viser for øvrig til den interpellasjonsdebatten som vi nylig hadde her i Stortinget.

Det samme gjelder på området rus, som er et annet svært viktig område, hvor vi nylig har hatt en interpellasjonsdebatt. Regjeringa kommer snart tilbake med den varslede opptrappingsplanen for å bli enda bedre på dette området. Jeg kan forsikre om at våre krav til de regionale helseforetakene også neste år vil være at psykiatri og rus skal prioriteres høyere enn somatikken.

Regjeringa er også opptatt av – og det synliggjør vi gjennom den omsorgsmeldinga vi har lagt fram – å bedre kvaliteten i omsorgssektoren. Vi må ha mer kompetanse

inn, og jeg viser til det beløp og de planer og tiltak vi har lagt inn på det området.

Vi mener også at med en styrket kommuneøkonomi ligger forholdene svært godt til rette for å kunne nå målet om 10 000 nye årsverk med fagutdannet personell innen 2009. Det er helt avgjørende viktig for å kunne møte de utfordringer i pleie- og omsorgssektoren som vi står overfor i åra som kommer.

Det er utfordringer – og dels betydelige utfordringer – også i et helsetilbud som er av verdens beste. Det må likevel ikke overskygge alle de positive utviklingstrekk vi står midt oppe i: Det er et faktum at folk lever lenge i Norge, det er et faktum at stadig flere sjukdommer og skader kan leges, takket være menneskelig innsats, teknologi og økonomisk utvikling. Mange kan tross alvorlig sjukdom gis langt bedre livskvalitet enn før, fungere i samfunnet og leve lenger. Denne utviklinga krever mye av mange, ikke minst kloke beslutninger om veivalg og rettferdig fordeling av ressursene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [18:42:18]: Jeg ønsker å ta opp hansken knyttet til problemstillingen mellom Helse Øst og Helse Sør og de mulighetene som kan være der ved at man enten ser på andre organisasjonsformer, på sammenlåing eller eventuelt på hvordan man skal bedre samarbeidet for å få noe mer positivt ut av det. For det er helt åpenbart at her er det mye som kan og bør gjøres, eller som i hvert fall bør vurderes i tiden som kommer.

Vi vet videre at når Nye Ahus står helt ferdig, vil Rikshospitalet på mange måter ha lokalsykehusfunksjon for mange av dem som vil være der. Dette gjør at man får en opphopning av tilbud i et område, og så må man gå inn og se på hvordan man skal utnytte det best mulig.

Vi er blitt oppfordret til å se på vårt forslag sammen med Høyres. Spørsmålet mitt til statsråden blir da: Hvordan kan vi få denne saken tilbake igjen? Er det noen mulighet for at statsråden f.eks. i forbindelse med revidert budsjett vil orientere Stortinget om hvordan man tenker seg dette, og hva man eventuelt har gjort?

Statsråd Sylvia Brustad [18:43:32]: La meg først gjenta at jeg også ser at det er utfordringer knyttet spesielt til hovedstadsregionen og mellom de to helseregionene vi har der. Jeg mener nok at det er grunnlag for å si at det er en del å gå på når det gjelder mer samarbeid og det å utnytte kapasiteten enda bedre.

Det er i ferd med å bli bygd opp overkapasitet på noen områder. Jeg mener det må kunne gå an å utnytte ressursene på en bedre måte enn det vi ser noen eksempler på pr. nå.

Det er bakgrunnen for at jeg ser på flere modeller for hvordan dette kan gjøres. Jeg har ikke konkludert ennå, men det er selvfølgelig heller ingenting i veien for at Regjeringa når den har konkludert, orienterer Stortinget på egnet måte hvis det er ønskelig.

Inge Lønning (H) [18:44:29]: Helse- og omsorgsministeren overtok stafettpippen fra to statsråder i den for-

rige regjeringen som har satt tydelige spor i helsepolitikken. Dagfinn Høybråten tok et krafttak for folkehelsen, og sørget for, både med bevilgninger og med lovgivning, å forebygge mer for å kunne reparere mindre. Ansgar Gabrielsen sørget for, for første gang i historien, å kreve at psykisk helsevern og rusbehandling ble prioritert høyere enn somatikken.

I statsråd Brustads budsjett er den klart største satsingen på sykehusene. Det er nominelt sett et betydelig beløp, men det fører bare til, som statsråden selv sa i sitt innlegg, at man holder status quo, altså samme nivå på pasientbehandling som i fjor. På de fleste andre områder er det en nedgang i satsingen. Det fremgår tydelig av den grafiske fremstillingen på sidene 165 og 166 i budsjettproposisjonen at det bl.a. gjelder psykisk helsevern. Satsingen på rusfeltet har vi foreløpig bare hørt omtale av.

Mitt spørsmål er: Hvilken helsepolitisk visjon er det statsråden legger til grunn for sitt arbeid? Hva er det hun vil prioritere høyest? Og hva er det hun vil bli husket for?

Statsråd Sylvia Brustad [18:45:40]: Det kunne jeg holdt et langt foredrag om! Men det er ingen tvil om at denne regjeringa, og jeg er ikke her for min egen del, først og fremst er opptatt av å sørge for at alle får likeverdig behandling, at vi motvirker sosiale ulikheter i helse – det er også en av grunnene til at vi kommer tilbake med en egen strategi når det gjelder det – og at vi faktisk greier å prioritere dem som trenger det mest. Det er bl.a. mennesker som har psykiske lidelser, det er mennesker som av ulike grunner har rusproblemer. Men jeg er uenig i den framstillinga som representanten Lønning gir, om at det er nedgang i bevilgningene. Det er jo beviselig oppgang i bevilgningene.

Jeg har også for inneværende år sagt til helseforetakene – og mer enn det – at de skal prioritere psykiatri og rus mer enn somatikk. Det er et meget sterkt krav, og jeg kommer til å gjenta det for neste år. Jeg kan også forsikre om at jeg kommer til å følge utviklinga veldig tett.

Laila Dāvøy (KrF) [18:46:48]: Jeg har et spørsmål til statsråden om akkumulert gjeld, som også hun kom inn på i sitt innlegg. Statsråden har sikkert sett at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett har foreslått at Regjeringen lager en plan for hvordan helseforetakene skal håndtere den akkumulerte gjelden når de en gang kommer i balanse. Jeg er enig i statsrådets syn på dilemmaet knyttet til premiering og straff, og jeg har ikke sagt at gjelden skal slettes, men det er snakk om å lage en plan, fordi helseforetakene også på dette punktet etterspør forutsigbarhet. Det er også veldig dyrt å betjene den gjelden som helseforetakene har, og det gjøres antakeligvis på forskjellige måter.

Mitt spørsmål er om statsråden har tenkt å gå inn i denne problematikken, og om hun har tenkt å håndtere det på noen måte, eller i framtiden bare overlate alt dette til helseforetakene selv. Det er jo også statsråden som er eier av sykehusene.

Statsråd Sylvia Brustad [18:47:49]: Nei, jeg har ikke tenkt å overlate det til helseforetakene selv, fordi jeg

selvfølgelig er opptatt av at de skal være i stand til å gjøre det som storting og regjering ønsker, og det er å få behandlet – med god kvalitet – flest mulig pasienter i hele landet. Da må det selvfølgelig penger til. Men i tillegg til det er jeg helt sikker på at vi er nødt til å få bedre kontroll i en del av våre helseforetak. Det er ingen tvil om at det særlig er to helseforetak der det ikke har vært god nok økonomisk styring, og da hjelper det lite bare å pøse på med mer penger. De må rydde opp i eget bo, for det er også helt avgjørende for å prioritere riktig, og for å ha kvalitet på pasientbehandlingen.

Til spørsmålet om gjeld: En del av denne såkalte gjelden er ikke direkte gjeld til staten, så slik sett hadde det heller ikke hjulpet så mye å bare si at vi sletter gjelden. Men det jeg oppfatter at representanten Dåvøy er opptatt av, er om vi har en plan. Jeg er av den klare oppfatning at det er grunnleggende urettferdig å skulle belønne dem som har styrt dårlig, i forhold til dem som faktisk har styrt godt og tatt noen belastninger med det. Jeg mener det er andre grep som må til for å lette situasjonen for foretakene.

Gunvald Ludvigsen (V) [18:49:06]: Vi har heldigvis hatt flere gode diskusjoner i denne salen i det siste om helsepolitikk og sjukehusøkonomi.

I samband med diskusjonen om sjukehusøkonomi i førre veke sa statsråden bl.a at det må jobbast smartare. Eg er einig i det. Men eg reknar med at statsråden også meiner at styra for helseforetak, både dei regionale og dei andre, må gjere smartare vedtak. No er det jo slik at vi har fått fleire politikarar i foretak sine styre. Enkelte vil kanskje kalle desse politikarane for avdanka, men likevel.

Har statsråden inntrykk av at styrevedtaka er smartare enn før?

Statsråd Sylvia Brustad [18:50:00]: Jeg har stor tillit til de styremedlemmer jeg har utnevnt det siste året, og jeg mener også det var et viktig og riktig grep å utvide med flere politikere. Jeg tror at sammen med de gode folkene som er der, og som har en annen kompetanse, får man mer demokratiske prosesser inn, og det åpner mer opp mot befolkningen.

Når det er sagt, skal jeg ikke uttale meg om alle de beslutninger som skjer rundt omkring i hele landet. Det er deres ansvar innenfor de rammer som vi har trukket opp i storting og regjering. Men jeg vil vise til at det er ingen tvil om at det er stor forskjell på sjukehus når det gjelder effektivitet. La meg bruke et eksempel. Kragerø sjukehus, som i og for seg er en del av Telemark sjukehus, har greid å snu et underskudd på 5 mill. kr til et overskudd på 1,5 mill. kr i år. De har ikke gjort det ved at de ansatte løper fortere, eller ved at de behandler færre pasienter – snarere tvert imot – men de har gjort det i samråd med de ansatte. Jeg tror mange faktisk har noe å lære av Telemark sjukehus og Ringerike sjukehus. Jeg kunne også ha nevnt andre sjukehus.

Harald T. Nesvik (FrP) [18:51:13]: Jeg tror statsråden må ha misforstått litt da hun snakket om at ved å gi

gjeldslette til helseforetakene, premierer man dem som ikke har vært flinke, og straffer dem som har vært flinke. Med respekt å melde er det ikke den type gjeld vi snakker om i vårt forslag. Det hadde vært fint hvis statsråden hadde lest innstillingen og hørt det som ble sagt i mitt innlegg. Vi viser til gjelden knyttet til nyinvesteringer. Samtlige regionale helseforetak i Norge har gjeld. Den totale gjelden som er opparbeidet til staten, utgjør rundt 9 milliarder kr pr. i dag. Vi snakker altså ikke om det akkumulerte underskuddet i helseforetakene, for det dekker man selv opp gjennom bruk av likviditetsreservene og bruk av kassakredittlån. Det er ikke den biten vi snakker om. Vi snakker om å ettergi i bunnen, nettopp fordi enkelte har dårlig likviditet.

Innser statsråden at ved å gi den jevne gjeldsletten, de 2 milliarder kr fordelt ut fra størrelse på helseforetakene, at hun nettopp ikke straffer noen, men at alle sammen får del i godene?

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Sylvia Brustad [18:52:19]: Jeg mener fortsatt det jeg sa. Jeg forstår det slik at det representanten Nesvik her sikter til, er penger til investeringer til f.eks. bygg, hvis jeg forstod det riktig. Hvis en skulle slette gjeld til investeringer, mener jeg fortsatt at det ville være å premiere dem som ikke har forholdt seg til de økonomiske rammer, som enten har bygd for stort eller bygd for mye. Det kan vi ha ulike oppfatninger om.

Mitt poeng er i tillegg at jeg mener at det er ikke det beste grepet for å lette situasjonen for helseforetakene, slik situasjonen er nå. Jeg mener det viktige er å få god økonomisk kontroll og sørge for at det er nok penger i systemet. Skal vi ha mer penger inn, og det legger vi opp til, og det skal vi også i framtida – betydelig mer – må vi også sørge for at det er orden i sysakene for å kunne prioritere riktig.

Jeg vil også legge til at det at vi nå, som første regjering, faktisk forhåndsvarsler at vi kommer med en ordning i forhold til investeringer fra 2008, vil også helt klart være med på å lette den situasjonen som representanten Nesvik er opptatt av.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [18:53:40]: Fremskrittspartiet har i sitt alternative budsjett fremmet en rekke forslag som styrker brukerne av ulike helsetjenester i Norge. For Fremskrittspartiet er faktisk satsing på forskning et viktig og prioritert område.

Derfor har Fremskrittspartiet i sitt budsjett avsatt 9 mill. kr til etablering av et ADHD-senter lagt til Universitetet i Oslo. Psykisk helse er viktig, og Fremskrittspartiet mener at kunnskapen relatert til ADHD og hva som utløser dette, generelt er altfor liten, og det er god grunn til å tro at dersom man kan finne ut mer om selve sykdommen og sykdomsforløpet, vil det bli lettere å oppdage sykdommen på et tidligere stadium. Dette vil også kunne forebyg-

ge og begrense skadene. Vi har fremmet forslag om dette, men i det forslaget står det faktisk at man i revidert nasjonalbudsjett for 2007 kan redegjøre for den økonomiske biten, slik at Regjeringen har anledning til å gå inn i dette hvis de mener dette er viktig. Og skal man høre på hva de sier, mener de faktisk det.

For Fremskrittspartiet er også stamcelleforskning viktig. Ennå er det slik at forhåpningene til forskningen er større enn resultatene relatert til forskningen – men det er faktisk store forhåpninger til dette arbeidet. Vi ønsker å styrke innsatsen på dette området med 8 mill. kr mer enn Regjeringen. Når jeg sier «mer enn Regjeringen», kommer dette nettopp av at regjeringspartiene hevder at det skal ligge en post på Kunnskapsdepartementets budsjett, kap. 286 post 50. Vi klarer ikke å finne midler der!

Vi følger også opp fjorårets forslag om å tilby pneumokokkvaksinasjon til de barn som befinner seg i en risikogruppe, opp til skolealder – med 45 mill. kr.

Lokalsykehusene som trykghetsfundament i et helseperspektiv er viktig; både akuttinnleggelse, kirurgi, fødsel og rehabilitering er på mange måter fundamentale behov i Distrikts-Norge. Det er litt underlig å høre representantene fra regjeringspartiene påpeke at dette er viktige områder i helsepolitikken, mens i praksis viser deres helsepolitikk ofte det motsatte.

Jan Bøhler spurte pent i åpningen av sitt innlegg om vi «kunne få en ærlig debatt». Ja, vi skal ha en ærlig debatt, men da må det også være lov til å beskrive en situasjon slik den oppleves i Distrikts-Norge.

I Nord-Norge er situasjonen kritisk. Universitetssykehuset i Tromsø risikerer å måtte redusere fra fem dagers uke til fire dagers uke, med de konsekvenser dette får for pasientene. Dette er en situasjon som er demoraliserende for de ansatte, og som hindrer studentene i å få en kompetanse gjennom utdanning og ta eksamen. Resultatet blir at vi i framtiden kan få en alvorlig mangel på spesialister innenfor helse i nord. Politikken til en regjering som kaller seg ansvarlig og samtidig forholder seg til drømmeslottet Soria Moria, får dessverre den konsekvens at helsetilbudet i nord blir satt mange år tilbake.

Videre prater Regjeringen om viktigheten for barn av rehabilitering og habilitering. Er det derfor barneavdelingen i Hammerfest står i fare for å bli nedlagt? Er det derfor halve rehabiliteringsavdelingen i Kirkenes allerede er nedlagt? Dette føyer seg pent inn i rekken av feilslått nordområdepolitikk. Norges viktigste strategiske – jeg holdt på å si retoriske – satsing i nord blir merkelig når Regjeringen ikke engang er i stand til å sikre sin egen befolkning trygghet for sykehusene, og gi sykehusene et innhold som er til å leve med for folk i distriktene.

Gunn Olsen (A) [18:58:36]: I denne debatten har det ikke vært så mange, men det har vært tilløp til noe svartmaling av vårt helse- og omsorgsvesen. Vi kan klare å svartmale ved å ta fram alle de små bildene, men det store bildet av norsk helse- og omsorgsvesen ser annerledes ut. Jeg synes det var svært gledelig at komiteens leder nettopp slo det fast i sitt innlegg. Det er viktig, fordi vår egen

politiske troverdighet står på spill dersom vi fortsetter med bare å klage.

Det store bildet av norske sykehus er at de aller fleste pasienter er svært godt fornøyd med den behandlingen de får. Blir vi alvorlig syke, får vi god hjelp. Tusenvis får god behandling hver dag. Tusenvis blir helbredet for sin hjertesykdom, for sin kreftsykdom og for mange andre mer eller mindre alvorlige sykdommer.

Nei, alt er ikke bra. Mye kan gjøres bedre. Ressursene kan helt sikkert brukes bedre. Det skjer feil, og pasienter må vente. Det er ingen i Regjeringen eller i regjeringspartiene som ikke skjønner det. Både statsråden og vi sier nettopp det.

Vi har altså verdens beste utgangspunkt for å gjøre norsk helse- og omsorgsvesen nettopp til verdens beste, men da kan vi ikke bruke enhver anledning på denne tallerstolen til å legge stein til byrden for alle dem som hver dag gjør en fantastisk jobb med sine pasienter.

De har det stritt i sykehusene. Det har de hatt i mange år. Omstillingene har preget hverdagen. Fortsatt kreves det omstillinger og budsjettbalanse, og i tillegg forventes det både fra oss og fra pasientene at de til enhver tid er oppdatert på medisin og teknologi. Det er krav om nye behandlingsmetoder for stadig å gjøre oss friskere. Ikke nok med det, stadig nye pasientgrupper skal tas hånd om med høy faglig kompetanse, som statsråden var inne på.

Kanskje vi litt oftere bør koste på oss å skryte av sykehusene, slik statsråden også gjorde – skryte litt av dem som hver dag møter pasientene i krevende situasjoner, og som gjør en kjempejobb.

To dager denne uka har helse- og omsorgskomiteen hatt debatt om ulike sider av rusfeltet. Rusfeltet vil i årene framover bli en krevende oppgave. Vi ser jo at der det er store oppgaver, får vi også store forventninger. Vi ser fram til behandlingen av rusplanen. Også vi i Arbeiderpartiet har store forventninger til planen.

Jeg synes det er bra at vår helse- og omsorgsminister holder fanen høyt for kvinnehelsen. Endelig kommer kvinnehelse skikkelig på den politiske dagsordenen. For vi trenger forskning på kvinnehelse, på kvinners premisser og på kvinners kropp. Vi lever lenger, men har ofte dårligere helse. Vi har kopiert mannens røykevaner, drikkevaner og arbeidsvaner. Vi vet for lite om virkningene på sikt.

Jeg hører aldri de medisinskfaglige miljøene gå så veldig offensivt ut for å diskutere typiske mannesykdommer. Men stadig får vi faglige diskusjoner om f.eks. mammografiscreening. Jeg synes det er bra om statsråden ikke hører på det øre, for vi skal ha mammografiscreening. Vi bør heller vurdere om vi skal gå ned i alder, for vi skal redde kvinners liv. Det er en stor seier for kvinnehelsen at mammakirurgi nå skal bli en subspecialitet. Lenge nok har mammakirurgi vært venstrehåndskirurgi. Det er en sak som har vært tatt opp med flere helseministre, og det måtte en kvinnelig statsråd til for å få det på plass.

Så til representanten Fredriksen, som var oppe før meg. Jeg tror ikke det medfører riktighet at Universitetssykehuset Nord-Norge har sagt at de skal ha fire dagers

uke på sykehuset, snarere tvert imot, styret har vedtatt at det skal være fem.

Sonja Irene Sjøli (H) [19:03:37]: Høyre har først og fremst prioritert habilitering og rehabilitering i sitt alternative budsjett, slik som representanten Lønning beskrev det i sitt innlegg.

Vi gjør denne prioriteringen i erkjennelsen av at den norske helsetjenesten er god når det gjelder å redde liv, men at vi ikke er gode nok til å gi folk mulighet til å leve selvstendig. Mennesker som er rammet av sykdom, skade eller funksjonshemming, må få bedre muligheter til å mestre hverdagen og til å delta i arbeids- og samfunns- liv. Et bedre tilbud om habilitering og rehabilitering vil gi mange pasienter nye muligheter og samtidig bidra til å redusere behovet for offentlige omsorgstjenester. Fra Høyres side er vi svært glad for at alle partier sluttet seg til vår merknad om at den neste store helsepolitiske satsingen må være innenfor habilitering og rehabilitering. Nå gjenstår det, særlig for regjeringspartiene, å la handling følge ord. Høyre har allerede i neste års budsjett foreslått å bevilge 500 mill. kr til en slik satsing. Vi er skuffet over at regjeringspartiene ikke støtter dette. Vi håper imidlertid at det vil sette standarden for neste budsjettforslag fra Regjeringen.

Innenfor vårt hovedsatsingsområde vil jeg særlig peke på betydningen av å styrke habiliteringstilbudet for barn med funksjonshemming. For disse barna og deres familier vil et godt habiliteringstilbud være avgjørende for deres livskvalitet og hverdag resten av livet. En undersøkelse foretatt av SINTEF på oppdrag fra Sosial- og helsedirektoratet viser at pasientorganisasjonene opplever store variasjoner i tilbudet, både på kommunalt nivå og i spesialisthelsetjenesten. Enkelt saker viser også at foreldre ikke opplever tilstrekkelig støtte fra hjelpeapparatet dersom de velger alternative opptreningsmetoder. Det er derfor viktig at statsråden sikrer et likeverdig tilbud til foreldre med funksjonshemmede barn over hele landet. Høyre er glad for støtten fra de øvrige opposisjonspartiene til forslaget om å opprette et brukerstyrt kompetanse- og ressurs senter for foreldre som har funksjonshemmede barn. For foreldre i en så krevende livssituasjon som det her er snakk om, kan et slikt senter bidra med viktig støtte og informasjon.

Regjeringspartiene støtter imidlertid Høyres forslag om en uavhengig gjennomgang av ulike metoder for opptrening av barn med hjerneskade. Da er jeg opptatt av at det ikke bare skal skje innenfor det nasjonale tilbudet, men også internasjonale programmer og opptreningsmetoder som blir brukt, må få en gjennomgang. Jeg er opptatt av at den utføres av Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten. Jeg kunne godt tenke meg å høre statsråden redegjøre for planlagt framdrift i dette arbeidet.

For Høyre er det avgjørende at vi som politikere sikrer at helsetjenesten prioriterer dem som trenger det mest. Da regjeringen Jagland presenterte en gjennomgang av det psykiske helsevernet i 1997, viste denne at tilbudet til psykisk syke sviktet i alle ledd. Dette var bakgrunnen for at opptrappingsplanen for psykisk helse ble iverksatt. I 2007 går vi inn i det niende og nest siste året med opptrappings-

planen. Vi ser at tjenestene til psykisk syke er betydelig bedret kvantitativt sett. Det er gitt tilsagn om bygging av 3 400 tilrettelagte boliger i kommunene. Det er bygd 75 nye distriktspsykiatriske sentre, og antallet som får poliklinisk behandling, har økt med 60 pst. Likevel ser vi fremdeles betydelige utfordringer innenfor det psykiske helsevernet. Det er særlig alarmerende at den gjennomsnittlige ventetiden for barn og unge som trenger behandling, er så lang som tre måneder, og den øker. I lys av dette synes Høyre at det er skuffende at Regjeringen går inn for en mindre økning i opptrappingen på dette feltet enn hva den forrige regjeringen gjorde. Det ser jeg også er blitt kritisert av flere høringsinstanser under komiteens budsjett høring.

Selv om opptrappingsplanen for psykisk helsevern har sørget for bedre tilbud til dem med moderate lidelser, viser tilsynsmyndighetenes rapporter og tilbakemeldinger fra pasientorganisasjonene at de sykeste pasientene fremdeles mangler tilstrekkelige tilbud.

Det er også skuffende at regjeringspartiene ikke har funnet rom for å prioritere rusavhengige i sitt budsjett. Den såkalte satsingen på 50 mill. kr blir av Fagrådet for Rusfeltet betegnet som det dårligste rusbudsjettet på åtte år. Det må være særlig skuffende for representanten Inga Marte Thorkildsen, som jeg opplever har et ekte og prisverdig engasjement på dette området. Høyre foreslår en fordobling av de øremerkede tilskuddene til rusbehandling, samtidig som vi går inn for at helseforetakene skal prioritere tilbudet til rusavhengige innenfor ekstrabevilgingen på 300 mill. kr til rehabilitering. Vi vet at på dette området er det ikke godt nok å vise til generelt økte bevilgninger til sykehus og kommuner. Dersom rusavhengige skal få et tilbud, må vi på nasjonalt politisk nivå være villige til å prioritere et løft for disse pasientene. Høyre venter derfor utålmodig på den varslede opptrappingsplanen for rusfeltet.

Sonja Mandt-Bartholsen (A) [19:09:07]: Jeg er glad for at budsjettforslaget for 2007 følger opp arbeidet med opptrappingsplanen for psykisk helse. I det ligger en jobb for å heve kompetansen og bl.a. rekruttere flere psykologer til kommunene. Jeg henviser til representanten Thorkildsens opplevelse i Skien, som viser at det er viktig at kommunene har psykologtjeneste, så barn og unge tidlig får nødvendig hjelp. Hjelpen bør først og fremst gis nær der de bor.

Tiltak må settes inn på flere fronter. Et styrket tilbud til barn, unge og eldre i kommunene er også nødvendig for å få gode resultater og for å unngå at enda flere henvises til spesialisthelsetjenesten. God kompetanse og gode utdanningsløp er, som tidligere nevnt, nødvendig for å få dette til. Høgskolens videreutdanning innen psykisk helsearbeid er en viktig faktor for å lykkes. Høgskolen i Vestfold har bl.a. sammen med – etter det jeg vet – Høgskolen i Gjøvik og Høgskolen Hedmark et toårig masterstudium i dette. Det er et viktig tilskudd til den satsingen som vi ønsker innen psykisk helsevern. Slike offentlige tilbud og offentlige utdanningsløp er viktige bidrag, og de bør utvikles videre.

Det å satse på tverrfaglig utdanning er et annet bidrag. Gjennom SEPREP, som er et landsdekkende nettverk innen kunnskapsoppbygging på psykosefeltet og innenfor rusmiddelavhengighet/psykiske lidelser, vil vi også kunne øke den kompetansen. Her er komiteen enige om at det finnes flere muligheter og flere veier å gå. Vi ber derfor om en vurdering av hvordan dette kan videreføres til beste for dem som trenger det.

Så til dette med sykehus, som tar den største delen av budsjettet vårt, og som vi aldri blir ferdig med å diskutere. Vi har et godt helsevesen i Norge. Mye bra gjøres, og mye kan gjøres bedre.

Jeg var for kort tid siden en tur i Nord-Norge og fikk høre om de utfordringene som finnes der. Når Fremskrittspartiet i sitt budsjettforslag vil endre ISF-andelen tilbake til 60 pst., med 40 pst. i basistilskudd, blir ikke det tatt vel imot i Kirkenes. I Sør-Varanger Avis 25. november konstaterer flere talsmenn fra ulike ståsteder at dette vil være en katastrofe for sykehusene der, og at Helse Nord ønsker en høy fast andel, fordi det sikrer lokalsykehusene. De ønsker forutsigbarhet. De ønsker trygghet.

Store sykehus i befolkningstette områder vil selvsagt være tjent med en høy innsatsstyrt finansiering, men jeg tror ikke at representanten Jan-Henrik Fredriksen fra Finnmark ser alvorlig for sykehusdriften i hans eget fylke, med det forslaget som foreligger fra Fremskrittspartiet. Han bagatelliserer i Sør-Varanger Avis – det er greit i forhold til ventelister. Hvis representanten Fredriksen var så bekymret for helse, burde han kanskje føre kampen mot sine egne, og ikke mot oss. Utfordringene for sykehusene i nord er ikke ventelister og køer, men å skape grunnlag for drift og grunnlag for opprettholdelse med en sikker økonomi.

Vi rød-grønne vil ha en fordeling med 40 pst. innsatsstyrt finansiering, for å sikre driften ved de ulike sykehusene, og for å møte dagens utfordringer knyttet til at de med sammensatte lidelser og de mange kronikerne skal ivaretas.

Posisjonen er opptatt av å få til et bedre tilbud når det gjelder organdonasjon. Vi vil at flere alvorlig syke skal få tilbud om et bedre liv, og det viser vi klart og tydelig ved å sette av 10,4 mill. kr ekstra til dette i vårt forslag. Det vil kunne bidra til at flere organtransplantasjoner kan gjøres, og vi er glad for at Høyre støtter dette viktige arbeidet.

En kan også i denne saken forundres over Fremskrittspartiet, som har vært veldig opptatt av dette temaet, og til og med har fremmet et representantforslag der bl.a. representanten Giltun ønsker å øke kapasiteten ved organdonasjon. Når vi vet at vi ved å få gjennomført ca. 130 donasjoner pr. år, vil kunne dekke behovet, men at det medfører økte utgifter for donorsykehusene, er det merkelig at Fremskrittspartiet ikke er med på å sette av penger. Det viser seg nok en gang at penger ikke følger med de gode hensiktene og tankene Fremskrittspartiet har. Førstesideoppslag er viktigst, ikke gjennomføringen.

Vi er fornøyd med at dette tilbudet bedres, og håper nå at vi kan gi enda flere nytt håp om et bedre liv.

Vårt budsjett er et godt budsjett, og vi har stor satsing på veldig mange viktige saker innen helse og omsorg.

Målsettingene våre er høye, og vi innfrir sakte, men sikkert et bedre helsevesen for alle.

Vigdis Giltun (FrP) [19:14:15]: Jeg setter pris på at Arbeiderpartiets Sonja Mandt-Bartholsen nevnte mitt navn i forbindelse med organdonasjon. Det er riktig at Fremskrittspartiet har fremmet et forslag der, men Fremskrittspartiet har også bevilget langt mer til helseforetakene enn det regjeringspartiene har gjort. Så der skulle det ligge nok midler til å ivareta den saken.

Det er i dag vi behandler helse- og omsorgsbudsjettet, som med rette har blitt kalt taperen på statsbudsjettet 2007. De eneste områdene som følges opp med økning som planlagt, er opptrapping innenfor psykiatrien og rusomsorgen, men det stopper stort sett der. Innenfor disse områdene er det likevel store svakheter, både når det gjelder organisering av tjenestene, oppfølging av pasientene, spesialkompetanse til helsepersonell, egnede boliger og ikke minst samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten.

Det er ikke kommet mange positive tilbakemeldinger på årets helse- og omsorgsbudsjett, men veldig mange bekymringsmeldinger. Og det er faktisk ingenting som tyder på at det skal bli bedre for dem med varige kroniske lidelser, eller for dem som er gamle og syke. Det er ikke denne gruppen Regjeringen ser på som de svake – som det skal satses på.

Sykdommen diabetes berører veldig mange. I dag er det sannsynligvis ca. 200 000 her i landet som har denne sykdommen, og veldig mange av disse vet ikke om at de har den. Utviklingen viser at stadig flere får sykdommen i ung alder, og vi er også blitt oppmerksom på at i deler av innvandrerbefolkningen har opptil 36 pst. av kvinnene og 21 pst. av mennene diabetes. Dette er alvorlig, når vi vet at sykdommen kan føre med seg masse senkomplikasjoner, som bl.a. fotamputasjoner, nyresvikt og blindhet.

Forebygging og behandling av denne sykdommen vil være en stor utfordring for helsevesenet i årene som kommer, og det haster med å komme i gang. Forebygging er noe som er viktig for Fremskrittspartiet, men vi viser det i handling og ikke bare i ord. Fremskrittspartiet var initiativtaker til en plan for diabetesomsorgen som ble lagt fram i sommer. Denne planen ser bra ut, men det hjelper lite med gode planer når det ikke bevilges midler til å følge opp planene. I budsjettet er det kun avsatt midler til å ansette en strategidirektør i halv stilling, men han har ikke fått noen midler til disposisjon. Diabetesforbundet har derimot antydning at 30 mill. kr må til for å følge planen, og dette har Fremskrittspartiet lagt inn i sitt alternative budsjett. Regjeringen har tydeligvis ikke forstått at det må mer enn en trykksak til for å få en satsing på forskning, forebygging, opplæring og behandling.

Eldreomsorgen har regjeringspartiene frasagt seg ansvaret for, ved kun å bevilge penger i den store potten som heter rammeoverføringer til kommunene. Den rød-grønne regjeringen er ikke imot å øremerke midler når det er saker de brenner for, som f.eks. barnehager. Når det gjelder eldreomsorgen, er ikke det en sak de brenner for. Så når Fremskrittspartiet i sitt budsjett foreslår å øremerke 2 mil-

liarder kr til nye stillinger innenfor eldreomsorgen i 2007, da påstår de rød-grønne at det vil ødelegge lokaldemokratiet. Jeg kan ikke tenke meg en dårligere unnskyldning for å unngå å ta ansvar.

De siste ti årene er terskelen for å få en sykehjemsplass blitt uforsvarlig høy – sammenlignet med Sverige mangler vi faktisk 12 000 sykehjemsplasser. Regjeringen har varslet at det kommer tilskudd til bygging fra 2008, men kommunene tør ikke igangsette byggeprosjekter, da de ikke vet hvor stort dette tilskuddet blir. Hvorfor vente til 2008, når vi alle er enige om at mangelen er stor i dag?

Eldreomsorgen har utviklet seg i retning av at det i dag er mange som gruer seg til alderdommen. I dette statsbudsjettet er det ingenting som tyder på styrking. Den påståtte økningen av stillinger i kommunene innenfor omsorgssektoren skiller ikke på om dette er stillinger som er rettet mot eldreomsorgen, eller mot omsorgssektoren generelt.

Fremskrittspartiet vil at alle eldre skal ha samme rettigheter til sykehjemsplass og omsorgstjenester i hele landet. Det skal være den enkeltes behov og ikke kommunens økonomi eller lokale prioriteringer som skal avgjøre om en som trenger sykehjemsplass, får det.

Fremskrittspartiet vil ha en statlig finansiering som sikrer alle like rettigheter til sykehjemsplass, omsorgsbolig eller pleie og omsorg i hjemmet. Men i påvente av ny og bedre og mer framtidrettet finansiering vil vi legge inn øremerkede midler til omsorgssektoren og eldreomsorgen, da dette er et område vi brenner for.

Fremskrittspartiet er ikke overrasket over Regjeringens prioriteringer. Vi hadde nok heller blitt overrasket hvis Regjeringen hadde innfridd sitt løfte om å satse på de svakeste gruppene. Men vi er allikevel skuffet – skuffet over den ansvarsfraskrivelsen som vises overfor den eldre generasjonen og dem som ikke lenger har krefter til å stille opp ute på plenen for saken sin.

Jorodd Asphjell (A) [19:18:52]: Helsebudsjettet som legges fram i dag, har en historisk stor ramme. Hele 106 189 000 000 kr bevilges. Det betyr at vi i dag bruker over 22 000 kr pr. innbygger hvert år innen helse- og omsorgstjenesten i Norge.

Alle skal ha tilgang til gode og likeverdige helse- og omsorgstjenester, uavhengig av personlig økonomi og bosted. Dette må være et offentlig ansvar også i framtiden.

Norge har i flere år blitt kåret av FN til verdens beste land å bo i – et moderne velferdssamfunn som er bygd opp gjennom mange tiår, tuftet på sosialdemokratiske verdier. Rettferdighet, fellesskap og solidaritet har vært grunnleggende for vår politikk.

Etter at staten overtok ansvaret for sykehusene og opprettet egne helseforetak fra 2002, har vi sett at bevilgningene til helse har økt kraftig. Gjennom en aktiv og helhetlig statlig helsepolitikk vil en bedre oppnå at befolkningen får et helsetilbud som er best mulig og mest mulig likt over hele landet.

Aldri før har det vært bevilget mer til helse, aldri før har det vært investert mer i norsk helsevesen, aldri før har det vært behandlet flere pasienter, og aldri før har det ar-

beidet flere i helsevesenet enn i dag – med høy faglig kvalitet.

Vi er høyt påkostet, men samtidig er vi også misfornøyd. Alltid vil det være oppgaver og tjenester som kan gjøres bedre, og alltid vil det være behov for større bevilgninger og nye tilbud. Det første regjeringen Stoltenberg gjorde, var å plusse på Bondevik-regjeringens budsjettforslag for 2006 med 600 mill. kr mer til økt pasientbehandling. I budsjettet for 2007 plusser vi på ytterligere 390 mill. kr for å videreføre denne høye aktiviteten ved sykehusene. Det betyr at en kan behandle nærmere 35 000 flere pasienter enn Bondevik-regjeringen la opp til for inneværende år. Bevilgningene til psykiatrien økes med 700 mill. kr. Samtidig varsles det om en ytterligere økning på 900 mill. kr fra 2008, slik at opptrappingsplanen for psykisk helse kan følges.

Utbyggingen av de distriktspsykiatriske sentrene er viktig for å bygge opp kapasitet, kompetanse og ikke minst nærhet til viktige helsetilbud. Det er meget viktig at de som jobber ved disse distriktspsykiatriske sentrene, får tilbud om videreutdanning, bl.a. gjennom SEPREP, slik at en kan utvikle god faglig kvalitet innen distriktspsykiatrien.

Jeg er glad for at statsråden har tatt initiativ til å nedsette et utvalg til å se på hvordan en skal beholde og utvikle lokalsykehusene. Lokalsykehusene har stor betydning for et helhetlig helsetilbud i et langstrakt land som Norge, og betyr mye for tryggheten for dem som bor utenfor de største befolkningssentrene. Skal lokalsykehusene være et viktig helsetilbud, må de ha et tilbud og et innhold som står i forhold til de behov og forventninger som er.

Det er ikke sånn at viktige tilbud og funksjoner i samfunnet er statiske. Hver dag tas det viktige og nødvendige steg videre for å bedre tilbudet og tjenestene til folk flest. Derfor er det viktig i debatten om lokalsykehusene og de oppgavene de skal ha, at en utvikler tilbud som gir folk trygghet ut fra de oppgavene og den kompetansen som er ved lokalsykehusene.

Utviklingen innenfor helsevesenet skjer fort. Store framskritt innen medisin, tekniske løsninger og behandlingsformer gjør at folk kan få hjelp for lidelser hvor en tidligere ikke har hatt noe tilbud.

Det er viktig at befolkningen har tillit til helsevesenet. Derfor må helseforetakene få kontroll på drift og investeringer, og en må tilpasse aktiviteten de økonomiske rammebetingelsene. Det aller viktigste for å kunne oppfylle denne tilliten er at rettighetspasienter og andre pasienter får nødvendig behandling av god kvalitet og ikke minst til rett tid, og at de ikke blir kasteballer i et økonomisk spill.

Ikke bare øker Regjeringen bevilgningene på generelt grunnlag, men den foretar også en forsering for å rette opp skjevfordelingen mellom helseregionene, ett år tidligere enn hva den forrige regjeringen la opp til. Det legges inn 256 mill. kr til Helse Vest og Helse Midt-Norge for 2007. Statsråden har i tillegg tatt initiativ til å sette ned et nytt utvalg for å se nærmere på inntektsfordelingen mellom de regionale helseforetakene. Ved en sånn gjennomgang må en komme fram til en omforent forståelse for hvordan inntektsfordelingen mellom de ulike regionene skal være.

Behovet for å reinvestere i nye, moderne bygg og nytt medisinsk-teknisk utstyr er stort. Derfor har regjeringen Stoltenberg og statsråden varslet en økning i investeringene fra 60 til 80 pst. Det vil bety en økning av investeringene fra 2010 på nærmere 1 milliard kr i året.

Gjennom Nasjonal helseplan og de årlige budsjettene vil Regjeringen og Stortinget gi viktige rammer for hvordan spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten skal utvikles i årene framover. Den historiske satsingen denne regjeringen og stortingsflertallet gjør overfor komunesektoren, bidrar til at viktige omsorgs- og helsetilbud for våre barn og eldre får et viktig og nødvendig løft i framtiden.

Dag Ole Teigen (A) [19:24:20]: I Soria Moria-erklæringen understrekes det at Regjeringen «vil løse de store oppgavene gjennom å satse på fellesskapsløsningene». Det helse- og omsorgsbudsjettet som vedtas i dag, innebærer at sykehusøkonomien styrkes med 2,2 milliarder kr utover pris- og lønnsvekst. Det blir bevilget 700 mill. kr til opptrappingsplanen for psykisk helse og 28 mill. kr til folkehelsearbeid – mindre sosial ulikhet i helse.

Vi har aldri før behandlet så mange pasienter, det har aldri før vært så mange ansatte i sykehusene, aldri før så mange årsverk. Det skal vi være stolte av.

Samtidig skal vi være ydmyke overfor at vi fortsatt har store helsepolitiske utfordringer framfor oss. Vi må fortsatt gjøre sykehusøkonomien bedre, vi må fortsatt bedre pasientbehandlingen, vi kan fortsatt gjøre mye innen f.eks. kreftbehandling, rus og psykiatri. Vi skal være stolte, men ikke fornøyde.

Regjeringspartiene har sagt at vi skal lytte til konstruktive innspill fra opposisjonen. I denne komiteinnstillingen er det flere saker der posisjon og opposisjon har samarbeidet på en god måte. Det beste eksemplet er at regjeringspartiene sammen med Kristelig Folkeparti styrker bidraget til rusomsorg med 20 mill. kr.

Ett parti skiller seg ut. Fremskrittspartiet bruker ofte sterke ord f.eks. når det gjelder sykehusøkonomien, selv om representanten Nesvik holdt et moderat innlegg i dag, prisverdig nok. Jeg er helt enig i at vi har store utfordringer framfor oss, og det er nettopp derfor Regjeringen styrker sykehusene og vil fortsette med det.

Det viktige er hva man gjør, ikke hva man sier. På tross av Fremskrittspartiets retorikk, som innebærer opphevelse av tyngdeloven og løfter om å satse både på velferd og på skattelettelse, ser vi hvordan de prioriterer når de må velge. Når Fremskrittspartiet foreslår å bruke 25 milliarder kr til skattelette og 1,3 milliarder kr til sykehus, ser vi at det ene er mye viktigere enn det andre.

I sitt alternative budsjett legger Fremskrittspartiet altså inn en økning til sykehusene på 1,7 pst. i forhold til Regjeringens forslag. Det er dermed disse 1,7 prosentene som skal utgjøre forskjellen på den katastrofale tilstanden Fremskrittspartiet sier at sykehussektoren er i, og den virkeligheten Fremskrittspartiet ønsker seg.

Siden flertallsregjeringen overtok, er egenandelstak 2 senket fra 3 500 til 2 500 kr, og egenandelen på fysioterapi

er fjernet. I dette budsjettforslaget blir egenandeler prisjustert.

På Fremskrittspartiets egen webside raser Fremskrittspartiet mot økte egenandeler i helsevesenet. Samtidig vet vi at i Ålesund kommune, der de har fremskrittspartistyre, og representanten Nesvik selv er bystyremedlem, har Fremskrittspartiet stemt for prisjustering av en rekke egenandeler i formannskapet. Nesvik kan altså være med på å øke kommunale egenandeler fra sin posisjonsplass i bystyret, men raser fra sin opposisjonsplass når stortingsflertallet gjør det samme. Det er lov å skifte mening, men en kan ikke mene to ting på én gang.

I Regjeringens forslag til statsbudsjett blir skjevdelingen mellom helseregionene rettet opp i tråd med Stortingets vedtak i 2003. Det er i tråd med Soria Moria-erklæringen, som slår fast at alle «skal ha tilgang til gode og likeverdige helse- og omsorgstjenester, uavhengig av personlig økonomi og bosted».

Opprettelse av skjevdeling betyr 256 mill. kr i økte bevilgninger til Helse Vest og Helse Midt-Norge. Dermed rettes fordelingen opp ett år tidligere enn den forrige regjeringen la opp til. Det skal vi være stolte av.

Samtidig skal vi være ydmyke overfor at det fortsatt kan finnes skjevheter mellom regionene. Derfor vil vi enda mer: Inntektsfordelingen mellom helseregionene skal gjennomgås på nytt for å se om det fortsatt eksisterer en skjevdeling.

Igen er det stor avstand mellom det Fremskrittspartiet gir inntrykk av at de er for gjennom representantforslag i Stortinget, og det de faktisk er for når de fremmer sine alternative budsjett.

I mediene kommer stortingsrepresentanter fra Fremskrittspartiet ofte med krasse ord om at Regjeringen har gjort for lite med skjevdelingen, til tross for at vi har vært ett år raskere enn det den forrige regjeringen la opp til. Dessuten foreslo Fremskrittspartiet tidligere i år å rette opp alle skjevhetene i helseregionenes økonomi. Kostnaden ble anslått til rundt 3 milliarder kr.

I sitt alternative budsjettforslag legger Fremskrittspartiet inn 50 mill. kr til dette. Det er flott at Fremskrittspartiet vil legge inn disse pengene, men hvor er ydmykheten i forhold til forskjellen mellom de krasse uttalelsene i media og de mindre beløpene som faktisk blir lagt inn?

Det skjer mye bra i helse- og omsorgspolitikken. Arbeiderpartiet er bygd på håp og framtidstro. Samtidig er vi samfunnskritiske og vil ta fatt på oppgavene som står framfor oss. Derfor er vi stolte, men ikke fornøyde.

Presidenten: De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Elisabeth Aspaker (H) [19:29:19]: Den 1. mars i år svarte helseministeren på et skriftlig spørsmål knyttet til at kapasiteten innenfor LARiNord var sprengt. 50 flere enn planlagt mottok behandling, og ytterligere 60 rusmiddelmissbrukere stod på venteliste for å få LAR. Jeg valgte den gang å tolke statsrådets svar dit hen at Regjeringen ville følge opp med økte bevilgninger til rusfeltet, herunder LAR, men i dag kan jeg bare konstatere at sånn

gikk det ikke. Ventelisten ved LARiNord er ikke blitt kortere, men lengre. Nå venter over 70 personer på nødvendig behandling, og Universitetssykehuset Nord-Norge melder at budsjettet er brukt opp, og at det er innført inn-taksstopp til LARiNord. Det reiser to spørsmål: Er dette i tråd med pasientrettighetsloven, å avvise rusmiddelmissbrukere som er blitt henvist til LAR? Og for det andre: Hvordan er det mulig å legge fram et budsjett for 2007 med forslag om å øke kapasiteten i LAR med 100 plasser totalt, når behovet i Nord-Norge alene er 70 nye plasser?

Det rød-grønne helsebudsjettet for 2007 kan vel egentlig bare karakteriseres som en kraftig nedtur for rusmiddelmissbrukere her i landet. Fagrådet for rusfeltet har da også omtalt budsjettet som den dårligste satsingen på åtte år. Økningen på 100 nye LAR-plasser er fullstendig i utakt med virkeligheten, og får meg også til å spørre om departementet kan være klar over den faktiske utviklingen i antall henvisninger til LAR. Med 100 nye plasser vil det jo ta over 50 år å avvikle denne køen. Dette kan vi ikke leve med.

Ifølge Helse- og omsorgsdepartementets egen rapport, Rusmiddelsituasjonen i Norge i 2006, har rusavhengige dårlig helsetilstand og betydelig økt risiko for tidlig død, og er i en helt annen situasjon enn befolkningen for øvrig. Dessuten har Helsetilsynet avdekket betydelige mangler både i kapasitet og kvalitet i tilbudet til de rusavhengige. Det kan derfor ikke herske noen tvil om at rusavhengige er blant de dårligst stilte i samfunnet vårt.

1. januar 2004 markerte et tidsskille i rusfeltet. Rusavhengige fikk da pasientrettigheter på lik linje med andre pasienter. Men skal disse pasientrettighetene få et reelt innhold, må vi vise vilje til å følge opp med større ressurser til fagfeltet. Den forrige regjeringen trappet betydelig opp bevilgningene til rusbehandling i den perioden, og også kapasiteten til legemiddelassistert rehabilitering ble fordoblet.

Den forrige taleren var opptatt av at hvis opposisjonen fremmet konstruktive forslag, skulle regjeringspartiene stemme for. Jeg synes vel at dette må være et av de virkelige konstruktive forslag som er fremmet, men jeg konstaterer at selv det er ikke godt nok for at regjeringspartiene skal stemme for.

Den pressede økonomiske situasjonen i Helse Nord og for Universitetssykehuset Nord-Norge er velkjent. Det er derfor helt nødvendig å tilføre helseregionen og UNN friske midler, for å kunne trappe opp kapasiteten i LAR, og for å innfri de pasientrettighetene rusmiddelmissbrukere i Norge faktisk har fått.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [19:32:45]: Jeg har lyst til å ta opp igjen tråden der Dag Ole Teigen sluttet, for jeg mener at Fremskrittspartiet har mye å svare for i sin helsepolitikk. Jeg vil ta for meg tre felt.

For det første: Fremskrittspartiet mangler en politikk for forebygging. Med deres alkoholpolitikk, hvor man ønsker svenske alkoholavgifter, ølsalg i butikkene døgnet rundt, vin og sprit i butikk, alkoholreklame, tror jeg, og en liberal skjenkepolitikk, vil vi få en massiv økning i alkoholrelaterte problemer som ikke minst helsevesenet og

rettsvesenet vil få merke. Med deres arbeidslivspolitik med støtte til økt overtid og mer midlertidig ansettelse, mindre regulering og mindre vekt på fagorganisering og store kutt i NAV vil mange få det tøffere, og vi vil få et mer brutalisert arbeidsliv med flere varige utstøtte. Med deres politikk for økte forskjeller, økt privatisering og mindre hjelp til barn som lider, vil vi få problemer som vil gi seg utslag bl.a. i økt kriminalitet og økte helseproblemer. Barndommen har særlig stor betydning for helsa vår senere i livet. Et kutt på nesten 400 mill. kr i barnevernet er uforsvarlig og sterkt kritikkverdig. Fremskrittspartiet mangler en miljøpolitikk og vil ha fullt frislipp for privatbilismen på bekostning av kollektive løsninger. Sânt blir det helseproblemer av. Tobakksavgiftene skal ned. Hvor mange flere KOLS-tilfeller regner Fremskrittspartiet med hvis de får styre? Fremskrittspartiet burde virkelig ha flekska til med langt flere milliarder til sykehusene enn de har foreslått i sine alternative budsjetter, hvis de mener alvor med alle forslagene som vil medføre dårligere helse for folk flest i Norge.

Når det gjelder byråkrati, som er det andre punktet, har representanten Jan Bøhler redegjort godt for hvorfor det blir økt byråkrati med Fremskrittspartiets budsjett. Byråkratiet her i Oslo er bare blåbær i forhold til hva vi vil få med Fremskrittspartiets eldreomsorgsmodell og et sykehusedirektorat hvor pengene skal følge pasienten. Det vil dessuten være ekstremt dyrt med den overkapasiteten partiet til enhver tid må sørge for å ha, hvis alle skal opptre som kunder i et helsemarked og få velge fullstendig fritt. Å planlegge for et sânt regime betyr ytterligere ansatte og altså økt byråkrati.

Det tredje dreier seg om manglende innfrielse av løfter. Der vil jeg trekke fram Fremskrittspartiets engasjement i media, med store nok ord til at folk flest kunne forvente oppfølging i partiets alternative budsjetter. Men nei, her mangler det penger både til det ene og det andre. Vi finner ikke noe til organdonasjon, ingen penger til fugleinfluen-savaksine og bare småpenger til å rette opp mer av skjevfordelinga mellom helseforetakene, som Nesvik i Romsdals Budstikke 7. oktober tallfester til 437 mill. kr ekstra bare til Helse Midt-Norge. I samme intervju sier han at styrelederen for Helse Midt-Norge, som var rimelig fornøyd med påplussinga fra Regjeringa, ikke gjorde jobben sin. Gjør Nesvik jobben sin? Representanten Nesvik har uttalt at jeg er ute av kontroll. Er det sånn at på seg sjøl kjenner man andre, og er det ikke snart på tide at partiet tar en gjennomgang av realismen og holdbarheten i egen politikk før det bruker så store ord om andres?

Inge Lønning (H) [19:36:00]: Det må være tillatt å bemerke etter det siste innlegget at talspersonene for regjeringspartiene i denne debatten åpenbart har litt ulike oppfatninger av hvilken linje det er som skal ligge til grunn for debatten.

Så til statsrådens hovedinnlegg: Jeg lyttet med stor interesse til det hun sa om behovet for bedre samordning mellom Helse Sør og Helse Øst. Jeg savnet egentlig bare én ting fra statsrådets side, nemlig at hun også uttrykkelig bekrefter at hun når hun sier at hun vil vurdere ulike mo-

deller for å få dette til, inkluderer den modellen som ligger i forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre om sammenlåning av de to.

Det har vært adskillig diskusjon om sykehusøkonomien, og i replikkordskiftet med Jan Bøhler hadde jeg følelsen av at jeg ikke fikk noe klart svar på spørsmålet om hvordan det henger i hop at de tre regjeringspartiene som i forrige periode var skjønt enige om at det er behov for i alt 8 milliarder kr for å dekke behovet for avskrivning og nyanskaffelse av utstyr i helsesektoren – det er også den naturlige lesningen av Soria Moria-erklæringen på dette punkt – nå etter ett år er kommet til det resultat at det er tilstrekkelig med 1 milliard kr, altså en differanse på 7 milliarder kr frem til 2010.

For å understreke forskjellen i virkelighetsoppfatning skal jeg sitere hva den helsepolitiske talsmannen for SV sa i Odelstinget i debatten i juni i fjor, hvor man behandlet dette:

«Det betyr at de 2 milliarder kr som Regjeringen – altså den daværende regjering – «gjennom kreativ bokføring har søkt å skjule at man trenger å komme inn med årlig utover det man bevilger i dag, de må man inn med, hvis vi ikke skal sitte og se på at bygningsmassen forfaller, at utstyret ikke kan fornyes, og at anleggene går tapt.»

Det er ganske sterke ord, og jeg savner fremdeles en forklaring på hvorledes man er kommet til en helt annen vurdering allerede etter ett år.

Og så en liten oppfølging til sist av min lille replikkveksling med helseministeren i sted. Jeg spurte om noe som jeg godt kan utvide til også å gjelde Nasjonal helseplan. Det er litt synd at Nasjonal helseplan blir presentert for Stortinget bare som et vedlegg til budsjettet, for det fører til at vi i denne debatten praktisk talt ikke har diskutert den i det hele tatt. Det hadde vært ønskelig om vi hadde fått den som eget dokument. Det jeg savner i den utmerkede oversikten over alle utfordringene, er en klar markering av Regjeringens vilje til å prioritere. For det har jo lenge vært enighet om i helsepolitikken at det er det den virkelig dreier seg om, evnen og viljen til å prioritere. Det savner jeg i det budsjettforslaget som vi har fått presentert fra Regjeringen.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [19:39:33]: Det må være en stor misforståelse når man tror at Fremskrittspartiet fører en politikk som gjør at distriktssykehusene ikke vil ha livets rett. Det kunne vært gledelig om man faktisk tok seg den tida det tar, og leste hva som faktisk står der, og så hvilke penger som ligger der. Vi styrker både basisfinansieringen og ISF-finansieringen. Så kan man mene hva man vil om det ene eller det andre, men det ligger der.

Det sier seg selv at både for oss i helsekomiteen og for de ulike sykehusene i landet er det den selvfølgeligste ting i denne verden at man prøver å operere og holde en aktivitet som tilsier at man klarer å behandle flest mulig pasienter på en ansvarlig måte. Slik situasjonen er i Nord-Norge i dag, begrenser man aktiviteten, for man taper penger på den, og køen med pasienter blir lengre. Det er den daglige situasjonen der oppe. Og man får veldig ofte

det svaret man selv ønsker, i forhold til hvem man ønsker å snakke med.

Som eneste parti har vi fremmet forslag om å øke hjelpen til Murmansk og Arkangelsk utover Regjeringens forslag. Jeg synes det er veldig trist å se at man i Nordisk Ministerråd kutter sosial- og helsebudsjettet med 14,7 pst. I år har vi formannskapet i det internasjonale polarår, vi har presidenten i Nordisk Råd, vi har ledervervet i Arktisk råd, og vi har nestledervervet i EUs nordlige dimensjon. Samtidig opplever vi at det er ingen prioritering i forhold til helsesituasjonen i vårt naboland. Når vi vet at dette nabolandet har den tetteste og hyppigste sammensetningen med hensyn til multiresistent tuberkulose, og smitteproblemene er store i forhold til vanlig tuberkulose og relatert til hiv/aids, ønsker man altså ikke å gå inn og prioritere dette noe mer i det hele tatt.

Dette er sørgelig lesning, for dette dreier seg også om dem som sitter nederst ved bordet.

Harald T. Nesvik (FrP) [19:42:25]: Jeg skal gjøre et forsøk på å svare på et par av representantenes innlegg, og jeg skal først begynne med representanten Teigen.

Det er åpenbart at representanten Teigen ikke har lest hele budsjettet, for hvis Teigen leser i vårt alternative budsjett, vil han se at vi har tatt TNF-hemmerne ut av de regionale helseforetakene og finansierer dem gjennom staten. Man må legge den summen til i tillegg når det gjelder styrking av de regionale helseforetakene. Så her er det over 1,5 milliarder kr i styrking av basisbevilgningene til de regionale helseforetakene. I tillegg er det 2 milliarder kr knyttet til gjeldslette for de regionale helseforetakene. Vi må ta med hele summen og ikke bare ta det løsrevet. Det er slik når man leser et budsjett, ting påvirker hverandre – eller som Gro Harlem Brundtland sa: Ting henger i hop.

Videre har jeg lyst til å si litt til representanten Thorkildsen. Jeg lurte her en stund litt på om jeg var kommet til en skoledebatt – om jeg faktisk var i stortingssalen. Men jeg skal i hvert fall sørge for å svare på et par av innspillene til representanten Thorkildsen.

Når det gjelder organdonasjon, har ikke Regjeringen foreslått én eneste krone på dette feltet. Man tar av den bevilgningen som allerede er der, og så sier man at 10,4 mill. kr skal kunne brukes på dette feltet. Man har ikke tilleggsbevilget én eneste krone. Fremskrittspartiet har tilleggsbevilget 1,5 milliarder kr til de regionale helseforetakene, slik at man også skal kunne ta opp den biten.

Så til skjevfordelingen. Det var faktisk regjeringspartiene som var med på å stemme ned det forslaget som Fremskrittspartiet fremmet. Det er ryddig, som man nå er i ferd med å gjøre, at man fatter en beslutning om at det er et utvalg som skal se på nettopp dette, og blir enig om disse beløpene. Det aksepterer vi, og vi venter til utvalgets rapport foreligger før vi fremmer et endelig forslag til kronebeløp.

Når det gjelder organdonasjon, har Fremskrittspartiet også fremmet forslag om det, men flertallet i komiteen bestemte at man ikke skulle behandle det før over nyttår. Fremskrittspartiet forsøkte å få det til, men fikk det ikke

til. Og da er det faktisk slik at vi må ta det inn over oss, og så får vi se hvordan den endelige behandlingen blir når det kommer til komiteen.

Jeg tror nok at virkeligheten virkelig har slått hardt ned i hodet på representanten Thorkildsen. Det er åpenbart at Thorkildsen bør gå tilbake og se hva man tidligere har gjort selv, før man prøver å være dømmende overfor andre. Da kan det hende at det går et lys opp for henne, knyttet til hva man faktisk har sagt på et tidligere tidspunkt. Det kan også lønne seg.

Sonja Irene Sjøli (H) [19:45:27]: Som jeg var inne på i et tidligere innlegg, har tjenestene for psykisk syke blitt betydelig bedret kvantitativt sett, men det er fremdeles betydelige utfordringer innenfor det psykiske helsevernet, og det opplever jeg at det er bred enighet om.

Som jeg var inne på, er det særlig alarmerende at den gjennomsnittlige ventetiden for barn og unge som trenger behandling, er så lang som tre måneder, og at den er økende. I lys av dette mener jeg fremdeles at det er skuffende at Regjeringen går inn for en mindre økning i opptrappingsplanen på dette feltet enn det Høyres helseminister og Samarbeidsregjeringen sørget for. Det er en nedtrapping i forhold til tidligere. Uansett hva regjeringspartiene forsøker å si her i kveld, kommer det klart fram i departementets grafiske framstilling i budsjettproposisjonen på sidene 165 og 166.

Selv om opptrappingsplanen har sørget for et bedre tilbud om psykisk helsevern til mange med moderate lidelser, viser tilsynsmyndighetenes rapporter og tilbakemeldinger fra pasientorganisasjonene at de sykeste syke fremdeles mangler et tilstrekkelig tilbud. En kartlegging av tvangsbruken i regi av Helsetilsynet viser at pasienter som er så syke at de må behandles med tvang, også har svært dårlige levekår i form av bostedsløshet og fattigdom.

Høyre har foreslått at det skal utarbeides en egen handlingsplan for å bedre tilbudet til disse pasientene. Det er helt ubegripelig for meg at Regjeringen, som snakket så mye og varmt om fellesskap i valgkampen og om å ta vare på dem som trenger det mest, nå unnlater å støtte et forslag som skal bedre situasjonen for noen av de aller dårligst stilte i samfunnet. Jeg vil høre statsrådens begrunnelse for at de ikke støtter en egen handlingsplan for de sykeste pasientene innen psykisk helsevern.

Statsråd Sylvia Brustad [19:47:36]: Det var representanten Aspakers som fikk meg til å ta ordet. Det gjelder LAR-pasienter i Nord-Norge. La meg med en gang si helt klart at det sjølsagt er helt uakseptabelt at ei pasientgruppe med store behandlingsbehov ikke får nødvendig helsehjelp. Departementet har i dag vært i kontakt med Helse Nord, som kan forsikre om at de har påpekt dette overfor LAR-tiltaket i nord. Og i et brev datert 5. desember fra Helse Nord til Universitetssykehuset Nord-Norge heter det at den økonomiske situasjonen ikke kan få som konsekvens at behandlingstilbudet til ei gruppe pasienter vurderes isolert i prioriteringssammenheng og økonomisk sammenheng. Det betyr at det ikke kan få som conse-

kvens at behandlingstilbudet til ei pasientgruppe nedprioriteres, slik det lå an til ved Universitetssykehuset Nord-Norge.

Jeg vil også understreke at LAR, i motsetning til representanten Aspakers framstilling, er et satsingsområde for denne regjeringa. Det var bakgrunnen for at vi, med en gang vi tok over regjeringa, forslo over 90 mill. kr mer til rusomsorg, hvorav 50 mill. kr var til LAR, og i neste års budsjett har vi også foreslått penger til dette. Det betyr ikke at vi er i mål, men det betyr at det er en start. Og det å kalle det en stor nedtur mener jeg er å ta – for å si det mildt – noe hardt i. Jeg kan også bekrefte at i bestillerdokumentet, eller oppdragsdokumentet, for de regionale helseforetakene neste år skal jeg igjen be om at veksten innen rusbehandling og psykiatri skal være sterkere enn veksten innen somatikken. Men jeg gjentar: LAR-pasienter har den samme rett til behandling som alle andre pasientgrupper, og det skal jeg passe på.

Så vil jeg også si, fordi det har versert i debatten, og representanten Olsen har vært inne på det, at når det gjelder UNN og firedagersuke, har styret ved UNN bekreftet at det blir det ikke noe av. Det er igjen et eksempel på, i hvert fall etter mitt synspunkt, at det er farlig å konkludere før man ser hva man faktisk lander med. Det samme gjelder medisinerutdanninga. Den skal selvfølgelig bestå.

Så til spørsmålet fra representanten Lønning om hvorvidt min vurdering av ulike modeller når det gjelder hovedstadsområdet og Helse Sør og Helse Øst, faktisk betyr at alle modeller vurderes. Svaret på det er ja, men jeg må understreke at vi ikke har konkludert.

Børge Brende (H) [19:50:38]: I Midt-Norge dreide forrige valgkamp seg mye om helse og situasjonen ved St. Olavs Hospital. Så lenge jeg har vært med i politikken, har jeg ikke opplevd maken til løfter som kom fra de nåværende statsråder Trond Giske og Øystein Djupedal i den valgkampen. Tøffest gikk det ut over tidligere helseminister Ansgar Gabrielsen, som fikk det glatte lag. Gabrielsen, sammen med tidligere helseminister Høybråten, hadde styrt i fire år, fått ned helsekøene og halvert ventetiden. Men det er stadig utfordringer i helsevesenet.

Det som opprørte meg, var den måten man omtalte Gabrielsen på, og de løftene som man kom med, og som man åpenbart ikke har gjort noe forsøk på å følge opp. Man garanterte et psykiatribygg – man garanterte det. Det skulle finansieres. Nå sier statsråd Giske at dette kan helseregionen ta over driften sin. Men hvordan skal man finansiere et nytt psykiatribygg når det er lagt opp til å kutte 350 mill. kr? På et valgmøte i Trondheim ble vi alle presset på dette, og noen av oss sa at dette blir tøft innenfor de rammene som er lagt. Da ble det utlagt som at vi var uten hjertelag. Jeg må si at måten man etterpå liksom bare later som om de løftene aldri har vært gitt, og ikke gjør noe forsøk på å følge opp, opprører befolkningen i Midt-Norge. Det er så sterke reaksjoner som man sjelden ser i politisk sammenheng. Det er klart at det også opprører folk når Trond Giske sier til Adresseavisen den 26. august: «Våre løfter er selvfølgelig forankret i partiet og partiledelsen.» Vi skal dekke pukkelkostnadene, ekstrakostnadene, man

(Brende)

har med å drive et sykehus, og samtidig bygge et nytt til 150 mill. kr. Vi skal rette opp skjevfordelingen på 400 mill. kr – 500 mill. kr, ble det sagt her i salen, og det er vel riktigere. Ingenting har skjedd. Man sier: Vi har gjort så mye. Men hvordan kan man ha gjort så mye når man ikke har innfridd en eneste av garantiene? Vi leser nå at sykehuset må spare inn 350 mill. kr, at helsekøene i Midt-Norge øker, at man i Nord-Trøndelag må kutte 80 mill. kr, og i tillegg er det slik at Røros sykehus og Orkdal sykehus står overfor store kutt. Det er iallfall ikke blitt bedre når man må kutte, og løftene er ikke forsøkt innfridd. Jeg må si at vi følger helsebudsjettet og det Arbeiderpartiet gjør i regjeringsposisjon, meget nøye framover.

Jorodd Asphjell (A) [19:54:06]: Jeg ser i en pressemelding som er sendt ut fra Høyre den 20. november 2006, at regjeringen Stoltenberg ikke løfter en finger for å rette opp skjevfordelingen mellom helseregionene, og ikke vil bevilge mer penger til sykehusene i Norge. Det brukes uttrykk som utrolig, beklagelig, ikke verdt papiret det er skrevet på, skjemmes, løfter ikke en finger, skuffet og oppgitt.

Jeg vil minne Høyre og representanten Brende om hva hans tidligere statsrådskollega Gabrielsen uttalte til Adresseavisen den 26. august 2005:

«Oppstandelsen er allerede stor over helseressursene som blir tilført Midt-Norge. Skulle vi endre fordelingsnøkkelen av driftsmidlene ytterligere til fordel for innbyggerne i Midt-Norge, vil dette være ødeleggende for den interne tillit og ro som råder mellom regionene. Ja, det vil vel utløse full krig.»

Det er ikke nok med det. Gabrielsen gjorde det også klinkende klart at det ikke blir aktuelt med noen økning av driftsrammene for Helse Midt-Norge og for utbyggingsprosjektet ved St. Olavs Hospital. Ja, klarere kan det vel ikke sies. Da var det ikke mye hjelp å få.

Høyre og Børge Brende prøver i opposisjon å innbille folk at de nå har så mye mer penger å rutte med enn det de hadde i egen regjering for bare ett år siden. Bare etter ett år har statsråd Sylvia Brustad og Regjeringen i kveld kvittert ut hele den vedtatte skjevfordelingen på 256 mill. kr. 2,9 milliarder kr. ble kvittert ut i byggefase I bare noen måneder etter at vi kom i regjering. 140 mill. kr. er bevilget til Helse Midt-Norge, 30 mill. kr. til Møre og Romsdal og 110 mill. kr. til St. Olavs Hospital for at byggefase II skal videreføres. Vi bevilger 600 mill. kr. mer til økt behandling enn det Bondevik-regjeringen og Høyre gjorde i sitt budsjettforslag for 2006.

Det er i posisjon og i regjering en får vist hva en står for, og hva en faktisk prioriterer, ikke i opposisjon.

Jan Böhler (A) [19:56:30]: Jeg vil gjerne komme tilbake til en viktig problemstilling som representanten Inge Lønning tok opp både i et replikkordskifte og i innlegg senere i dag, at de rød-grønne partiene mangler 7 milliarder kr i investeringer for å ta vare på de reelle verdiene i bygningsmassen i sykehussektoren, slik vi har lovt i Soria Moria-erklæringen.

Jeg skjønnte ikke helt hvor tallene 8 milliarder kr og differansen på 7 milliarder kr kom fra, men forstår nå hva det er Lønning viser til. For å komme opp i 100 pst. dekning av avskrivninger på sykehusbyggene – mot dagens og den forrige regjeringens 60 pst. – trenger man 2 milliarder kr mer i investeringer pr. år, altså: 2 milliarder kr ganger fire blir 8 milliarder kr. Regjeringen legger opp til å komme opp i 80 pst. avskrivning, dvs. en opptrapping på 1 ny milliard pr. år. Når man er oppe på det nivået, vil forskjellen mellom 100 pst. dekning med 2 nye milliarder pr. år og 80 pst. dekning med 1 ny milliard pr. år utgjøre 4 milliarder kr på fire år – ikke 7 milliarder kr.

Når det gjelder kjernen her, om 80 pst. dekning er nok for å ta vare på de reelle verdiene i sykehusenes bygningsmasse, slik Lønning viste til at vi har lovt i Soria Moria-erklæringen, eller om vi da bryter det løftet, er det ikke så enkelt som at det må være 100 pst. avskrivning for at man skal ta vare på de reelle verdiene, altså at det må komme 2 nye milliarder pr. år i investeringer. Det er vel også slik at bruken av bygg og anlegg, som alt annet, kan effektiviseres, slik at man ikke nødvendigvis må ha 100 pst. dekning av avskrivningene, altså 2 milliarder kr i nye investeringer pr. år, for å oppfylle Soria Moria-erklæringens løfte. Regjeringen har altså i denne omgangen kommet til at 80 pst. dekning er nok for å ta vare på de reelle verdiene. Nå vil vi først se på erfaringene med dette i årene som kommer, før vi sier at vi vil øke mer. Og 80 pst. dekning – 1 ny milliard pr. år – er i hvert fall mye bedre enn 60 pst. dekning av bygningsmassen, slik man la opp til under den forrige regjeringen. At Regjeringen har varslet dette nå, gir sykehusene forutsigbarhet nok til å kunne planlegge investeringspolitikken og er således veldig positivt.

Jeg vil også si når det gjelder investeringsbehov ved sykehusene, at Regjeringen og departementet bør følge med på de samlede investeringsplanene, ikke bare i Osloområdet, men i alle helseregionene. Det ser nå ut til at planene er oppe i 42 milliarder kr. i de kommende årene. Vi må fornye, forbedre og investere, men vi må ikke overinvestere, så vi får problemer med overkapasitet og mangel på midler til drift. Dette er et spørsmål vi bør vie økende oppmerksomhet i årene som kommer.

Inge Lønning (H) (fra salen): President! Kan jeg få rette en åpenbar misforståelse?

Presidenten: Nei. Presidenten vil anmode om at representanten tegner seg på talerlisten.

Statsråd Sylvia Brustad [19:59:56]: Det var representanten Brende som fikk meg til å ta ordet.

Jeg har først lyst til å si at jeg tror St. Olavs Hospital kommer til å bli et flott sjukehus, et moderne sjukehus, og jeg vil også si at vi har en konstruktiv dialog med Helse Midt-Norge om den prosessen de nå er oppe i.

Når representanten Brende fra denne talerstolen får seg til å si at denne regjeringa «ikke gjør noe forsøk på å følge opp» og «ingen ting har skjedd», så må jeg med respekt å melde si at jeg mener at representanten Brende går for langt, for to måneder etter at vi tok over, gav denne regje-

ringa 2,9 milliarder kr for å fullføre fase 1. Vi gav helse-region Midt-Norge, for å kunne fullføre det de mente det var rom for av fase 2 sammenholdt med andre investeringer i regionen, en forhåndslovnad på 140 mill. kr til investeringer. Helse Midt-Norge og St. Olavs Hospital har fått sin andel av de 500 mill. kr ekstra som var gitt til sjukehus for inneværende år. Denne regjeringa har rettet opp skjevfordelinga mellom helseregionene ett år før tida i forhold til Stortingets vedtak, og Helse Midt-Norge har fått sin andel av de pengene. Helse Midt-Norge har også, som den eneste regionen i landet, for inneværende år fått lov til å skyve på sitt balansekrav tilsvarende 350 mill. kr. Så jeg mener at denne regjeringa har gjort mer i løpet av ett år enn den regjeringa som Børge Brende var en del av, greide på alle de år de satt i regjering.

Jeg vil også si at det er ikke lenge siden vi fikk en knusende rapport fra Riksrevisjonen om hvordan styringa ved det sjukehuset var. Det mener jeg at alle er tjent med å ta inn over seg. Og jeg håper virkelig at også representanten Brende er opptatt av at vi får god økonomisk kontroll også ved det sjukehuset. Det nytter ikke bare å pøse på mer penger hvis en ikke har orden i sakene, president!

Børge Brende (H) [20:02:19]: Det er helt riktig som representanten Asphjell understreket, at tidligere helseminister Ansgar Gabrielsen ikke kom med luftige løfter i valgkampen. Tvert imot var det Gabrielsen som startet jobben med å rydde opp i en rekke forhold ved Helse Midt-Norge som det måtte tas tak i. Men da stod det noen på sidelinjen, bl.a. representanten Asphjell, nåværende statsråder Giske og Djupedal, og sa at dette er omstillinger som man ikke kan ta tak i. Hvem som har gått for langt – statsråden var inne på det – er det jo ikke noen tvil om. Det var de som kom med luftige løfter under valgkampen, som man faktisk ikke har gjort noe forsøk på å følge opp. Statsråden var inne på en del initiativ som er tatt. Men husk på at det ble garantert overfor Midt-Norges befolkning at psykiatrisenteret skulle på plass. Det var den viktigste saken i valgkampen i Midt-Norge, og det slo også nåværende statsråder Djupedal og Giske fast. Hvor står det psykiatrisenteret i dag? Det er ikke noe psykiatrisenter på gang. Det kan selvsagt ikke finansieres over en drift når man da må kutte 350 mill. kr. Pukkelkostnadene på 150 mill. kr ble garantert. Statsråd Giske sa sågar at dette skulle komme i tilleggsproposisjonen i fjor høst. Ingen har sett noe til disse pengene. Under daværende statsråd Gabrielsen gikk helsekøene ned, og ventetiden ble halvert. Vi var på rett vei. Så sies det at nå er det gjort så mye. Men man må ikke undervurdere folk i Midt-Norge. Man nedla ikke sengeposter, man halverte ikke geriatrisk avdeling da Gabrielsen var statsråd!

I Soria Moria-erklæringen leste jeg da jeg forberedte meg til denne debatten, at man skal

«styrke sykehusenes økonomi slik at flere pasienter behandles og ventetidene holdes lave».

Så leser jeg: Helse Nord-Trøndelag må spare inn 80 mill. kr på budsjettet for 2007. St. Olavs Hospital fjerner 300 årsverk. St. Olavs Hospital må spare inn 300 mill. kr. Da er saken så enkel at det helsetilbudet som man nå er i

ferd med å få i Midt-Norge, blir ikke bedre. Det blir ikke noe psykiatrisenter, pukkelkostnadene blir ikke dekket inn. Jeg synes det er trist.

Jeg synes også den behandlingen som Ansgar Gabrielsen fikk under valgkampen, var trist. Han ble rett og slett veldig dårlig behandlet da han forsøkte å rette på dette. Så jeg har faktisk tatt ordet fordi jeg er personlig indignert i denne saken her, men selvsagt står jeg også på for at pasientene i Midt-Norge skal få et godt tilbud. Det er en del av jobben min.

Jeg er veldig overrasket over at løfter ikke holdes – det er nå så sin sak – men at det skulle bli en forverring og kutt, det hadde jeg ikke ventet. Selv med statsrådens talegaver greier man ikke å tale seg bort fra de kuttene.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke overpresidentplassen.

Presidenten: Representanten Inge Lønning har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad.

Inge Lønning (H) [20:05:54]: Jeg takker statsråden for avklaringen når det gjelder Helse Øst og Helse Sør.

På grunnlag av det statsråden sa, vil Høyre og Fremskrittspartiet be om at forslag nr. 2 omgjøres til oversendelsesforslag, og at ordlyden rettes i samsvar med det.

Så til Jan Bøhlers siste innlegg. Det er helt åpenbart at representanten Bøhler har feillest budsjettproposisjonen, for der står det uttrykkelig følgende:

«I dette statsbudsjettet foreslås det å trappe opp bevilgningene til helseforetakene med til sammen» – til sammen – «1 mrd. 2007-kroner over årene 2008 til 2010 slik at helseforetakene isolert sett kan gjenskaffe om lag 80 pst. av de bygg og det utstyr de overtok i 2002».

Det er åpenbart en misforståelse når representanten Bøhler tolker dette slik at det skal komme en opptrapping med 1 milliard kr pr. år. Men hovedproblemet gjenstår i forhold til de 8 milliarder kr som ble forespeilet i Soria Moria-erklæringen, og av de nåværende regjeringspartiene. Der er det er differanse på 7 milliarder kr.

Presidenten: Representanten Sonja Irene Sjøli har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad av grensa til eitt minutt.

Sonja Irene Sjøli (H) [20:07:17]: I mitt forrige innlegg stilte jeg et helt konkret spørsmål til statsråden, uten å få svar. Det gjaldt de sykeste pasientene, og det at de mangler et tilstrekkelig tilbud. En kartlegging – som jeg var inne på – av tvangsbruken i regi av helsetilsynet viser at pasienter som er så syke at de behandles med tvang, også har svært dårlige levekår, i form av bostedsløshet og fattigdom.

Høyre har foreslått at det skal utarbeides en egen handlingsplan for å bedre tilbudet til disse pasientene. Mitt spørsmål til statsråden går ut på – igjen – å høre begrunnelsen for hvorfor man ikke vil støtte forslaget om en egen

handlingsplan for de sykeste pasientene innen psykisk helsevern.

Presidenten: Jan Bøhler har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad avgrensa til 1 minutt.

Jan Bøhler (A) [20:08:17]: Jeg vil først bare si at det er veldig positivt at Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil oversende forslaget som gjelder Helse Øst og Helse Sør. På den måten kan vi få en bred og grundig prosess med hensyn til å få til et bedre samarbeid mellom sykehusene i Oslo-området.

Når det gjelder det som representanten Lønning tok opp angående investeringsnivået fra 2010, og det som står i budsjettet om at det til sammen vil være 1 milliard kr mer i 2010, kan jeg bare bekrefte at det jeg sa, er riktig. Det bekreftes også av statsråden. Vi vil trappe opp fram mot 2010 til et nivå som er på 1 milliard kr mer i investeringer pr. år, dvs. 80 pst. dekning. Jeg snakket om begrepet «avskrivning». Fra da av vil det være 1 milliard kr mer pr. år i investeringer, altså 80 pst. dekning. Det betyr at det vil være en opptrapping gjennom disse årene der investeringene til sammen vil komme opp på det nivået.

Presidenten: Jorodd Asphjell har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad avgrensa til 1 minutt.

Jorodd Asphjell (A) [20:09:28]: Bare et spørsmål til representanten Brende: Hvordan ville situasjonen i Midt-Norge ha vært hvis Gabrielsen og Høyre hadde fortsatt med å sitte ved makten? Vi hadde ikke fått 600 mill. kr i påplussing til aktivitet. Vi hadde ikke fått slettet gjelden til fase 1 på 2,9 milliarder kr. Vi hadde ikke fått bevilgninger på 140 mill. kr til investeringer i Helse Midt-Norge. Vi hadde ikke fått rettet opp skjevfordelingen ett år før, som vi startet på allerede i revidert nasjonalbudsjett.

Psykiatrisenteret tror jeg nok vil komme. Det skal finansieres over driftsbudsjettet. Det er snakk om salg av eiendom og om å rasjonalisere driften på flere områder. Helse Midt-Norge sier at dette skal de få til, innenfor de rammene de har.

Presidenten: Børge Brende har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad avgrensa til 1 minutt.

Børge Brende (H) [20:10:35]: Jeg hadde ikke tenkt å ta ordet, men Asphjell stilte meg et konkret spørsmål: Hvordan ville det ha vært hvis den borgerlige regjeringen hadde fortsatt? Svaret ser man bl.a. i Høyres alternative budsjett. Sykehusene ville ha blitt styrket med en halv milliard.

Vi forserer opprettingen av skjevfordelingen mellom regionene, med 50 mill. kr, og vi pålegger Regjeringen å komme med en oppfølging av dette i revidert nasjonalbudsjett.

Jeg er glad for at Asphjell igjen tok opp løftet om at psykiatribygget skal komme. Dette kom ikke med i tilleggsproposisjonen i fjor høst, slik det ble lovt i valgkam-

pen. Psykiatribygget skal kanskje komme i løpet av perioden, og det skal finansieres over driftsbudsjettet. Da må det betydelige endringer til.

Folk i Midt-Norge ble lovt noe mye bedre i valgkampen. Det blir som i trønderska om henne som ble lovt en tur til Rivieraen: Det ble en tur med Rørosbanen, og knapt nok det.

Statsråd Sylvia Brustad [20:11:55]: Jeg føler bare behov for å si, siden det nå blir forsøkt skapt et inntrykk av at pasientene i Midt-Norge ikke skal sikres et forsvarlig og godt helsetilbud, at det skal de selvfølgelig.

Jeg registrerer også at representanten Brende nå plutselig gjør en hel masse i opposisjon som han ikke var i nærheten av å gjøre mens han satt i regjering. Det tar jeg til etterretning.

Det jeg er mer forundret over, er at representanten Brende ikke ser ut til å ta inn over seg den knusende rapporten fra Riksrevisjonen om økonomistyringa i Helse Midt-Norge og spesielt ved St. Olavs Hospital. Jeg tror alle er tjent med å ta det Riksrevisjonen sier, på alvor. I hvert fall gjør denne regjeringa det. Det er heller ingen tvil om at det gjennom flere år – også i den perioden Brende selv satt i regjering – var dårlig økonomistyring, uten at det ble gjort det helt store med det.

Jeg mener at en skal sikre at alle pasienter får det tilbudet de trenger. Hvis det er slik at St. Olavs hospital ikke kan klare det, skal vi sørge for at andre sjukehus gjør det, slik at folk omfattes av det lovverket vi har. Denne regjeringa har tenkt å gi mer penger til det nevnte sjukehuset og til denne regionen. Vi har en konstruktiv dialog med Helse Midt-Norge om dette, men jeg synes ikke det er noen grunn til å skape mer usikkerhet enn nødvendig.

Jeg synes tallene over hva denne regjeringa faktisk har gjort, taler for seg sjøl. Denne regjeringa har gjort betydelig mer enn det Børge Brende prøver å gi inntrykk av.

Presidenten: Harald T. Nesvik har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Harald T. Nesvik (FrP) [20:13:48]: Selv om jeg er innbygger i Helse Midt-Norge, har jeg faktisk ikke tenkt å blande meg inn i diskusjonen mellom de to representantene for Sør-Trøndelag.

Flere ganger har statsråden pekt på Riksrevisjonens rapport knyttet til Helse Midt-Norge og St. Olavs Hospital. Riktignok er det tallene fra 2005 som Riksrevisjonen har foretatt en gjennomgang av. Statsråden har fra denne talerstolen forsterket kritikken ytterligere, slik jeg oppfattet innlegget hennes. Da må jeg stille statsråden følgende spørsmål: Vil dette få noen konsekvenser for dem som har styrt i Helse Midt-Norge? Jeg spør, i og med at man fra Stortingets talerstol nå retter en rimelig heftig og kraftig kritikk mot dem som hadde ansvaret i 2005. Noen av dem har faktisk ansvaret i dag. Jeg synes vi bør kunne få en forklaring på dette, fordi kritikken er blitt så kraftig gjengitt fra denne talerstolen.

Statsråd Sylvia Brustad [20:15:06]: Det har allerede fått konsekvenser, ved at styret i Helse Midt-Norge er byttet ut. Det skjedde i januar. Jeg registrerer også at det styret har byttet ut styret ved St. Olavs Hospital, og at det er blitt et skifte på direktørplassen der. Det er deres valg og deres ansvar. Så det er helt klart at dette har fått noen konsekvenser.

Elisabeth Aspaker (H) [20:15:53]: Det har blitt en diskusjon her om hva den forrige regjeringen visste, og hva man eventuelt burde ha grepet inn i når det gjaldt driften i Helse Midt-Norge og ved Regionsykehuset i Trondheim. Da har jeg lyst til å be om at statsråden bekrefter at det Riksrevisjonens rapport egentlig tar fatt i, er en utvikling når det gjelder økonomi som ikke tok utgangspunkt i de budsjettene som dette helseforetaket faktisk fikk seg tildelt. De satt og hørte på en rød-grønn opposisjon som lovet dem gull og grønne skoger, og de la opp til en drift som var helt uforsvarlig i forhold til de budsjettene de faktisk ble tildelt fra Helsedepartementet i den perioden. Jeg synes at man i anstendighetens navn skal være så ærlig at man innrømmer det. Så kan man jo da si at vi har et problem dersom det er slik at helseforetakene til enhver tid har lojaliteten sin et annet sted enn hos eieren, hos den regjering som til enhver tid sitter.

Statsråd Sylvia Brustad [20:17:09]: Jeg mener nå, som jeg alltid har ment – og slik må det være også når det gjelder sjukehus – at lojaliteten må ligge hos den som til enhver tid er eier, uansett partifarge.

Riksrevisjonens rapport skal, som representanten er meget godt kjent med, behandles også her i Stortinget, og jeg vil avvente den behandlinga. Det er ingen tvil om at det er forhold i den som jeg mener en bør ta på alvor, men vi for vår del har en konstruktiv og god dialog med Helse Midt-Norge for å sikre innbyggerne i Helse Midt-Norge et godt helsevesen også i framtida.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

(Votering, sjå side 1027)

S a k n r . 5

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 67/2006 av 2. juni 2006 om innlemmelse i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsforordninger angående et felles europeisk luftrom (Innst. S. nr. 46 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 87 (2005-2006))

Presidenten: Etter forslag frå transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innafør den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Presidenten ser det som vedteke.

Arne Sortevik (FrP) [20:19:38] (ordfører for saken): Denne saken gjelder innlemming i EØS-avtalen av fire rettsakter i en lovgivningspakke som gjelder opprettelsen av et felles europeisk luftrom.

«Et felles europeisk luftrom»-pakken etablerer Fellesskapskompetanse på et viktig saksområde innenfor luftfarten. Det kan bli en fordobling av flytrafikken i Europa innen 2020. Initiativet fra EU til denne lovgivningspakken har som mål å forebygge omfattende forsinkelser i flytrafikken i årene fremover. Det hevdes at det derfor må åpnes for en mer dynamisk forvaltning av luftrommet, særlig for den øvre del av luftrommet som benyttes ved overflyginger. Det innebærer bl.a. felles sivil og militær planlegging av bruken av luftrommet.

Frem til i dag har hver stat i Europa opprettholdt sin organisering av lufttrafikkstyringen på ren nasjonal basis. Bare i liten grad har det i Europa vært mellomstatlig samarbeid når det gjelder organisering av lufttrafikkjenester med grenseoverskridende ansvar.

De nasjonale trafikksentralene opererer på basis av forskjellige systemer og etter ulike regler, og det hevdes at prosedyrene for kommunikasjon og overføring av ansvaret for flygingene ikke er optimale.

Komiteen er delt i sitt syn på denne saken. Alle partier unntatt Fremskrittspartiet gir sitt fulle samtykke til innlemmelse. Fremskrittspartiet har avvikende forslag, og jeg skal begrunne det nærmere.

Fremskrittspartiet deler selvsagt ønsket om å forebygge forsinkelser i lufttrafikken både nasjonalt og internasjonalt, og ser behov for tiltak som også omfatter internasjonalt samarbeid. Men EØS-avtalen fører til en stadig sterkere EU-tilpasning på stadig flere områder. At slike saker ofte behandles som ekspedisjonssaker gjennom såkalte samtykkeproposisjoner, slik denne proposisjonen er, mener Fremskrittspartiet er en uheldig utvikling.

Vårt inntrykk er at Norge gjennom overfladisk saksbehandling og rask innføring først i ettertid ofte blir tilstrekkelig oppmerksom på uheldige konsekvenser for Norge av rådsforordninger og direktiv fra EU. Som et ferskt eksempel kan jeg vise til bestemmelser vedrørende norske vogntog som har medført en del praktiske problemer og redusert trafikksikkerhet.

Fremskrittspartiet mener Stortinget bør ta seg bedre tid til behandling av slike saker, og at Stortingets rolle i saksbehandlingen bør styrkes betydelig. Om og når det gjøres fort og overfladisk, blir klaging etterpå som sutring i drenkestua over at Stortinget opptrer som EUs ekspedisjonskontor.

Gjennom EØS-avtalen blir EUs lover og direktiv norsk innenrikspolitik. Det er derfor grunn til å behandle slike saker med grundighet og årvåkenhet – og også med langt større åpenhet – i landets nasjonalforsamling.

Saker som kan antas å berøre Norges suverenitet, bør behandles særlig grundig.

Fremskrittspartiet har merket seg departementets vurdering av forholdet til Grunnloven, der departementet konkluderer med:

«Tilslutning til samarbeidet om et felles europeisk luftrom innebærer ingen avståelse av suverenitet over det norske luftrommet.»

I konklusjonen i proposisjonen vurderes forholdet til Grunnloven en gang til, og der heter det:

«Alt i alt antas det at tilslutningen til rettsaktene i felles europeisk luftrom-pakken, slik de nå er utformet, ikke reiser suverenitetsspørsmål som er problematiske i forhold til Grunnlovens § 1 og § 93.»

Det *antas*, president!

Fremskrittspartiet ønsker seg en grundigere vurdering av og om hvordan gjennomføring av et felles europeisk luftrom påvirker norsk suverenitet.

I saken omtales systemet med krysssubsidiering innen tårntjenesten i Avinor. Departementet viser til brev fra EU-kommisjonen, der det angivelig bekreftes at det vil være mulig å videreføre dagens krysssubsidiering. Det er underlig at kopi av omtalte brev ikke er vedlagt, når dette gjelder et så viktig forhold innenfor norsk luftfartspolitikk. Dokumenter som gjelder saken bør være tilgjengelige, på norsk, og de bør følge saken som vedlegg.

Denne saken handler verken om å si opp EØS-avtalen eller om å nedlegge veto. Det kan eventuelt dukke opp der slike problemstillinger kommer senere. Denne saken handler, etter Fremskrittspartiets mening, om åpen og grundig saksbehandling – også av EØS-saker, der vi inviteres til å tilpasse norske lover og norske forskrifter til EUs lover og forskrifter. Vi ønsker derfor å sende saken tilbake, for en nærmere og grundigere utredning.

Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Arne Sortevik har teke opp det forslaget han sjølv refererte til.

Truls Wickholm (A) [20:24:43]: Arbeiderpartiet og flertallet har sluttet seg til Innst. S nr. 46 for 2006-2007, som vil gi oss et felles europeisk luftrom. Vi står overfor betydelige utfordringer når anslag om flytrafikken i 2020 viser at vi går mot en økning på 50 pst. av dagens flytrafikk. Dette er foruroligende på mange måter, ikke minst for miljøet med tanke på de store CO₂-utslippene som flytrafikken representerer. Men det er andre utfordringer denne innlemmelsen vil være med på å løse. Jeg mener allikevel at vi også bør benytte anledningen til å ta dette som et signal til oss alle om at vi må ta miljøutfordringene på alvor og begynne å tenke annerledes rundt de reisene som i dag utføres innenfor passasjerflytrafikken.

Dagens sak dreier seg imidlertid aller mest om å få på plass et system som vil sikre samordning mellom de europeiske landene, selv om effektivisering av overflygninger gjennom mer direkte ruter vil kunne dempe veksten i utslippene noe. Hovedgrepene i forordningen er at det innføres et skille mellom øvre og nedre luftrom, og at det gjør at medlemslandene forpliktet til å omstrukturere luftrommet.

Forordningen forutsetter opprettelse av funksjonelle luftromsblokker, altså større områder som ligger under en felles kontroll, og som i øvre flynivå vil kunne ha en bedre gjennomflyging. Oppdelingen skal være uavhengig av landegrensene for å sikre mest mulig effektiv avvikling av flytrafikken, og dermed være med på å avhjelpe de store kapasitetsproblemene som er med på å skape forsinkelser for vanlige passasjerer rundt om i Europa hver dag.

Det kan virke som om Fremskrittspartiet i sine merknader ikke har fått med seg Regjeringens nye og aktive EØS-politikk, der man gjør nettopp det som beskrives i merknaden fra Fremskrittspartiet, nemlig at man er tidlig inne i prosessene for å påvirke og sikre norske interesser. Jeg er usikker på hva som egentlig menes med å «utrede nærmere konsekvensene» i Fremskrittspartiets forslag. Slik jeg ser det, har vi fått oss forelagt en meget grundig gjennomgang av alle sider ved disse forordningene som kan påvirke Norge og norske interesser.

Det sentrale i denne sammenheng er at etableringen av disse grenseoverskridende luftromsblokkene ikke direkte følger av rettsaktene om det felleseuropeiske luftrommet. Det går f.eks. fram at EU ikke kan framtvinge etableringen av grenseoverskridende luftromsblokker, og at det ikke fastsettes noen tidsramme for oppdeling av luftrommet i funksjonelle blokker. Imidlertid har kommisjonen sagt at de vil se nærmere på det dersom det ikke har skjedd en utvikling i løpet av fem år, på uformell basis.

Jeg tror det er viktig at vi nå ser framover og gjør det som er Regjeringens politikk, nemlig å gå tidlig inn i sakene. Jeg tror dette er spesielt viktig når det gjelder å inngå bilaterale avtaler om luftromsblokker der norsk luftrom inngår.

Jeg merker meg med glede Fremskrittspartiets nyfunne engasjement for å jobbe med EØS-avtalen. I saken om enerett for Posten Norge på brevpost på under 50 gram, ville Fremskrittspartiet f.eks. kaste Norge ut i fri konkurranse allerede før vedtakene var fattet i EU. Dette ville de til tross for at det under dette spørsmålet var reist sterke innsigelser fra flere parter om konsekvensene av forslaget.

Rettsaktene berører imidlertid ikke nasjonal kontroll over luftrommet, og den faktiske kontrollen kan sikres gjennom utformingen av eventuelle blokkavtaler. Reell kompetanse hos norske myndigheter til å styre og avvikle flytrafikken over norsk territorium sikres gjennom krav i norsk gjennomføringsregelverk.

Til slutt kan jeg nevne et eksempel på at vi fortsatt har kontroll: Det er fortsatt slik at forordningen vil gi Regjeringen anledning til å utvikle Meteorologisk institutt som eneleverandør av flyværtjenester i framtiden, og dermed også være med på å kunne sikre videreføringen av en viktig norsk kompetanse.

Hallgeir H. Langeland (SV) [20:29:01]: Lat meg slutta meg til dei punkta som representanten Wickholm hadde når det galdt veksten i flytrafikken i Noreg, som er enorm, og som fører til at me får større og større problem knytte opp mot våre internasjonale klimaforpliktingar. Det er ikkje akkurat det Framstegspartiet har vore mest oppteke av.

Då er det litt kjekt å kunna nemna at Regjeringa i denne samanhengen faktisk jobbar med ei utgreiing om eit høgfartstog som kan gjera noko med det problemet òg. Det er ikkje måte på kva denne Regjeringa grip fatt i.

Dei prinsipielle innvendingane som Framstegspartiet kjem med, synest eg er interessante, for dei går på kor aktive me er i høve til vår politikk knytt til EU, i alle fall no i denne saka. Det er ikkje alle saker som er interessante for Framstegspartiet å gripa fatt i når det gjeld EØS-direktiv, det har eg erfart gjennom mange år. Interesse har vore liten tidlegare, men det kan vera at representanten Sortevik har varsla ei ny linje for Framstegspartiet. Det er i tilfelle bra. Problemstillinga, om ein gjev frå seg suverenitet til EU-systemet gjennom EØS-avtalen, er noko ein skal vera veldig bevisst på – og det er Regjeringa. Sjølv har eg i åtte år jobba med denne problemstillinga. Eg er einig med representanten Sortevik i at tidlegare regjeringar veldig ofte har sete her og – for å seia det med mine ord – gapt og svelgt unna ulike direktiv utan å gå kritisk inn i dei, sjølv om mange av oss har prøvd å få det til. Eg kan nemna veterinæravtalen, gassmarknadsdirektivet, barnemattdirektivet – ei rekkje direktiv som ikkje Stortinget har hatt skikkeleg behandling av. Framstegspartiet har òg vore passive i forhold til dette. Så dersom dette er ei ny linje, er det bra.

Det som er openbert med Regjeringa, er at me faktisk allereie har begynt å ta nokre grep. Me har sagt at me ikkje finn oss i problemstillingane knytte opp mot heimfall i EØS. Me har sagt at me skal bruka seks månader på tenestedirektivet, for å sjå på konsekvensane for Noreg. På eit par område gjer me allereie det som er representanten Sortevik sitt poeng, og det er bra. Det er heilt nødvendig at me ikkje no gjer det som andre regjeringar har gjort, nemleg berre passivt tek imot direktiv, men at me både når me jobbar med direktiva i Brussel og når dei kjem hit, brukar tid på å sjå at me ikkje gjev frå oss suverenitet.

Med dette bakteppet synest eg forslaget frå Framstegspartiet er forståeleg, men eg ventar at dei har den same haldninga til fleire direktiv som måtte kome, sjølv om dei er einige i innhaldet – men det tvilar eg på kjem til å skje. Eg synest vår nye raud-grøne regjering viser at ho tek aktive grep i europapolitikken og fører ein meir aktiv politikk i forhold til EØS-avtalen og korleis han verkar på Noreg. I denne saka er det heilt tydeleg, som det òg står, at det ikkje er noka suverenitetsavståing – dette er ikkje i konflikt med Grunnlova. Det tek eg no for gitt. Skulle det koma nokre saker seinare som vil vera i konflikt med Grunnlova, reknar eg med at Stortinget får dei til behandling.

Eg sluttar opp om Regjeringa sin politikk òg på dette området.

Trond Helleland (H) [20:33:17]: Det begynner å bli sent på kvelden, og en skulle tro at det var utenriksdebatten som fortsatte. Med utgangspunkt i de innleggene som nå har vært holdt, vil jeg heller anbefale at de blir holdt i forbindelse med behandlingen av europameldinga, som antakelig blir avgitt over jul en gang. Der har bl.a. Høyre

tatt til orde for en mer åpen behandling av EØS-sakene, og det tror jeg er nødvendig.

Det er jo litt all right å kunne si hva denne saken egentlig dreier seg om – det er jo en fantastisk gladnyhet for norske forbrukere og norske passasjerer som er ute og reiser. Takket være EU setter de europeiske nasjonene seg endelig sammen, lager et felles europeisk luftrom og begynner å organisere dette på en bedre måte. Representanten Wickholm var opptatt av miljøproblemene knyttet til flyging – det er vi også. Derfor har Høyre tatt initiativ til å få utredet en høvfartsbane som Regjeringen forhåpentligvis følger opp på en god måte – det virker slik.

Jeg vil si at å få samordnet luftrommet er et positivt initiativ fra EU. Det vil føre til kortere reisetider, mindre forsinkelser og mindre bruk av drivstoff. Det er dét denne saken handler om, og så kan vi ta EØS-debatten når den kommer.

Statsråd Liv Signe Navarsete [20:34:50]: Regjeringa har bedt om samtykke frå Stortinget til godkjenning av EØS-komiteen sitt vedtak om å ta rettsakta «eit felles europeisk luftrom» inn i EØS-avtalen. Årsaka til at Regjeringa har lagt fram saka for Stortinget, er primært at dette vil ha administrative og økonomiske konsekvensar, slik me har gjort greie for i proposisjonen.

Regjeringa har ynskt å orientere Stortinget om denne saka på ein grundigare måte enn det som skjer ved gjennomgang av saker i EØS-utvalet i Stortinget. Som me har gjort greie for, etablerer denne lovgjevingspakka ei ramme for den framtidige utviklinga av viktige delar av europeisk luftfart, som Stortinget bør få høve til å uttale seg om. Slik sett er eg samd med dei som vil hevde at mange EØS-saker under tidlegare regime har fått for dårleg handsaming, og regjeringspartia – kanskje spesielt eg og representanten Langeland, som var oppe her – har ved mange høve teke det opp utan å få støtte av Framstegspartiet.

Regjeringa har gått gjennom alle sider ved denne pakka med andre departement og instansar som dette gjeld. Lovgjevingspakka inneber ikkje avståing av suverenitet over det norske luftrommet. Me omtaler dette spørsmålet av di dei aktuelle regelverkstekstane er omfattande og kompliserte. For ordens skuld understrekar eg at alle avgjerder som gjeld kontrollen over norsk luftrom, framleis skal fattast av norske styresmakter. Til dømes spørsmålet om å dele inn luftrommet i ansvarsområde – som går på tvers av landegrensene – og spørsmålet om å overdra ansvaret for å drive lufttrafikktjeneste i slike ulike luftromsblokker er og vert noko som norske styresmakter avgjer.

Som sagt medfører gjennomføringa av eit felles europeisk luftrom i Noreg nokre administrative og økonomiske konsekvensar som det er gjort greie for i proposisjonen. Samstundes viser me til at lovgjevingspakka legg grunnlaget for effektivisering av luftfartssektoren i framtida og sikrar eit høgt og harmonisert sikkerheitsnivå. Det gjev òg grunnlag for eit tett og omfattande samarbeid med nabolanda. At me sluttar oss til eit felles europeisk luftrom, gjev oss opning for deltaking i eit stort program for

teknologiutvikling på dette saksområdet, SESAR, slik me har nemnt i proposisjonen. Dette vil Regjeringa kome attende til.

Eit element som Regjeringa har lagt særleg vekt på i vurderinga si, er at den noverande ordninga med kryssubsidiering mellom lufthamnene til Avinor – i dette tilfellet den såkalla tårntenesta – kan halde fram. Dette er utruleg viktig for finansieringa av slike tenester ved dei regionale lufthamnene i Noreg. Det er derfor med undring eg registrerer at mindretalet i komiteen, representert ved Framstegspartiet, uttaler at dei ynskjer ei justert form for kryssubsidiering og reiser tvil om påstanden om at den noverande ordninga kan halde fram, samstundes som dei i sitt alternative budsjett ynskjer å organisere Avinor utan overskot. Eg minner om at dei interne subsidiane i Avinor i 2006 er venta å verte om lag 1,1 milliardar kr for å halde oppe ulønsame lufthamner i heile landet – frå Haugesund og Molde til Kirkenes og Tromsø.

Når det gjeld den praktiske gjennomføringa av dei aktuelle regelverka i Noreg, vil Avinor verte gjeve oppgåva med å utføre lufttrafikktenester i same omfang som selskapet gjer i dag. Me legg opp til at slik utpeiking av Avinor formelt sett vert tidsavgrensa, slik at opplegget kan vurderast i lys av erfaringane etter nokre år.

Til slutt nokre ord om oppgåva med å utføre det som vert kalla flyvêrtenester. Dette er tenester som Avinor og Forsvaret i dag kjøper frå Meteorologisk institutt på grunnlag av ei avtale med desse instansane. Regjeringa vil seinare ta stilling til om det er føremålstenleg å peike ut Meteorologisk institutt som formell eineleverandør av slike tenester i Noreg.

Som det går fram av proposisjonen, meiner Regjeringa at norske interesser vert varetekne på ein god måte med det EØS-komitevedtaket som er lagt fram, og ber om at Stortinget sluttar seg til dette.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arne Sortevik (FrP) [20:39:41]: Selv om det begynner å bli sent, skal jeg likevel ta en replikk på statsråden. Jeg vil minne om at budsjettdebatten kommer i neste uke. Da får vi sikkert anledning til å snakke om Avinor.

Vi har forsøkt å ta denne saken for hva den er, innholdsmessig og utredningsmessig, og pekt på at konklusjonen når det gjelder spørsmål knyttet til suverenitet og Grunnlovens paragrafer, kanskje er litt overfladisk og lite «grundig» behandlet – alt i alt, en formulering vi faktisk har hengt oss opp i.

Vi har også merket oss at det i forbindelse med tårntjenesten refereres til et brev som ikke ligger ved. Vi undres jo litt over at spesielt denne statsråden, som ikke minst partimessig bør være tilhenger av offentliggjøring av saksdokumenter, helst også på norsk, i forbindelse med EØS-avtalen, ikke har sørget for at vi har fått det.

Vil det bli slik fremover? Eller kan vi regne med at statsråden også vil sørge for at det kommer nødvendig dokumentasjon i saker som dette?

Statsråd Liv Signe Navarsete [20:40:45]: Statsråden og Regjeringa elles er opptekne av at me skal ha opne og gode prosessar.

Me er òg opptekne av sakshandsamingsreglar, som me held oss til. Me meiner at når Regjeringa legg fram eit dokument der det vert vist til eit brev, må det vere tillit i Stortinget til at ein refererer det innhaldet på rett måte, utan at ein får kopi av brevet. Så pass tillit håpar eg Stortinget har til denne statsråden, at det som vart referert i proposisjonen, er i samsvar med det som er innhaldet i brevet.

Eg held meg til det som har vore regelverket på dette området. Utover det er eg oppteken av å ha opne, gode og tillitsfulle prosessar mellom regjering og storting, ikkje minst i EØS-saker.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 5.
(Votering, sjå side 1044)

S a k n r . 6

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om fylkesveg 472 til Utgårdskilen i Hvaler kommune i Østfold – finansiering av tiltak gjennom forlenga bompengeneinnkrevjing på rv 108 (Innst. S. nr. 58 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 8 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske frå transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve anledning til fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innafør den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Irene Johansen (A) [20:43:22] (ordfører for saken): Saken handler om finansiering av utbygging av fv. 472 til Utgårdskilen i Hvaler kommune i Østfold, gjennom forlenget bompengeneinnkreving på rv. 108 med inntil to og et halvt år.

Stortinget gav i 1988 sitt samtykke til bompengeneinnkreving på rv. 108 for å delfinansiere utbygging av fastlandsforbindelse til Kirkøy i Hvaler kommune. Innkrevningen startet i 1989. I 1993 ble det gitt samtykke til å flytte bommen fra Asmaløy til Bukkholmen for å sikre bedre inntjening. Bompengeselskapets gjeld forventes nedbetalt ved kommende årsskifte.

Allerede i desember 2004 vedtok Østfold fylkesting et forprosjekt for å få vurdert utbyggingstiltak på fv. 472 til Utgårdskilen i Hvaler. Samtidig bad fylkestinget Vegvesenet om å utrede muligheten for å forlenge bompengeneinnkrevningen på Bukkholmen for å delfinansiere tiltakene.

Arbeidet med forprosjektet startet i januar 2005, og rapporten forelå i august samme år. Det ble bl.a. kartlagt

hvor stor del av trafikken gjennom bomstasjonen som bruker fylkesveien i retning Utgårdskilen. Denne rapporten forelå i november 2005.

Fv. 472 har en lengde på 5,9 km og inngår som en del av hovedveinettet i Hvaler kommune. Veien er smal, og det er boliger langs veien. Det mangler sykkel- og gangsti, selv om denne veien er skolevei. Årsdøgntrafikken varierer fra 600 kjøretøy ved Utgårdskilen til ca. 2 000 kjøretøy i den andre enden, ved Bratte Bakke. Tungtrafikken utgjør 5 pst. Planlagt aktivitetsøkning i Utgårdskilen fiskerihavn vil imidlertid føre til trafikkvekst, hovedsakelig i tungtrafikken.

De planlagte tiltakene går på utbedring av et kryssområde, bygging av gang- og sykkelvei og enkelte mindre utbedringer, og er kostnadsregnet til 26 mill. kr. Det foreligger godkjent reguleringsplan for utbedringene av kryssområdet, mens reguleringsplan for gang- og sykkelveien forventes å foreligge i løpet av 2006.

Både Hvaler kommune og Østfold fylkeskommune har sluttet seg til å forlenge bompengeneinnkrevningen på rv. 108 med inntil to og et halvt år for å delfinansiere utbyggings tiltakene. Vedtakene i Hvaler kommunestyre og Østfold fylkesting er referert i stortingsproposisjonen.

Utbedringen skal gjennomføres mest mulig samtidig med bompengeneinnkrevningen, slik at eventuelle låneopptak blir små. Takstene i dag er på 50 kr for lette kjøretøy og 100 kr for tunge. Ved forlengelsen er det lagt til grunn takster på henholdsvis 20 kr og 40 kr og videreføring av enveisinnkreving og gjeldende rabattordninger.

Rapporten om trafikkgrunnlaget fra 2005 viste at ca. 25 pst. av trafikken som passerer bomstasjonen, kjører på deler av fv. 472 til Utgårdskilen. Samtidig har trafikken på fylkesveien vært med på å finansiere fastlandssambandet til Kirkøy på rv. 108 uten å ha hatt direkte nytte av tunnelen.

Norge har gjennom EØS-avtalen plikt til å følge Eurovignettdirektivet som gjelder for avgifter på tunge kjøretøy over 12 tonn på hovedveinettet. Samferdselsdepartementet mener at dette direktivet ikke er til hinder for gjennomføring av forslaget i proposisjonen. Norge har tidligere fått medhold i EU-kommisjonen for denne type bompengordning.

Utbedringen av fylkesveien ned til Utgårdskilen er viktig for Hvaler kommune og for Østfold, og må ses på som en del av en trinnvis utbygging av et sammenhengende infrastrukturnett i Hvaler kommune. Utgårdskilen regionale fiskerihavn er et regionalt utviklingsprosjekt som vil ha stor nytte av den foreslåtte utbedringen. Prosjektet har mottatt statlige utviklingsmidler og er et høyt prioritert regionalutviklingsprosjekt i Østfold.

Fylkeskommunen har forpliktet seg til å bidra med 8 mill. til utbyggingen, fordelt på 2007 og 2008, og Hvaler kommune med 2,5 mill. i 2007. Finansieringsrammen på 26 mill. kr fordeler seg med 15,5 mill. kr i bompenger og 10,5 mill. kr i lokale bidrag. I tillegg har kommunen og fylkeskommunen stilt garanti for eventuelle låneopptak i forbindelse med utbyggingen. Det er ikke forutsatt statlige bidrag.

Både Vegdirektoratet og departementet tilrår at utbyggingen og finansieringsopplegget blir godkjent, med innkrevningsstart 1. januar 2007. Det er et vilkår at innkrevningen blir avsluttet før oppstart på foreslått bompengeneinnkreving på rv. 108 Ny Kråkerøyforbindelse i Fredrikstad, senest i juli 2009. Det er 19 år og 9 måneder etter at innkrevningen ved denne bommen startet, og i St.meld. nr. 46 for 1990-91, om endring i rammebetingelser for bompengeprojekter, åpnes det for bompengeperioder på 20 år og forlengelse utover dette i spesielle tilfeller.

Komiteen har selv sett forholdene i Utgårdskilen på komitereise. Flertallet i komiteen mener de foreslåtte tiltakene bl.a. vil bedre både trafikksikkerheten og framkommeligheten, og har merket seg at det er lokalpolitisk tilslutning til finansieringsopplegget.

Med dette foreslår vi at Stortinget gjør slikt vedtak:

«I

Stortinget samtykker i at bompengeselskapet får løyve til å kreve inn bompengar i bomstasjonen på rv 108 Bukkholmen til delfinansiering av tiltak på fv 472 til Utgårdskilen i samsvar med vilkåra i St.prp. nr. 8 (2006-2007) og Innst. S nr. 58 (2006-2007).

II

Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå tilleggsavtale med bompengeselskapet og fastsette nærare reglar for finansieringsordninga.»

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [20:49:06]: Saken vi behandler her i dag, er etter min oppfatning både spesiell og prinsipiell. Utgårdskilen er Norges største fiskerihavn øst for Kristiansand. Flere bedrifter innen marin og maritim industri ønsker å etablere seg i området rundt Utgårdskilen. Allerede i dag yter bedrifter i Utgårdskilen service til norske fiskere fra begge sider av Oslofjorden samt fra svensk side, først og fremst fra Bohuslän.

Så vel Kystverket Sørøst som Østfold fylkeskommune har prioritert Utgårdskilen høyt som en regional fiskerihavn, og både stat, fylke og kommune deltar i spleiselaget for å ruste opp den regionale fiskerihavnen. Dette har regional og nasjonal interesse. Før arbeidet med bygging av nye liggekaier for fiskeflåten og etablering av nye industriområder langs østsiden av Utgårdskilen kan ta til, er det høyst nødvendig å få tilfredsstillende veiforbindelse til Utgårdskilen. På denne bakgrunn ble det også utarbeidet en tiltakspakke med en ramme på 25,5 mill. kr, hvor størstedelen er tenkt finansiert med bompenger. Men er dette rimelig?

La oss se litt på forhistorien. Allerede på begynnelsen av 1990-tallet var veien til Utgårdskilen planlagt utbedret, men planene ble stoppet av kommunen. Da Fjordfisk planla utvidelse av virksomheten sin i Utgårdskilen i 2000, var forutsetningen at fylkesveien ble utbedret – men ingenting har skjedd. Allerede i 2005 var det hele 14 tyngre kjøretøy som daglig dundret fram på den hårnålstrange veien til Utgårdskilen, hvor lastebilene fyller hele veibanen, og det overhodet ikke finnes sikring for myke trafikanter. Fjordfisks ledelse karakteriserer veien som et mareritt, uegnet for tungtransport, og de frykter stadig ulykker.

Hva gjør så de ansvarlige myndigheter? Hvaler kommune har ikke penger. Østfold fylkeskommune sier de ikke har penger. Kystverket er, som tidligere nevnt, positive til utbygging av den regionale fiskerihavnen, og det bevilges statlige midler til å kunne øke aktiviteten i havnen, men statlig bidrag til sikring og utbedring av veien, som naturlig nok vil få økt ferdsel på en allerede håpløs veistrekning, hører vi ikke noe om.

Det er i denne situasjonen noen lyse hoder får en idé. Ledelsen i tunnelselskapet som administrerer dagens bompengeneinnkreving på Hvaler, finner ut at det går halvannet år fra tunnelen på Hvaler er nedbetalt og bomstasjonen egentlig skal fjernes, og frem til bompengeneinnkrevingen ved ny Kråkerøybro starter. Dette mellomrommet ønsker ledelsen i tunnelselskapet å utnytte, og de viser til at det vil bety fortsatt sysselsetting for de seks–syv ansatte i selskapet. Ledelsen understreker at det er viktig for de ansatte å få avklart sin skjebne.

Flertallet i kommunestyret på Hvaler aksepterer forslaget, fordi de ikke ser andre muligheter. Fylkestinget slutter seg også til forslaget. Riktignok uttaler gruppelederen til Arbeiderpartiet at han er motstander av bompenger – han synes det er noe herk, og klager på at de ikke får penger av staten. Men så går de inn for saken, mot Høyres og Fremskrittspartiets stemmer, vel vitende om at det er de rød-grønne partiene som sammen med Kristelig Folkeparti har utgjort flertallet i fylket, og i en årrekke har unnlatt å bevilge penger til utbedring av denne veistreknin-gen.

I saksframlegget til både kommune og fylke understrekes det at nytteprinsippet vil bli et sentralt spørsmål, dvs. at de som betaler, skal ha nytte av investeringene, og omvendt. Vi snakker her om en bomstasjon på en riksvei, som skal sørge for finansiering av en gang- og sykkelvei på en tilsluttende fylkesvei.

Undersøkelser viser at av dem som passerer bomstasjonen, som på middelaldersk vis holder Hvaler kommune hermetisk lukket fra omverdenen, er det kun 25 pst. som benytter fylkesveien til Utgårdskilen – dvs. at over 75 pst. av bilistene som passerer bommen, ikke vil ha nytte av tiltakene på denne fylkesveien. Argumentasjonen som brukes for allikevel å forsvare en slik innkreving, er etter min mening ganske søkt. Ved å betrakte alle de ulike veiprojektene som har vært på Hvaler siden 1971, som én pakke, mener man at forlengelsen kan forsvares. Skal man akseptere en slik argumentasjon, betyr det at oppsatte bomstasjoner aldri behøver å bli fjernet så lenge det finnes en veibit som trenger asfaltering, eller det er behov for en gang- eller sykkelvei eller andre trafikktiltak i nærheten. Dette er ikke akseptabelt.

Det er i denne forbindelse også verdt å merke seg de skyhøye administrasjonskostnadene på mellom 50 og 60 pst., noe som også var en av årsakene til at bomstasjonen som i sin tid stod ved Hvalertunnelen, måtte flyttes for å øke inntjeningsgrunnlaget. Beboere på Hvaler som er avhengige av å passere bommen daglig, kunne tidligere betale 10 kr. Nå må de ut med et forskudd på hele 3 500 kr for å kunne oppnå denne prisen. Dette er ikke annet enn et moderne landeveisrøveri.

Jeg vil derfor få lov til å ta opp Fremskrittspartiets forslag om statlig finansiering av disse 15,5 millionene. Hvis flertallets innstilling mot formodning blir vedtatt, er jeg overbevist om at denne saken vil bli innklaget for ESA.

Presidenten: Representanten Jon Jæger Gåsvatn har teke opp det forslaget han refererte til.

Øyvind Halleraker (H) [20:53:59]: Saksordføreren har på en god måte redegjort for saken, en sak som ikke uten videre er helt enkel for oss i Høyre heller. Det blir en avveining av hensyn og prinsipper. Det teller tungt for Høyre at det her foreligger solide lokale og regionale vedtak, også med løfte om medfinansiering. Hvaler er dessuten en øykommune uten gjennomgangstrafikk, og bommen står på kommunegrensen.

Det er ikke første gang at denne type tiltak er med i grunnlaget for brukerfinansiering. I andre typer pakkedninger, eller bomringgrunnlag, som jo i realiteten også dette er, er trafikkisikringstiltak ofte med. Men det som har veid tyngst i Høyres avveining, er selve formålet med utbedringsarbeidene, nemlig bedre forhold for fiskerihavna i Utgårdskilen. Det er den største fiskerihavna øst for Kristiansand, den har en stor hjemmeflåte, og havna fungerer også som regionalhavn. Her er fiskemottak hvor rekefangster fra store deler av Indre Skagerrak blir landet – en stor del går til innenlands distribusjon, men også til eksport. Det er dermed et stort transportbehov for råstoff, ferdigtilvirkede produkter, is og kasser. Det har også grodd fram et aktivt leverandørtjenestetilbud, og stedet er i fin utvikling. Her foreligger også spennende planer for utvidelse. Men hele tiden har det vært forutsatt at det måtte skje noe med den vanskelige og trafikkfarlige vegadkomsten til havna.

Det er nå engang slik at landing av fiskefangster må skje i nærheten av sjø, og det skjer ofte ved fiskerihavner som ligger ute i det vi kan kalle for et kapillærvegnett i et hovedvegnettssystem. Ikke desto mindre viktig er det at vi fjerner flaskehalsene og gjør fiskerihavner som Utgårdskilen bedre tilgjengelige. Høyre har jo også i sitt alternative budsjett fremmet forslag om utbygging av to nye fiskerihavner andre steder i landet. Det gjør vi fordi vi ser at 1 kr investert i havneinfrastruktur, kanskje gir mange ti-fold igjen i form av private investeringer og verdiskaping – så også her.

Komiteen fikk ved selvsyn se de vanskelige tilkomstforholdene, men også de spennende utviklingsmulighetene, da den var på besøk der. Så når kommunen og Østfold fylkeskommune ber om vårt samtykke til dette spleiselaget, ja, så vil vi i Høyre støtte det.

Jan Sahl (KrF) [20:57:51]: Noen synspunkter også fra Kristelig Folkeparti på en sak som allerede er godt framstilt av saksordfører:

I Kristelig Folkeparti mener vi den lokalpolitiske enigheten i saken må veie tungt, og vi synes det er fornuftig at utbedringene blir gjennomført mest mulig samtidig med bompengeneinnkrevingen, slik at de låneopptakene som måtte bli nødvendige, blir så små som overhodet mulig.

Fremskrittspartiet har i innstillingen, og i dagens debatt, pekt på problematiske sider ved det de kaller «melking» av bilistene. I den sammenheng vil jeg peke på det positive svaret som jeg fikk fra statsråden i spørretimen onsdag 22. november. Der var vi enige om at det er på tide med en helhetlig gjennomgang av retningslinjene for bompengeneinnkreving. Den forrige regjeringen varslet i St.meld. nr. 24 for 2003-2004, Nasjonal transportplan, at den vil utarbeide nye analyser med hensyn til finansiering av infrastruktur for å oppdage utilsiktede konsekvenser. Statsråden informerte i sitt svar i spørretimen om at hun har igangsatt arbeidet med en slik gjennomgang, og at hun vil komme tilbake til Stortinget når den foreligger. Det er Kristelig Folkeparti glad for, for det er en del prinsipper og retningslinjer for bompengeneinnkreving som vi skyver på, og som kanskje er modne for revisjon. Jeg tror vi alle er enige om at det ikke må bli slik at enkelte strekninger blir så dyre å passere for privatpersoner og for næringslivet at det blir et hinder for næringsutvikling og bosetting – selv om ikke det er tilfellet i denne saken.

Denne veien fører fram til Utgårdskilen. Jeg vil derfor bare kort benytte anledningen til å understreke at det er viktig å videreføre utbyggingen av fiskerihavna i Utgårdskilen. Denne havna har en sentral rolle for fiskerne i Oslofjorden, og vi registrerer i forbindelse med budsjettbehandlingen at Regjeringen ikke har prioritert denne havna, slik Kristelig Folkeparti skulle ha ønsket. Vi har imidlertid merket oss at det står i proposisjonen at det er ventet en økning i andelen tungtrafikk når aktiviteten i fiskerihavnen på Utgårdskilen øker. Vi håper det betyr at havnen blir prioritert i framtiden, til glede for de aktive brukerne i havnen, som vi også fikk gleden av å møte da komiteen var på reise i Østfold.

Statsråd Liv Signe Navarsete [21:00:42]: Utbetringa av fv. 472 til Utgårdskilen er viktig for Hvaler kommune. Den er så viktig at både kommune- og fylkespolitikarar har gjort vedtak om å forlenge bompengeneinnkrevjinga på rv.108 med om lag to år. Dette vil dei gjere etter at bilistane på Hvaler har vore med og finansiert Hvalertunnelen gjennom godt og vel 17 år. Denne lokale viljen ligg til grunn for Regjeringa si tilråding om å godkjenne prosjektet.

Prosjektet femner om fleire tiltak på fv. 472. Vegen er om lag 6 km lang og er ein del av hovudvegnettet på Hvaler. Tiltaka som er foreslått, vil betre trafikktryggleiken og framkomsten i området. Det handlar i fyrste rekkje om utbetring av kryssområdet mellom rv. 108 og fv. 472 og bygging av gang- og sykkelvegsamband. I dag manglar dette, trass i at born må nytte denne vegen til og frå skulen.

Utgårdskilen Regionale Fiskerihavn er eit høgt prioritert regionalt utviklingsprosjekt i Østfold og vil ha stor nytte av utbetringane i proposisjonen. Den planlagde aktiviteten der vil truleg føre til større trafikkvekst på fv. 472 enn generelt i Østfold. Det gjeld ikkje minst for tungtrafikken.

Av ei kostnadsramme på totalt 26 mill. kr dekkjer kommune og fylkeskommune knapt halvparten. 15,5 mill. kr

skal finansierast av brukarane over maksimalt to og eit halvt år. Bomstasjonen på rv. 108 kan nyttast til dette føremålet når Hvalertunnelen er nedbetalt ved årsskiftet. Grunntaksten skal senkast frå 50 kr til 20 kr for lett bil og frå 100 kr til 40 kr for tung bil. Eg veit at ikkje alle som passerer bommen, kører til fv. 472, men i Samferdsledepartementet si vurdering har me teke med at trafikken på fylkesvegen på si side har vore med på å finansiere fastlandssambandet til Kirkøy utan å ha hatt direkte nytte av tunnelen. Me ser på dette som ein del av ei trinnsvis utbygging av eit samanhengande vegnett i Hvaler kommune.

Eit mindretal i komiteen har fremja eit alternativt forslag til vedtak i Stortinget. Forslaget vert sikkert teke godt imot lokalt, men eg vil minne om at staten ikkje finansierer tiltak på fylkesveg, som det her er snakk om.

Mindretalet reiser spørsmål om EØS-regelverket. Samferdsledepartementet meiner, som påpeikt, at Eurovignett-direktivet ikkje er til hinder for forslaget i proposisjonen. Direktivet gjeld for tunge køyretøy på vegnettet med den høgaste tekniske klassen. I dette tilfellet rører verken fylkesvegen eller rv. 108 ved stamvegnettet. Når det gjeld sakene med klager på bompengeneinnkrevjing i Noreg, er desse framleis til handsaming i ESA. Eg ser ingen grunn til å endre praksis på bakgrunn av ei klage så lenge det ikkje er teke avgjerd i saka.

Denne regjeringa ynskjer å redusere avstandskostnadene for næringslivet og sjølv sagt å lette framkomsten for alle fastbuande. Med eit så sterkt lokalt engasjement er det viktig at vedtaket kjem på plass. Eg er glad for at fleirtalet i komiteen er samd i Regjeringa sitt forslag om finansiering av tiltak på fv. 472 til Utgårdskilen i Hvaler kommune i Østfold gjennom forlenga bompengeneinnkrevjing på rv. 108.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arne Sortevik (FrP) [21:04:13]: Vi har jo merket oss at statsråden fra Senterpartiet i denne regjeringen er glad for å fremme bompengeproposisjoner, og vi har sluttet å undre oss over det. Vi legger merke til at denne regjeringen flytter grenser når det gjelder bompengenebruk. Denne saken er intet unntak. Her er det altså nye kreative metoder for å innkreve mer bompenger.

Er det ingen grenser for hva denne regjeringen vil akseptere når det gjelder prinsipper knyttet til det statsråden kaller lokale initiativ? Her er det bom på en riksvei for å finansiere tiltak på en fylkesvei. Det er én grense som flyttes.

Er det ingen begrensning hos Regjeringen når det gjelder nytten? Jeg tenker ikke på EU og en eventuell avgjørelse knyttet til EU-systemet, men rett og slett en rimelighetsbetraktning. Her er det 25 pst., knapt det, som kommer til å få nytte av det som skal innkasseres av bompenger på riksveien. Er det ingen grenser for kostnader? Her skal det brukes over 8 mill. kr for å innhente 15,5 mill. kr.

Statsråd Liv Signe Navarsete [21:05:24]: Denne regjeringa er oppteken av å støtte opp om lokale og regionale initiativ. Eg har ikkje kome til Stortinget med noko

bompengeprojekt som ikkje er lyfta fram, initiert og vedteke via lokale næringslivsrepresentantar og lokale folkevalde og støtta av regionale folkevalde.

Eg ser det ikkje som mi fremste oppgåve å hindre vegbygging i distrikta, eller uansett kor det måtte vere i dette landet. Eg ser det som mi oppgåve å leggje til rette for infrastruktur, fyrst og fremst gjennom dei rammene som staten stiller til rådvelde, og dernest gjennom å støtte opp om dei lokale og regionale dugnadsinitiativa som kjem frå heile landet. Eg registrerer at dei er det ein del av.

Eg har sagt det før i denne salen, og eg gjentek det, at så sant det er innafør det som er rimelege grenser, har eg til hensikt å støtte opp om dei initiativa som ein tek lokalt.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [21:06:40]: I mange tilfeller har begrunnelsen for å innføre bompenger fra de rød-grønnes lokale partifeller vært manglende statlige overføringer og dårlig kommune- og fylkesøkonomi. Dagens regjering viser ofte til at dette har bedret seg under det nåværende regimet.

Hvis det er slik at statsråden mener at det er unaturlig å yte et statlig bidrag til utbedring av denne veistreknin-gen for å sikre vilkårene for en primærnærings, ville det ikke da vært mer naturlig å avvise forslaget om forlenget bompengeneinnkreving på et slikt spinkelt grunnlag og vise til forbedring av kommuneøkonomien, framfor muligens å bryte internasjonale forpliktende avtaler og nok en gang velte utgiftene over på bilistene?

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Liv Signe Navarsete [21:07:19]: Eg vil gjenta at dette er ei sak som handlar om lokale initiativ frå lokale folkevalde og ikkje minst òg frå lokalt næringsliv. Det er viktig å støtte opp om denne typen tiltak. Dette er ein fylkesveg, og me veit jo at fylka gjerne vil overta meir av ansvaret for vegane. På fredag får me sjå om meir av samferdsleområdet vil verte omfatta av ei ny forvaltningsreform. Men det er i alle fall slik at denne vegen er fylket sitt ansvar. Det er kommunen og fylket som har initiert å delfinansiere vegen. Dei gjer det i stor forståing med næringslivet i omlandet for å få løyst eit problem.

Eg ser på mi rolle her som å vere med i eit fellesskap med dei lokale og regionale styresmaktene og næringslivet for å betre forholda for næringstransport og ikkje minst for dei lokale innbyggjarane og ungane, som får ein

tryggare skuleveg. Det er eit vinn-vinn-prosjekt som ein ynskter lokalt, og som eg dermed fremja for Stortinget.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 1044)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Stortinget skal nå votere i sakene 1–6.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Morten Høglund på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 2 og 3, fra Morten Høglund på vegne av Fremskrittspartiet

Forslagene er under debatten omgjort til oversendelsesforslag.

Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å legge frem sak for Stortinget med vurdering av hvordan norsk næringsliv kan trekkes ytterligere med i arbeidet med å skape vekst og utvikling i utviklingslandene.»

Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å legge frem en opptrappingsplan for bruk av mikrokreditt og mikrofinansieringsmekanismer som et verktøy i bistandspolitikken, deriblant en vurdering i forhold til opprettelse av et mikrokredittfond.»

Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å arbeide for en styrking av ambassadetjenestene i Asia, spesielt Kina, for å bistå norsk næringsliv og bedrifter når det gjelder immaterielle krenkelsler.»

Presidenten foreslår at disse forslagene oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 4 (Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2007 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 422 902 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 387 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 061 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	803 000	
	71	Diverse tilskudd	29 926 000	
	72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	137 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	11 553 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	8 989 000	
115		Presse-, kultur- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter	25 462 000	
	70	Tilskudd til presse, kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres</i>	49 095 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	926 490 000	
	71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i>	180 000 000	
	72	Finansieringsordningen i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i>	625 000 000	
	73	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i>	625 000 000	
118		Nordområdetiltak mv.		
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres</i>	251 327 000	
	71	Fred- og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	4 293 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	23 498 000	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklings hjelpen		
	1	Driftsutgifter	795 177 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 757 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	162 420 000	
150		Bistand til Afrika		
	70	Bistand til hovedsamarbeidsland i Afrika, <i>kan overføres</i>	1 281 500 000	
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	1 412 000 000	
151		Bistand til Asia		
	70	Bistand til hovedsamarbeidsland i Asia, <i>kan overføres</i>	120 000 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	677 600 000	
152		Bistand til Midtøsten		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	170 500 000	
153		Bistand til Latin-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	246 500 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	33 500 000	
	50	Fredskorpset	165 000 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 093 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	81 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	7 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	102 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	160 500 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
161		Næringsutvikling		
	70	Nærings- og handelstiltak, <i>kan overføres</i>	70 000 000	
	72	Finansieringsordning for utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	112 500 000	
	73	Institusjonsutvikling i utviklingsland, <i>kan overføres</i>	57 500 000	
	75	NORFUND – tapsavsetning	143 750 000	
162		Overgangsbistand (gap)		
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	868 500 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	325 000 000	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	2 125 434 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	760 900 000	
	71	ODA-godkjente land på Vest-Balkan, <i>kan overføres</i>	600 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	45 600 000	
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	293 750 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	135 000 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	333 000 000	
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	135 000 000	
166		Tilskudd til ymse tiltak		
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	3 265 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i> ..	181 000 000	
167		Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	430 853 000	
168		Kvinner og likestilling		
	70	Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	200 000 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	835 000 000	
	71	FNs befolkningsprogram (UNFPA)	332 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	350 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	155 000 000	
	74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	170 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	150 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	1 496 200 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	160 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	150 220 000	
	79	Ekspert, juniorekspert og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i> ..	67 000 000	
	80	Bidrag til globale fond, <i>kan overføres</i>	991 041 000	
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i> ..	88 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	730 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	627 300 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	394 500 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
172		Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak		
	70	Gjeldsslette, betalingsbalansetøtte og kapasitets bygging, <i>kan overføres</i>	370 000 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	123 909 000	
		Totale utgifter		24 737 599 000
I n n t e k t e r				
3100		Utenriksdepartementet		
	1	Gebyr	38 343 000	
	2	Gebyr – utlendingssaker	14 300 000	
	4	Leieinntekter	1 867 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	3 072 000	
		Totale inntekter		57 582 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2007 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 01	kap. 3100 postene 02 og 05
kap. 100 post 71	kap. 3100 post 06
kap. 140 post 01	kap. 3140 post 05

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Ymse inntekter post 1 Salgsinntekter fra salg av bostandseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd.

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2007 kan:

1. omdisponere bevilgningene mellom postene under kap. 161 Næringsutvikling.

2. omdisponere med inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene hvert år under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen post 89 Agio/Disagio.

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2007 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter	25 mill. kroner

VII
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2007 kan gi tilsagn om støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	
	72	Finansieringsordningen i det utvidede EØS	2 150 mill. kroner
	73	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS	2 150 mill. kroner
118		Nordområdetiltak mv.	
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland	188 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Nærings- og handelstiltak	50 mill. kroner
	72	Finansieringsordning for utviklingstiltak	500 mill. kroner

VIII

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2007 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling.

IX

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2007 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 5 000 mill. kroner.

X

Forskuttering av nødhjelpsleveranser til FN

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i samarbeid med Finansdepartementet i 2007 kan forskuttere norske nødhjelpsleveranser til FN innenfor en ramme på 25 mill. kroner. Utbetaling til FN, samt tilbakebetalt kreditt fra FN, nettoføres på kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd.

XI

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA og for Regulært bidrag til FN.

XII

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2007 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling, for inntil 500 mill. kroner under Garanti- Instituttet for Eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet i løpet av året 2007.

XIII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2007 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
2. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

XIV

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2007 kan:

1. fravike bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet, Den globale miljøfasilitet, Det internasjonale fond for jordbruksutvikling og Det felles fond for råvarer.
2. fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 for å inngå avtale med mottakere om raskere trekk på gjeldsbrev enn utbetalingsbehovet tilsier ved kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Det asiatiske utviklingsfondet.

XV

Deltakelse i International Finance Facility for Immunisation (IFFIm)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2007 i forbindelse med utbetaling av det norske bidraget til GAVI Fund Affiliate på USD 5,4 mill. kan fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og å bruke tilskudd som sikkerhet for lån.

XVI

Deltakelse i IMF's låneordning til fattige land som utsettes for økonomiske sjokk

Stortinget samtykker i at Norge deltar i IMF's låneordning til fattige land som utsettes for økonomiske sjokk med samlet 240 mill. kroner i løpet av inntil 5 år fra og med 2006.

XVII

Ettergivelse av skipseksportgjeld

Stortinget samtykker i at Kongen i 2007 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland som stammer fra den norske skipseksportkampanjen (1976-80) for inntil 500 mill. kroner under Garanti-Instituttet for Eksportkreditts gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Gjeldsettergivelsen gjelder landene Ecuador, Egypt, Jamaica og Peru. Fordringene verdsettes til bokført verdi, inklusive påløpte renter, per dato for iverksettelse av gjeldslettingen. Gjeldsettergivelsen gjennomføres uten bevilgning over

bistandsbudsjettet, uten å belaste den norske gjeldsplannens ramme og uten at de ettergitte beløp rapporteres som utviklingsbistand (ODA) til OECDs utviklingskomité (DAC).

Presidenten: Presidenten antar at Fremskrittspartiet ønsker å stemme mot innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 82 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.15.11)

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

I

På svalbardbudsjettet for 2007 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
1		Svalbard kyrkje		
	1	Driftsutgifter	3 350 000	
2		Tilskot til kulturelle formål m.m.		
	70	Tilskot til velferdsarbeid på Svalbard	960 000	
3		Tilskot til Longyearbyen lokalstyre		
	70	Tilskot til Longyearbyen lokalstyre	86 954 000	
5		Sysseلمannen (jf. kap. 3005)		
	1	Driftsutgifter	25 800 000	
6		Sysseلمannens transportteneste (jf. kap. 3006)		
	1	Driftsutgifter	65 700 000	
7		Tilfeldige utgifter		
	1	Driftsutgifter	4 100 000	
9		Kulturminnetiltak		
	1	Driftsutgifter	2 100 000	
11		Bergmeisteren (jf. kap. 3011)		
	1	Driftsutgifter	1 310 000	
17		Refusjon til Norsk Polarinstitut		
	50	Refusjon	2 750 000	
18		Fyr og radiofyr		
	1	Driftsutgifter	3 400 000	
19		Statens bygningar på Bjørnøya og Hopen		
	1	Driftsutgifter	5 600 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
20		Statens bygninger i Longyearbyen (jf. kap. 3020)		
	1	Driftsutgifter	10 659 000	
	45	Større utstyrsinnkjøp og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	500 000	
22		Likningsforvaltninga for Svalbard		
	1	Driftsutgifter	2 500 000	
		Totale utgifter		215 683 000
I n n t e k t e r				
3005		Sysselemdannen (jf. kap. 5)		
	1	Diverse inntekter	300 000	
3006		Sysselemdannens transportteneste (jf. kap. 6)		
	1	Leigeinntekter	1 100 000	
3020		Statens bygninger i Longyearbyen (jf. kap. 20)		
	1	Inntekter	2 784 000	
3030		Skattar og avgifter		
	70	Skattar m.m.	83 000 000	
	71	Utførselsavgift	3 500 000	
	72	Utmålsgebyr, årsavgift	1 090 000	
3035		Tilskot frå statsbudsjettet		
	70	Tilskot	123 909 000	
		Totale inntekter		215 683 000

II

Formues- og inntektsskatt til Svalbard for inntektsåret 2007

§ 1 Bruksområde for vedtaket

Dette vedtaket gjeld forskotsutskrivning og endeleg utskrivning av skatt på formue og inntekt for inntektsåret 2007 etter føresegnene i lov av 29. november i 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard.

Skattepliktige som nemnde i skattebetalingslova § 1, jf. § 2, og svalbardskattelova § 5-1 første ledd, skal betale forskot på formues- og inntektsskatt til Svalbard for inntektsåret 2007. Ved utrekninga og innbetalinga gjeld føresegnene i dette vedtaket og i skattebetalingslova.

§ 2 Skatt på formue

Skatt på formue blir utrekna etter desse satsane:

a) Personleg skattepliktig og dødsbu:

Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet for formuesskatt til staten og kommunane (maksimumssats)

b) Selskap og samanslutning som nemnt i skattelova § 2-36 andre ledd, og som ikkje er fritakne etter skattelova kapittel 2:

Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet for formuesskatt til staten.

§ 3 Skatt på inntekt

Skatt på inntekt blir utrekna etter desse satsane:

a) Inntekt som blir skattlagt ved likning etter svalbardskattelova § 3-1:

10 pst. av allminneleg inntekt

Personlege skatteytarar skal ha eit frådrag i alminneleg inntekt på kr 10 000

b) Inntekt som blir skattlagt ved lønnstrekk etter svalbardskattelova § 3-2:

12 pst.

§ 4 Avrundingsreglar

Ved utrekning av skatt ved likning skal stipulert formue avrundast nedover til næraste heile 1 000 kroner, og inntekt avrundast nedover til næraste heile 100 kroner.

Ved utrekning av skatt ved lønnstrekk skal inntekta avrundast nedover til næraste heile krone.

§ 5 Skjermingsrenta for fastsetjing av berekna personinntekt for sjølvstendig næringsdrivande

Skjermingsrenta som nemnt i skattelova § 12-12 tredje ledd, jf. svalbardskattelova § 3-1, skal vere den same som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet.

§ 6 Normalrentesatsen for rimeleg lån i arbeidsforhold

Normalrentesatsen som nemnd i skattelova § 5-12 fjerde ledd, jf. svalbardskattelova §§ 3-1 og 3-2, skal vere den same som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet.

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Justisdepartementet i 2007 kan bestille varer for inntil 3 mill. kroner ut over den totale løyvinga som er gitt under kap. 5 post 1 på svalbardbudsjettet.

IV

Meirinntektsfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Justisdepartementet i 2007 kan overskride løyvinga under

kap. 5 post 1, tilsvarande det inntektsførte beløpet under kap. 3005 post 2

kap. 6 post 1, tilsvarande det inntektsførte beløpet under kap. 3006 post 2.

V

Avgift av kol som blir utført frå Svalbard for budsjetterminen 2007

For budsjetterminen 2007 skal det svarast avgift til statskassen av kol som blir utført frå Svalbard, etter følgjande satsar:

1,0 pst. av verdien for dei første 100 000 tonna,
0,9 pst. av verdien for dei neste 200 000 tonna,
0,8 pst. av verdien for dei neste 300 000 tonna,
0,7 pst. av verdien for dei neste 400 000 tonna,
0,6 pst. av verdien for dei neste 500 000 tonna,
0,5 pst. av verdien for dei neste 600 000 tonna,
0,4 pst. av verdien for dei neste 700 000 tonna,
0,3 pst. av verdien for dei neste 800 000 tonna,
0,2 pst. av verdien for dei neste 900 000 tonna,
0,1 pst. av verdien for dei neste 1 000 000 tonna.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2006 vert det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r			
100		Utanriksdepartementet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 1 429 034 000 til kr 1 429 734 000	700 000
104		Kongefamilien sine offisielle reiser til utlandet	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 8 813 000 til kr 6 313 000	2 500 000
116		Deltaking i internasjonale organisasjonar	
	70	Tilskot til internasjonale organisasjonar, blir redusert med frå kr 916 210 000 til kr 826 210 000	90 000 000
	72	Finansieringsordninga i det utvida EØS, kan overførast, blir redusert med frå kr 200 000 000 til kr 36 000 000	164 000 000
	73	Norsk finansieringsordning i det utvida EØS, kan overførast, blir redusert med frå kr 210 000 000 til kr 48 000 000	162 000 000
141		Direktoratet for utviklingshjelp (Norad)	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 156 420 000 til kr 160 020 000	3 600 000
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 26 500 000 til kr 23 000 000	3 500 000
161		Næringsutvikling	
	72	Finansieringsordning for utviklingstiltak, kan overførast, blir redusert med frå kr 112 500 000 til kr 86 500 000	26 000 000
162		Overgangsbistand	
	70	Overgangsbistand, kan overførast, blir auka med frå kr 776 500 000 til kr 806 500 000	30 000 000
163		Naudhjelp, humanitær hjelp og menneskerettar	
	70	Naturkatastrofar, kan overførast, blir auka med frå kr 270 000 000 til kr 275 000 000	5 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	71	Humanitær hjelp og menneskerettar, <i>kan overføres</i> , blir auka med ... frå kr 1 894 752 000 til kr 1 935 162 000	40 410 000
166		Tilskot til ymse tiltak	
	70	Ymse tilskot, <i>kan overføres</i> , blir redusert med frå kr 4 982 000 til kr 1 982 000	3 000 000
167		Flyktningtiltak i Noreg, godkjend som utviklingshjelp (ODA)	
	21	Spesielle driftsutgifter, blir redusert med frå kr 416 192 000 til kr 398 782 000	17 410 000
170		FN-organisasjonar mv.	
	78	Bidrag til andre FN-organisasjonar mv., blir redusert med frå kr 140 220 000 til kr 139 520 000	700 000
	79	Ekspertar, juniorekspertar og FN sitt fredskorps, <i>kan overføres</i> , blir redusert med frå kr 67 000 000 til kr 52 000 000	15 000 000
171		Multilaterale finansinstitusjonar	
	71	Regionale bankar og fond, <i>kan overføres</i> , blir redusert med frå kr 639 000 000 til kr 625 600 000	13 400 000
197		Hjelp til ikkje-ODA-godkjende land og internasjonale miljøtiltak	
	70	Tilskot til atomtryggingstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/SUS og arktisk samarbeid, <i>kan overføres</i> , blir redusert med frå kr 227 027 000 til kr 226 327 000	700 000
	76	Tilskot til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i> , blir auka med frå kr 26 775 000 til kr 28 048 000	1 273 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram 22 forslag. Det er:

- forslag nr. 1, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 2, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 3, fra Inge Lønning på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

- forslagene nr. 4–6, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 7–13, 15 og 16, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 17–21, fra Laila Dåvøy på vegne av Kristelig Folkeparti, og
- forslag nr. 22, fra Gunvald Ludvigsen på vegne av Venstre.

Forslag nr. 14 er ikke framsatt

Det vil først bli votert over forslag nr. 22 fra Venstre.

Forslaget lyder:

«I

På statsbudsjettet for 2007 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
700		Helse- og omsorgsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	134 294 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 325 000	
701		Forskning		
	50	Norges forskningsråd mv.	176 715 000	
702		Helse- og sosialberedskap		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	36 130 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	3 425 000	
703		Internasjonalt samarbeid		
	21	Spesielle driftsutgifter	28 817 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt		
	1	Driftsutgifter	413 738 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	284 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 713 000	
712		Bioteknologinemnda		
	1	Driftsutgifter	6 995 000	
715		Statens strålevern		
	1	Driftsutgifter	66 468 000	
	21	Oppdragsutgifter	37 891 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 300 000	
716		Statens institutt for rusmiddelforskning		
	1	Driftsutgifter	33 057 000	
718		Alkohol og narkotika		
	21	Spesielle driftsutgifter	35 677 000	
	63	Rusmiddeltiltak, <i>kan overføres</i>	11 707 000	
	70	Frivillig arbeid mv., <i>kan overføres</i>	86 936 000	
719		Folkehelse		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	60 982 000	
	60	Kommunetilskudd, <i>kan overføres</i>	35 589 000	
	70	Hivforebygging, smittevern mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	29 495 000	
	71	Forebygging av uønskede svangerskap og abort, <i>kan overføres</i>	24 994 000	
	72	Stiftelsen Amatheia	16 058 000	
	73	Fysisk aktivitet, <i>kan overføres</i>	13 219 000	
	74	Skolefrukt, <i>kan overføres</i>	28 521 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan overføres</i>	15 770 000	
720		Sosial- og helsedirektoratet		
	1	Driftsutgifter	351 698 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	44 795 000	
	22	Elektroniske resepter, <i>kan overføres</i>	42 849 000	
721		Statens helsetilsyn		
	1	Driftsutgifter	70 750 000	
722		Norsk pasientskadeerstatning		
	1	Driftsutgifter	74 038 000	
	70	Dekning av advokatutgifter	25 748 000	
723		Pasientskadenemnda		
	1	Driftsutgifter	22 572 000	
724		Helsepersonell og tilskudd til personelltiltak		
	1	Driftsutgifter	25 307 000	
	21	Forsøk og utvikling i primærhelsetjenesten, <i>kan nyttes under post 70</i>	21 158 000	
	61	Tilskudd til turnustjenesten	149 335 000	
	70	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	38 868 000	
	71	Tilskudd til Nordiska högskolan för folkhälso- vetenskap mv.	14 190 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
725		Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten		
	1	Driftsutgifter	64 993 000	
726		Habilitering, rehabilitering og tiltak for rusmiddel avhengige		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	19 250 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	70 650 000	
	71	Kjøp av opptrening og helsetjenester, <i>kan overføres</i>	78 138 000	
727		Tannhelsetjenesten		
	21	Forsøk og utvikling i tannhelsetjenesten, <i>kan nyttes under post 70</i>	9 204 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	46 502 000	
728		Forsøk og utvikling mv.		
	21	Spesielle driftsutgifter	39 005 000	
	70	Tilskudd	17 656 000	
729		Annen helsetjeneste		
	1	Driftsutgifter	31 521 000	
	60	Helsetjeneste til innsatte i fengsel	99 977 000	
	70	Behandlingsreiser til utlandet	94 808 000	
	71	Tilskudd til Norsk Pasientforening m.m.	5 590 000	
732		Regionale helseforetak		
	21	Forsøk og utvikling i sykehussektoren, <i>kan overføres</i>	7 858 000	
	70	Tilskudd til helseforetakene, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 71, 72, 73, 74 og 75</i>	3 288 021 000	
	71	Tilskudd til Helse Øst RHF, <i>kan overføres</i>	18 610 280 000	
	72	Tilskudd til Helse Sør RHF, <i>kan overføres</i>	10 380 101 000	
	73	Tilskudd til Helse Vest RHF, <i>kan overføres</i>	9 751 889 000	
	74	Tilskudd til Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres</i>	7 012 605 000	
	75	Tilskudd til Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i>	6 119 485 000	
	76	Innsatsstyrt finansiering av sykehus, <i>overslagsbevilgning</i> ...	14 708 954 000	
	77	Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus mv., <i>overslagsbevilgning</i>	3 099 606 000	
	78	Tilskudd til forskning og nasjonale medisinske kompetansesentre, <i>kan overføres</i>	747 511 000	
	81	Tilskudd til store byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 417 429 000	
737		Kreftregisteret		
	70	Tilskudd	80 353 000	
742		Kontrollkomisjonene og andre utgifter under psykisk helsevern		
	1	Driftsutgifter	32 823 000	
	70	Tilskudd	1 887 000	
743		Statlige stimulerings tiltak for psykisk helse		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	26 389 000	
	62	Tilskudd til psykisk helsearbeid i kommuner, <i>kan overføres</i>	2 954 694 000	
	70	Kompetanse, utredninger og utviklingsarbeid, <i>kan overføres</i>	363 754 000	
	73	Tilskudd til arbeid med vold og traumatisk stress, <i>kan overføres</i>	105 605 000	
	75	Tilskudd til styrking av psykisk helsevern, <i>kan overføres</i>	1 869 206 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
744		Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede		
	70	Fagenhet for tvungen omsorg	44 560 000	
750		Statens legemiddelverk		
	1	Driftsutgifter	148 026 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 764 000	
751		Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	9 867 000	
	70	Tilskudd	61 610 000	
760		Utredningsvirksomhet m.m.		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	10 249 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	3 737 000	
761		Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedirektoratet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	78 849 000	
	60	Tilskudd til omsorgstjenester, <i>kan overføres</i>	118 079 000	
	61	Tilskudd til vertskommuner	484 773 000	
	63	Tilskudd til rusmiddeltiltak, <i>kan overføres</i>	144 695 000	
	64	Ressurskrevende brukere, <i>overslagsbevilgning</i>	1 832 663 000	
	66	Tilskudd til brukerstyrt personlig assistanse	74 704 000	
	67	Tilskudd til særskilte utviklingstiltak	21 942 000	
	70	Frivillig rusmiddelforebyggende arbeid mv., <i>kan overføres</i>	101 171 000	
	71	Tilskudd til frivillig arbeid	15 619 000	
	72	Tilskudd til Landsbystiftelsen	57 063 000	
	73	Tilskudd til døvblinde og døve	10 854 000	
	75	Kompetansetiltak	3 887 000	
	76	Tilskudd til opphold i institusjon for eldre med særskilte behov	6 867 000	
	77	Kompetansesentra m.m.	87 493 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	11 210 000	
2711		Spesialisthelsetjenester mv.		
	70	Refusjon spesialisthjelp	1 060 000 000	
	71	Refusjon psykologhjelp	174 000 000	
	72	Refusjon tannlegehjelp	810 000 000	
	76	Private laboratorier og røntgeninstituttt	465 000 000	
2751		Legemidler mv.		
	70	Legemidler	7 547 000 000	
	72	Sykepleieartikler	1 125 000 000	
2752		Refusjon av egenbetaling		
	70	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 1	3 701 000 000	
	71	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 2	125 000 000	
2755		Helsetjeneste i kommunene mv.		
	62	Tilskudd til fastlønnsordning fysioterapeuter, <i>kan nyttes under post 71</i>	215 000 000	
	70	Refusjon allmennlegehjelp	2 516 000 000	
	71	Refusjon fysioterapi, <i>kan nyttes under post 62</i>	1 470 000 000	
	72	Refusjon jordmorhjelp	37 000 000	
	73	Kiropraktorbehandling	93 000 000	
	75	Logopedisk og ortoptisk behandling	67 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
2790		Andre helsetiltak		
	70	Bidrag, lokalt	371 000 000	
		Totale utgifter		106 749 550 000
I n n t e k t e r				
3710		Nasjonalt folkehelseinstitutt		
	2	Diverse inntekter	38 742 000	
	3	Vaksinesalg	85 300 000	
3715		Statens strålevern		
	2	Salgs- og leieinntekter	1 669 000	
	5	Oppdragsinntekter	36 842 000	
3716		Statens institutt for rusmiddelforskning		
	2	Oppdragsinntekter	540 000	
3720		Sosial- og helsedirektoratet		
	2	Salgs- og leieinntekter	2 142 000	
	4	Gebyrinntekter	1 338 000	
3722		Norsk pasientskadeerstatning		
	2	Diverse inntekter	1 038 000	
3724		Statens autorisasjonskontor for helsepersonell		
	2	Gebyrinntekter	13 584 000	
3725		Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten		
	3	Oppdragsinntekter	110 000	
3732		Regionale helseforetak		
	80	Renter på investeringslån	240 000 000	
3750		Statens legemiddelverk		
	2	Diverse inntekter	1 759 000	
	3	Avgift utsalgssteder utenom apotek	4 200 000	
	4	Registreringsavgift	78 626 000	
	5	Kontrollavgift	57 835 000	
	6	Refusjonsavgift	2 215 000	
3751		Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak		
	3	Tilbakebetaling av lån	157 000	
		Totale inntekter		566 097 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2007 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 703 postene 21, 60 og 70	kap. 3703 post 3
kap. 710 post 1	kap. 3710 post 2
kap. 710 post 21	kap. 3710 post 3
kap. 715 postene 1 og 21	kap. 3715 postene 2 og 5
kap. 716 post 1	kap. 3716 post 2
kap. 720 postene 1 og 21	kap. 3720 postene 2, 3 og 4

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 721 post 1	kap. 3721 postene 2 og 4
kap. 722 post 1	kap. 3722 post 2
kap. 724 post 1	kap. 3724 post 2
kap. 725 post 1	kap. 3725 post 3
kap. 729 post 1	kap. 3729 post 2
kap. 750 post 1	kap. 3750 post 2

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2007 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt	
	21	Spesielle driftsutgifter	180mill.kroner
720		Sosial- og helsedirektoratet	
	22	Elektroniske resepter	35 mill. kroner

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2007 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
761		Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedirektoratet	
	60	Tilskudd til omsorgstjenester	1 mill. kroner
	73	Tilskudd til døvblinde og døve	7 mill. kroner

V

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2007 kan gi de 5 regionale helseforetakene adgang til å oppta driftskredittlån innenfor en totalramme på 6 500 mill. kroner.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 95 mot 10 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 21.16.51)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 17–21 fra Kristelig Folkeparti.
Forslag nr. 17 lyder:

«I

På statsbudsjettet for 2007 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
700		Helse- og omsorgsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	134 294 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 325 000	
701		Forskning		
	50	Norges forskningsråd mv.	174 215 000	
702		Helse- og sosialberedskap		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	36 130 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	3 425 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
703		Internasjonalt samarbeid		
	21	Spesielle driftsutgifter	28 817 000	
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt		
	1	Driftsutgifter	413 738 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	281 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 713 000	
712		Bioteknologinemnda		
	1	Driftsutgifter	6 995 000	
715		Statens strålevern		
	1	Driftsutgifter	66 468 000	
	21	Oppdragsutgifter	37 891 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 300 000	
716		Statens institutt for rusmiddelforskning		
	1	Driftsutgifter	33 057 000	
718		Alkohol og narkotika		
	21	Spesielle driftsutgifter	35 677 000	
	63	Rusmiddeltiltak, <i>kan overføres</i>	11 707 000	
	70	Frivillig arbeid mv., <i>kan overføres</i>	86 936 000	
719		Folkehelse		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	60 982 000	
	60	Kommunetilskudd, <i>kan overføres</i>	35 589 000	
	70	Hivforebygging, smittevern mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	29 495 000	
	71	Forebygging av uønskede svangerskap og abort, <i>kan overføres</i>	24 994 000	
	72	Stiftelsen Amatheia	16 058 000	
	73	Fysisk aktivitet, <i>kan overføres</i>	13 219 000	
	74	Skolefrukt, <i>kan overføres</i>	28 521 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan overføres</i>	18 770 000	
720		Sosial- og helsedirektoratet		
	1	Driftsutgifter	351 698 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	44 795 000	
	22	Elektroniske resepter, <i>kan overføres</i>	42 849 000	
721		Statens helsetilsyn		
	1	Driftsutgifter	70 750 000	
722		Norsk pasientskadeerstatning		
	1	Driftsutgifter	74 038 000	
	70	Dekning av advokatutgifter	25 748 000	
723		Pasientskadenemnda		
	1	Driftsutgifter	22 572 000	
724		Helsepersonell og tilskudd til personelltiltak		
	1	Driftsutgifter	25 307 000	
	21	Forsøk og utvikling i primærhelsetjenesten, <i>kan nyttes under post 70</i>	21 158 000	
	61	Tilskudd til turnustjenesten	149 335 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	70	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	38 868 000	
	71	Tilskudd til Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap mv.	14 190 000	
725		Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten		
	1	Driftsutgifter	64 993 000	
726		Habilitering, rehabilitering og tiltak for rusmiddelavhengige		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	19 250 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	50 650 000	
	71	Kjøp av opptrening og helsetjenester, <i>kan overføres</i>	78 138 000	
727		Tannhelsetjenesten		
	21	Forsøk og utvikling i tannhelsetjenesten, <i>kan nyttes under post 70</i>	9 204 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	46 502 000	
728		Forsøk og utvikling mv.		
	21	Spesielle driftsutgifter	39 005 000	
	70	Tilskudd	17 656 000	
729		Annen helsetjeneste		
	1	Driftsutgifter	31 521 000	
	60	Helsetjeneste til innsatte i fengsel	99 977 000	
	70	Behandlingsreiser til utlandet	94 808 000	
	71	Tilskudd til Norsk Pasientforening m.m.	5 590 000	
732		Regionale helseforetak		
	21	Forsøk og utvikling i sykehussektoren, <i>kan overføres</i>	7 858 000	
	70	Tilskudd til helseforetakene, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 71, 72, 73, 74 og 75</i>	3 188 021 000	
	71	Tilskudd til Helse Øst RHF, <i>kan overføres</i>	18 610 280 000	
	72	Tilskudd til Helse Sør RHF, <i>kan overføres</i>	10 372 101 000	
	73	Tilskudd til Helse Vest RHF, <i>kan overføres</i>	9 691 889 000	
	74	Tilskudd til Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres</i>	7 012 605 000	
	75	Tilskudd til Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i>	6 119 485 000	
	76	Innsatsstyrt finansiering av sykehus, <i>overslagsbevilgning</i> ...	14 708 954 000	
	77	Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus mv., <i>overslagsbevilgning</i>	3 099 606 000	
	78	Tilskudd til forskning og nasjonale medisinske kompetansesentre, <i>kan overføres</i>	747 511 000	
	81	Tilskudd til store byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 417 429 000	
737		Kreftregisteret		
	70	Tilskudd	80 353 000	
742		Kontrollkomisjonene og andre utgifter under psykisk helsevern		
	1	Driftsutgifter	32 823 000	
	70	Tilskudd	1 887 000	
743		Statlige stimulerings tiltak for psykisk helse		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	26 389 000	
	62	Tilskudd til psykisk helsearbeid i kommuner, <i>kan overføres</i>	2 954 694 000	
	70	Kompetanse, utredninger og utviklingsarbeid, <i>kan overføres</i>	363 754 000	
	73	Tilskudd til arbeid med vold og traumatisk stress, <i>kan overføres</i>	105 605 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	75	Tilskudd til styrking av psykisk helsevern, <i>kan overføres</i>	1 869 206 000	
744		Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede		
	70	Fagenhet for tvungen omsorg	44 560 000	
750		Statens legemiddelverk		
	1	Driftsutgifter	148 026 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 764 000	
751		Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	9 867 000	
	70	Tilskudd	61 610 000	
760		Utredningsvirksomhet m.m.		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	10 249 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	3 737 000	
761		Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedirektoratet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	78 849 000	
	60	Tilskudd til omsorgstjenester, <i>kan overføres</i>	118 079 000	
	61	Tilskudd til vertskommuner	484 773 000	
	63	Tilskudd til rusmiddeltiltak, <i>kan overføres</i>	144 695 000	
	64	Ressurskrevende brukere, <i>overslagsbevilgning</i>	1 832 663 000	
	66	Tilskudd til brukerstyrt personlig assistanse	74 704 000	
	67	Tilskudd til særskilte utviklingstiltak	21 942 000	
	70	Frivillig rusmiddelforebyggende arbeid mv., <i>kan overføres</i> .	118 671 000	
	71	Tilskudd til frivillig arbeid	15 619 000	
	72	Tilskudd til Landsbystiftelsen	57 063 000	
	73	Tilskudd til døvblinde og døve	10 854 000	
	75	Kompetansetiltak	3 887 000	
	76	Tilskudd til opphold i institusjon for eldre med særskilte behov	6 867 000	
	77	Kompetansesentra m.m.	87 493 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	11 210 000	
2711		Spesialisthelsetjenester mv.		
	70	Refusjon spesialisthjelp	1 060 000 000	
	71	Refusjon psykologhjelp	174 000 000	
	72	Refusjon tannlegehjelp	810 000 000	
	76	Private laboratorier og røntgeninstitutt	465 000 000	
2751		Legemidler mv.		
	70	Legemidler	7 830 000 000	
	72	Sykepleieartikler	1 155 000 000	
2752		Refusjon av egenbetaling		
	70	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 1	3 561 000 000	
	71	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 2	125 000 000	
2755		Helsetjeneste i kommunene mv.		
	62	Tilskudd til fastlønsordning fysioterapeuter, <i>kan nyttes under post 71</i>	215 000 000	
	70	Refusjon allmennlegehjelp	2 516 000 000	
	71	Refusjon fysioterapi, <i>kan nyttes under post 62</i>	1 470 000 000	
	72	Refusjon jordmorhjelp	37 000 000	
	73	Kiropraktorbehandling	93 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	75	Logopedisk og ortoptisk behandling	67 000 000	
2790		Andre helsetiltak		
	70	Bidrag, lokalt	371 000 000	
		Totale utgifter		106 749 550 000
I n n t e k t e r				
3710		Nasjonalt folkehelseinstitutt		
	2	Diverse inntekter	38 742 000	
	3	Vaksinesalg	85 300 000	
3715		Statens strålevern		
	2	Salgs- og leieinntekter	1 669 000	
	5	Oppdragsinntekter	36 842 000	
3716		Statens institutt for rusmiddelforskning		
	2	Oppdragsinntekter	540 000	
3720		Sosial- og helsedirektoratet		
	2	Salgs- og leieinntekter	2 142 000	
	4	Gebyrinntekter	1 338 000	
3722		Norsk pasientskadeerstatning		
	2	Diverse inntekter	1 038 000	
3724		Statens autorisasjonskontor for helsepersonell		
	2	Gebyrinntekter	13 584 000	
3725		Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten		
	3	Oppdragsinntekter	110 000	
3732		Regionale helseforetak		
	80	Renter på investeringslån	240 000 000	
3750		Statens legemiddelverk		
	2	Diverse inntekter	1 759 000	
	3	Avgift utsalgssteder utenom apotek	4 200 000	
	4	Registreringsavgift	78 626 000	
	5	Kontrollavgift	57 835 000	
	6	Refusjonsavgift	2 215 000	
3751		Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak		
	3	Tilbakebetaling av lån	157 000	
		Totale inntekter		566 097 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2007 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 703 postene 21, 60 og 70	kap. 3703 post 3
kap. 710 post 1	kap. 3710 post 2
kap. 710 post 21	kap. 3710 post 3
kap. 715 postene 1 og 21	kap. 3715 postene 2 og 5
kap. 716 post 1	kap. 3716 post 2

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 720 postene 1 og 21	kap. 3720 postene 2, 3 og 4
kap. 721 post 1	kap. 3721 postene 2 og 4
kap. 722 post 1	kap. 3722 post 2
kap. 724 post 1	kap. 3724 post 2
kap. 725 post 1	kap. 3725 post 3
kap. 729 post 1	kap. 3729 post 2
kap. 750 post 1	kap. 3750 post 2

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2007 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt	
	21	Spesielle driftsutgifter	180 mill. kroner
720		Sosial- og helsedirektoratet	
	22	Elektroniske resepter	35 mill. kroner

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2007 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
761		Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedirektoratet	
	60	Tilskudd til omsorgstjenester	1 mill. kroner
	73	Tilskudd til døvblinde og døve	7 mill. kroner

V

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2007 kan gi de 5 regionale helseforetakene adgang til å oppta driftskredittlån innenfor en totalramme på 6 500 mill. kroner.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett for 2007 komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan helseforetakene skal håndtere akkumulert gjeld når de kommer i balanse.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen senest i Revidert nasjonalbudsjett for 2007 komme tilbake til Stortinget med en konkret ny strategiplan med tiltak for hvordan arbeidet med transplantasjoner skal gjennomføres over hele landet.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av levekårene til mennesker med utviklingshemning i et livsløpsperspektiv og rettssikkerhetstilstanden i dag og komme tilbake til Stortinget med dette på egnet måte.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at ruspasienter som er rettighetspasienter, får en lovfestet rett til til-

bud om en plass i en rusinstitusjon i påvente av behandlingstilbud foreslått i spesialisthelsetjenesten.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Kristelig Folkeparti ble med 94 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.17.12)

Presidenten: Det vil så bli votert over forslagene fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 9 er under debatten omgjort til et oversendelsesforslag. Forslaget lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å sørge for at ungdomskampanjen «Rolig nå» får tilført 2,5 mill. kroner slik at kampanjen kan fortsette i 2007 på samme nivå som i 2006.»

Presidenten foreslår at forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det opprettes et grunnforskningssenter for ADHD ved Universitetet i Oslo, og at man i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007 redegjør for kostnadene knyttet til opprettelsen av et slikt senter.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen så raskt som mulig tilby gratis pneumokokkvaksinasjon til de barn som befinner seg i en risikogruppe opp til skolealder, og til alle barn 12 måneder tilbake i tid fra vaksinasjonsprogrammet ble innført.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme til Stortinget med en redegjørelse for hvilke erfaringer man har høstet gjennom de prøveordninger med oppsøkende hjemmesykepleie som tidligere er blitt vedtatt.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å opprette et statlig sykehusdirektorat som skal komme til erstatning for dagens regionale helseforetak. Bestilleransvaret vurderes lagt ut i kommunene, og pengene knyttet til pasientbehandling skal følge brukeren til gjeldende behandlingssted.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en minimumsstandard for hvilken kunnskap leger og annet helsepersonell som behandler kritisk skadede pasienter, skal inneha.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en helhetlig gjennomgang av egenandelsordningene med fokus på å redusere egenandeler, særlig for ressursvake grupper, herunder rusmiddelmisbrukere.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen øke bagatellgrensen for godkjenning av refusjon av legemidler til 50 mill. kroner.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å foreta en gjennomgang av skjermingsordningene for egenandeler i helsevesenet med sikte på å utvide gruppen som kommer inn under denne kategorien, til også å omfatte andre ressursvake grupper.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.17.54)

Presidenten: Det voteses så over forslagene nr. 4–6, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at prøveprosjekter med behandlingsreiser for nye pasientgrupper i fremtiden finansieres med friske midler.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget, senest i forbindelse med Revidert nasjonalbud-

sjett for 2007, med presentasjon og gjennomføringsplan for tiltakene foreslått i kreftstrategien.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i løpet av vårsesjonen 2007 fremme en tiltaksplan for å sikre at samtlige av dem som har nytte av CI-operasjon, skal kunne få tilbud om dette, innenfor fastsatte tidsrammer, og at denne gruppen blir karakterisert som rettighetspasienter uavhengig av hvilken helseregion de tilhører.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 79 mot 27 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.18.12)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 3 fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge en ny vurdering av behovet for endringer i fordelingen av basisbevilgninger til de regionale helseforetakene i statsbudsjettet for 2008, for å sikre et mer likeverdig helsetilbud over hele landet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 78 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.18.31)

Presidenten: Vi tar så opp forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Dette forslaget er omgjort til et oversendelsesforslag og lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å slå sammen Helse Øst og Helse Sør i 2007 for å sikre en bedre samordning av ressursene i disse regionene og dermed et bedre tilbud til pasientene.»

Presidenten foreslår at forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det voteses så over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak med gjennomgang av akuttberedskapen basert på Riksrevisjonens rapport og overføringen av ansvaret til de regionale helseforetakene.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 70 mot 36 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.19.11)

Komiteen hadde innstilt:

I

På statsbudsjettet for 2007 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
700		Helse- og omsorgsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	134 294 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 325 000	
701		Forskning		
	50	Norges forskningsråd mv.	174 215 000	
702		Helse- og sosialberedskap		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	36 130 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	3 425 000	
703		Internasjonalt samarbeid		
	21	Spesielle driftsutgifter	28 817 000	
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt		
	1	Driftsutgifter	413 738 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	284 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 713 000	
712		Bioteknologinemnda		
	1	Driftsutgifter	6 995 000	
715		Statens strålevern		
	1	Driftsutgifter	66 468 000	
	21	Oppdragsutgifter	37 891 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 300 000	
716		Statens institutt for rusmiddelforskning		
	1	Driftsutgifter	33 057 000	
718		Alkohol og narkotika		
	21	Spesielle driftsutgifter	35 677 000	
	63	Rusmiddeltiltak, <i>kan overføres</i>	11 707 000	
	70	Frivillig arbeid mv., <i>kan overføres</i>	86 936 000	
719		Folkehelse		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	60 982 000	
	60	Kommunetilskudd, <i>kan overføres</i>	35 589 000	
	70	Hivforebygging, smittevern mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	29 495 000	
	71	Forebygging av uønskede svangerskap og abort, <i>kan overføres</i>	24 994 000	
	72	Stiftelsen Amatheia	16 058 000	
	73	Fysisk aktivitet, <i>kan overføres</i>	13 219 000	
	74	Skolefrukt, <i>kan overføres</i>	28 521 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan overføres</i>	15 770 000	
720		Sosial- og helsedirektoratet		
	1	Driftsutgifter	351 698 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	44 795 000	
	22	Elektroniske resepter, <i>kan overføres</i>	42 849 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
721	1	Statens helsetilsyn Driftsutgifter	70 750 000	
722	1	Norsk pasientskadeerstatning Driftsutgifter	74 038 000	
	70	Dekning av advokatutgifter	25 748 000	
723	1	Pasientskadenemnda Driftsutgifter	22 572 000	
724	1	Helsepersonell og tilskudd til personelltiltak Driftsutgifter	25 307 000	
	21	Forsøk og utvikling i primærhelsetjenesten, <i>kan nyttes under post 70</i>	21 158 000	
	61	Tilskudd til turnustjenesten	149 335 000	
	70	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	38 868 000	
	71	Tilskudd til Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap mv.	14 190 000	
725	1	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten Driftsutgifter	64 993 000	
726	21	Habilitering, rehabilitering og tiltak for rusmiddelavhengige Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	19 250 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	50 650 000	
	71	Kjøp av opptrening og helsetjenester, <i>kan overføres</i>	78 138 000	
727	21	Tannhelsetjenesten Forsøk og utvikling i tannhelsetjenesten, <i>kan nyttes under post 70</i>	9 204 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	46 502 000	
728	21	Forsøk og utvikling mv. Spesielle driftsutgifter	39 005 000	
	70	Tilskudd	17 656 000	
729	1	Annen helsetjeneste Driftsutgifter	31 521 000	
	60	Helsetjeneste til innsatte i fengsel	99 977 000	
	70	Behandlingsreiser til utlandet	94 808 000	
	71	Tilskudd til Norsk Pasientforening m.m.	5 590 000	
732	21	Regionale helseforetak Forsøk og utvikling i sykehussektoren, <i>kan overføres</i>	7 858 000	
	70	Tilskudd til helseforetakene, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 71, 72, 73, 74 og 75</i>	3 188 021 000	
	71	Tilskudd til Helse Øst RHF, <i>kan overføres</i>	18 610 280 000	
	72	Tilskudd til Helse Sør RHF, <i>kan overføres</i>	10 372 101 000	
	73	Tilskudd til Helse Vest RHF, <i>kan overføres</i>	9 691 889 000	
	74	Tilskudd til Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres</i>	7 012 605 000	
	75	Tilskudd til Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i>	6 119 485 000	
	76	Innsatsstyrt finansiering av sykehus, <i>overslagsbevilgning</i> ...	14 708 954 000	
	77	Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus mv., <i>overslagsbevilgning</i>	3 100 606 000	
	78	Tilskudd til forskning og nasjonale medisinske kompetansesentre, <i>kan overføres</i>	747 511 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	81	Tilskudd til store byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 417 429 000	
737		Kreftregisteret		
	70	Tilskudd	80 353 000	
742		Kontrollkomisjonene og andre utgifter under psykisk helsevern		
	1	Driftsutgifter	32 823 000	
	70	Tilskudd	1 887 000	
743		Statlige stimulerings tiltak for psykisk helse		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	26 389 000	
	62	Tilskudd til psykisk helsearbeid i kommuner, <i>kan overføres</i>	2 954 694 000	
	70	Kompetanse, utredninger og utviklingsarbeid, <i>kan overføres</i>	363 754 000	
	73	Tilskudd til arbeid med vold og traumatisk stress, <i>kan overføres</i>	105 605 000	
	75	Tilskudd til styrking av psykisk helsevern, <i>kan overføres</i>	1 869 206 000	
744		Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede		
	70	Fagenhet for tvungen omsorg	44 560 000	
750		Statens legemiddelverk		
	1	Driftsutgifter	148 026 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 764 000	
751		Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	9 867 000	
	70	Tilskudd	61 610 000	
760		Utredningsvirksomhet m.m.		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	10 249 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	3 737 000	
761		Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedirektoratet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	78 849 000	
	60	Tilskudd til omsorgstjenester, <i>kan overføres</i>	118 079 000	
	61	Tilskudd til vertskommuner	484 773 000	
	63	Tilskudd til rusmiddeltiltak, <i>kan overføres</i>	143 695 000	
	64	Ressurskrevende brukere, <i>overslagsbevilgning</i>	1 832 663 000	
	66	Tilskudd til brukerstyrt personlig assistanse	74 704 000	
	67	Tilskudd til særskilte utviklingstiltak	21 942 000	
	70	Frivillig rusmiddelforebyggende arbeid mv., <i>kan overføres</i> .	118 671 000	
	71	Tilskudd til frivillig arbeid	15 619 000	
	72	Tilskudd til Landsbystiftelsen	57 063 000	
	73	Tilskudd til døvblinde og døve	10 854 000	
	75	Kompetansetiltak	3 887 000	
	76	Tilskudd til opphold i institusjon for eldre med særskilte behov	6 867 000	
	77	Kompetansesentra m.m.	87 493 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	11 210 000	
2711		Spesialisthelsetjenester mv.		
	70	Refusjon spesialisthjelp	1 060 000 000	
	71	Refusjon psykologhjelp	174 000 000	
	72	Refusjon tannlegehjelp	810 000 000	
	76	Private laboratorier og røntgeninstitutt	465 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
2751		Legemidler mv.		
	70	Legemidler	7 830 000 000	
	72	Sykepleieartikler	1 155 000 000	
2752		Refusjon av egenbetaling		
	70	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 1	3 561 000 000	
	71	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 2	125 000 000	
2755		Helsetjeneste i kommunene mv.		
	62	Tilskudd til fastlønsordning fysioterapeuter, <i>kan nyttes under post 71</i>	215 000 000	
	70	Refusjon allmennlegehjelp	2 516 000 000	
	71	Refusjon fysioterapi, <i>kan nyttes under post 62</i>	1 470 000 000	
	72	Refusjon jordmørhjelp	37 000 000	
	73	Kiropraktorbehandling	93 000 000	
	75	Logopedisk og ortoptisk behandling	67 000 000	
2790		Andre helsetiltak		
	70	Bidrag, lokalt	371 000 000	
		Totale utgifter		106 749 550 000
I n n t e k t e r				
3710		Nasjonalt folkehelseinstitutt		
	2	Diverse inntekter	38 742 000	
	3	Vaksinesalg	85 300 000	
3715		Statens strålevern		
	2	Salgs- og leieinntekter	1 669 000	
	5	Oppdragsinntekter	36 842 000	
3716		Statens institutt for rusmiddelforskning		
	2	Oppdragsinntekter	540 000	
3720		Sosial- og helsedirektoratet		
	2	Salgs- og leieinntekter	2 142 000	
	4	Gebyrinntekter	1 338 000	
3722		Norsk pasientskadeerstatning		
	2	Diverse inntekter	1 038 000	
3724		Statens autorisasjonskontor for helsepersonell		
	2	Gebyrinntekter	13 584 000	
3725		Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten		
	3	Oppdragsinntekter	110 000	
3732		Regionale helseforetak		
	80	Renter på investeringslån	240 000 000	
3750		Statens legemiddelverk		
	2	Diverse inntekter	1 759 000	
	3	Avgift utsalgssteder utenom apotek	4 200 000	
	4	Registreringsavgift	78 626 000	
	5	Kontrollavgift	57 835 000	
	6	Refusjonsavgift	2 215 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3751		Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak		
	3	Tilbakebetaling av lån	157 000	
		Totale inntekter		566 097 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2007 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 703 postene 21, 60 og 70	kap. 3703 post 3
kap. 710 post 1	kap. 3710 post 2
kap. 710 post 21	kap. 3710 post 3
kap. 715 postene 1 og 21	kap. 3715 postene 2 og 5
kap. 716 post 1	kap. 3716 post 2
kap. 720 postene 1 og 21	kap. 3720 postene 2, 3 og 4
kap. 721 post 1	kap. 3721 postene 2 og 4
kap. 722 post 1	kap. 3722 post 2
kap. 724 post 1	kap. 3724 post 2
kap. 725 post 1	kap. 3725 post 3
kap. 729 post 1	kap. 3729 post 2
kap. 750 post 1	kap. 3750 post 2

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2007 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt	
	21	Spesielle driftsutgifter	180 mill. kroner
720		Sosial- og helsedirektoratet	
	22	Elektroniske resepter	35 mill. kroner

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2007 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
761		Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedirektoratet	
	60	Tilskudd til omsorgstjenester	1 mill. kroner
	73	Tilskudd til døvblinde og døve	7 mill. kroner

V

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2007 kan gi de 5 regionale helseforetakene adgang til å oppta driftskredittlån innenfor en totalramme på 6 500 mill. kroner.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak innstillingen til disse romertallene.

Presidenten antar at Fremskrittspartiet og Høyre ønsker å stemme imot. Presidenten antar også at Kristelig Folkeparti og Venstre nå vil støtte innstillingen subsidiært.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 70 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.19.46)

Videre var innstilt:

VI

Stortinget ber Regjeringen sikre en faglig uavhengig gjennomgang av de ulike metodene som benyttes ved habilitering av barn med hjerneskade, og at Kunnskapssenteret blir tildelt denne oppgaven.

VII

Stortinget ber Regjeringen vurdere lovfesting eller regelfesting knyttet til behovene til pårørende, barn av psykisk syke og rusmiddelavhengige innen rus- og psykiatritjenestene og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Presidenten: Hele komiteen står bak innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

VIII

Stortinget ber Regjeringen fremlegge en egen sak med en analyse av behovet for forbedringer i habiliterings- og rehabiliteringstjenestene og en nasjonal handlingsplan for å styrke tilbudet.

IX

Stortinget ber Regjeringen sørge for at det blir etablert et selvstendig og brukerstyrt kompetanse- og ressursenter innenfor habilitering av barn med hjerneskade.

X

Stortinget ber Regjeringen redegjøre for hva som konkret er gjort for å få etablert faste rutiner for evaluering og dokumentasjon av resultater som er oppnådd innen tilbudet til barn med hjerneskade.

XI

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget, senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2007, med presentasjon og gjennomføringsplan for tiltakene foreslått i diabetesstrategien.

XII

Stortinget ber Regjeringen om å foreta en nærmere undersøkelse av situasjonen for pasienter med svært alvorlige lidelser som mangler et adekvat bo- og behandlingstilbud, og fremlegge en handlingsplan for hvordan disse pasientenes behov kan ivaretas bedre.

Presidenten: Det er Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre som står bak innstillingen til disse romertallene.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 60 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.20.25)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har Arne Sortevik satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede nærmere konsekvensene av innlemmelse i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsforordninger angående et felles europeisk luftrom.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 67/2006 av 2. juni 2006 om innlemmelse i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsforordninger angående et felles europeisk luftrom.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 83 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.21.30)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten har Jon Jæger Gåsvatn satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Prosjekt fylkesveg 472 Utgårdskilen i Hvaler kommune i Østfold gjennomføres med en statlig finansieringsandel på 15,5 mill. kroner. Stortinget ber Regjeringen sørge for at utbyggingen skjer raskest mulig.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget samtykker i at bompengeselskapet får løyve til å kreve inn bompengar i bomstasjonen på rv 108 Bukkholmen til delfinansiering av tiltak på fv 472 til Utgårdskilen i samsvar med vilkåra i St.prp. nr. 8 (2006-2007) og Innst. S nr. 58 (2006-2007).

II

Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå tilleggsavtale med bompengeselskapet og fastsette nærere regler for finansieringsordninga.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 83 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.22.35)

S a k n r . 7*Referat*

1. (91) Representantforslag fra stortingsrepresentantene May-Helen Molvær Grimstad, Ola T. Lånke og Line Henriette Holten Hjemdal om tydeliggjøring av

forsyningssikkerheten og gi staten rett og plikt til ny kraftproduksjon (Dokument nr. 8:21 (2006-2007))

Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.

2. (92) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Inge Lønning, Berit Brørby, Lodve Solholm og Ågot Valle om endringer i Stortingets forretningsorden (behandling av saker om konstitusjonelt ansvar) (Dokument nr. 8:20 (2006-2007))

Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

3. (93) Endring i de faste komiteers sammensetning (S. nr. 62 (2006-2007))

4. (94) I finanskomiteens møte 5. desember 2006 ble Reidar Sandal valgt til ny leder av finanskomiteen

Enst.: Nr. 3 og 4 vedlegges protokollen.

Møtet hevet kl. 21.25.
